

KUZEY MAKEDONYA CUMHURİYETİ GELENEKSEL KADIN GİYİMİ

Aslıhan TURAN

DANIŞMAN:

Prof. Dr. Melda ÖZDEMİR

SANATTA YETERLİK TEZİ

EL SANATLARI ANASANAT DALI

GAZİ ÜNİVERSİTESİ

GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ

TEMMUZ 2019

Aslıhan TURAN tarafından hazırlanan “Kuzey Makedonya Geleneksel Türk Kadın Giyimi ve Aksesuarları” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından OY BİRLİĞİ ile Gazi Üniversitesi, El Sanatları Anasanat Dalında SANATTA YETERLİK TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Prof. Dr. Melda ÖZDEMİR

El Sanatları Anasanat Dalı, Hacı Bayram Veli Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Doktora Tezi olduğunu onaylıyorum

.....

Başkan:

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Doktora Tezi olduğunu onaylıyorum

.....

Üye:

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Doktora Tezi olduğunu onaylıyorum

.....

Üye:

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Doktora Tezi olduğunu onaylıyorum

.....

Üye:

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Doktora Tezi olduğunu onaylıyorum

.....

Tez Savunma Tarihi: .../.../2019

Jüri tarafından kabul edilen tezin Sanatta Yeterlik Tezi olması için gerekli Şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Prof. Dr. Figen ZAİF

Enstitü Müdürü

ETİK BEYAN

Gazi Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu,

bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Aslıhan TURAN

.../.../2019

KUZEY MAKEDONYA CUMHURİYETİ GELENEKSEL KADIN GİYİMİ
(Sanatta Yeterlik Tezi)

Aslıhan TURAN

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ

Temmuz 2019

ÖZET

Giyim, insanoğlunun var olması ile doğan bir yaşam şekli, kültürü olmuştur. Giyinmek ilk çağlarda korunmak ve örtünmek ihtiyacından doğmuş, daha sonra estetik unsurlar ile vazgeçilmez bir zevk ve uğraş haline gelmiştir. Ayrıca coğrafi koşullar, cinsiyet, yaşam tarzı ve kültür etkisi ile tarih boyu değişime uğramış ve ekonomik durum da giyim kuşam tarzında belirleyici bir unsur olmuştur. Köklü bir tarihi mirası olan Osmanlı İmparatorluğundan, Cumhuriyet'e geçiş sürecinde değişim göstermiş ve bu değişim Kuzey Makedonya'da geleneksel Türk kadın kıyafetlerinde de kendini göstermiştir. Osmanlı giyim kuşamı, altı yüzyıl boyunca, benzer biçimdeki giyimlerden oluşmuştur. Avrupa modasının endüstrileşmesi ile birlikte tüm dünyaya yaydığı giyim şekli XIX. yüzyılın sonunda, Kuzey Makedonya'da büyük değişiklik göstermiştir. Kuzey Makedonya'da 6, Türkiye'de 3, müzenin depolarında, sandıklarda bulunan XIX. ve XX. yüzyıl başlarına ait kırsal kesim kadın giyimi, kent kesimi kadın giyimi ve törenlerde giyilen kadın giyimi olmak üzere 3 başlık altında toplanarak incelenmiştir. Kuzey Makedonya'da kırsal kesim giyim parçaları, uzun gömlek (göynek), şalvar (çintiyan), yelek, mintan, dolama, fita/önlük, kuşak, baş örtüsü (mumi), yün çorap ve çarık, Kuzey Makedonya'da kent kesim giyim parçaları, gömlek (göynek), şalvar (çintiyan/polalı çintiyan), yelek, mintan, fita/önlük, kuşak, gümüş kemer, baş örtüsü (krep), kolye, ince çorap, siyah alçak topuklu ayakkabı. Kuzey Makedonya'da Tören giyim parçaları, (göynek), şalvar (çintiyan/polalı çintiyan), yelek, mintan, cübbe, salta/kaftan (pirpiri), salta, entari, üçetek, fita/önlük, kuşak, ipek şal kuşak, gümüş kemer, baş örtüsü (krep), tepelik, alınlık, kolye, ince çorap, siyah alçak topuklu ayakkabı. Giyim ürünlerinde kullanılan malzeme, renk, desen, süsleme tekniği ve konusu özelliklerinin araştırılması, gün yüzüne çıkarılması ve belgelenmesi, özgünlüğü açısından bu konuda ilgili kişilerin resmi ve özel kurumların dikkatini çekmek; bu belgelerin tanıtılmasına, yaşatılmasına ve bundan sonraki araştırmalara ışık tutarak yazılı kaynak oluşturmasına katkıda bulunacağı düşünülmektedir.

Bilim Kodu : 40605
Anahtar Kelime : Kuzey Makedonya, Müze, Geleneksel Kadın Giyimi,
Süslenme, Aksesuar, Nakış
Sayfa Adedi : 365
Danışman : Prof. Dr. Melda ÖZDEMİR

REPUBLIC OF NORTH MACEDONIA TRADITIONAL WOMEN CLOTHING

(Proficiency in Art Thesis)

Aslıhan TURAN

GAZİ UNIVERSITY
ENSTITU OF FINE ARTS

July 2019

ABSTRACT

Clothing has been a way and culture of life since the very beginning of humankind. Clothing first served as protection and cover, and proceeded to become an indispensable taste and endeavor with aesthetical aspects. Geographical conditions, gender, lifestyle and culture transformed clothing in the course of history, and economical conditions have also been determinant in clothing styles. The transformation of Ottoman Empire with its rich historical legacy into Turkish Republic had an impact on clothing, which can be observed in the traditional Turkish women's clothing in Macedonia. Ottoman clothing style consisted of similar outfits through six centuries. Industrialization of European fashion at the end of 19th century had an extensive influence all over the world, and Macedonia was also transformed by it. This thesis focuses on outfits from 19th and 20th century found in the chests in the storehouses of six museums in Macedonia, and three museums in Turkey. The samples are categorized into three groups: Dresses of rural women, dresses of urban women, and ceremonial women's dresses. Rural women's dresses include long shirts (göynek) and shalwars (çintıyan) worn as the first layer; vests, chainses, aprons, belts; headscarfs (mumi) as headwear; wool socks and sandals as footwear. Urban women's dresses include shirts (göynek), shalwars (çintıyan and polalı çintıyan), silver belts, crapes, and necklaces as outerwear; thin socks and low-heeled shoes as footwear. Ceremonial clothes include shirts, shalwars, vests, chainses, tabards, robes (pirpiri), thobes, three-skirts, belts, silk waistcloths, silver belts as outerwear; crapes, combs, forehead garments, necklaces as headwear; wool socks, thin socks, black low-heeled shoes as footwear. The present thesis aims at researching and documenting the materials, colors, patters, ornamentations used in clothes; attract the attention of related public and private institutions and organizations; and contributing to the accumulation of academic sources for further studies and promotion of original samples.

Science Code : 40605
Key Words : Macedonia, Museum, Traditional Woman Clothing, Ornamentation, accesosory, embroidery
Number of Pages : 365
Advisor : Prof. Dr. Melda ÖZDEMİR

TEŞEKKÜR

Çalışmalarım esnasında beni yönlendiren, bu alanda yetişmem için emek sarf eden, her türlü desteğini esirgemeyen ve kıymetli vaktini bana ayıran saygı değer hocam Prof. Dr. Melda ÖZDEMİR'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Çalışmalarımda bana destek olan, her zaman benim yanımda olan çok sevgili arkadaşım Arş. Gör. Emine ODABAŞI'na, hayatımın her döneminde beni bilimsel çalışmalara yönlendiren ve sevgilerini hiç eksik etmeyen annem Zekiye TURAN ve babam Haşmet TURAN'a teşekkür ederim.

Kuzey Makedonya'da araştırmalarıma yardımcı olan ve çalışma ortamında her türlü desteklerini esirgemeyen, Üsküp Yunus Emre Enstitüsü yetkililerine, Kalkandelen şehrinde Tetovo Kadınlar Forum Derneği başkanı Xhane KRESHOVA'ya, Mashide LYOCHI'ye, Tayre ASAN ve Tansu ASAN'a teşekkürlerimi sunarım.

Kuzey Makedonya'da Kalkandelen şehrinde müze ortamında çalışmalarımda desteklerini esirgemeyen 'Kalkandelen Sonu' Ulusal Anayasa Müzesi etnoloğu, Valentina GAVRİLOSKA'ya, Struga Dr. Nikola Nezlobinski Ulusal Enstitüsü ve Müzesi etnoloğu Nikola EVROV'a, Kumanovo Ulusal Enstitüsü ve Müzesi etnoloğu Anita GORGİESKA'YA, Bitola Enstitüsü ve Müzesi etnoloğu Nade GENEVSKA'ya, Ohrid Ulusal Anayasa Enstitüsü ve Müzesi etnoloğu Olivera MISEVA'ya, İzmir Ege Üniversitesi Etnografya Müzesi müdürü, Doç. Dr. Pınar FEDAKAR'a, Bursa Göç Tarihi Müzesi etnoloğu Şaban DUMAN'a ve Bursa Uluumay Osmanlı Halk Kıyafetleri ve Takıları Müzesi müdürü Feyza ULUUMAY'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET.....	v
ABSTRACT	vi
TEŞEKKÜR	vii
İÇİNDEKİLER.....	viii
RESİMLERİN LİSTESİ	xii
1. GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2. Araştırmanın Amacı	3
1.3. Araştırmanın Önemi	4
1.4. Varsayımlar	4
1.5. Sınırlılıklar.....	5
1.6. İlgili Araştırmalar	5
1.7. Tanımlar	8
2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE	9
2.1. Kuzey Makedonya Hakkında Genel Bilgiler.....	9
2.1.1. Coğrafi durumu	9
2.1.2. Kuzey Makedonya'nın tarihi	13
2.2. Kuzey Makedonya Müzeleri	17
2.2.1. Kuzey Makedonya Müzesi (Muzej na Makedonija)	18
2.2.2. Ohri Ulusal Anayasa Enstitüsü ve Müzesi (Nacionalna Ustavna Zavod i Muzej).....	20
2.2.3. Bitola Enstitüsü ve Müzesi (NI Institute and Museum Bitola)	21
2.2.4. Kumanovo Ulusal Enstitüsü Müzesi (National Institution Museum, Kumanovo).....	22
2.2.5. Dr. Nikola Nezlobinski Ulusal Anayasa Müzesi (Nacionalna Ustavana Muzej Dr. Nikola Nezlobinski Struga)	24

	Sayfa
2.2.6. ‘Kalkandelen Sonu’ Ulusal Anayasa Müzesi (Nacionalna Ustavna Muzej Na ‘Tetovski Kraj’).....	25
2.3. Türkiye’deki Müzeler.....	25
2.3.1. Bursa Uluumay Osmanlı Halk Kıyafetleri ve Takıları Müzesi.....	26
2.3.2. Bursa Göç Tarihi Müzesi.....	27
2.3.3. İzmir Ege Üniversitesi Etnografya Müzesi	30
2.4. Giyim.....	32
2.4.1. Giyim tanımı.....	32
2.4.2. Giyim tarihçesi	34
2.4.3. Türk giyim tarihi.....	35
2.4.4. XIX. ve XX. Yüzyılda Kuzey Makedonya Türk Giyim Tarihi.....	42
3. YÖNTEM	49
3.1. Araştırmanın Modeli	49
3.2. Evren ve Örneklem.....	49
3.3. Verilerin Toplanması.....	50
3.4. Verilerin Analizi	50
4. BULGULAR VE YORUM.....	53
4.1. Kuzey Makedonya Geleneksel Kadın Giyimi	53
4.2. Kuzey Makedonya Türk kırsal kesim kadın giyimi	54
4.2.1. İçe giyilenler.....	55
Gömlük (Entari/Göynek).....	55
Şalvar (Çintiyan)	58
4.2.2. Dışa giyilenler	59
Yelek	59
Mintan	62
Dolama	63

	Sayfa
Önlük (Fıta-Futa/Skutnik)	65
Kuşak-Çevre ve Uçkur	66
4.2.3. Başa giyilenler	68
Başörtüsü (Mumi/Mumiya)	68
4.3. Kuzey Makedonya Üsküp Kent Kesimi Türk Kadın Giyimi	72
4.3.1. İçe giyilenler	73
Gömlek (Göynek)	73
Çintıyan	75
4.3.2. Dışa giyilenler	76
Yelek	76
Mintan	79
Kürk	81
Kemer (Kolan) ve Kemer Tokası (Pafta)	82
4.3.3. Başa giyilenler	84
Başörtüsü (Krep)	84
4.4. Kuzey Makedonya Törenlerinde Türk Kadın Giyimi	85
4.4.1. İçe giyilenler	86
Gömlek (Göynek)	86
Şalvar (Çintıyan)	87
4.4.2. Dışa giyilenler	89
Etek	89
Yelek	89
Kuşak (İpek Şal Kuşak)	91
4.4.3. Başa giyilenler	91
Başörtüsü (Krep)	91
Salta (Kaftan/Pirpiri)	93

	Sayfa
Cübbe.....	95
Bindallı.....	97
çetek.....	99
5. ÖZGÜN AKSESUAR TASARIMLARI.....	103
6. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	111
6.1. Sonuç.....	111
6.2. neriler.....	116
KAYNAKLAR.....	119
EKLER.....	131
EK 1. Yöresel Giysi Bilgi Formları.....	132
ÖZGEÇMİŞ.....	364

RESİMLERİN LİSTESİ

Resim	Sayfa
Resim.4.1. Kuzey Makedonya Üsküp Kırsal Kesimi (Alaturka Giyim).....	54
Resim.4.2. 575(289-3) Envanter Numaralı Gömlek (Entari)	56
Resim.4.3. Gömlek (Entari) Yaka DetayGörünüm.....	57
Resim.4.4. Gömlek (Entari) Kol Detay Görünüm	57
Resim.4.5. 29-354 Envanter Numaralı Gömlek Ön Görünüm	57
Resim.4.6. Kırsal Kesim Kadın Giyimi	59
Resim.4.7. 02-574(190-4) Envanter Numaralı	61
Resim.4.8. 02-574(190-4) Envanter Numaralı Yelek Ön Görünüm Yelek Detay Görünüm	61
Resim.4.9.I/1 503 Envanter Numaralı Yelek, Ön ve Arka Görünüm	62
Resim.4.10. I/1 502 Envanter Numaralı Mintan, Ön ve Arka Görünüm	63
Resim.4.11. UH6 368 Envanter Numaralı Dolama ,Ön ve Arka Görünümü.....	64
Resim.4.12. Kumaş ve Desen İpliklerin Arasında Kullanılan Pamuklar ve Kartonlar	64
Resim.4.13. 577 (190-5) Envanter Numaralı Önlük Ön Görünüm.....	65
Resim.4.14. Fıta Ön Görünüm.....	66
Resim.4.15. Topka	66
Resim.4.16. 04-576(190-7) Envanter Numaralı uçkur.....	67
Resim.4.17. 31-394 Envanter Numaralı Uçkur	68
Resim.4.18. Uçkur Bağama Şekli	68
Resim.4.19. 577 (190-5) Envanter Numaralı Mumi Ön Görünüm.....	69
Resim.4.20. 577 (190-5) Envanter Numaralı Mumi, Örtünme Şekli.....	69
Resim.4.21. Kalın Mumi, Ön Görünüm	70
Resim.4.22. İnce Mumi, Ön Görünüm.....	70
Resim.4.23. 579(106-6B) Envanter Numaralı Yün Çorap.....	70

Resim.4.24. Yün Çorap	70
Resim.4.25. 599(192-4)Envanter Numaralı Çarık	70
Resim.4.26. XIX. Yüzyıl Kırsal Kadın Giyimi	71
Resim.4.27. XIX. Yüzyıl Kırsal Kadın Gelin Giyimi	72
Resim.4.28. XIX. Yüzyıl Kent Kesimi Evli Kadın Giyimi	73
Resim.4.29. 583(312-7) Envanter Numaralı Gömlek	74
Resim.4.30. UHb 50, Envanter Numaralı İpek Gömlek Görünümü	75
Resim.4.31. İpek Gömlek (Kol evi Detay)	75
Resim.4.32. 585/236-2 Envanter Numaralı Çintiyan (Üsküp)	76
Resim.4.33. Kaytan ile Paça Kenar Süslemesi	76
Resim.4.34. Sırma Düğme Detay Görünüm.....	77
Resim.4.35. 582(236-1) Envanter Numaralı Yelek.....	77
Resim.4.36. Takma Kollu Yelek.....	78
Resim.4.37. Kapaklı Yelek XIX. Yüzyıl Başı	78
Resim.4.38. Kapaklı Yelek, XIX. Yüzyıl Sonu (Üsküp)	78
Resim.4.39. UH6 SP24 Envanter Numaralı Geniş Şeritle Kaplı Yelek Ön ve Arka Görünüm.....	79
Resim.4.40. 581(236-3) Envanter Numaralı Kanatlı Mintan	80
Resim.4.41. Kanatlı Mintan (Ohri)	80
Resim.4.42. Sıkmalı Mintan (Gostivar).....	81
Resim.4.43. Yakası Kürklü Alaturka Giysi	82
Resim.4.44. Kürklü Alaturka Giysi, Ön ve Arka Görünüm (XX. Yüzyıl Başı).....	82
Resim.4.45. 584 (185-1) Gümüş Kemer Tokası	83
Resim.4.46. ‘Alaturka’ Şehir Kadın Giyimi (Kalkandelen Şehri)XX. Yüzyılın Başları	84
Resim.4.47. Krep Örtünme Şekli	85
Resim.4.48. XIX. Yüzyıl Kent Kesimi Gelinlik , Kuzey Makedonya (Üsküp)	86

Resim.4.49. 378 (336-1) Envanter Numaralı Gömlek	87
Resim.4.50. 378 (336-1) Envanter NumaralıGmlek, Kol Detay Görünümü.....	87
Resim.4.51. 382 (336-2) Envanter Numaralı Şalvar	87
Resim.4.52. Uhb/474 Envanter Numaralı n ve Arka Görünümlü Polalı Çintiyan.....	88
Resim.4.53. Őalvar Paća Kenar Detay Görünüm	89
Resim.4.54. 381(336-3) Etek	89
Resim.4.55. 379 (336-6) Envanter Numaralı Yelek.....	90
Resim.4.56. UH6 SP 25 Envanter Numaralı Yelek	90
Resim.4.57. 380(336-4) Envanter Numaralı İpek Şal Kuşak	91
Resim.4.58. 377(220-7) Envanter Numaralı Krep	92
Resim.4.59. Krep rtnme Şekli, n ve Arka Görünüm	92
Resim.4.60. Terlik-Paćalık, n ve Yan Görünümü	93
Resim.4.61. Kaftan (Pirpiri).....	94
Resim.4.62. Salta, İstanbul Sadberk Hanım Müzesi (XIX. Yüzyıl)	95
Resim.4.63. Cübbe (Nikolava, 2015, s. 25).....	96
Resim.4.64. Kollu Cübbe (Nedelkovski, 2017, s. 19).....	96
Resim.4.65. Cübbe	97
Resim.4.66. Bindalı zerine Kürk Yakalı Sırma Nakışlı Ceket.....	98
Resim.4.67. Bindalı	99
Resim.4.68. İpek Entari (Üsküp) XIX. Yüzyıl Sonu.....	100
Resim.4.69. UHB 403 Envanter Numaralı ćetek, n ve Arka GrnmTetovski Kraj	100
Resim.4.70. Alaturka Bayan Kıyafeti (Kalkandelen).....	101
Resim.4.71. XX. Yüzyılın Başları Avrupa Modası Etkisindeki Giysi Görünümü	102
Resim 5.1. Boyunluk n ve arka görünüm	103
Resim 5.2. Bileklik n ve detay görünüm	105
Resim 5.3. Yakalık n ve arka görünüm	106

Resim 5.4. Bileklik ön ve yan görünüm	107
Resim 5.5. Kemer Ön ve Yan Görünüm.....	108
Resim 5.6. Bileklik ön ve yan görünüm	109
Resim 5.7. Şapka	110

1. GİRİŞ

Bu bölümde problemin durumu, amaç, önem, sayılılar, sınırlılıklar ve ilgili araştırmalara yer verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

Bilinen eski çağlardan bu yana insanlar dünyada çeşitli uygarlıklar kurmuş ve her ulus kendi tarihini oluşturmuştur. Türkler dünyanın çeşitli bölgelerinde yaşamakla birlikte daha çok Orta Asya, Anadolu ve Balkanlar çevresi üzerinde bulunmuşlardır (Artun, 2008, s. 69).

Bugün tarihi geçmişi Antik Çağlara kadar dayanan Kuzey Makedonya coğrafyası tarih boyunca Doğu ile Batı arasında ticaret, kültür ve sanat alanlarında etkileşimi sağlamıştır. Tarihin çok eski dönemlerinden beri Türklerin bu bölgede yaşadığı bilinmekte ve Kuzey Makedonya'nın Balkan Savaşlarından sonra Osmanlı hâkimiyetinden çıkışından bugüne kadar da sayı olarak fazla miktarda Türk, Kuzey Makedonya'da varlığını sürdürmektedir.

Balkanlar çok uluslu ve çok kültürlü bir toplum yapısına sahiptir. Bu çok ulusluluktaki Türk varlığı çok eskilere dayanır. Hunların, yaklaşık 380 yılından itibaren Balkanlar'a yerleştikleri bilinmektedir. Balkanlar'a ilk yerleşen Hunlar, Kuzey Balkanlar'a ve Macaristan bölgesine yerleşmişlerdir. 7. Yüzyılda Türk asıllı Bulgar kabileleri, Tuna'yı geçerek Balkanlar'a yönelmişlerdir. Bulgarların Balkanlar'a gelişinden sonra 11. ve 12. yüzyıllarda Peçenek, Kuman (Kıpçak) ve Uz Türkleri Balkanlar'a göç etmişlerdir. Ancak söz konusu Türk unsurlar, kimlik ve benliklerini yitirerek Slavlaşmışlardır (Karpat, 1992, s. 25; Tufan, Özsus ve Erden, 2013, s. 199).

Tarih boyunca farklı medeniyetlere yurt olmuş Balkanlar, çok önemli bir coğrafyadır. Osmanlı Devleti, 14. yüzyılın ortalarından 20. yüzyılın başlarına kadar tam beş asır boyunca Balkanlar'da hüküm sürerek, büyük ve köklü bir miras bırakmışlardır. Bu miras Balkanlar'da yaşayan toplumların sosyal yaşamına, mimarisine, diline, musikisine, sanatına, folkloruna, mutfak kültürüne kadar birçok alanda derin izler bırakmıştır (İnternet 1).

Türk kültürü yüzyıllar boyunca Balkan kültürünü besleyen en önemli kaynaktır (Saatcı, 1996, s. 42-43). Anadolu'ya gelen İslamiyet'le Anadolu'da yeniden şekillenen Türk kültürü, Balkanlarda yerli halkın kültürünü etkilemiş ve aynı zamanda onlardan da etkilenmiştir (Fığlalı, 1996, s. 3).

Balkan yarımadası Osmanlı hâkimiyetine geçtikten sonra Balkanlardaki halkların yaşama biçimleri gelenek göreneklere ve kültürleri de değişime uğramıştır. Böylece halk Türk kültürünü de benimsemiştir. Kuzey Makedonya bölgesinde yaşanan göçler ve çeşitli kültürlerle bütünleşmenin ortaya çıkardığı kültürel değişim bu ülkedeki insanlara kültürel zenginlik katmıştır. Bu zenginlik Kuzey Makedonya bölgesinde yaşayan halkın kendilerine özgü giyim kültürlerini ortaya çıkarmalarına neden olurken, aynı zamanda toplumlar arasında ortak giyim kültürleri de ortaya çıkmıştır.

Doğa şartları ve vahşi hayvanlardan korunma amacıyla ortaya çıkan giyim, zamanla süslenmeyi de kapsamına alarak hayatın vazgeçilmez bir unsuru haline gelmiştir (Özel, 1992, s. 11). Giyim aksesuarı ise giyim kavramının içinde bir olgu olup; işlevsel ve giysiyi tamamlayan objelerdir (Özay, 1993, s. 142).

Giyim kuşam, insanoğlunun kültürel gelişim ve yaşam sürecinde çeşitli ihtiyaçların gereksinimiyle beraber başlayan, kökeninde korunma ağırlıklı olmasına karşın, gelişim sürecinde geniş kültürel fonksiyonlar yüklenmiş bir olgudur. Toplumsal ve kişisel değer yargılarının, törelerin, kültürel ve ekonomik koşulların biçimlendirdiği önemli bir kültürel öğe aynı zamanda kültürün hızlı bir taşıyıcısıdır. Bütün toplumlarda giyim ile ilgili değer yargılarının, inançların, törelerin üretilen obje, renk ve biçimlerin oluşturduğu karmaşık bir yapı vardır ve bu da toplumların giyim kültürünü oluşturmaktadır. Toplumlara ve bireyleri çeşitli yönleri ve boyutları ile tanımada ele alınması gereken önemli yapılardan biri giyim kültürleridir. Çünkü bir toplumun giyim kültürü, bize o toplumun özgün çevre koşullarını, ekonomik yapı ve olanaklarını, çeşitli gelenek ve törelerini değer yargılarını, estetik ve sanatsal özelliklerini, etik değerlerini kapsamlı bir biçimde tanıma konusunda oldukça önemli bilgiler sunmaktadır. Bu bilincin olduğu çağdaş toplumlar kendilerini daha iyi tanımak ve tanıtmak amacıyla giyim kültürleriyle ilgili geniş kapsamlı çalışmalar yapmışlar, giysi müzeleri kurmuşlar, etnografya müzelerinde giyim ile ilgili objelere önemli yer ayırmışlar ve büyük koleksiyonlar oluşturmuşlardır (Erden, 1998, s. 10).

Türk giyim kültürü de, motif zenginliği, canlılık ve zarafeti ile Anadolu insanının yaşam tarzını ve dünya görüşünü büyük ölçüde yansıtan bir özelliğe sahiptir. Geleneksel Türk kadın giyim kültürü ilden ile hatta ilçeden ilçeye farklılıklar göstermektedir. Türkiye'de bulunan bölgeler dışında Balkanlar bölgesinde yer alan

Kuzey Makedonya’da da geleneksel Türk kadın giyimi önemli maddi kültür varlıkları arasındadır.

Günümüzde Kuzey Makedonya müzelerinin Etnoloji bölümleri koleksiyonları incelendiğinde, Osmanlı sanatı izlerini taşıyan giyim geleneği ve giyimde kullanılan aksesuarları biçim, renk, motif ve desen özelliklerinden anlaşılmaktadır.

Giysi kültüründe her yönüyle zengin bir çeşitliliğe sahip olan Kuzey Makedonya bölgesinde Türklere ait giysilerin modernlik kavramı karşısında unutulmaya yüz tuttuğu görülmektedir. Bu nedenle bu kültür ürünlerinin ortaya çıkarılması için giysilerin bilimsel yöntemlerle incelenmesi, gelecek kuşaklara aktarılması ve yazılı kaynak oluşturulması araştırma problemini oluşturmaktadır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın genel amacı; Kuzey Makedonya’ da XIX. yüzyıl ve XX. yüzyılın başına ait geleneksel Türk kadın giysilerini tespit etmek, malzeme, desen, renk, süsleme tekniği açısından incelmek ve belgelemektir. Aynı zamanda bu araştırmanın amacı kültürel mirasa katkıda bulunmak, yok olmaya yüz tutmuş giyim kültürünü belgelemektir. Ayrıca özgünlüğü açısından bu konu ile ilgilenen kişilerin resmi ve özel kurumların dikkatini çekmek; bu belgelerin tanıtılmasına, yaşatılmasına ve bundan sonraki araştırmalara kaynak oluşturmasına katkıda bulunmaktır.

Bu çalışmanın genel amacı doğrultusunda aşağıdaki alt amaçlar belirlenmiştir.

1. Kuzey Makedonya Kırsal Kesim Kadın Giyimi

- a. İçe giyilen giysiler
- b. Dışa giyilen giysiler
- c. Başa giyilen giysiler

2. Kuzey Makedonya Kent Kesimi Kadın Giyimi

- a. İçe giyilen giysiler
- b. Dışa giyilen giysiler
- c. Başa giyilen giysiler

3. Kuzey Makedonya Törenlerinde Kadın Giyimi

- a. İçe giyilen giysiler
- b. Dışa giyilen giysiler
- c. Başa giyilen giysiler

1.3. Araştırmanın Önemi

Giyim kültürü içinde kadın giyimi önemli bir yere sahiptir. Kuzey Makedonya’da Türk geleneksel kadın giyimi ile ilgili açıklayıcı bilgilere çok fazla rastlanılmamıştır.

Bu araştırma Kuzey Makedonya’da bulunan Türk giysilerinin el sanatları alanında önemini belirlenmesi, dokumaların özellikleri ve giyimde kullanılan aksesuarlar tespit edilerek, belgelenmesi ve bu alanda çalışan, ilgi duyan kişilere kaynak oluşturması açısından önemlidir. Ayrıca maddi kültür varlıklarımızdan biri olan geleneksel kadın giysilerinin ortaya çıkarılması, bilinmeyen yönlerinin tanıtılması, günümüzde ulaşılabilen örneklerinin tespit ve muhafaza edilmesi, gelecek kuşaklara tanıtılması açısından önemlidir. Yapılacak olan bu çalışmalar bir yandan geleneksel giysilerin yaşatılması diğer yandan da ülke tanıtımı ve kalkınması açısından faydalı olacaktır.

1.4. Varsayımlar

- Araştırmacının kullandığı yöntem ve teknikler araştırmanın amaçlarına hizmet edecek niteliktedir.
- Araştırmada belirlenen örneklem evreni temsil edecek niteliktedir.
- Seçilen ürünler araştırmanın amacında belirtilen özellikleri açıklayacak niteliktedir.
- Araştırmada elde edilen fotoğraflar, bilgi formunda kullanılan ürünlerin özelliklerini tanıtmada yeterlidir.
- Araştırma konusunda araştırmacı, teknik bilgi ve becerileri açısından araştırmayı yürütmeye yeterlidir.
- Araştırmada kullanılan yazılı kaynaklardan edinilen bilgiler, ifadeler doğru ve güvenilir olduğu varsayılmıştır.

1.5. Sınırlılıklar

- Bu araştırmanın evreni Kuzey Makedonya’da 6 müze, Türkiye’de 3 müzede bulunan Kuzey Makedonya kadın kıyafetleri ile sınırlıdır.
- Basılı, çevrimiçi, sözlü ve görsel yayın organları ile erişilebilen kaynaklar, Kuzey Makedonya yöresel kadın giysi ürünleri ile sınırlıdır.

1.6. İlgili Araştırmalar

Koçu (1967), “Türk giyim-kuşam ve süslenme sözlüğü” adlı kitapta giyim terimlerini alfabetik sıraya göre sıralanmış ve detaylı bir şekilde açıklamıştır. Ayrıca terimlerle ilgili şiiirlere, önemli sözlere ve resimlere yer vermiştir.

Bayraktar (1993), “Giyim” adlı kitabın ilk bölümünde giyimin tanımını, endüstriyel ve giyimi etkileyen faktörleri ele almıştır. Giysi dikiminde kullanılan araçların tanımını, seçimini ve kullanılmasını, giyimde kullanılan gereçlerden, giysileri telalama ve astarlama tekniklerinden, giyimde kullanılan bazı kumaşların ve diğer gereçlerin biçkisi ve dikişini ve Türk bayrağının tarihçesi ve dikiminden bahsetmiştir.

Erden (1999), “Anadolu Giysileri” adlı kitapta Anadolu giysi kültürünü tanıtmak amacıyla giysilerin renk, stil, çeşitlilik ve estetik boyutlarını örneklemeye çalışmıştır. Geleneksel giysilerin örneklerini başlıklar, entariler, şalvarlar, feraceler ve önlükler olarak sıralamıştır. Bunları illere göre ayırıp, fotoğraflarla sunulmuştur.

Görgünay (2008), *Geleneksel Türk Giyim Tarihi* (Milattan Önce Binyıllardan Günümüze Kadar), isimli eserinde, Milattan önce bin yıllardan günümüze kadar geleneksel Türk giyim tarihi hakkında detaylı bilgi vermiştir.

Ögel (1991), *Türk Kültür Tarihine Giriş Türklerde Giyecek ve Süslenme* (Göktürklerden Osmanlılara), isimliesrinde Göktürklerden Osmanlı İmparatorluğu'na kadar Türklerde köy ve şehir hayatı, ev kültürü, yemek kültürü, giyecek ve süslenme kültürü, tuğ ve bayrak, ordu, ordugâh ve otağ, devlet ve ordu meheri, halk musikisi aletleri gibi konulardan bahsetmiştir.

Özel (1992), *Folklorik Türk kıyafetleri*, isimli eserinde, sayıları çok azalmış, folklorik Türk kıyafetlerinin son durumunu yansıtmaktadır. Halk oyunu ekiplerinin kıyafetlerine

değinilmiş, fotoğraflar sunulmuş ve bazı yörelerin düğün kıyafetlerinden örnekler verilmiştir.

Sevüktekin-Apak, Gündüz ve Eray (1997), *Osmanlı Dönemi Kadın Giyimleri*, isimli eserinde, Türk kültür ve estetiğinin bütün inceliklerini üzerinde toplayan, Türk Dokuma ve kumaşları, dokuma, desen ve işleme zenginliğı yönünden bahsetmiştir. Hatta dünya kumaşçılığı içinde önemli bir yere sahip olması nedeniyle, bu özellikleri taşıyan giyimlerde ayrı bir önemi olduğundan söz etmiştir. Ayrıca Osmanlı Dönemi kadın giyimleri hakkında detaylı bilgi verilmiştir.

Osman Hamdi Bey ve Launay (1999), *1873 Yılında Türkiye'de Halk Giysileri (Elbise-i Osmaniyye)*, Kıyafet albümü niteliğindeki bu eserde, 1873 yılında hâlâ geniş sınırların çevrelediğı Osmanlı İmparatorluğu'nu oluşturan vilayetlerden seçilmiş örnekler yer alıyor. Eserin, imparatorluk bünyesindeki her din ve ırktan Osmanlı dönemi resimleri ile sunulmuştur. XIX. yüzyılın ikinci yarısında Osmanlı İmparatorluğu'ndaki halkın ayrıntılı bir incelemesinininmiştir. Tarihi ve toplumsal açıdan önemli konulara değinerek fotoğraflarla bütünleştirmiştir.

Türkoğlu (2002), *Tarih Boyunca Anadolu'da Giyim Kuşam*, isimli eserinde, Anadolu'da giyim kuşam ve tarihsel gelişmeleri hakkında kapsamlı bilgi verilmiştir.

Fahriye (2012), *Kayseri İli Geleneksel Giyim Kuşam Kültürü Üzerine Bir İnceleme*, isimli yüksek lisans tezinde, Kayseri ilinde kadın ve erkek kıyafetlerinin baş süslemeleri, giysilerde kullanım yerleri geleneksel Türk nakış tekniklerinin motif özelliklerini tanıtmak amacıyla yapılmıştır.

Tufan, Özus ve Erden (2013), *Kuzey Makedonya Üsküp Yöresi Giysilerinden Kına Kıyafeti*, isimli makalede, Üsküp yöresi geleneksel kadın kına giysilerinden ulaşılan bir takım giysi örneğı; malzeme, renk, kesim, dikim, süsleme tekniğı ve süsleme konusu açısından incelenmiştir. Giyilen bu özel giysiler fotoğraflarla açıklanmış olup; sahip oldukları kişiler hakkında da bilgi verilmiştir.

Jelavich, (2016), *Balkan Tarihi 18. Ve 19. Yüzyıllar*, Balkan Tarihi'nin bu ilk cildi, Balkanlar'da Osmanlı ve Habsburg egemenliğinin son dönemlerini ele almaktadır. 18. ve 19. Yüzyıllara denk gelen bu dönem boyunca, Balkanlar'da ulusçu isyanlar baş

göstermiş, Yunanistan, Sırbistan, Karadağ, Hırvatistan ve Romanya gibi yeni devletler ortaya çıkmıştır. Tüm bu gelişmeler, bölgedeki çatışmaları sonlandırmamış aksine I. Dünya Savaşı'na giden süreci başlatmıştır. Balkan Tarihi, sunmuş olduğu Tarihi çerçeve ile günümüz uluslararası ilişkileri hakkında bilgi verilmiştir.

Karpat (2015), *Balkanlarda Osmanlı Mirası ve Milliyetçilik*, isimli eserinde Balkanlar'daki hakimiyeti yaklaşık 500 yıl süren Osmanlı İmparatorluğu'nun ardından, bu topraklarda ortaya çıkan siyasal, toplumsal ve ekonomik yapıların tarihinden bahsetmiştir. Balkan tarihinin, Osmanlı tarihinden ayrı düşünülemediğini vurgulamıştır.

Ljochi (2017), *Batı Kuzey Makedonya Giyiminde Sırmacılık Zanaatı* adlı yüksek lisans tezinde birinci bölümünü oluşturan girişte; Sırmacılığın diğer zanaatlara ve bu zanaatlarla olan ilişkisine değinilmiş, XIX. ve XX. yüzyılda sırmacılığın gelişimi ve giysilerde kullanım biçimlerinden bahsedilmiştir. Tezin ikinci bölümünde; Osmanlı Türklerinin Kuzey Makedonya'ya yerleşmesinden sonra Osmanlı saray kültürüyle beraber bu topraklara getirdikleri giyim geleneğinden ve bu geleneğin farklı dilleri konuşan milletler arasındaki etkileşimlerinden bahsedilmektedir. Tezin üçüncü bölümünde, günümüzde sadece Batı Kuzey Makedonya'da var olan sırmacılık zanaatı, giysilerin; üretim teknikleri ve süreci, biçimsel özellikleri, kumaşların; dokuma özellikleri ve malzemeleri ile günümüz ve XIX ve XX. giysileri arasındaki farklılıklar ele alınmıştır. Tezin dördüncü bölümünde geleneksel giysilerin kalıp çizimleri, aynı zamanda kumaşlarından ve nakış ipliklerinden alınmış numunelerin, Marmara Üniversitesi Teknoloji Fakültesi Tekstil Mühendisliği Bölümü Fiziksel ve Kimyasal Testler Laboratuvarlarında incelenmiş analiz tabloları yer almaktadır.

Dimovska (2007), *19. ve 20. Yüzyılın Başında Kuzey Makedonya Şehirlerindeki Türk Oryantal Giyim Tarzı* adlı Türk Halk Kültürü sempozyum bildirisinde; Kuzey Makedonya'da XIX. ve XX. yüzyıl döneminde 'alaturka' ve 'alafranga' olarak iki çeşit giyim şekli olduğu ve bu giyim şekilleri hakkında hem kırsal hem de kent kesimi arasındaki farklılıklara değinmiştir.

1.7. Tanımlar

Çintiyan: Kadın şalvarı, giyenin zenginliğine göre en ağır ipekli ve işlemeli kumaşlardandikilen giysidir. Batı Kuzey Makedonya’da XIX. yüzyılda ve XX. yüzyılın sonlarına doğru şalvar olarak bilinirken; XX. yüzyılın sonları ve XXI. yüzyılda şalvar, gömlek ve yelekten oluşan bu üçlü takım giysiye denilmektedir.

Dolama: Dış giyim olarak gömlek, yelek ve mintanın üzerine giyilen bir giysi parçası olarak giyilen uzun cekettir.

Fıta/Futa: Peştamal, bir iş yapılırken bele bağlanan ve vücudun belden aşağı kısmını örten bezdir. Yörede buna Fıta (Futa) denilmektedir.

Harç: Süslemelerde kullanılan su taşı, bordüre verilen isimdir.

Kaytan: Kenar temizleme veya süsleme işleminde kullanılan ve çeşitli örgü teknikleriyle hazırlanmış bir tür kordondur.

Kolan: Kemer

Pafta: Kemer Tokası

Pirpiri/Kaftan: Kuzey Makedonya Türk kadın gelinliği ‘pirpiri’ adı verilen Balkanlara özgü kaftandır. Üst kısmı vücuda tam oturan, yuvarlak yakalı, kolsuz, önü açık ve etek ucuna doğru genişleyen kloş eteklidir. Düğünde ve kına töreninde giyilen bir giysidir.

Pola: Şalvarın sağ ve sol kısmı simetrik olarak sim sırma ipliklerle kordon tutturma tekniği kullanılarak süslenen kısımdadır. Batı Kuzey Makedonya’nın Gostivar şehrinde halk arasında ‘Pola’ olarak adlandırılmaktadır.

Topka: Bel bağının ucunda bulunan süslemeye ‘topka’ denmektedir. Kemer dokunup tezgâhtan çıkarıldıktan sonra, ucunda kalan fazla ipler kesilmez. Yine aynı iplikler kullanılarak iğne yardımıyla sarma işlemi gerçekleştirilir ve böylece topka süsü elde edilir.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Kuzey Makedonya Hakkında Genel Bilgiler

2.1.1. Coğrafi durumu

Balkanlar dünyanın dört büyük medeniyetinin örtüştüğü, dinamik ve çok katmanlı yerel bir uygarlık yarattığı sınır bölgesidir. Eski Yunan ve Roma, Bizans, Osmanlı Türkiye'si ve Katolik Avrupa kültürleri burada buluşmuştur (Wachtel, 2009, s. 15).

Balkan sınırı doğuda Karadeniz, güneydoğuda Ege Denizi, batıda Adriyatik Denizleri ile çevrili; güney ucu Akdeniz'e doğru daralıp uzarken kuzey sınırları Tuna'yı aşarak Transilvanya'nın kuzeydoğusunda Dinyester nehrine, batıda ise Kuzey Dalmaçya kıyılarını içine alacak şekilde geniş Macar düzlüklerine kadar uzanan bölgedir. Bu konumuyla Balkan yarımadası Asya ile Avrupa'yı, Doğu ile Batı'yı birleştiren stratejik bir bölgedir (Dede, 2014, s. 2). Balkanlar Avrupa Kıtası'nın güneydoğusunda Yugoslavya, Arnavutluk, Bulgaristan, Romanya, Yunanistan, Kuzey Makedonya ve Türkiye'nin bir bölümünü içine alan bir yarımadadır.

Kuzey Makedonya Balkan yarımadasının orta güney kesiminde yer alan bir devlettir. Ülkenin güneyinde Yunanistan, doğusunda Bulgaristan, batısında Arnavutluk, kuzeyinde ise Yeni Yugoslavya bulunmaktadır. Ülkenin denize kıyısı yoktur. Ege sahillerini Orta Avrupa'ya ve Adriyatik'e bağlayan kara yolu ve demir yolu güzergâhı üzerinde bulunur (Resim 2.1).

Resim.2.1. Kuzey Makedonya Haritası (İnternet 2)

Bugün için Kuzey Makedonya; üç ayrı bölgeye ayrılmaktadır. Birinci bölge, eski Yugoslavya'nın bir özerk cumhuriyeti olarak bilinir. İkinci bölge (Yunan Kuzey Makedonyası), Yunanistan'ın kuzeyinde ayrı bir yönetim bölgesini oluşturur. Çok az bir kısmını oluşturan Bulgar Kuzey Makedonyası (Pirin Kuzey Makedonyası) ise, Kuzey Makedonya'nın kuzeydoğu bölümünü teşkil eder (Özey, 2016, s. 265). Kuzey Makedonya Cumhuriyeti, eski Yugoslavya'yı oluşturan cumhuriyetlerden biriyken, Başkenti Üsküp olan Kuzey Makedonya, Yugoslavya'nın parçalanmasıyla 1991'de bağımsızlığını ilan etmiştir.

Birleşmiş Milletler tarafından 1993 yılında tanınan Kuzey Makedonya, Yunanistan'ın itirazı sonucu Birleşmiş Milletler tarafından Kuzey Makedonya Eski Yugoslav Cumhuriyeti adıyla tanınmaktadır.

Ülkenin Sınır belirlemeleri yüzünden halk önemli ölçüde yer değiştirmesinden dolayı, nüfus hızla azalmıştır. Nüfusun % 53.9'u kentlerde, % 46.1'i kırsal kesimde yaşar. Karışık milletlerin yaşadığı ülkede nüfusun % 67'sini Makedon, % 19.8'ni Arnavut, % 4.5'ini Türk, % 2.3'ünü Sırp, % 2.3'ünü Çingene, % 2.1'ini Boşnak ve % 2'sini de diğer milletler meydana getirir. Ülke nüfusu yeni yeni artmaya başlamıştır (Genel Kültür Ansiklopedisi, 2006, s. 1167).

Kuzey Makedonya Cumhuriyetinin toplam yüzölçümü 25.713 km²'dir. Nüfusu 2.104.031'dir. Sık sık depremin görüldüğü dağlık bir ülkedir. Karalar 24.856, km²,sular, 477 km²'dir. Toplam kara sınırları 766 km'dir. Sınır ülkeler; Arnavutluk 151 km, Bulgaristan 148 km, Yunanistan 246 km, Kosova 159 km, Sırbistan 62 km'dir (Özey, 2016, s. 265).

Kuzey Makedonya Cumhuriyeti 14 sınır kapısı ile kara sınır komşularına bağlanır. Sınır kapılarından dördü ile Arnavutluk'a, üçer kapı ile Yunanistan ve Bulgaristan'a, ikişer kapı ile Sırbistan ve Kosova'ya ulaşır. En yoğun sınır kapısı Sırbistan sınırında bulunan Tabanovce 'dir. Demir yolu sınır geçişi; Sırbistan ile Kumanovo yakınlarında Tabonevce'de, Kosova ile Üsküp yakınlarında Volkovo'da, Yunanistan ile Gevgeli yakınlarında Bogorodica'da sağlanır (Kızıılçaoğlu, 2014, s. 2).

Kuzey Makedonya'da dağlar iki farklı sıra halindedir. İlk sıra Şar Dağlarını oluşturmaktadır. İkinci sırayı da Osogovo-Belasica (Rodop) dağ zinciridir (Özey, 2016, s. 266).

Ülke, Alp-Himalaya Dağ kuşağı içerisinde bulunan bir ülkedir. Ülke arazisinin yaklaşık % 80'ini dağlık, % 20'ini düzlük alanlar meydana getirir. Ortalama yükseltisi 829 m olan Kuzey Makedonya'da yükseltisi 500 m'ye kadar olan yerler ülkenin % 25'ini, 1000 m'ye kadar olan yerler % 69.4'ünü, 1000 m'den yüksek olan yerler ise % 31'ini oluşturur. Ülkenin en yüksek yeri Arnavutluk sınırında Korab Dağı'ndaki 2.764 m rakımlı Golem Korab Zirvesi, en alçak yeri Vardar Vadisi'nde Gevgeli yakınlarında 44 m rakımlı yerdir (Kızılcıoğlu, 2014, s. 3).

Bölgenin doğu sınırı Aşağı Nestos ırmağından ve Yunanistan ve Bulgaristan arasındaki Rodop Masifi'nin batı yamaçlarından geçer. Kuzey sınırı Siroka Dağları, Kara Dağ (Crna Gora) ve Şar Dağlarından oluşan bir hattı izler. Batı sınırını Korab sıradağları, Arnavutluk-Kuzey Makedonya arasındaki Ohri (Ohrid) Gölü ve Yunanistan-Arnavutluk arasındaki Prespa Gölü oluşturur. Güneybatı sınırını Pindos Dağları, güney sınırını ise bütün çıkışı Yunanistan'da olan Aliakmon (Bistritsa) Irmağı, Ege denizinin kuzeyindeki Olympos Dağı, Selanik Körfezi ve Khalkidiki Yarımadası belirler. Neredeyse tamamen dağlarla kaplı olan bölgenin dört büyük ırmağı Aliakmon, Vardar, Struma ve Nestos genellikle Kuzeybatı-Güneydoğu doğrultusunda akarak Ege Denizine dökülür. Bölgenin Kuzey kesimi büyük ölçüde Kuzey Makedonya Cumhuriyeti sınırları içinde kalır ve yaklaşık 25.700 km²'lik bir alanı kaplar (Ana Britannica, 2004, s. 206).

Kuzey Makedonya'da en önemli akarsu başkent Üsküp'ten geçerek ülkeyi ikiye bölen Vardar nehridir. Yunanistan'a geçtikten sonra Ege denizine ulaşan bu akarsu ülkenin simgesi haline gelmiştir. Güney kesiminden geçerek Yunanistan'a akan Vardar ırmağından dolayı tarihte 'Vardar Kuzey Makedonya'sı' adı da verilmiştir. Ayrıca Vardar nehri Üsküp şehrini doğu ve batı olarak ikiye ayırır ve Adalar denizine dökülür (Resim 2.2).

Resim.2.2. Üsküp Şehrinden Görünüm

Ülkede yaklaşık elli gölet ve üç doğal göl bulunmaktadır. En büyük göller, Arnavutluk, Yunanistan ve Kuzey Makedonya Cumhuriyeti'nin kesiştiği noktada bulunan Ohri, Doyran ve Prespa gölleridir. Büyük bir bölümü ülke sınırları içinde kalır. Ohri Gölü, Kuzey Makedonya'nın güneybatısı ile Arnavutluk'un doğu toprakları arasındaki dağlık sınır bölgesinde yer alan bir göldür. Prespa Gölü Kuzey Makedonya, Yunanistan ve Arnavutluk arasında bulunan bir tatlı su gölüdür. Doyran Gölü ise, Yunanistan ve Kuzey Makedonya arasında yer alan bir göldür. (Özey, 2016, s. 268-269).

Ülkede yazları sıcak ve kurak, kışları soğuk ve kar yağışlı geçer. Nemli, karasal iklim egemen olup, ülkede etkili olan 3 iklim tipini; ılıman karasal iklim, Akdeniz geçiş iklimi ve dağ iklimi oluşturmaktadır. Bu üç tipi arasında geçiş iklimleri de hâkimdir. Ülkenin batısında ve kuzeyinde ılıman karasal iklim, güneyinde ve doğusunda Akdeniz geçiş iklimi hâkimdir (Mitovska ve diğerleri, 2010, s. 16).

Ülkenin toprağı verimli olup, tahıl, tütün, meyve, üzüm yetiştirmeye elverişlidir. Topraklarında demir, bakır, kurşun, gümüş, manganez gibi bazı madenler bulunur (Gökçen, 1950, s. 261). Ayrıca zengin demir-dışında metaller de mevcuttur. Mermer ve dekoratif taşlar Prilep, Gostivar ve Tetova yakınlarında çıkarılmaktadır. Magnefit ve Kratova yakınlarında zengin kuvars yatakları vardır. Ülkenin çoğu yerinde seramik endüstrisinde kullanılan yüksek kalitede bentolitik kil bulunmaktadır (İnternet 3).

Yaylalar ve dağlarla kaplı olan Kuzey Makedonya, billurlu kayaçlar, dolomitler, kireçtaşları ve yer yer karstlardan oluşan dağlar (en yüksek noktaları Arnavutluk sınırındaki Korab dağlarında 2 751 m'yi bulur), Vardar ırmağı vadisinin ve birçok gölün (Ohri gölü, Doyran gölü vb.) yer aldığı tektonik çöküntülerle birbirlerinden ayrılırlar (Grolier international Americana, 1993, s. 292).

2.1.2. Kuzey Makedonya'nın tarihi

Kuzey Makedonya coğrafyasının tarihi geçmişi Antik çağlara kadar uzanan tarih boyunca Doğu ile Batı arasında ticari, kültür ve sanat yoluna köprü olmuştur. Tarihin çok eski dönemlerinden beri Türkler bu bölgede yaşamışlardır.

Kuzey Makedonya, Balkan yarımadasının orta kesiminde tarihsel bir bölgedir. Günümüzde Yugoslavya, Yunanistan ve Bulgaristan arasında olan bölge, Batıda Arnavutluk sınırına kadar uzanmaktadır. Eski Kuzey Makedonya krallığının Romalılar tarafından işgal edilmesinden beri bölge, önemli askeri ve ticari yolların kavşağında yer almıştır.

Kuzey Makedonya'da Türk varlığının çok eskilere dayandığı belirtilmektedir. 4. Yüzyılda Hun Türkleri Balkanlarda görüldüğü ve M.S. 378 yılında Hun Türklerinin Kuzey Makedonya'dan geçerek Bizanslılarla Edirne yakınlarda yaptıkları savaşta galip geldikleri anlatılmaktadır. Türk varlığının Kuzey Makedonya'da 1618 yıllık bir geçmişi olduğu belirtilmektedir (Turan, 1996, s. 21).

Arkeolojik bulgular Makedonların bölgedeki varlığının İlk Tunç Çağına değin uzandığını göstermektedir. İÖ 700 dolaylarında Aliakmon Irmağı (potamos) çevresindeki anayurtlarında doğuya doğru ilerleyen Makedonlar, Argeadai hanedanı altında güçlü bir krallık oluşturmuşlardır. Kuzey Makedonya krallığı II. Philippos'un döneminde (İÖ 359-336) Yunanistan'da üstün bir konum elde ettiği bildirilmektedir. Oğlu İskender'in (İÖ 359-336) sınırları Nil ve İndus ırmaklarına kadar uzanan geniş bir imparatorluk kurduğu ve İskenderin ölümünden sonra bu imparatorluğun komutanları arasında paylaşıldığı belirtilmektedir (Ana Britannica, 1989, s. 201).

Elli yıl süren bir iç savaştan sonra kurulan Antigonos sülalesi, savaş ve istilalar nedeniyle harap olmuş bir şekilde Kuzey Makedonya'ya yerleştiği anlatılmaktadır. Antigonos sülalesi döneminde (İ.Ö. 27 İ.Ö. 168), Yunanistan üstündeki etkisini koruyan ve güçlenen Kuzey Makedonya, iyi bir orduyla ikinci bir refah dönemi yaşadığı bildirilmektedir. Roma'nın yayılma hareketi Kuzey Makedonya için bir tehlike oluşturduğu,son Kuzey Makedonya kralı Philippos V (İ.Ö. 229- İ.Ö. 179) ülkesini bağımsızlığını koruyabilirdi de oğlu Perseus Romalılar karşısında yenildiği (Pydna savaşı. İ.Ö.168) ve böylece Kuzey Makedonya'nın dört eyalete ayrıldığı belirtilmektedir. Bu tarihten sonra bağımsız Kuzey Makedonya'nın ortadan kalktığı görülmektedir. Eyalet devleti haline gelen ülke bundan böyle Roma imparatorluğunun bir parçası olduğu ve Roma barışına karşın eski refahına kavuşamadığı bildirilmektedir (Gelişim Hachette Ansiklopedisi, t.y., s. 2679).

Roma baskısı sonucunda Antigonos hanedanı İ.Ö. 168' de yıkıldı. Kuzey Makedonya İ.Ö. 146'da bir eyalet olarak, kuzeydeki barbar kabilelere yönelik birçok sefere sahne olduğu, 4. Yüzyıla doğru nüfusun büyük çoğunluğu Hristiyanlığı benimsediği vedaha sonra bölgeyi istila eden Slavlar ise kalıcı yerleşmeler kurdukları belirtilmektedir. Slavları 7. Yüzyılda Bulgarların izlediği bilinmektedir. 9. Yüzyılda Kuzey Makedonya'nın büyük bölümü birinci Bulgaristan İmparatorluğuna katıldığı bildirilmektedir (Ana Britannica, 1989, s. 202).

Ortaçağ Kuzey Makedonya Devleti X. yüzyılın ortalarına doğru Samuil'in liderliğinde (976-1018) kurulmuştur. Samuil yaptığı fetihlerle devletin sınırlarını kuzeye doğru Tuna ve Sava nehirleri boyunca Adriyatik denizi ve Karadeniz'e kadar genişletmiştir. Ortaçağ Makedon Devleti varlığını 1018'e kadar sürdürmüş ve sonra Bizans İmparatorluğu'nun hâkimiyeti altına girmiştir (Kızılcıoğlu, 2014, s. 15; Mitovska ve diğerleri, 2010, 19,20).

Osmanlı hâkimiyetinde kalan Kuzey Makedonya XIX. yy'in ortalarına kadar barış, sükûn ve huzur devrini yaşadığı bildirilmektedir. Bu devirde Kuzey Makedonya'da sanat değeri yüksek mimari eserler inşa edildiği, halkın sosyal ve kültürel ihtiyaçlarının karşılanması için pek çok müesseseler kurulduğu belirtilmektedir. Sivil ve askeri

okulların açılması ve çeşitli müesseselerin kurulmasıyla Kuzey Makedonya'nın yaşam ve kültür seviyesi yükseltildiği anlaşılmaktadır (İnternet 4).

Osmanlı Türklerinin Kuzey Makedonya topraklarını ilk olarak XIV. Yüzyılın ikinci yarısından sonra Sultan I. Murad devrinde fethetmeye başladığı belirtilmektedir. 1364 yılında Meriç nehri önünde meydana gelen ve Osmanlı tarihinde Sırsındığı (birinci Çimen muharebesi) savaşında Osmanlıları elde ettiği başarı, Türklerin Balkanlar'da hızla ilerlemesini sağladığı bildirilmektedir (Uzunçarşılı, 2011, s.168).

XIV. yy'in sonlarına doğru Kuzey Makedonya Osmanlı Devleti sınırları içine girdiği ve 500 yıllık Osmanlı idaresinin başladığı bildirilmektedir (Mitovska ve diğerleri, 2010). Ele geçirilen yerlere Türkler yerleştirildiği ve Türkler birçok yerde çoğunluğu meydana getirdiği belirtilmektedir. Şehir ve kasabaların mülki ve idari yönden merkeze bağlandığı ve bu nedenle yerli halkın İslam Türk kültürünü benimsediği anlaşılmaktadır (Büyük Lügat Ansiklopedisi, T.y., s. 267-268).

Osmanlı İmparatorluğunun ilerleyişinde, her biri devlete yeni topraklar katan güçlü sultanların liderliğinin etkili olduğu belirtilmektedir. I. Murat'ın (1360-1389), önce Edirne'yi (1360); daha sonra ise, Meriç Nehri üzerinde (Çirmen Muharebesi) 1371 yılında elde ettiği zaferin ardından Bulgaristan, Kuzey Makedonya ve Güney Sırbistan topraklarını hâkimiyeti altına aldığı belirtilmektedir (Jelavich, 2016, s. 33). 1371'den 1913 yılına kadar Osmanlı hâkimiyetinde kalan Kuzey Makedonya on dokuzuncu yüzyılın ortalarına kadar barış, sükûn ve huzur devrini yaşadığı bildirilmektedir. Bu devirde Kuzey Makedonya'da sanat değeri yüksek mimari eserler inşa edildiği, halkın sosyal ve kültürel ihtiyaçlarının karşılanması için pek çok müesseseler kurulduğu belirtilmektedir. Sivil ve askeri okulların açılması ve çeşitli müesseselerin kurulmasıyla Kuzey Makedonya'nın hayat ve kültür seviyesinin yükseldiği anlaşılmaktadır (İnternet 5).

Sultan I. Murad Birinci Kosova meydan muharebesinden esnasında şehit düştükten sonra tahta geçen Yıldırım Bayezid', Sırp sınırında bulunan Üsküp ve havalisini Paşa Yiğit'e havale ederek Üsküp ile Niş arasında Türk ve Tatar muhacirlerini de yerleştirdiği, (Uzunçarşılı, 2011, s.261; Nureski, 2016, s. 354). ve kesin olmamakla

birlikte Üsküp'ün 6 Ocak 1392 tarihinde Paşa Yiğit tarafından fethedildiği kabul edilmektedir (Özer, 2006, s. 14).

1371'den 1877-1878 Osmanlı-Rus (Doksan üç) Harbine kadar aralıksız Osmanlı hâkimiyetinde kalan Kuzey Makedonya'nın, 1878'de Rusların işgaline uğradığı ve aynı yıl yapılan Berlin Antlaşmasıyla tekrar kurtarıldığı bildirilmektedir. 1912- 1913 Balkan Savaşından sonra, Kuzey Makedonya Osmanlı hâkimiyetinden çıktığı ve bu nedenle bölgedeki Türk ve Müslüman halkın Anadolu'ya göç etmek mecburiyetinde kaldığı belirtilmektedir. Ancak bölgede hala çok sayıda Türk-İslam nüfusu yaşadığı bilinmektedir (İnternet 6).

19. yüzyılda şiddetlenen Papalık ve Rusya'nın propagandası sebebiyle, Kuzey Makedonya'nın Türklerin hâkimiyetinden çıktığı ve toprak bütünlüğünü kaybettiği belirtilmektedir. Balkan devletleri arasında savaş meydanı haline gelen Kuzey Makedonya, Birinci Dünya (1914-1918) ve İkinci Dünya (1939-1945) savaşlarında da aynı akıbete uğramıştır. İkinci Dünya Savaşı sonunda, 1947'de Kuzey Makedonya'nın Bulgaristan, Yugoslavya ve Yunanistan arasında paylaşıldığı belirtilmektedir (İnternet 7).

Yugoslavya sınırları içinde kalan Kuzey Makedonya topraklarında, Yugoslavya'yı meydana getiren cumhuriyetlerden biri olan Kuzey Makedonya Cumhuriyeti kurulmuştur. Kuzey Makedonya Cumhuriyeti, Yugoslavya'nın parçalanması üzerine kurulan Yeni Yugoslavya'dan 1991'de yapılan referandum ile ayrılmış ve bağımsız bir devlet haline gelmiştir (İnternet 8).

Yunanistan Başbakanı Aleksis Çipras ile Kuzey Makedonya Başbakanı Zoran Zaev, 12 Haziran 2018'de ülkelerinde düzenledikleri basın toplantılarında görüşmeler neticesinde "Kuzey Makedonya Cumhuriyeti" adı üzerinde anlaşmalarını açıklamış, iki ülke hükümet temsilcilerin katılımıyla 17 Haziran 2018'de imzalar atılmıştır. Kuzey Makedonya ve Yunanistan'ın, vardıkları anlaşmada yer alan yükümlülüklerini tamamen yerine getirmelerinin ardından Kuzey Makedonya'nın "Kuzey Makedonya Cumhuriyeti" ismi ile resmi olarak değişmiştir (İnternet 9).

2.2. Kuzey Makedonya Müzeleri

Müzeler, tarihi eserleri tespit eden, bilimsel yöntemlere açığa çıkaran, inceleyen, değerlendiren, koruyan, tanıtan, sergileyen, eğitim programları aracılığıyla tarihi eserler konusunda halkı bilinçlendirerek toplumun kültür düzeyini yükseltmeyi amaçlayan eğitim, bilim ve sanat kurumlarıdır. Müzeler, bulunduğu kentin prestij yapıtlarındandır (İnternet 10).

İlk zamanlarda insanlığın eskiye duyduğu merakla birlikte eski eserleri toplama ve sergileme amacı taşıyan müzeler, günümüzde; sosyolojik, pedagojik, psikolojik içerikler bulundurarak "Müzoloji" adı ile Üniversitelerde ayrı bir eğitim alanı ve bağımsız bir bilim dalı haline gelmişlerdir (İnternet 11).

Alan araştırmasının büyük bir bölümü Kuzey Makedonya müzelerinin etnoloji bölümlerinde yapılmış, Kuzey Makedonya'nın Üsküp, Ohrid, Bitola, Kumanovo, Struga ve Kalkandelen şehirlerindeki müzelerde kadın kıyafetlerinin korunduğu tespit edilmiştir.

Kuzey Makedonya'da araştırma sürecinde, Kumanovo Müzesi, Ohrid Ulusal Anayasa Enstitü ve Müzesi ve Manastır Ulusal Anayasa Enstitü ve Müzesi, Tetovski Kraj Müzesi, Dr. Nikola Nezlobinski Struga Müzesi Etnoloji bölümleri incelenmiştir. Sadece Kuzey Makedonya Müzesi deposunda yer aldığı iddia edilen Osmanlı Türkeri'nin geleneksel giysilerin inceleme ve fotoğraflama olanağı sağlanamamıştır. Gerekli müze izni verilmemiştir ve müzenin sorumlu etnologları tarafından fotoğraflar paylaşılmamıştır.

Araştırma süresince müzelerde sergilenen ve depolarda koruma altına alınmış giysiler hakkında detaylı bilgiler olmadığı görülmüştür. Bazı müzeler yeterli alana sahip olmadıkları için, bazıları da tadilat gördüğü için ve mali sorunlar nedeniyle ürünleri sergileyemedikleri görülmüştür. Kadın giysilerin çoğunun envanter numarası olmadığı gözlemlenmiştir. Bazı kadın giysilerinin nereden, kim tarafından bağışlandığı, kim tarafından satın alındığı, kim tarafında giyildiği ve hangi yüzyıla ait oldukları tespit edilmiştir.

Kuzey Makedonya’da, Üsküp Yunus Emre Enstitüsü Türk Kültür Merkezi ve Kuzey Makedonya Müzesi ortaklığında 4 Ekim 2017 yılında Kuzey Makedonya’nın farklı müzelerinde yer alan ve aralarında günümüze kadar hiç sergilenmemiş olan otuz ’un üzerinde kadın kıyafeti (Türk, Makedon, Arnavut, Sırp ve diğer topluluklara ait) ve farklı desenlerle işlenmiş yüzük, bilezik, gerdanlık, ayakkabı gibi birçok kadın takı ve aksesuarları sergilenmiştir.

Bu sergi vesilesi ile Kuzey Makedonya Müzesi Müdür Vekili Gordan Nikolov da sergi ile toplumları birleştiren unsurları göstermeyi amaçladıklarını belirterek, "XIX. ve XX’’ yüzyılın modası bu topraklardaki tüm etnik toplulukların sembolüdür. Burada gördüğümüz giysiler hem Müslüman hem de Hristiyan kadınlar tarafından giyilmiştir" şeklide açıklama yapmıştır (Yunus Emre Enstitüsü Bülteni, 2017, s. 29).

2.2.1. Kuzey Makedonya Müzesi (Muzej na Makedonija)

Kuzey Makedonya tarihinin en eski belgelerinin bulunduğu müze, 1924 yılında Üsküp’te kurulan bir müzedir. Ulusal Müze, üç ayrı müzenin birleştirilmesi ile oluşturulmuştur. Etnografya, Tarih ve Arkeoloji müzelerinin birleşiminden ortaya çıkan müze Üsküp’te Türk Çarşısı’nın içinde yer almaktadır. Türkçe ‘*Kuzey Makedonya Müzesi*’ olarak bilinmektedir. Bir dönem ‘*Kuzey Makedonya İnsanları Müzesi*’ olarak da anıldığı söylenmektedir (Resim 2.3).

Resim.2.3. Kuzey Makedonya Müzesi

Kuzey Makedonya Ulusal Müzesi'nin etnoloji kısmında, geleneksel kıyafetlerden takılara, geleneksel müzik aletlerinden mimariye ait çok sayıda eser yer almaktadır. Geleneksel kıyafetler alanında Balkanlardaki en zengin koleksiyon bu müzede bulunmaktadır (Resim 2.4). (İnternet 12).

Resim.2.4. Kuzey Makedonya Müzesi (Etnoloji Bölümü)

Alan araştırması esnasında Müze etnologları, etnoloji bölümünde sergilenen halk giyiminin Kuzey Makedonya'nın bütün etnik gruplarının giysi ve aksesuarlarının içerdiğini belirtmiştir. Fakat müzenin etnoloji bölümünde Osmanlı Türklerinin geleneksel kadın kıyafet ve aksesuarları öğelerinin çok az örneğine rastlanmıştır. Müze deposunda yer aldığı iddia edilen bu giysi ve aksesuarların fotoğraf çekme olanağı sağlanamamış; yalnızca vitrinde sergilenen ürünlerin fotoğrafları çekilebilmiştir.

Müzede sergilenen Makedon geleneksel üç adet kadın kıyafeti, cübbe ve bir adet çocuk giysinin fotoğrafları çekilebilmiştir.

2.2.2. Ohri Ulusal Anayasa Enstitüsü ve Müzesi (Nacionalna Ustavna Zavod i Muzej)

Ohri, birçok el sanatının gelişmiş olduğu önemli ticari ve kültür merkezi olarak eski şehir mimarisinin yanı sıra, XIX. yüzyılda Kuzey Makedonya'nın birçok şehrinde yayılacak farklı giyimde özellikler taşımaktadır (Kanevçe, 2012, s. 3).

Müze etnoloğu Olivera Miseva'nın vermiş olduğu bilgiler doğrultusunda; Ohri şehrinde bulunan 'Ohri Ulusal Anayasa Enstitüsü ve Müzesi' 1 Mayıs 1951 yılında kurulmuştur. Müze, arkeoloji, etnoloji ve tarihi olmak üzere üç bölümü kapsamaktadır (Resim 2.5), (Miseva,2018).

Resim.2.5. Ohri Ulusal Anayasa Enstitüsü ve Müzesi

Müze içerisindeki tadilat nedeniyle sergi salonları belli bir dönem hizmet vermediği için. Osmanlı Türkleri giysilerinden sorumlu Marija Kanevce ve aksesuarlarından sorumlu kişi Olivera Miseva'nın yardımı ile depoda zor şartlar altında çekim yapılmış ve müzenin fotoğraf arşivini paylaşmışlardır. Müzenin deposunda; Alaturka türü giysilerin çoğu elbise, entari, kollu ve kolsuz cübbe, bindallı, mintan ve yelekler olmak üzere daha çok üst giyim gibi giysi çeşitleri ve Osmanlı yüzüklerine rastlanmıştır (Resim 2.6).

Resim.2.6. Müze Deposunda Çalışma

2.2.3. Bitola Enstitüsü ve Müzesi (NI Institute and Museum Bitola)

Bitola Enstitüsü ve Müzesi (NI Institute and Museum Bitola) Manastır şehrinde bulunmaktadır. 1976'dan bu yana faaliyet göstermektedir. Kuzey Makedonya Cumhuriyeti Hükümeti'nin kültür bölgesinde ulusal kurumların ağına kurulmasına ihtiyaç duyulması kararı ile kültür anıtlarının korunması Enstitüsü, Müze Gallery Bitola, ulusal kültür kurumunun statüsünü kazanmış ve Kültür Anıtları Müzesi ve Bitola Müzesi veya kısaca Enstitü ve Bitola Müzesi olarak adlandırılmıştır. Bugün, kültür anıtlarının korunması enstitüsü olan Bitola Müzesi, Bitola belediyesinin kültürel mirasının korunması, sistemleştirilmesi, bilimsel olarak işlenmesi ve sunulması olan ulusal bir kültür kurumudur (Resim 2.7). (İnternet 13).

Resim.2.7. Bitola Enstitüsü ve Müzesi

Bitola müzesi; çağdaş sanat bölümü, sanat tarihi bölümü, etnoloji bölümü, tarih bölümü, ortaçağ bölümü, antik dönem ve tarih önce dönemi bölümlerinden oluşmaktadır.

Etnoloji bölümünde; ulusal halk kostümleri, kasaba giyimi, kumaşlar ve tekstil ürünleri, ithal öğeler, mücevherat ve süsleme malzemeleri olağanüstü çeşitliliği olan 350 öğenin toplanmasıyla zengin Makedon kültürünün ve aynı zamanda kişisel ve kıyafet dekorasyonunun da dâhil olduğu etnik varlıkların kültürünün gerçek bir yansımasını sunmaktadırlar. Ulusal giysinin orijini XIX yüzyıl olarak tarihlendirilir. Ulusal halk kostümleri, kadın ve erkek kıyafetleri olarak ayrılmıştır (İnternet 14).

Müzedeki alan araştırması esnasında, etnoloji bölümünde sergilenen ve müze deposunda korunan Osmanlı Türklerinin geleneksel giysi öğelerine ve aksesuar örneklerine az sayıda rastlanmıştır. Müze etnoloğu Nade Genevska himayesinde depoda yer alan Osmanlı Türklerin kadın kıyafetlerinin ölçüleri alınarak, fotoğrafları çekilmiştir. Müze etnoloğu Nade Genevska müzenin fotoğraf arşivini paylaşmıştır.

2.2.4. Kumanovo Ulusal Enstitüsü Müzesi (National Institution Museum, Kumanovo)

Kuzey Makedonya'nın Kumanovo kentinde bir müzedir. Yapılan sözlü görüşmelerde; 21 Aralık 1964 yılında kurulan müze, Tarih Müzesi olarak adlandırılmıştır. Daha sonra 1979'da ismi Kumanovo Ulusal Müzesi olarak değiştirilmiştir. Müze, bilimsel ve bilimsel olarak yapılan alan araştırması sonucunda tüm bölümlerin koleksiyonlarıyla birlikte toplam 7.000 sergi içermektedir. Bu koleksiyon bugün zaman zaman tematik sergilerle müzenin zemin kattaki müze binasında sergilenmektedir (Resim 2.8), (Gorgieska, 2018).

Resim.2.8. Kumanovo Ulusal Enstitüsü Müzesi

Müze binasını, Peskovac, Zivko Stojiljkoviç'ten zengin bir sanayicinin eski villası olduğu ve 1926' da eski şehir mimarisi tarzında inşa edildiği belirtilmektedir. Müze önemli bilimsel, kültürel ve eğitim kurumlarını desteklemektedir. Organizasyonel yapısına göre, arkeolojik, tarihi, etnolojik, sanat kayıtları, belgeleme ve koruma bölümlerini içermektedir. Etnoloji Bölümü, giysiler ve kumaşlar, ev mobilyaları, el işleri, halk müzik aletleri ve halk geleneklerinden oluşan ek koleksiyonlar içermektedir. Müzede çok sayıda giysi ve kumaş koleksiyonu yer almaktadır (Resim 2.9), (İnternet 15).

Resim.2.9. Müzenin Etnoloji Bölümünden Bir Görünüm

Müzede Osmanlı Türklerinin geleneksel giysi öğelerinden oluşan, 1 adet gömlek, 4 adet yelek, 2 adet mintan, 1 adet şalvar ve giyim aksesuarları tespit edilmiştir.

Müzedeki tespit edilen giysi parçaları ve aksesuarları hakkında çok fazla bir bilgiye ulaşamamıştır. Osmanlı Türklerinin geleneksel giysi öğelerinin yalnızca, isimleri, kullanılan malzemeler, envanter numaraları ve hangi döneme ait oldukları hakkında bilgilere ulaşılmıştır.

2.2.5. Dr. Nikola Nezlobinski Ulusal Anayasa Müzesi (Nacionalna Ustavana Muzej Dr. Nikola Nezlobinski Struga)

Müzenin kurucusu, 1924 yılında Struga’da sıtmaya karşı savaşmak için doktor olarak gelen ve Rus olan Nikola Nezlobinski’dir ve 1928 yılında müzeyi kurduğunu belirtilmektedir. Doktor Nezlobinski vatandaşlardan büyük bir saygı görmüş ve sosyal başarıları nedeniyle Struga kentinin onursal bir vatandaşı olarak ilan edilmiştir (Resim 2.10). (İnternet 16).

Resim.2.10. Dr. Nikola Nezlobinski Ulusal Anayasa Müzesi

Şuan müzede sergileme alanı olmadığı için, giysiler depoda muhafaza edilmektedir. Müzenin etnoloğu Nikola Evrov, depoda bulunan giysilerin şehirlerde, köylerde yaşayan Türk ve Makedon etnik grupların giysileri olduğunu belirtmiştir. Müze deposunda Nikola Evrov himayesinde 4 adet yelek ve 2 adet cübbe tespit edilmiş ve fotoğrafları çekilmiştir.

2.2.6. ‘Kalkandelen Sonu’ Ulusal Anayasa Müzesi (Nacionalna Ustavna Muzej Na ‘Tetovski Kraj’)

‘Kalkandelen Sonu’ Ulusal Anayasa Müzesi (Nacionalna Ustavna Muzej Na ‘Tetovski Kraj’ müzesi Kalkandelen şehrinde bulunmaktadır (Resim 2.11).

Müze etnoloğu Valentina Gavriloska, Makedon ve Osmanlı dönemi Türk kıyafetlerinin Kalkandelen şehri ve köylerinden satın alınmış ve müzeye bağışlanmış olduğunu ifade etmiştir. Müzede sergilenen ve depoda muhafaza edilen Osmanlı Dönemi kadın kıyafetleri etnolog Valentina Gavriloska’nın eşliğinde fotoğrafları çekilmiştir ve müze arşivinde bulunan fotoğrafları paylaşmıştır (Resim 2.11).

Resim.2.11. ‘Kalkandelen Sonu’ Ulusal Anayasa Müzesi

Alan araştırması esnasında Müze etnoloğu, etnoloji bölümünde sergilenen halk giyiminin Kuzey Makedonya’nın bütün etnik gruplarının giysi ve aksesuarlarının içerdiğini belirtmiştir. Müzenin etnoloji bölümünde Osmanlı Türklerinin geleneksel kadın kıyafet ve aksesuarları öğelerinin örneklerine rastlanmıştır. 2 adet üçetek, 2 adet gömlek, 3 adet şalvar, yelekler, mintanlar ve dolama tespit edilmiştir.

2.3. Türkiye’deki Müzeler

Alan araştırmasının büyük bir bölümü Kuzey Makedonya müzelerinin etnoloji bölümünde gerçekleşmiştir. Ayrıca Ulusal ve uluslararası müzelerde yapılan araştırma sırasında, Türkiye’nin İzmir ve Bursa şehirlerinde, müzelerde Balkan kıyafet ve aksesuarlarının korunduğu da tespit edilmiştir. Bursa Uluumay Osmanlı Halk

Kıyafetleri ve Takıları Müzesi, Bursa Göç Tarihi Müzesi ile İzmir Ege Üniversitesi Etnografya Müzesi Etnoloji bölümleri araştırma süresinde incelenmiştir. Müzelerde sergilenen giysiler, aksesuarlar ve depolarda koruma altına alınmış giysiler hakkında bilgiler olduğu görülmüştür. Fakat tespit edilen bazı ürünlerin hangi yüzyıla ait oldukları, nereden, kim tarafından bağışlandığı ya da satıldığı hakkında fazla bilgi bulunmamaktadır.

2.3.1.Bursa Uluumay Osmanlı Halk Kıyafetleri ve Takıları Müzesi

Müze binası Fatih Sultan Mehmet'in vezirlerinden Şair Ahmet Paşa'nın 1470-75 yıllarında yaptırdığı bir medresedir. Şair Ahmet Paşa sahip olduğu Çanakkale'nin Ezine ilçesinin Geyikli köyü ve civarı arazisinden gelen tüm gelirlerini bu medresenin devamı için vakfetmişti. Bundan dolayı bazı tarihi kaynaklarda 'Geyikli Medrese' de denmektedir. Vakıflar Genel Müdürlüğüne ait olan bu bina genel müdürlüğün yönetim kurulu kararı ve T.C Bakanlar Kurulu onayı ile T.C Bursa Valiliğine tahsis edilmiştir. Bu binada Mehmet Esat Uluumay koleksiyonları ile bir müze yapılması sağlanmıştır (Uluumay Osmanlı Halk Kıyafetleri ve Takıları Müzesi, T.y., s.5).

Bursa'da 2004 yılından beri hizmet veren özel bir müzedir. Muradiye Külliyesi'nin hemen karşısında, Şair Ahmet Paşa Medresesi içinde yer alan müze, 18 Eylül 2004'te açılmıştır. Müzede, Anadolu Folklor Vakfı kurucu üyelerinden Esat Uluumay'ın 40 yılda topladığı 18 değişik koleksiyonu sergilenmektedir. 17. yüzyıla kadar uzanan Osmanlı Anadolu ve Rumeli'sinden 70 kıyafet ve 400 parça takının bulunduğu müzede ayrıca Türk kahvesi, hamamı, atçılığı ile ilgili malzemeler, silah, bıçak, kılıç, boncuk türü eşya sergilenmektedir (Resim 2.12). (İnternet 17).

Resim.2.12. Bursa Uluumay Osmanlı Halk Kıyafetleri ve Takıları Müzesi

Müze yetkilisi Kadir Yaman; Anadolu Folklor Vakfı kurucu üyelerinden olan Esat Uluumay'ın 45 yılda biriktirdiği 18 değişik koleksiyonun yer aldığını, Osmanlı'nın 15. yüzyıla kadar uzanan bir zaman diliminde Anadolu ve Rumeli halklarının kullandığı kıyafet ve takılar yer aldığı bilgisini vermiştir.

Feyza Uluumay; Esat Uluumay'ın vefatından sonra müzedeki tüm envanter dosyalarının tekrar düzenlenmesi gerektiğini ve bu konuyla ilgili yeni çalışmalara başladıklarını ifade etmiştir. Bu nedenle müze vitrinlerinde sergilenen ve depolarda koruma altına alınan giysiler hakkında hiçbir bilgi alınamamıştır ve müze tarafından envanter numaraları paylaşılammıştır. Yalnızca Feyza Uluumay müzenin fotoğraf arşivini paylaşmıştır. Makedon Osmanlı Türklerine ait pırpıri, Makedon Hristiyan kadın giysisi, Kumanova Türk, Hristiyan kadın giyimine ait giysi örneği incelenmiştir.

2.3.2. Bursa Göç Tarihi Müzesi

Bursa Göç Tarihi Müzesi, Bursa'da Büyükşehir Belediyesi tarafından şehrin göç tarihini incelemek ve canlandırmak üzere 2014'te ziyarete açılan müze olup; Merinos Parkı içindeki Atatürk Kongre ve Kültür Merkezi'nin ikinci katında bulunmaktadır (Resim 2.13).

Resim.2.13. Bursa Göç Tarihi Müzesi

Bursa Göç Tarihi Müzesi; Bursa'nın kültür ve sanat yaşamını zenginleştirmek, sosyo-kültürel hayatına katkıda bulunmak ve bunlardan daha da önemlisi, Bursa'da tarih öncesinden günümüze kadar var olan yoğun göç hareketlerini anlatmak ve farklı anlatımlarıyla her yaş grubundan her millettten ziyaretçilerin zihninde "Göç" algısını tüm yönleri ile canlandırmak amacıyla kurulmuştur. Ayrıca teknolojinin çeşitli olanakları kullanılarak interaktif hale gelen müze ile özellikle göç yolculuklarının çilesine dair Balkan, Kırım ve Kafkasya'dan Bursa'ya yapılan göçlerin canlandırmalarına da yer verilmektedir (İnternet 18).

Osmanlı Devleti'nin son döneminde ve Cumhuriyetin ilk yıllarında yaşanan savaşlar ve anlaşmalar sonrasında Balkan coğrafyasından anayurtta yaşanan göç hareketleri dönemi müzede izlenime sunulmuştur. Ayrıca 93 Harbi'nin bir sonucu olarak Kafkaslardan ve Kırım Bölgesi'nden, Anadolu'ya göç etmek zorunda bırakılan bölge halkının yaşadığı sosyo-psikolojik, ekonomik, siyasi sıkıntılar gibi farklı temalar da müzede anlatılmaya çalışılmıştır (Resim 2.14).

Resim.2.14. Balkanlardan Anadolu'ya Göç Etmek Zorunda Bırakılan Bölge Halkını Canlandırma Ve Objeler

Bursa Göç Tarihi Müzesi, 8 bin 500 yıllık göç tarihinin masaya yatırıldığı ve ziyaretçilerin göçlerle ilgili olarak ayrıntılı şekilde bilgilendirildiği; arşivler taranarak, göç etmiş ailelerle sözlü tarih çalışması kapsamında görüşülerek, üniversitelerin desteği alınarak, çok önemli bir birikim ortaya çıkartıldığı farklı bir müze konseptine sahiptir. Göçler sırasında yaşananları yansıtan, canlandırılmış örneklerle de gelecek kuşaklara aktarılabilecek nitelikte, yeni bir kent hafızası niteliğindedir (İnternet 19).

Müze Etnoloğu Şaban Duman, Balkan giysilerinden oluştuğunu ve diğer giysi parçalarının vitrinlerde korunmakta olduğunu belirtmiştir. Müzede bulunan giysilerin Balkan şehirlerinde ve köylerinde yaşayan Türk ve Makedon etnik grupların giysileri bulunmaktadır (Resim 2.15).

Resim.2.15. Müzede Bulunan Balkan Giysileri

Müzeden sorumlu etnolog Şaban Duman gözetiminde vitrin ve arşivlerinde bulunan Osmanlı Türklerine ait, yelek, mintan, şalvar gibi giysi öğelerini fotoğraf çekme imkânı bulunmuştur. Fakat envanter bilgileri tam olarak hazırlanmadığı için kim tarafından verildiği yada satıldığına dair bilgilere ulaşamamıştır.

2.3.3. İzmir Ege Üniversitesi Etnografya Müzesi

Ege Üniversitesi Etnografya Müzesi, İzmir'in Bornova ilçesinde yer almaktadır. Günümüze Sirkehane adıyla ulaşmış olan binanın XIX. yüzyıl sonları ile XX. yüzyıl başları arasında bir Rum ailesi tarafından yaptırılmış olduğu tahmin edilmektedir.

1990 yılında T.C. Maliye Hazinesi'nden Ege Üniversitesi'ne trampa yolu ile geçen Sirkehane, 1990'lı yıllara kadar konut olarak hizmet vermiştir. Son yirmi yıllık süreç içinde büyük bir bölümü yıkılmış olan bina 22.06.2010 tarihinde tamamlanan yenileme sonucunda "E.Ü. Balkanlar ve Anadolu Giysileri Müzesi" olarak faaliyete geçmiştir. Kültür Bakanlığına başvurulmuş ve Bakanlık denetiminde özel müze olarak açılmasında sakınca olmadığı belirtilmiş ve 02.11.2010 tarihinde onaylanarak özel "Ege Üniversitesi Etnografya Müzesi" adını almıştır (Resim 2.16). (İnternet 20).

Resim.2.16. İzmir Ege Üniversitesi Etnografya Müzesi

2010 yılında tamamlanan restorasyon sonunda Ege Üniversitesi Balkanlar ve Anadolu Giysileri Müzesi olarak düzenlenmiştir. Müze Türkiye’de bir üniversite bünyesinde Kültür Bakanlığı ile ortaklaşa açılan kurum müzesi olma özelliğini taşımaktadır. Müze iki ayrı binadan oluşmaktadır. Teşhir salonunda Anadolu, Trakya Yöresi ve Balkan ülkelerinin geleneksel giyim kuşamları 100 manken maketi üzerinde sunulmaktadır. Masalarda ise geleneksel el sanatları, kemerler, tokalar, alınlıklar, bileklikler, kadın tepelikleri sergilenmektedir. Bu bölümde on iki balkan ülkesinin kültürlerini yansıtan geleneksel giysilerin yanı sıra takılar da görülmektedir. Halkın günlük yaşamda kullandığı geleneksel ev eşyaları da mutfak bölümünde sergilenmektedir (İnternet 21).

Müzedeki yer alan düğün evi bölümünde 19. yy’in geleneksel düğün uygulamalarında kına gecesi, çeyiz sergisi, düğün yemeği hazırlıkları ve çeyiz yazımı olgusu geleneksel bir İzmir evi ortamında canlandırılmaktadır (İnternet 22).

‘Halk Oyunları, Geleneksel Giyim Kuşam ve Halk Müziği, Müze ve Arşivi Oluşturulması’, araştırma projesi ile Günümüzde Anadolu’da var olan geleneksel oyun, müzik ve giysi kültürü ve Balkanlarda yaşayan Türk komşu halklarının oyun, müzik, çalgı ve giyim-kuşam kültürlerinin benzerlik ve farkları yerinde tespit edilmiştir. Yedi yüzyıla yakın bir süre Osmanlı ile iletişimde olan Balkan halklarının kültürel etkileşimi, kültürel geçişlerin bıraktığı izler ve bu izlerin günümüzde nasıl devam ettiği bilimsel araştırma yöntemlerinin ışığı altında nedenleriyle ortaya konmaya çalışılmıştır. Ege Üniversitesi Devlet Türk Musikisi Konservatuvarı’nın on yıllık çalışması ve Devlet Planlama Teşkilatı bütçesiyle yürütülen bu projenin sonucunda otantik giysiler, takılar, aksesuarlar ve halk sazlarından oluşan 2 bin 560 obje toplanmıştır. Ege Üniversitesi (Balkanlar ve Anadolu Giysileri) Etnografya Müzesinde sergilenen bu eserler, yerli yabancı tüm ilgililere önemli bir inceleme ve araştırma ortamı sunmaktadır (Özbilgin, 2012, s. 3-4).

Müze müdürü Doç. Dr. Pınar Fedakâr; müzenin üst kat bölümü Balkan giysilerinden oluştuğunu ve diğer giysi parçalarının depolarda korunmakta olduğunu belirtmiştir. Vitrinlerde sergilenen ve depoda bulunan giysilerin Balkan şehirlerinde ve köylerinde yaşayan Türk ve Makedon etnik grupların giysileri bulunmaktadır. Doç. Dr. Pınar Fedakâr ve Dr. Öğr. Üyesi Rabia Uçkun Halk Bilimi Uzmanlarının gözetiminde vitrinlerde ve depolarda Osmanlı Türklerin cübbe, yelek, mintan, şalvar gibi giysi öğelerini fotoğraf çekme imkânı bulunmuştur.

2.4. Giyim

2.4.1. Giyim tanımı

Giyim birçok dilde ve araştırmalarda çeşitli şekillerde tanımlanmaktadır. İlk tanımlamalardan birisi bedene yapılan eklemelerdir vebu eklemeler giysi ve vücutta yapılan değişiklikler olarak düşünülmektedir şeklinde belirtilmektedir (Eicher ve Roach-Higgins, 1993, s. 15). Altınay'ın verdiği tanıma göre ise giyim, “insanın bedenini örten giysi, aksesuar ve bunları kullanma biçimleridir. Cinsiyet, kültür, coğrafi bölge ve tarihsel çağlara göre çok büyük farklılıklar gösterebilmektedir. Genellikle bir kültür ne kadar karmaşık ve gelişkin olursa giyim tarzları da o ölçüde incelikli, hiyerarşik ve çeşitli olmaktadır “ şeklinde bildirmektedir (Altınay, 1992, s. 47).

İnsanlar, ilk çağlarda vücutlarını tabiatın etkilerinden korumak amacıyla giyinmeye ihtiyaç duymuşlardır. Zamanla toplu halde yaşama, örtünme duygusunu geliştirerek buna süslenme ihtiyacı eklenmiştir. Hatta insanları buldukları uygarlık seviyesine göre giyim tarzları oluşturmuşlardır (Bayraktar, 1993, s.5-6).

Giyim, insanoğlunun var olduğu günden itibaren yemek, üremek ve barınmak gibi, doğa koşullarından da korunmak gereksinimi ile doğan ve günümüze kadar çeşitli değişimlere uğramasına rağmen asıl amacını yitirmeyen toplumsal bir olgudur (Sürür, 1983, s. 6).

Giyim kelimesinin sözlük anlamı ise, insan vücudunu örten giysi, aksesuar ve bunları kullanma biçimleri olarak ifade edilmiştir (Ana Britanicca Genel Kültür Ansiklopedisi, 2004, s. 486).

Başlangıçta doğal etkenlerden korunma aracı olarak kullanılan giysi, zamanla iklim değişiklikleri, teknolojik gelişmeler, toplumların kültürel ve ekonomik yapılarındaki değişimler nedeniyle farklı niteliklere ulaşmış, hatta kullanım biçimlerinde yeni boyutlar kazanmıştır. Giysiler koruma fonksiyonlarının dışında, kişilik ve statü belirlemede, süslenme, çevreye ve topluma uyabilmede daha ilk bakışta önemli ipuçları veren semboller kompleksine dönüşmüşlerdir (Erden, 1999, s. 6).

Giyimin asıl amacı, vücudu dış etkilerden korumanın dışında, kişilik ve statü belirlemede, zamanla süslenmeyi de dâhil ederek hayatın vazgeçilmez bir unsuru olarak, sosyal ve kültürel hayatta önemli bir rol oynar.

Tarihsel açıdan bakıldığında: giyim, olay yer ve dönem belirleyen bir olgudur. Sanat tarihi açısından ise: üslup (biçim) dönemlerini belirten estetik ve etik değerler taşıyan giyim, ‘insanın düşüncesinde var olan, kendi görüntüsünün, duygularına ya da düşüncesine göre biçimlendirdiği varlığı’ sanatsal bir dille anlatabilen toplumsal bir olgudur (Sürür, 1983, s. 6-7).

Sosyolojik açıdan ise giyim: sosyal açıdan gelişmiş toplumlarda giyim biçimleri, bireyin ekonomik durumuna ve toplumdaki yerine göre belirlenerek, giyimin bireysel ve toplumsal beğenilerinden oluşan sonuçlarını ortaya koyan örneklerdir (Sürür, 1983, s. 6-7).

Millilik ögesi olarak giyim; bir kültürde milliliği oluşturan öğelerden birisidir. Giyimde de millilik söz konusudur. Özellikle türlü milletlerin onları öbür komşu milletlerden ayıran, kendilerine özgü giyinme biçimi ve giydikleri elbiselerdir (Tezcan, 1983, s. 258-259).

Giyim, insanın vücuduna giydiği parçaların bütününden oluşan takım olarak düşünülmektedir. Bu parçaların bölgelerin iklimine ve hava şartlarına göre çeşitlenmeleri pratik ve koruyucu işlevlerini ön plana çıkarmaktadır. Ayrıca giysi çeşitlerinin ve giyinmenin sosyo-kültürel normlar altında olması nedeniyle de değişiklikler arz etmektedir. Böylece giysinin işlevsel yönünü ortaya çıkarmaktadır (Enninger, 1998, s. 92; Akbay, 2014, s. 11). Aynı zamanda coğrafya, din, sosyal statü, cinsiyet gibi toplumların etnik özelliklerini de belirleyen ve toplumlar arası bağlantı

sağlayan sosyal bir araçtır (Nas, Çelebilik,ve Demirbaş 2011; Tyrchniewicz ve Hicks, 1979, s. 187).

Zaman içinde giyim, insan topluluklarını sembolize eder duruma gelmiştir. Her topluluğun veya milletin örf, adet ve inançlarına, yaşam şekillerine, fiziki şartlarına göre farklılık göstermeye başlamıştır. İnsanlar duygu, düşünce ve toplum içerisindeki yaşantılarını giyimlerinde gösterdikleri farklılıklarla ifade etmişlerdir (Elfacı ve Öztürk, 2017, s. 63; Demir, 2015, s. 110).

2.4.2. Giyimın tarihçesi

İnsanlık tarihinde giysi kullanımının hangi dönemde başladığı bilinmemektedir. En erken dönemlerde insanların avladıkları hayvanların postlarından yapılmış giysileri kullandıkları varsayılmaktadır (Ökse, 2008, s. 30). Giyim tarihinin ilk evrelerinden günümüze kadar pek çok değişiklikler gösterdiği yazılı kaynaklardan anlaşılmaktadır.

1856'da Almanya'nın Neander vadisinde bulunmuş insan fosillerine buluntu yerinden dolayı Neandertal insanı adı verilmişve günümüzden 200 bin yıl ila 30 bin yıl önce yeryüzünde yaşadıkları bildirilmektedir. Orta Paleolitik Dönem boyunca yaşadıkları belirlenen Neandertal insanların birçok alet ürettikleri ve kullandıkları bilinmektedir. Yaşadıkları ortamlarda avladıkları hayvanlardan ürettikleri giysilerle örtündükleri ve süslenmek amacıyla da kemik ve deniz kabuklarından boncuklar yaptıkları söylenmektedir(Emiroğlu ve Aydın, 2003, s. 624–627).

Süslenmek için çeşitli deniz kabukları ve kemiklerden yapılmış boncuklar kullanıldığına arkeolojik bulgulardan anlaşılmaktadır. Geçmişten günümüze kadınların süslenme isteği, sürekli olarak değişiklik göstermekte ve süslü giyim eşyalarının üretilmesine aracı olmaktadır.

İlkel toplumda erkekler, avladıkları hayvan postlarıyla örtünmüşlerdir. Bu postlar, kesilmeden vücuda oturmamış olarak ve çoğunlukla iki parça halinde omuzdan bağlanarak kullanılmıştır. Posttan elbiseler, kürklü tarafı içe ya da dışa getirilerek omuzu açık bırakacak şekilde taşınmıştır. Birçok ilkel kuşaklarda ise, soyulmuş ağaç kabuğunu örtü olarak kullanmışlardır (Tizer veSapmaz, 1965, s. 3).

Toplumlarda utanma duygusu sonucu giyinmenin Hristiyan misyonerlerinin etkisiyle geldiği belirtilmektedir. İlkelerde en basit giyim, bacaklar arasına geçirilen ve cinsel organları gizleyen bir örtüden oluştuğu ve bu örtünün, ot, çayır, saz, deri, işlenmiş ağaç kabuğu, post, kumaşolabileceği düşünülmektedir (Tezcan, 1983, s. 259; Örnek, 1971, s. 94-95).

Giysilerle ilgili ilk buluntuların yaklaşık MÖ. 2000 yıllarına dayandığı ve ortaya çıkan bu ilk buluntuların kadınlara ait olduğu bildirilmektedir. Erkek giysileri ile ilgili buluntular ise Hatti ve Geç Hitit döneminde başladığı belirtilmektedir. Bu dönemde kıyafetler üzerinde süsleme ve bezemelere rastlanmış ve bu bezemelerin büyük çapta geometrik desen özellikleri taşıdığı ve simetri anlayışını yansıttığı görülmektedir (Gürsoy, 2015, s. 14).

2.4.3. Türk giyim tarihi

Tarih içinde giyim kültürü incelendiğinde her toplumun yaşadığı coğrafya, yaşam şekli, günlük uğraşları, giyilen giysilerin şekli ve çeşidini etkilediği görülmektedir. Türklerin geniş bir coğrafyada yaşamış olmaları ve benimsedikleri göçebe yaşam tarzları ve kültürleri ile ilgili bilgileri bulmayı zorlaştırmaktadır. Ayrıca kumaş, toprak altında uzun süre varlığını sürdürememekte ve günümüze kadar ulaşmamaktadır.

Türk kıyafet tarihi ile ilgili en eski bilgiler, Orta Asya'daki arkeolojik kazı buluntularından, heykellerden, çini ve keramikler, madeni eşyalar üzerindeki resimlerden, minyatürlerden, eski Türk sözlüğü olan Divan-ü Lügat 'it Türk'ten, seyahatnamelerden, edebi eserlerden, kıyafetnamelerden ve müzelere intikal eden kıyafetlerden anlaşılmaktadır (Özel, 1992, s. 12). Yine Türk giyimi ile ilgili bilgilere, Orta Asya'da ele geçen duvar resimlerinden, minyatürlerden ve bölgelere ait yayınlanmış gezi yazılarından anlaşılmaktadır. Türklerin Anadolu'ya yerleşmeden önceki dönemlerle ilgili giyim özelliklerini yansıtan bu bilgilerden halkın elbise yapımında deri ve kumaş kullandığı, ata binme ve günlük yaşantılarına uygun olarak rahat ve kullanışlı giysiler tercih ettiği görülmektedir. Tarihi Türk giyimi ile ilgili ayrıntılı özellikleri Selçuklular dönemi ortaya koymaktadır (Komşuoğlu, 1986, s. 213).

Zengin bir giyim kültürüne Türk toplumunda, giyim biçimlerinde olduğu kadar, giyim malzemelerinde de çeşitlilik gözlenmektedir. Türk giyim kültürünün zenginliği,

Anadolu'nun tarihsel geçmişi, Orta Asya etkisi, başka kültürlerle teması vb. gibi nedenlerden kaynaklanmaktadır (Tezcan, 1983, s. 259). Hayvancılıkla uğraşan Türkler değişik şartlar içinde yaşamışlar, çalılara, taşlara ve soğuğa karşı dayanabilen elbiseler üretmişler ve göçebe kültürün etkisi ile atın sürtünme ve bacaklarda yara açma gibi olumsuzluklarından etkilenmemek için kalın pantolon ve çizme giymişlerdir. Hayvancılıkla uğraşan Türklerin yiyecek ve silahlarını asabilmek için kalın deri kemere ihtiyaçları bulunmaktaydı. Daima açık havada dolaşma zarureti, kalın palto ve kürklerin kullanılmasını da gerektiriyordu. Soğuğa ve rüzgâra karşı kulaklıklılık ve enselikli şapkalar giymek de işin ve iklimin bir parçasıydı (Ögel, 1985, s. 1-2). Giyim kültürünün tarihi kaynakları araştırıldığında buluntuların ancak MÖ 10000-8000 yıllarından sonra başladığı görülmektedir. Bunun hem ülkemizde hem de Batı da bazı örnekleri bulunmaktadır. Türkiye'de Aksaray yakınlarında Aşıklı Höyükte MÖ. 8000 yılına tarihlenen orak sapına geçirilmiş bir keten bez parçası bulunmuştur; yani o çağda dahi insanlar elleri nasır tutmasın diye orak sapına bir bez parçasını sarmayı akıl etmişlerdir (Gürsoy, 2015, s. 11). Aynı şekilde Çatalhöyük'te 9000 yıllık keten bitkisinden dokunmuş kumaş parçaları bulunmuştur (İnternet 23).

Tarihi Türk erkek kıyafetlerinin en eski örneği şüphesiz ki 'Altın Elbiseli Adam' olarak bilinmektedir, M.Ö. 5. yy. da yaşamış bir Türk prensine ait olan bu buluntu, Türk kültür Tarihi için çok değerlidir. Altın elbisenin başlığı ok ve tuğlarla süslüdür. Alın hizasında koç, geyik ve at kabartmaları olup, bu kabartmalara kama kılıfında ve öteki eşyalarda da rastlanmaktadır. Belindeki kemerin solunda kılıç, sağında ise bir kama asılıdır. Ceketin altındaki düz pantolonun paçaları çizmenin içine girmektedir. Ceket yüzlerce üçgen altın parçanın birleşmesiyle meydana gelmiştir. Çorabın çizme ile diz kemiği arasında kalan kısmında yine üçgen parçalar, çizmede ise dörtgen parçalar vardır (Tavkul, 1993, s. 40-41).

Giyimin ana unsurunu oluşturan dokuma sanatını, Türkler ilkçağ 'da bildikleri, Orta Asya'da yapılan arkeolojik araştırmalardan anlaşılmaktadır. Baykal Gölü kıyısında Urga'da ve Noin Ula'da açılan kurganlarda Asya Hunlarına ait (M.Ö.100-M.S. 100) üzerinde hayvan mücadele sahneleri yer alan ipekli kumaş parçaları bulunmuştur. Türk kültürünün en eski kaynaklarından sayılan Divanı Lügat 'it Türk'te Kaşgarlı Mahmut, eski Türklerin kumaşları el tezgâhlarında dokuduklarını ve ipekli kumaşları ise daha çok Çin'den getirttiklerini belirtmektedir (Özel, 1992, s. 12).

Hun kültürüne ait buluntular Altay dağlarında, Pazırık kurganlarından çıkan, M.Ö. V-III. yüzyıllara tarihlendirilen giysiler bulunmuştur. Bu kazılardan ortaya çıkan giysiler arasında, kürk ve deri karışımı çantalar, deri applike, altın kabar ve tırtıl şekilleri ile süslü çocuk önlüğü ve yine deri applike ve zarif işli kadın giysi parçaları kürkten erkek giysi kolu ilgi çekicidir. Bu Türk giyiminin çok eski bir kültüre sahip olduğunun göstergesidir (Kırgızoğlu, 1994, s. 45-46).

Orta Asya Türkleri günlük yaşantılarına uygun olarak rahat ve kullanışlı giysiler tercih etmişler, başlarını ise değerli mücevherlerle süslü bantlarla süslemişlerdir. Yaşlı kadınlar daima, genç kadınlar ise ölüm olduğunda başlıklarını omuzlarına indirmişlerdir (Tansuğ, 1976, s. 23).

Türklerin giyim kültürü de tarih boyunca değişimler kaydetmiştir. Türk toplumu, Orta Asya göçebe toplumunda kadın erkek benzer giysileri giyerdi. Türkler Anadolu'ya ayak bastıktan sonra da geleneksel giyim biçimlerini devam ettirmişlerdir; ancak karşılıklı kültür alışverişiyle yeni coğrafyada hem etkilenmişler hem de etkilemişlerdir. Türklerin Orta Asya'da kullanmakta oldukları ve Anadolu'ya göç ettikten sonra da kullandıkları deri ve astragan başlıklar haçlı seferleri ile Avrupa'ya taşınarak yayılmıştır. Diğer taraftan da Orta Asya step toplumunun geliştirdiği pantolon da Türklerin Avrupa'ya taşıdığı bir giysi olarak bilinir (Artun, 2008, s. 69).

Selçuklu dönemine gelindiğinde ferace, cepken, kaftan, hırka ve şalvar bu dönemde kadınların giysileridir. Ferace ve kaftanların altına dar kollu hırka ve cepkenler, altına da bol paçalı şalvarlar giyilmiştir. Ayrıca üçetekentariye benzer giysilerde kullanılmıştır. Giysilerin kumaşları yün, pamuk ve yün, ipek karışımı ipliklerden dokunmuştur. Kırmızı ve yeşil renk kumaşlarda egemendir (Komşuoğlu, 1986, s. 213). Büyük Selçuklu dönemine ait (XI. yüzyıl) ipekli bir kumaş parçası Londra'da Victoria and Albert Museum'da Anadolu Selçuklularına ait iki kumaş parçası da Lyon'daki Musees des Tissus ile Almanya'da Siegburg şehri kilisesi hazinesindedir (Özel, 1992, s.13).

Yazılı kaynaklara bakıldığında, kaftan bu dönemde de Türk giyim kuşamının unsurları arasında yer almaktadır. Selçuklu dönemine ait tasvirler ve bilgiler daha ziyade kadın giyim-kuşamıyla ilgili olup, erkek giyim-kuşamından ise kaftan ceket ön planda olmuştur.

Selçuklu kıyafetlerine ait özellikler, Selçuklulardan daha erken tarihlere ait Türk kıyafetlerinin devamı niteliğindedir. İslamiyet'ten önceki Türk kıyafetleri Hunlara ait kurganlardan çıkan elbise, saç örgüleri, çizme, keçe çoraplar bu geleneğin köklerinin ne kadar eski tarihlere kadar indiğini göstermektedir. Kaftanların çoğunun önden açık, sağdan sola kapanan modelleri oluşturmaktadır. Ayrıca önden açık, iki ön parçası belde yanyana getirilerek kemerle tutturulan elbise örnekleri de mevcuttur. Selçuklu elbise tiplerinden biri de yuvarlak kapalı yakalı, önden açık elbiselerdir ve uzunlukları diz altına kadardır. Kaftan ve elbiselerin altına dizlere kadar çıkan çizme veya ayak bileklerine kadar inen geniş paçalı şalvar giyilirdi. Yünlü, ipekli, pamuklu kumaşlar yanında şaldan da dikilir, erkek ve kadın için olanları farklı kesilirdi (Umay, 1986, s. 6).

Bu dönemde Türklerin vazgeçilmez giysisi olan şalvar kaftanların altına giyilmiştir. Alt beden giysi çeşidi olan potur ve pantolon da giyilmiştir. Şalvarın bol paçalı olanlarını kadınlar, sade olanlarını erkekler giymişlerdir. Kadın ve erkek pantolonlarının deriden yapıldığı ileri sürülmüştür (Süslü,1989: s. 166). Kaftan ya da entarinin beline maden, deri, ya da süslü kumaşlardan yapılan kuşaklar bağlanmıştır ve bunlar bazı işlemlerle süslenen çeşitli dokumalardan yapılmıştır. Kemer ve kuşakların uçları genelde yana sarkar.

Osmanlı dönemine gelindiğinde İslam dininin toplum hayatında tam oturmuş olmasının da etkisiyle kadın ve erkek kıyafetleri birbirinden ayrılmıştır. Bu dönemin en önemli özelliği kadın ve erkek giyimi arasındaki farklılaşmasıdır.

Osmanlı imparatorluğu döneminde ana hatları itibarıyla Orta Asya ve Selçuklu giyim kuşam ve süsleme geleneğini sürdürmekle birlikte, devletin zenginleşmesi üç kıtaya yayılan topraklardan gelen kültür etkilenmeler sonucu zengin, gösterişli bir giyim şekli ortaya çıkmıştır (Çulcuoğlu, 2007, s. 84). XV. yüzyıldan itibaren Osmanlı sarayı, başkent İstanbul'un giyim kuşamını yönlendiren bir merkez haline gelmiştir. İstanbullular gösterişli, pahalı kıyafetlere yönelirken Anadolu ve Rumeli'nin köylerinde, kasabalarında yaşayan halk eski Türk giyim geleneğini, sade kumaşlarla, süsten uzak kıyafetlerle sürdürmüşlerdir. İmparatorluğun bünyesindeki Hristiyan ve Musevi toplumlar ise geleneksel kıyafetlerini yaşatmışlar, ancak sokağa çıkarken çar,

ferace,yeldirme kullanmışlar, başlarını örterek Müslüman topluma ayak uydurmuşlardır (Özel, 1992, s. 15).

Osmanlı Devletinde İslam, Hristiyan, Musevi gibi ayrı dinden topluluklar ve bu toplulukların da kendilerine özgü giyimleri olduğu ve yaş, cinsiyet, rütbe gibi etkenler de giyim özelliklerini etkilediği bilinmektedir (Komşuoğlu, 1986, s. 214).

Osmanlı dönemi Türk kadın giyimiüç grupta değerlendirilebilir. Çamaşırlar, gömlek, dizlik, iç yeleğinden oluşmaktadır. Dış giyim eşyaları, üç etek, ikili etek, entari, şalvar, içlik, hırka, kürk, kemer ve kuşaklar çorap ve ayakkabı şeklinde sıralanabilir. Sokak giyimi olarak, ferace, yeldirme, maşlah ve son devirde çarşaf kullanılmıştır. Bunun yanında başlıklar ve takılar kıyafeti tamamlayıcı ve vazgeçilmez unsur olarak Türk kadın giyiminde önemli bir rol oynamıştır (Günay,1986, s. 8).

Anadolu Selçuklularından aldıkları dokuma sanatını da geliştirerek, günümüze kadar güzel örnekler taşıyarak yün ile birlikte pamuk, keten, ipek ve metal alaşımı ipliklerin kullanımını sağlamışlardır.

Kadın giyim eşyaları için gerekli olan kumaşlar hem ev tezgâhlarında, hem de dokumacı esnaf tarafından üretilmiştir. Özellikle kırsal kesim de ki kumaşı evlerinde ev tezgâhlarında kendileri dokumuşlardır. İpekli, yünlü, pamuklu, ipek-yün, ipek-pamuk karışımı olan kumaşların desenli ve düz olmak üzere iki türlü kadın giyiminde kullanılmıştır. Düz kumaşlar, atlas, canfes, gezi, hare, kutnu, gibi ipekliler ve çuha, şayak, sof gibi yünlülerdir (Çulcuoğlu, 2007, s. 84).

1800' lü yıllarda kadın ve erkek giyim-kuşamlarıyla ilgili düzenlemeler yapılmıştır. Bu düzenlemeler arasında daha sonra Osmanlıyla özdeşleştirilecek olan fes de halkın hayatına girmeye başlamıştır. 1828'li yıllarda, II, Mahmut döneminde yenilik arayışları içine girilmiştir. Yapılan yenilik ve düzenlemelerle erkek kıyafetleri Batılı erkeğin giyimine uydurularak aslında bir Yunan başlığı olan kırmızı renkte ve püsküllü fes resmî bir kisve olarak toplum hayatına girmiştir (Mumcu, 1988, s. 167).

II. Mahmut döneminde başlayan batılılaşma hareketleriyle birlikte Osmanlı tarihinde, en önemli giyim devrimi yapılmış ve 1826'da 465 yıllık Yeniçeri Ocağı'na son verilmiştir. II. Mahmut, din adamları dışında, sarık ve cübbeyi tamamen

yasaklanmıştır. Saray mensuplarının, askerlerin ve halkın bile kıyafetlerinde değişiklik yapılarak sarıĝın çıkartılarak fes giyme mecburiyeti getirilmiştir.

Tanzimat Fermanı'nın ilan edililişinin ardından kadınlar, daha serbest giyinmeye başlamışlar ve kadın kıyafetlerinde ve sokaĝa çıkma yasaklarında bir esneklik meydana gelmiştir.

19. yüzyıla gelindiğinde Avrupa işi giyim-kuşam Türk giyim-kuşamını etkilemeye başlamıştır. Milli unsurlarda değişiklik olmasa da hızla terk edilmeye başlanıp, yerlerine Avrupa işi giyim eşyaları konulmaya başlamıştır. Muhtemelen bu dönemde milli giyim-kuşam unsurları, otantiklik kazanma sürecine girmiştir ve giyim-kuşam çeşitliliğinde bir karmaşa söz konusu olmuştur (Tan, 1992, s. 11).

19. ve 20. yüzyıllarda Avrupa modasında hem kadın, hem de erkek giysileri, dikiş makinesinin icadına, kalıp kitapları ve giysi kesimi metotlarının yaygınlaşmasına bağlı olarak, daha kompleks bir yapıya bürünmüşlerdir. Sanayicilerin elde ettiği kar oranı arttıkça, rekabet kaçınılmaz olmuş ve giysi imalatçıları arasında rekabet ortamı doğmuştur. İmalatçılar, ürünlerini daha fazla süsleme ve başka dikiş teknikleri ile donatarak cazibeli kılma çabasına girmişlerdir (Fogg, 2014, s.193; İşözen ve Temir-Gökçeli, 2015). Dönemin kadın kıyafetlerinde yuvarlak hatlı ve kadınsı bir görüntüdedir. Elbiselerin etek uçlarında inci süslemeler kullanılırken, kollar karpuz kolludur. XIX. yüzyılın ikinci yarısından sonra kadın elbisesinde düşük omuzların, kolun üzerine oturtulan ve kol ucuna doğru genişleyen uzun ve dar kesimli kollar ve ağır kumaşlar ile vurgulanmasıyla, dökümlü bir hal almıştır (İşözen ve Temir-Gökçeli, 2015, s. 307-308).

1925 yılı sonlarında bir kanunla erkeklerin şapka giymesi kabul edilmiş; ceket, pantolon, kravat benimsenmiş, Türk kadınları ise bir kanun çıkarılmasına gerek görülmeden çarşaf ve peçeyi bırakarak çağdaş modern kadın giyimine geçmişlerdir (Tan, 1992, s. 11).

Türk toplumunda yaşanan değişim hareketleri, Cumhuriyet Döneminde devam ederek yapılan birçok reform ile daha da hız kazanmıştır. Batılılaşma adına yapılan bu yenilik hareketlerinden biri olan giyim kuşam değişikliği, Osmanlı'nın son döneminde görüldüğü gibi Cumhuriyet Döneminde de ilk önce erkek giysilerinde görülmektedir.

Artık erkek giysilerinde geleneksel tarz yerine, batı modasını yansıtan kesim ve aksesuarların kullanıldığı dikkat çekmektedir (Özgen, 2015, s. 3). Bu dönemde erkeklerin her zaman bakımlı, modern ve şık oldukları görülmektedir. Silindir panama şapka, papyon, golf pantolon, pelerin, beyaz mendil gibi daha önce halk hayatında yeri olmamış giysi ve aksesuarlar dikkat çekici olmuştur (Şahin, 2006, s. 112).

Cumhuriyet'in kurulduğu tarihlerde, Anadolu insanı farklı kıyafetleri bir arada kullanmaktaydı. Mustafa Kemal Atatürk 25 Aralık 1925'te çıkan bir kanun ile kıyafet inkılabını gerçekleştirerek, Peçe, çarşaf, kalpak ve fes giyilmesini yasaklayarak, batılı ülkelerin giyim biçimini benimsetmiştir.

Cumhuriyetin kurulduğu günden günümüze kadar kadın modası da değişikliklere uğramıştır. 1923'te düşük belli elbiseler, ayak bileklerine kadar uzanan etek boyları ve başta ipek türbanlar giyilmiştir. Manto bu tarihlerde Türk kadınının vazgeçilmez bir üst giysisi olmuştur (Altınay, 1992, s. 71-79).

1924'de kısa japone kollar, uzun korsajlar ve boyunları saran rengârenk inci boncuklar moda olmuştur. 1925 yılında abstrak sanatın modayı etkilediği görülür. Bu yıllarda kadınlar geometrik desenli, geometrik kesimli elbiseleri giymiştir. Etek boyları ve saçlar kısalmıştır.

1960-61 yıllarında ise uzay modası, bütün kadınların uyduğu bir moda olmuştur. 1973-1974 yıllarında da kadın modasında rahatlık ve sadelik ön plana çıkmıştır (Barışta, 1984, s. 147). Bu değişimler aynı zamanda erkek kıyafetlerinde de görülmüştür. 1991-98'de streç pantolonlar ve taytlar moda olmuştur.

Türk giyim-kuşam kültürü kalitesi, motif zenginliği, canlılık ve zarafeti ile Anadolu insanının yaşam biçimini ve dünya görüşünü büyük ölçüde yansıtır. Geleneksel yaşamda her kuşak kendinden önceki kuşağı izleyerek bu giyim-kuşam anlayışını, günümüze taşır. Giyim-kuşam anlayışında zamana göre değişim olabilir. Bu malzeme, işçilikte, yaşanan günün modalarından etkilenme gözlemlenmektedir (Artun, 2008, s. 47).

Kıyafetlerdeki bu gelişme ve değişim, sadece kadın kıyafet şekillerinde değil erkek kıyafetlerinde de kendisini göstermektedir.

2.4.4. XIX. ve XX. Yüzyılda Kuzey Makedonya Türk Giyim Tarihi

Kuzey Makedonya bölgesinde yaşıyan halkın yaşadığı göçlerle ve çeşitli kültürlerle harmanlanmasının meydana getirdiği kültürel değişim Kuzey Makedonya insanına kültürel zenginlik katmıştır. Bu zenginlik Makedon halkının kendilerine özgü giyim kültürlerini oluştururken, aynı zamanda toplumlar arasında ortak giyim kültürleri ortaya çıkmıştır. Kültürlerini devam ettirerek oluşturdukları geleneksel giysiler bütün özellikleriyle bu kültürün sanat eserleridir (Tufan, Özus ve Erde, 2015, s. 199).

Anadolu'ya gelen İslamiyet'le Anadolu'da yeniden şekillenen ve oradan Avrupa ortalarına yayılan Türk kültürü, Balkanlarda yerli halkın kültürünü etkilediği ve onlardan da etkilendiği belirtilmektedir (Fığlalı, 1996, s. 3).

Osmanlı İmparatorluğu döneminde ana hatları itibariyle Orta Asya ve Selçuklu kadın giyim kuşam ve süslenme geleneği sürdürülmekle birlikte devletin zenginleşmesi, üç kıtaya yayılan topraklardan gelen kültürel etkilenmeler sonucu zengin, gösterişli bir giyim şekli ortaya çıkmıştır. XV. yüzyıldan itibaren Osmanlı sarayı, başkent İstanbul'un giyim kuşamını yönlendiren bir merkez haline gelmiştir. İstanbullular gösterişli, pahalı kıyafetlere yönelirken Anadolu ve Rumeli'nin köylerinde, kasabalarında yaşıyan halk eski Türk giyim geleneğini, sade kumaşlarla, süsten uzak kıyafetlerle sürdürmüşlerdir (Özel, 1992, s. 15).

Giyim kuşam tarzı Osmanlı kimliğinin önemli bir özelliği olmuştur. İmparatorluğun tüm illerinde elit yöneticilerin Türk-Doğu tarzında giyindikleri belirtilmektedir. Bu tarzın daha yüksek bir statüye sahip zengin sosyal gruba mensup olanlar tarafından taklit edildiği ancak moda ya uygun giyimi tercih ettikleri için değiştirildiği belirtilmektedir (Nedelkovski, 2017, s. 8).

Osman Hamdi Bey ve Marie De Launay'ın '1873 yılında Türkiye'de Halk Giysileri Elbise-İ Osmaniyye' adlı eserinde bunu doğrular nitelikte bilgi yer almaktadır. "Manastır, tahıl ve hayvancılık bakımından zengin olanakları bulunan, ormanlık ve çayırılık bir yöredir. Manastır'da altın ve gümüş telkâri işleri yapılmış. Serveti yüzünden şımarmış iyi Osmanlı ustaları olan atalarının çekici ve rahat giysilerinin ulusal şeklini hala reddetmekle birlikte, bazı noktalarda ilerici görünerek ve ithal kumaşların inceliği, yumuşaklığı ve yalancı parlaklığına kapılarak, yörelerinde

dokunan sağlam, dayanıklı ve sıcak tutan aba'yı küçümseyip terk ederek, bir parça daha kötü olmasına karşın daha pahalı Avusturya kumaşlarını tercih etmişler ve farklı giyinmek istemişlerdir” (Osman Hamdi Bey ve Launay, 1999, s. 129).

Din ve milliyet olarak iki kesimden oluşan Osmanlı toplumunda insanların giyim kuşamı sadece bireysel zenginliği yansıtmadığı, aynı zamanda bireyin toplumdaki statüsünü, yerini de gösterdiği ifade edilmektedir. Yüzyıllardır Türk hükümdarları hâkimiyetinde olan halkların giyim tarzını kesin kurallar ve normlar ile düzenlenmiştir. Bu kurallar, özellikle Hristiyan ustaları ve tüccarları, maddi durumlarından dolayı Türk şehir elitleri ile aynı giyinmelerini sağlamıştır (Nedelkovski, 2017, s. 8).

Uzun bir süre, geçmişten gelen etkilerle güncel eğilimleri bir araya getiren geleneksel kıyafetler, XIX. yüzyılın sonuna doğru zirveye ulaşmıştır (Vidiinić, 2013, s. 7-9). Bu dönemde kadın kıyafetleri kadifeden yapılab, ceketler, camadanlar, mintanlar, yelekler ipek, altın sırma işleme ile yapılmıştır. Ayrıca kadifeden yapılan kadın kıyafetlerinin XIX. yüzyıl'da yapılmalarına rağmen güzelliğı ve görkemliliğıyle alaturka giyimin alafanga modasına yerini bırakana kadar, XX. Yüzyıl ilk yarısında da modern kıyafetler olarak kullanıldığı belirtilmektedir (Kanevçe, 2012, s. 3).

Kuzey Makedonya'da bu dönemde İki çeşit giyim tarzı görülmektedir. Yüzyıllardır Türk etkisinden esinlenen *Alaturka* giyim tarzı ve Avrupa temsilcileri tarafından getirilen, giyim tarzı olan *Alafrangadır* (Kanevçe, 2012, s. 3). Alaturka giyim hem kırsal, hem de kentleşmiş alanlarda yaşayanların giyimini kapsamış ve XX. yüzyıla kadar giysilerde kullanılan kumaş çeşitlerini, süsleme malzemelerini ve bütün aksesuarları da içermiştir (Dimovska, 2011, s. 119; Ljochi, 2017, s. 22).

Farklı ve çok sayıda öge içeren kırsal kesim kıyafetlerinden farklı olarak şehirlerde giyilen kıyafetler daha sade ve tek tip '*alaturka*' tarzındadır; fakat yine de çeşitlilik göstermektedir. Türk etkisinin ürünü olan bu kıyafetler Makedon topraklarında en uzun süredir giyilen kıyafetler olmuştur (Dododvska ve Roganoviç, 1999, s. 12).

Zanaatkârlar tarafından üretilen bazı ürünler dışında kumaş üretiminin tümü topluluğun kadınları tarafından, genellikle kumaşlar el dokuma tezgâhlarında dokunmuştur. Keten, kenevir, pamuk ve yün gibi liflerin üretimi; boyama, dokuma, kesim, dikiş, nakış, örme

ve dantelle, püskülle, ponponla, bağla süsleme gibi işlerin hepsini kadınlar tarafından yapılmıştır (Vidiinić, 2013, s. 10).

Kadınlar özellikle kadın alt giysilerini (iç çamaşırlarını) ve gömlek, çorap, başörtüsü gibi bazı giysi ve aksesuarlar yapmışlardır. Dokumacılıkla ağırlıklı olarak daha yaşlı veya maddi durumu daha kötü olan kadınların uğraştıkları belirtilmektedir (Dimovska, 2007, s. 457).

Osmanlı Devleti'nde İslam, Hristiyan Musevi gibi ayrı dinden topluluklar ve bu toplulukların kendilerine özgü giyimleri olduğu bilinmektedir. Bunun yanı sıra sarayların, esnafın, askerlerin, din adamlarının özel giyimleri ve ayrıca yaş, cinsiyet, rütbe gibi etkenler de giyim özelliklerini etkilediği belirtilmektedir (Komşuoğlu, 1986, s. 214).

Yazılı kaynaklardan anlaşıldığına göre, kentlerde yaşayanlar, kırsal topluluklara göre daha farklı giyinmektedirler. Kentsel alanlarda yaşayanların giyimi Osmanlı yöneticileri tarafından sıkı bir denetim altına alınmış ve halkın pahalı lüks giysiler giymesi yasaklanmıştır. Bu dönemde, halkın kırmızı ile yeşil renkler giymesi ve pahalı takılar takması, yasaklararasında yer almıştır (Ljochi, 2017, s. 19). Bu yasağın getirilmesindeki asıl amacın Kuzey Makedonya şehirlerindeki halkın, sosyal konumları ve dinlerine göre, farklı şekilde giyinmelerinden kaynaklandığı söylenmektedir. Dönemin yetkili mercileri, sadece yüksek rütbeli ve soylu kişilere mahsus olan kırmızı ve yeşil renkli pahalı elbiseler, değerli süs eşyaları ve silah taşımalarını önlemek için, sıkı idari tedbirler alındığı ve gereken yasaların bulunduğu belirtilmektedir. Ne var ki, Kuzey Makedonya'daki halkın Müslüman ve Hristiyan olarak bölünmesi, her iki din mensupları arasındaki bazı gruplara ters geldiği, Çünkü Hristiyan halkı arasında da, zengin tüccarlar ve zanaatçıların var olduğuyle ki bunlarda en azından kendi hükümdarları kadar pahalı ve değerli giysiler giyebilecek ve taşıyabilecek durumda olan kişilerin bulunduğu belirtilmektedir. Bunun sonucu olarak XIX. Yüzyıl süresince, Kuzey Makedonya şehirlerinde 'Alaturka-Oryantal' giyim tarzı hüküm sürdüğü anlaşılmaktadır (Dimovska, 2007, s. 454-455).

Bu dönemde Kadın giysilerinin erkek giysilerine göre çok daha zengin, çok sayıda tamamlayıcı giysi ögesinden oluştuğu ve aksesuar özellikleri çok daha fazla olduğu görülmektedir.

Kadınların giyiminde, gömleklerin, genellikle üstte, en iç kısımda yakasız veya V yakalı göğsü açık, uzun ve geniş kollu olduğu bilinmektedir. Bu gömlekler, dokuma tezgâhlarında pamuk ya da ipek ipliklerden dokunan kumaşlardan hazırlanmıştır. Gömleklerin yaka kısmı ve kol uçları, çok renkli ipek ya da pamuk ipliklerle örülmüş iğne oyasıyla, kimi zaman da pullar ve bocuklarla süslendiği görülmektedir. Genellikle ipek ibrişim ip (kalınca bükülmüş ipek iplik) kullanılarak, iğne oyası, tığ veya firkete ile yapıldığı belirtilmektedir.

Görsellere bakıldığında alt giysi olarak, çintiyan dedikleri, uçları işli uçkurları olan bir tür beyaz veya canlı renkte saten, kadife ya da pamuklu kumaşlardan dikilmiş şalvar giyilmiş. Kadın şalvarları genelde, sırma sim, kılaptan nakışlar veya metal yapılı ipliklerden dar dokumalarla (şeritlerle) el işi ile süslenmektedir. Şalvar dikilen kumaşıyla, işiyle, görüntüsüyle ailenin ekonomik gücünü yansıttı. Yüksek yaşam standartlarına sahip olan kadınların şalvarları ipekli, saten canlı renkte kumaşlardan dikildiği ve üzerine nakış yapıldığı, daha düşük yaşam standartlarına sahip kadınların ise şalvarlarının daha koyu renkte pamuklu kumaşlardan dikildiği ve üzerine nakış yapılmadığı görülmektedir. Daha yaşlı kadınlar ise süslü olmayan, koyu renkli şalvarlar giyerlermiş.

Üstte en dışa, kollu veya kolsuz bele kadar uzun yelek, mintan, cepken ya da entari (kollu veya kolsuz diz veya ayak bileğine kadar uzun) saltamarka (kollu ve kolsuz cepken) ve cübbe giyilmiştir. Entari ile cübbe, ayak bileğine kadar uzanır. Uzun ve kısa kollu örnekleri mevcuttur. Bu üst giysiler kişinin ekonomik statüsüne göre şekillenmiş olup; çuha, ipek, pamuk ya da kadifeden dikilmiştir (Dimovska, 2007, s.457). Ayrıca kırmızı, mavi, mor vb. canlı renkler tercih edilmiştir. Giysilerin hepsi sırma, sim veya kılaptan nakışlar ile süslenmiştir. Süslemeler genellikle ön kısımlarında, etek ucunda ve bel kısımlarında göze çarpıyor (Nedelkovski, 2017, s. 8).

Bütün bu giysiler, bayanların maddi durumuna göre, çuha, kadife veya desenli parlak renkli ipek kumaştan yapılmaktaydı. Ayrıca varlıklı kadınlar kış aylarında kaliteli ceketler ve samur, tilkiden kürk mantolar giymişlerdir. Bu kışlık giysiler özellikle kuzu derisi, tilki, tavşan gibi yabani hayvan kürklerinden yapıldığını ve bu kürklerin genelde yurt dışından getirildiğini belirtmiştir. Ayrıca kürkçülerin ürettikleri giysiler çok rağbet

gördüğü için Avusturya ve Almanya gibi ülkelere de ihraç edilmekteydi (Dimovska, 2007, s. 457).

Kadınlar elbise veya şalvar üzerine sarılan ‘kuşak’ ya da ‘kuşak çevre’ olarak adlandırılan kemerler ya da ince pamuktan nakışlı ‘peşkirler’ yani (havlular) ve yağlıklar bağlamıştır. Kadın kuşakları daha çok entari ve şalvar üzerine bağlanmıştır. Kuşaklar, düzen adı verilen tezgâhlarda pamuk ve yün ipliklerle dokunmuştur. Bazı örneklerde ise; çeşitli iplikleri karışımından dokunduğu görülmüştür. Ayrıca entarilerin üzerine kuşak yerine gümüş ve madeni kemerler ya da ‘kolan’ olarak adlandırılan kemerler de takılmıştır. Peşkirler de çoğunlukla renkli ipek ve sırma ile işlenenler olduğu gibi tamamen sırma işlemeli olanları da bulunmaktadır. Bu örnekler Batı Kuzey Makedonya şehirlerinde tespit edilmiştir.

Başlarına ise, kenarları çiçek motifli oya işlemeleriyle, boncuk, pul ve madeni paralarla çevrilmiş ipek ve pamuk başörtüsü takıyorlardı. Hatta altın, gümüş paralarla, pullarla, boncuklarla veya bazı değerli taşlarla süslenen fesleri de baş aksesuarı olarak kullanılmıştır.

Başörtüler farklı isimlerle adlandırılmış, kıvrak, mumiya, şkepe, çipa, örgülü saçlarla bağlanıyordu. Eşarbin uçları saç örgülerin altından geçecek şekilde başını sarıyordu ve alnın üzerine bağlanıyordu. (Nedelkovski, 2017, s. 9).

XIX. yüzyılın sonlarında, Kuzey Makedonya’da, şehirler, birer ekonomik merkez olup çarşılarıyla, mahalleleriyle, farklı etnik ve dini unsurlarıyla, ekonominin esasını teşkil eden ticaretiyle, geleneksel hayatla sıkıca bağlı olan zanaatçılığıyla, hatta mimarisi, ev düzeni, inanç, adet ve kıyafetiyle, ‘Türk-oryantal’ etkinin özelliklerini korumaktadır. Avrupa’dan gelen giyinme ve süslenme geleneği öncesinde Kuzey Makedonya’da varlığını devam ettirdiği Türk-Oryantal tarzdaki giyim biçimi ‘*Alaturka*’ olarak da adlandırılmaktadır (Dimovska, 2011, s. 139).

Kuzey Makedonya’nın ekonomik açıdan gelişmesiyle XX. Yüzyılın başında Kuzey Makedonya’da Türk hükümdarlığının sona ermesiyle ve yerine yeni hükümdarlığın gelmesi sonucu olarak, yeni iktisadi faaliyetler de baş göstermektedir. Ticarete önem verilmesiyle birlikte ilk sanayileşme belirtileri de görülmektedir ve Kuzey Makedonya’daki şehirler ve çarşı değişmektedir. Bunun sonucunda giyim tarzı da

değişiklik göstermektedir. Bu dönemde iflas etmiş Türk Beyleri veya şehir yoksulları ‘Alaturka’ giyinmeyi sürdürmekteymiş (Dimovska, 2007, s. 458). Ayrıca Fransız asıllı bir Osmanlı memuru ve yazar olan Victor Marie de Launay (Mari Dölone efendi), Tanzimat modernleşmesinin getirdiği hızlı sosyal ve kültürel değişimin bir taraftan da neleri götürdüğünün sorgulayarak, dünya ekonomisiyle bütünleşme amacıyla kapılarını makine mahsulü Avrupa ürünlerine açan Osmanlı İmparatorluğunda geleneksel zevklerin ve hünelerinin hızla kaybolmasından yakınmıştır (Osman Hamdi Bey ve Launay, 1999, s. 1).

Ticaret merkezleri olarak bilinen Kuzey Makedonya ve Balkanlardaki şehirler sürekli dış etkilere maruz kalmışlardır. Türklerin gelişiyle Balkanlardaki şehirler Laventen medeniyetinin bölümü olmuş ve yakın doğudaki şehirlere benzer bir tarzda gelişmişlerdir (Kanevçe, 2012, s. 3). Levanten (Fransızca Levantin “Doğulu”), Osmanlı döneminde özellikle Tanzimat sonrasında İstanbul’da ve büyük liman kentlerinde yoğunlaşan ve ticaretle uğraşan, Müslüman olmayan azınlıklar, olarak belirtilmektedir (Ana Britannica, 2004, s. 435). Böylece sosyal hayatlarında büyük ölçüde Avrupa’yı taklit eden Levantenler, Osmanlı cemiyetinde “*alafranga*” (Frenk Usulü) denilen ve zaman zaman küçümsenen bir hayat tarzı ve modanın ortaya çıkmasına sebep olmuşlardır (İnternet 24).

Avrupa kültür merkezleri ile yakın ilişki içinde olan zengin tüccarlar ve sanayiciler ayrı bir kitle oluşturmuşlardır. Eğitim gördükleri ülkelerde tanıdıkları ve etkilendikleri yeni kültürleri kendi ülkelerine aktarmışlardır. Yeni ticaret şekli ve Avrupa ülkeleri ile yoğun ilişkiler insanların giyim kuşamında da değişikliklere neden olmuştur. Böylece, XX. Yüzyılın ilk çeyreğinde Kuzey Makedonya şehirlerinde eski Doğu tarzı kıyafetlerle paralel olarak Alafranga Avrupa modası hâkim olduğu görülmektedir (Nedelkovski, 2017, s. 9).

Kriz ve kıtlık dönemini atlattıktan sonra hızlı bir gelişme gösteren şehirler, ticaretin, zanaatın ve entelektüel faaliyetin yükselişine ev sahipliği yapmıştır. Bu dönem baloların, resepsiyonların kutlamaların düzenlendiği bir dönemdir. Şehirler Avrupa’ya açılmış, görünüşler değişmiştir. Şehirde yaşayanların yaşam biçimleriyle birlikte kıyafetleri de değişmiştir. Anteriya (entari), dolama, şhalvar (şalvar) gibi kıyafetler daha seyrek giyilir olmuştur. Kadınlar sırma ile işlenmiş, çok sayıda kat, nakış ve

dantel içeren uzun saten elbiseler giymeye başlamıştır (Dododvska ve Roganovič, 1999, s. 12).

Genç kadınlar için elbiseler XIX. yüzyılın son on yıllarında, XX. yüzyıl başlarında Avrupa'nın moda trendlerine uygun olarak aynı malzemeden hazırlanmış etek ve gömlekten oluşan iki parça şeklinde hazırlanmıştır (Nedelkovski, 2017, s. 9). Batılılaşma sürecinde giysiler biçimsel özellikleriyle Türk-Oryantal şeklini koruyup, kullanılan nakışların yanında yeni süsleme malzemeleri olan manşetler ve pililer görülmüştür.

Şehir kadınlarının giyiminde temel unsur elbise olmuştur. Beli kesik olan elbisenin önü ayak bileğine kadar uzanır, yanlara doğru genişler ve arkası kare kesim kuyruklu ve fırfırlıdır. Elbisenin üst kısmı vücuda yapışık bir şekilde dar biçilir, uzun ve dar kollu, göğüs kısmının ortasında, boyundan bele kadar düğmeler hâkimdir. Elbiseler pamuk, yün ve ipek kumaşlardan hazırlanmaktaydı. Yaşlı kadınlar daha parlak renkte elbiseler giyerken; Daha basit modeller çoğunlukla yatay yerleştirilmiş süslemelerle süslenmiştir. Etek kenarlarında kadife ve parlak şeritler hakim olup, dikey şekildeki süslemeler genellikle yakalarda ve göğüs kısımlarında mevcuttur (Nedelkovski, 2017, s.9).

Etek ve gömleğin dışında, brokar kumaştan dikilen, ayak bileğine kadar uzanan elbiselerde giyilmiştir. Bu dönemde Kuzey Makedonya'nın Ege bölgesine ait şehir kıyafetlerinden de anlaşıldığı gibi, üst bedene sıkıca oturan ve alt tarafa doğru genişleyen, geniş yakalı, pililer, kabarık kol kesimleri elbiseler giyildiği ve beline kemer takılarak farklı bir estetik görünüm kazandırıldığı da görülmüştür.

XX. yüzyılın başlarında Türk ve Arnavutların alaturka kıyafetlerle paralel olarak Avrupa modası hâkim görünüyordu. Avrupa modasını takip edene kadar bu kıyafetler uzun süre değişime uğramamış, fakat aşamalı olsa da yeni sayılan Alafranga giyim tarzının etkisiyle değişime uğramış veya yenisiyle değiştirilmiştir.

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren, örnekleme, verilerin toplanması ve analizi hakkında bilgi verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırma Kuzey Makedonya ve Türkiye müzelerinde bulunan Kuzey Makedonya Geleneksel Kadın Giyiminden oluşmaktadır. Araştırmaya 2017 yılında başlanmıştır. Araştırma verileri kütüphanelerde yapılan literatür taraması, internet ortamındaki bilgi ve verilere ulaşılarak yapılmış olup, Kuzey Makedonya Üsküp Müzesi, Struga Dr. Nikola Nezlobinski Ulusal Enstitüsü ve Müzesi, Bitola Enstitüsü ve Müzesi, Ohrid Ulusal Anayasa Enstitüsü ve Müzesi, Kumanovo Enstitüsü ve Müzesi, 'Kalkandelen Sonu' Ulusal Anayasa Müzesi, Türkiye'de İzmir Ege Üniversitesi Etnografya Müzesi, Bursa Uluumay Osmanlı Halk Kıyafetleri ve Takıları Müzesi, Bursa Göç Tarihi Müzesi yetkilileri, Yunus Emre Enstitüsü yetkilileri, Kalkandelen şehrinde Tetovo Kadınlar Forum Derneği başkanı, Gostivar ve Kalkandelen şehirlerinde sırmacılık zanaatıyla uğraşan zanaatkarlar, Üsküp şehrinde 'Koca Racin Derneği' yetkilileri, Gostivar şehrinde 'Makedon Türk Kadınlar Teşkilatı Birliği' yetkilileri, İştip şehrinde 'Ağlar Dağlar Derneği' yetkilileri ve Kuzey Makedonya'da yaşayanlar ile karşılıklı görüşmeler sonucunda elde edilen bilgilerden oluşmaktadır.

Bu araştırmanın model, zaman ve yöntem açısından incelendiğinde betimsel bir araştırmadır.

3.2. Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın çalışma evrenini 2017-2019 yılları arasında Kuzey Makedonya geleneksel kadın kıyafetleri oluşturmaktadır.

Araştırmanın örnekleme ise Kuzey Makedonya Üsküp müzesi, 7 Struga Dr. Nikola Nezlobinski Ulusal Enstitüsü ve Müzesi, 6 Bitola Enstitüsü ve Müzesi, 12 Ohrid Ulusal Anayasa Enstitüsü ve Müzesi, 16 Kumanovo Enstitüsü ve Müzesi, 16 'Kalkandelen Sonu' Ulusal Anayasa Müzesi, 27 Türkiye'de İzmir Ege Üniversitesi Etnografya Müzesi, 25 Bursa Uluumay Osmanlı Halk Kıyafetleri ve Takıları Müzesi 1, Bursa Göç Tarihi, 8 müzelerinde ve Gostivar şehrinde, 2 Tetovo Kadınlar Forum

Derneğinde, 6 Ohri şehrinde, 1 Üsküp şehrinde, 9 ulaşılabilen 136 adet giyim ve aksesuardan oluşmaktadır.

3.3. Verilerin Toplanması

Bu araştırmada verilerin toplanması için gözlem ve konuyla ilgili literatür taraması yapılmıştır. Kuzey Makedonya Üsküp müzesi, Struga Dr. Nikola Nežboinski Ulusal Enstitüsü ve Müzesi, Bitola Enstitüsü ve Müzesi, Ohrid Ulusal Anayasa Enstitüsü ve Müzesi, Kumanovo Enstitüsü ve Müzesi, 'Kalkandelen Sonu' Ulusal Anayasa Müzesi, Türkiye'de İzmir Ege Üniversitesi Etnografya Müzesi, Bursa Uluumay Osmanlı Halk Kıyafetleri ve Takıları Müzesi ve Bursa Göç Tarihi müzelerinde bulunan toplam 136 adet giysi örneği, malzeme, renk, süsleme, motif özellikleri açısından incelenmiştir. İnceleme sonucunda oluşturulan gözlem formlarına bu örneklerin özellikleri kaydedilmiştir.

Kuzey Makedonya'da 6 müzede, Türkiye'de 3 müzede bulunan geleneksel kadın giysileri ile ilgili gözlem ve görüşmeler yapılarak bilgiler alınmıştır. Ayrıca müzelerde geleneksel kadın giysi ürünleri ile ilgili tespit edilen bulguların hangi döneme ait olduğu, boyutları, malzeme ve teknik bilgileri müze envanter kayıtları doğrultusunda yazılmıştır.

Giyim çeşitleri fotoğraflarla ve yazılı kaynaklarla tespit edilmiştir. Her fotoğraf photoshop ve paint çizim programı ile düzenlenmiş ve texcell çizim programı ile bazı ürünlerde bulunan motiflerin çizimleri yapılmıştır. Giyim örnekleri üzerinde bulunan motiflerin renk özellikleri dikkate alınarak çizilmiştir.

3.4. Verilerin Analizi

Araştırmaya alınan Kuzey Makedonya'ya ait coğrafi ve tarihi bilgiler ile giyim ve Kuzey Makedonya giysileri ile bilgiler yazılı kaynaklardan derlenmiştir.

Araştırma Kuzey Makedonya'da XIX. ve XX. yüzyıl başlarına ait; Kırsal Kesim Kadın Giyimi, Kent Kesimi Kadın Giyimi ve Törenlerde Giyilen Kadın Giyimi olmak üzere 3 grup altında toplanarak incelenmiştir. Ayrıca Giysiler; içe giyilenler, dışa giyilenler, başa giyilenler ve aksesuarlar olmak üzere 4 grup altında toplanarak 136 adet giysi örneği üzerinden incelenmiştir.

Ek-1 bilgi formları kısmında sunulan Kuzey Makedonya'da 6 müze ve 3 şehir ve Türkiye'de 3 müzede bulunan toplam 136 adet giysi örnekleri fotoğraflanmış, her giyim çeşidi için kullanım özelliği, kaç yıllık olduğu/ait olduğu dönem, giyim çeşidi sahibi/giyim çeşidinin ait olduğu dönem, envanter numaraları gibi bilgilerin yanında giysi örneğinin, malzeme, renk ve motif özellikleri açıklanmıştır. Bazı giyim çeşitlerinde kullanılan motiflerin çizimlerine yine bilgi formları kısmında fotoğrafların yanında yer verilmiştir. Kuzey Makedonya Türk kadın giysileri; malzeme, renk, süsleme, motif özellikleri hakkında elde edilen tüm veriler analiz edilerek, amaçlar paralelinde uygun başlıklar altında toplanmıştır.

Kuzey Makedonya geleneksel Türk kadın giysi örneklerinden müzelerde fotoğrafları çekilemeyen ürünler müze etnologları tarafından müze arşivinde ve kataloglarda bulunan fotoğraflar kullanılmış, müze envanterinden elde edilen bilgiler ile açıklanmıştır. Görüşmelere ve gözlem tespitlerine dayanan bazı giysi ürün fotoğrafları müzelere ait kitap, katalog ve broşürlerden referans alınarak tespit edilmiştir.

4. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde araştırma bulguları ve amaçlar doğrultusunda oluşturulan Kuzey Makedonya müzeleri şehirleri ve Türkiye’de bazı müzelerde bulunan Kuzey Makedonya’da XIX. ve XX. yüzyıl başlarına ait kırsal kesim kadın giyimi, kent kesimi kadın giyimi, törenlerde giyilen kadın giyimi olmak üzere 3 başlık altında toplanarak, içe giyilenler, dışa giyilenler, başa giyilenler kullanılan gereç, renk desen ve kompozisyon özelliği incelenmiştir.

4.1. Kuzey Makedonya Geleneksel Kadın Giyimi

Tarih boyunca Doğu ile batı arasında köprü vazifesi görmesi itibariyle (İbrahimgil, 2003, s. 183). Kuzey Makedonya, çok uluslu, çok kültürlü ve çok dinli bir yapıya sahiptir. Bunun sonucu olarak da ortak ve zengin bir kültürel saha oluşturmuştur. Bu zengin kültürel sahanın en önemlilerinden birinin de giyim-kuşam olduğunu görmekteyiz. Özellikle toplumlar arasındaki kültürel ve tarihsel farklılıklar, insanların giyim kültürlerini yaşatmalarında en etkili faktörlerdir.

Yazılı kaynaklar sonucunda Balkan Türklerinin de Türkler gibi Orta Asya’dan geldiği bilinmektedir ve buradaki giysi alışkanlıklarını kendileri ile birlikte taşımışlardır. Orta Asya’da görülen şalvar, kaftan, entari, cepken ve yelek Balkanlar ve Türkler için tarihin her döneminde vazgeçilmez giyim unsurları olmuşlardır.

Coğrafi açıdan bakıldığında, Balkanlar ve Anadolu benzer iklim özelliklerini göstermektedir. Bu bağlamda geleneksel giyimde, yün, keten, ipek, pamuk gibi benzer hammaddeler kullanıldığı görülmektedir. Giysilerin hazırlık aşaması, süslemelerin görselliği, teknikleri, kullanım amacı ve ortaya koyduğu görsel estetik ise; Osmanlıların Balkanlara doğru başlayan göçü esnasında beraberinde bu coğrafyaya Anadolu topraklarından zanaatçılar getirdikleri şeklinde açıklanabilir ve yazılı kaynakları destekler niteliktedir.

Araştırma kapsamında incelenen bütün yazılı kaynaklar ve kişilerle yapılan birebir görüşmeler sayesinde, XX. yüzyılın ortalarına kadar ‘Alaturka’ terimi ile adlandırılan giysi çeşitlerini hem kırsal hem de şehir ortamında yaşayan insanların günlük giysilerin ve dini bayramlarda giyilen giysilerin en çok tercih edilenleri

gömlek, mintan, cepken, dolama, cübbe, yelek, çintiyan olarak sıralamaya imkân sunmuştur. Biçim olarak bunlardan bazıları küçük değişikliklerle bazıları da çok büyük değişimlere uğrayarak günümüze kadar ulaşmıştır.

Batı Avrupa'dan gelen giyinme ve süslenme geleneği öncesinde Kuzey Makedonya'da varlığını sürdürmekte olan Türk- Oryantal tarzdaki giyim biçimi "Alaturka" olarak da adlandırılmaktadır. XIX. yüzyıl sonlarında, Kuzey Makedonya şehirlerindeki giyimde "Alaturka" olarak anılan Türk-oryantal tarzı Batı Avrupa etkisi ile 'Alafranga' olarak adlandırılmaktadır. (Dimovska, (ty), s.139; Ljochi, (1997), s.19). Kuzey Makedonya'da da kadınlar Türk-oryantal giyim tarzını benimsemiş ve bu giyimi bir sonraki nesile aktarmış, fakat Batı tarzı giyim geleneğini kabul etmesi çok daha uzun bir süreç almıştır.

4.2. Kuzey Makedonya Türk kırsal kesim kadın giyimi

Kuzey Makedonya Türk kırsal kesim kadın giyiminde içe giyilenler; gömlek (entari/göynek), şalvar, dışa giyilenler; yelek, mintan, dolama, önlük (fita-futa/skutnik), kuşak-çevre ve uçkur, başa giyilenler; başörtüsü (mumi/mumiya), ayağa ise yün çorap ve çarık giymektedirler.

Alan araştırması esnasında Kuzey Makedonya Türk kırsal kesim kadın giyimine ait çok az giysi ürün tespit edilmiş olup, bütün bir kıyafet olarak yalnızca İzmir Ege Üniversitesi Etnografya müzesinde ve Kuzey Makedonya müzesinde rastlanmıştır.

Resim 4.1'deki Kuzey Makedonya'da XIX. yüzyıl dönemine ait kırsal kesim kadın giyimi İzmir Ege Üniversitesi Etnografya Müzesinde tespit edilmiş olup; giysi ürününün parçaları ve giyim aksesuarları aşağıda açıklanmıştır.

Resim.4.1. Kuzey Makedonya Üsküp Kırsal Kesimi (Alaturka Giyim)

Kaynak: İzmir Ege Üniversitesi Etnografya Müzesi Arşivi.

4.2.1. İe giyilenler

Gömlök (Entari/Göynek)

Araştırma kapsamına alınan yerlerde ‘göynek’, gömlök manasındadır. Ekrem Reşat Kounun açıklamasına göre; göre gömlök adı ‘gönlek’ten gelmektedir; gön, deri, ten demektir. Gönlek, ıplak tene giyilen giysi elemanıdır (Koçu, 1969, s. 125).

Göynek, kadın ve erkek i giyimi olarak kullanılan, bedeninin üst kısmına ve ten üzerine giyilen bir giysidir. Cinsiyet farkı biçim (kalıp formu), süsleme özellikleri, kullanılan malzeme gibi elemanların farklılığıyla sağlanmaktadır (Koç ve elik, 2015).

XIX. yüzyıl Osmanlı döneminde i çamaşırını olarak ince ipek gömlöklök giymişlerdir. İpekler yerli kozalardan çekilen ipeklerle el tezgâhlarında dokunarak birçok aile için geçim kaynağı olmuştur. İpek gömlöklök en küçük el-kol hareketiyle açı yapabilecek kadar geniş dikilmiştir. Giysinin kol ağzına ve etek ucuna ipek malzemeden tığ oyaları uygulanmıştır. Dekoltesi oldukça açık bırakılan yaka, giyenin zenginlik dercesine uygun değerde bir mücevherle iliklenmiştir. İ gömlöklök topuklara kadar uzun, ipek şalvarların üstüne giyilmektedir (Sevüktekin-Apak, Gündüz ve Eray, 1997, s. 127).

Kuzey Makedonya’da da geleneksel kadın i giyimlerinden gömlök, halk dilinde ‘göynek’, uzun gömlöklök ise ‘entari’ olarak isimlendirilmektedir. intiyanın üstüne en ie i çamaşırının üstüne, yeleğin altına giyilen, yakasız veya V yakalı göğsü açık, uzun ve geniş kollu gömlöklök giyilmektedir. Bol ve düz kesimlidir. Kol evi oldukça geniştir. Bu gömlöklök dokuma tezgâhlarında pamuk ya da ipek ipliklerden dokunan kumaşlardan hazırlanmıştır. Tezgâh boyları dar olduğu için küçük parçalar halinde dokunur ve sonradan kumaş parçalarının birleşmesiyle oluşturulmaktadır. Bu tip kumaşların esneme payı olmadığından ve hareket kolaylığı sağlayabilmesi için kesimlerinin geniş dikildiği görölmektedir. Gömlöklöklerin yaka kısmı, etek ucu ve kol uçları, çok renkli ipek ya da pamuk ipliklerle örölmüş iğne oyasıyla, tığ veya firkete, kimi zaman da pullar ve bocuklarla süslendiği görölmektedir.

Araştırma sırasında Kuzey Makedonya Üsküp kırsal kesimi evli kadın gömlök giyimi İzmirEge Üniversitesi Etnografya müzesinde tespit edilmiş olup; XIX. yüzyıl olarak tarihlendirilmiştir. Gömlök kadın giyiminde yeleğin altına giyilmekte ve beyaz renkli

kullanılmaktadır. Keten kumaştan yapılan entari (gömlek) üst bedene giyilen bir giysi parçasıdır. İçe giyilen gömlek diz kapaklarına kadar uzunlukta ve keten dokuma kumaştan dikilmiştir. Gömlek 0 yaka olup, yaka açıklığı boyundan itibaren göğüs altına kadar (V) şeklinde açık, uzun, geniş kollu, bol ve düz kesimlidir. Kol evi oldukça geniş ve kol boyu dirsekte bitmektedir. Hareket kolaylığı sağlayabilmesi için kesimlerinin geniş dikildiği görülmektedir (Resim 4.2).

Resim.4.2. 575(289-3) Envanter Numaralı Gömlek (Entari)

Kaynak: İzmir Ege Üniversitesi Etnografya Müzesi Arşivi.

Gömleğin yaka açıklığını kapatmak ve süslemek amacıyla, kenarlarına dikdörtgen şeklinde iki parça dikilmiştir. Bu parçalar yün dokuma olup, üzeri ajur, susma, zincir işi ve kanaviçe işlemesi tekniği ile geometrik motifler kullanılarak süslenmiştir (Resim 4.3). Kol evi oldukça geniş ve kol boyu dirsekte bitmektedir. Giysinin kol kısmı yine yün dokuma olup, üzeri renkli pamuklu iplikler ile kanaviçe ve ajur tekniği kullanılarak süslenmiştir. Geometrik motifler kullanılmıştır (Resim 4.4).

Resim.4.3. Gömlek (Entari) Yaka DetayGrnm**Resim.4.4.** Gömlek (Entari) Kol Detay Görünüm

Kaynak: İzmir Ege Üniversitesi Etnografya Müzesi Arşivi.

Ulusal ve Uluslararası müzelerde, Şehirlerde ve derneklerde bulunan gömlekler incelendiğinde, keten gömleklerin dışında gömleklerin zemin üzerine farklı kalınlıklarda gümüş ve altın rengi sırmalarla boyuna Şeritler gelecek Şekilde desen verilerek dokunmuş pamuklu kumaşlar da tespit edilmiştir. Kuzey Makedonya Türk kadın kırsal kesim giysisi olan bu gömlek Bursa Göç tarihi müzesinde tespit edilmiş olup krem rengi zemin üzerine farklı kalınlıklarda boyuna oluşan çizgilerle desen verilerek, pamuklu kumaştan dokunmuştur. V yakalı gŐs açık, uzun ve geniş kollu gömlek, bol ve düz kesimlidir. Yaka ucu düğme aracılığı ile kapanmaktadır. Kol evi oldukça geniştir (Resim 4.5).

Resim.4.5. 29-354 Envanter Numaralı Gömlek n Görünüm

Kaynak: Bursa Göç Tarihi Müzesi Arşivi.

Şalvar (Çintiyan)

Koçu, kadın şalvarının bazen ipekli kumaştan olduğunu ve kadın şalvarı, giyenin zenginliğine göre en ağır ipekli ve işlemeli kumaşlardan pamuklu bezlere kadar dikildiğini söylemektedir (Koçu, 1969, s. 215).

Alt giysi olarak, çintiyan dedikleri, uçları işli uçkurları olan bir tür şalvar giyilmektedir. Şalvar, kişiye serbestlik sağladığı, ayrıca, kışın ve yazın serin tuttuğu için, yüzyıllar boyu kullanılmış, günümüzde de, özellikle köylerimizde ve birçok kasabalarımızda kırsal kesimde, günlük hayatta vazgeçilmeyen bir giysi olarak kalmıştır. (Neriman Görgünay, Geleneksel Türk Giyim Tarihi, 2008, s. 221. Şalvar, sadece günlük giysi olmamış, düğünlerde, bayramlarda ve özel günlerde giyilen bir giysi özelliğini de korumuştur.

Çintiyan dikilen kumaşıyla, süslemesiyle, görüntüsüyle ailenin ekonomik gücünü yansıtmış. Yüksek yaşam standartlarına sahip olan kadınların şalvarları ipekli, saten canlı renkte kumaşlardan dikildiği ve üzerine nakış yapıldığı, daha düşük yaşam standartlarına sahip kadınların ise şalvarlarının daha koyu renk kumaşlardan dikildiği ve üzerine nakış yapılmadığı görülmüştür. Yaşlı kadınların koyu renkli çintiyanlar giydikleri ve süslü olmadığı belirtilmektedir (Dimovska, 2017, s. 456).

Çintiyan, Batı Kuzey Makedonya'da XIX. yüzyılda ve XX. yüzyılın sonlarına doğru şalvar olarak bilinirken; XX. yüzyılın sonları ve XXI. yüzyılda şalvar, gömlek ve yelekten oluşan bu üçlü takım giysiye denilmektedir. Bu üçlü takım Balkanlara özgü bir giysi olarak değerlendirilmektedir. Kuzey Makedonya'nın Batısında bulunan Gostivar şehrinde halk arasında 'çintiyan' ya da 'çinkyan', Kalkandelen şehrinde ise çintiyan olarak adlandırılmaktadır (Kayai, 2019).

Kuzey Makedonya'da XIX. ve XIX. Yüzyılın başlarına ait kırsal kesim kadın giyiminde kullanılan çintiyan örneği bulunamamıştır. Yalnızca Yunus Emre Ensütüsü ve 'Kalkandelen Sonu Ulusal' Anayasa Müzesi ile birlikte yaptığı 'Kuzey Makedonya'da Osmanlı'nın Kültürel Etkileri' isimli çalışmada; Kalkandelen şehrinde bulunan Pena nehri kenarında günlük işlerini yapan genç kız fotoğrafı bulunmuştur (Nikolova, 2014, s. 14-15). Genç kız boyuna çizgili, pamuklu dokumadan dikilmiş şalvar giymektedir. Eni çok geniş, boyu normal uzunluktadır

ve bir trabulus kuşağı ile bele tutturulmuştur. Belinde yarım katlamalı, sol kalça tarafı aşağı doğru sarkan trabulus kuşağı, bayanın bekar kız olduğunu sembolize etmektedir. Bele bağlandığında oluşan dökümler, önden ve yanlardan kaldırılarak, uçları belden aşağıya sarkıtılmış ve estetik bir görünüm kazandırmıştır. Ayrıca şalvarın üzerinde giymiş olduğu kapaklı mintanı ve başına taktığı 'krep' başörtüsü ile Kırsal kesim kadın giyimine bir örnek oluşturmaktadır (Resim 4.6).

Yapılan sözlü görüşmede Kuzey Makedonya'da çintiyan olarak adlandırılan şalvarların kumaş ve süsleme özellikleriyle farklılık gösterdiğini, kullanım amacına göre farklı kumaşlardan yapılmış olsalar bile şalvarların kesim teknikleri genellikle kent kesimi ve törenlerde giyilen şalvarlarla benzer şekilde olduğu bilgisi verilmiştir (Fetahi, 2019).

Resim.4.6.Kırsal Kesim Kadın Giyimi
Kaynak: Nikolova, 2014, s.14.

4.2.2. Dışa giyilenler

Yelek

Ceketin altına, gömleğin üzerine giyilen, kolsuz, uzunluğu bele kadar bir giysi olduğunu, deriden, kumaştan yapılıp önü açık ya da düğmeli olanları, iki ön parçası kumaş arka parçası astarlık kumaştan yapılanları, omuzdan ilikli olanları vardır (Ergür, 2002, s. 299).

Osman Hamdi Beyin Türkiye’de halk giysileri adlı kitabında anlattığı yelek; Kolsuz, çoğu zaman önü açık, eteği bele kadar kısa olup, mintanın üstüne, ceket, salta veya cepkenin altına giyilen bir giysi olarak açıklamıştır. Erkek yelekleri çuha ve kadifeden, kadın yeleklerinin kenar ve alt bölümleri nakışlarla süslenirdi (Üyepazarcı, 1873, s.21).

Duşan’ın tanımına göre de yelek, göğüs altına kadar, uzun ve kapalı, zemin rengi mor, mavi veya yeşil kadife kumaşından kaytanlarla zengin süslemeli ve ön kenarının bir tarafı küçük düğmelerle, diğer tarafı ise düğmeye bağlanan küçük mercan taşlardan yuvarlak iplikleri olan, bir üst giysisi olarak tanımlamaktadır (Duşan, 1880-1918, s. 52).

Yelek üst bedende dar gömlek üzerine giyilen, kolsuz ve uzunluğu göğüs hizasına kadar olan bir dış giysisi olarak kullanılmıştır. Kuzey Makedonya’da yapılan araştırmalarda gömleklerin yakası yuvarlak, U yada ‘V’ şeklinde olduğu, bazılarının göğüs altına, göğüs hizasına yada bele kadar uzun olduğu tespit edilmiştir. Yelekler iki ön ve bir arka olmak üzere üç parçadan oluşmaktadır ve bedene sıkı bir şekilde oturmaktadır. Düz kesimli penssiz bedendir. Keten kumaşın dışında kadife, saten ve çuhadan dikilmiş yelek örnekleri de tespit edilmiştir.

Kuzey Makedonya’da Türkler kırsal alanlarda daha çok kalın ve vücudu soğuktan koruyan giysileri tercih ederek; geleneksel yaşam tarzını da düşünerek, kendine özgü kumaşlar ve dokumalar oluşturmuştur. Kırsal kesim kadın kıyafeti olan yelek, genellikle pamuk ve yün ipliklerle dokunmuş olup, üzerinde süsleme unsuru olarak kullanılan nakışlar daha az görülmektedir. Kadife kumaştan dikilmiş örnekleri de tespit edilmiştir.

Kırsal kesimde gömleğin üzerine giyilen bu yelek, beyaz, kırmızı, kahverengi, siyah, sarı, yeşil, lacivert, turuncu, eflatun, krem rengi, gümüş ve altın sarısı renklerde, boyuna çizgili keten dokuma kumaştan yapılmıştır (Resim 4.7). Beden boyu diz altına kadar olan yeleğin, ön ortası açık olarak kare çalılışlı olup; yaka açığından öne doğru genişleyen parçalar hakimdir. Genişleyen parçalar ön kapama payı verilerek ön ortası göğüs üstünde agraf ile kapama yapılmıştır. Astar kullanılmamıştır. Yaka kısmı en içten dışa doğru altın sarısı sırma şerit, kaytan ve zincir işi tekniği kullanılarak süslenmiştir. Yaka kenarı altın sarısı ve gümüş renginde sırma kaytan ile tamamlanmıştır (Resim 4.8). Yeleğin ön ve arka etek kısmı, hazır sutaşı, sırma şerit,

yün dokuma ile süslenmiş olup; kenarı ince şerit şeklinde siyah yün dokuma ile tamamlanmıştır.

Resim.4.7. 02-574(190-4) Envanter Numaralı Yelek Ön Görünüm

Resim.4.8. 02-574(190-4) Envanter Numaralı Yelek Detay Görünüm

Kaynak: İzmir Ege Üniversitesi Etnografya Müzesi Arşivi.

Araştırma sırasında Kumanova Ulusal Enstitüsü ve Müzesi Etnoloğu Anita Gorgieska, Kuzey Makedonya kırsal kent kesimi giyiminde beden boyu diz altına kadar uzun olan yeleklerin dışında, uzunluğubele ve göğüs kısmına kadar olan örneklerindeki olduğu bilgisini vermiştir (Gorgieska, 2018). Yelek iki ön ve bir arka olmak üzere üç parçadan dikilmiştir ve bedene sıkı bir şekilde oturmaktadır. Düz kesimli penssiz bedendir. Hardal sarısıçuhadan(tüysüz, ince, sık dokunmuş yün kumaş) dikilmiş olan yeleğin, ön ortası açık olarak çalışılmıştır. Beden boyu bele kadar olan yelek, yuvarlak yaka uygulanmıştır. İç taraftan nakış izlerini kapatmak için, el dikişi ile beyaz keten kumaşla astarlanmıştır. Yeleğin bütün kenar dikiş çizgilerinin üzeri altın sarısı ve gümüş renginde kaytan ile süslenmiştir. Yeleğin ön zemininde kullanılan şeritlerin etrafı gümüş renkli sim sırma iplikle kordon tutturma tekniği kullanılarak, düz ve daire kıvrımlarla süslenmiştir. Yeleğin arka zemini, bitkisel motiflerin hakim olduğu altın sarısı ve gümüş renkte sim sırma iplikler ile, kordon tutturma tekniğinde nakışlar ile süslenmiştir (Resim 4.9). Tespit edilen bu yelek özel günlerde de giyilmektedir.

Kordon tutturma (bükme), süslenecek kumaşın üstüne çizilen desenin, çizgilerine serilen kordonun, gizli iğneyle tutturulmasıyla yapılan bir iğnedir (Barışta, 1999, s. 217). Elde yapılan Kordon tutturma işi Kuzey Makedonya'da en çok kullanılan nakış tekniklerinden biri olduğu yapılan araştırmalarda incelenen örnekler doğrultusunda tespit edilmiştir. Bu işin en güzel örnekleri bindallı, mintan, cepken, şalvar ve benzeri yerlerde görülmektedir. Kordon tutturma nakışı, Batı Kuzey Makedonya'nın Gostivar

ve Kalkandelen şehirlerinde *Bükme* adıyla bilinmektedir. Kordon, Türkçe sözlük anlamı ile birçok ipliğin bir arada makine ya da elle bükülmesiyle oluşturulan kalın ip anlamına gelmektedir (Ergür, 2002, s. 153). Kuzey Makedonya'da ise, bükme olarak ifade edilmesinde ki amaç, kullanılan ipliğin büküm işleminden geçmiş olmasıdır.

Resim.4.9.I/1 503 Envanter Numaralı Yelek, Ön ve Arka Görünüm
Kaynak: Kumanovo Ulusal Enstitüsü Müzesi Arşivi.

Mintan

Farsça 'Nimten' isminden alınmadır. Mintan halk ağzı söylenişidir, iç gömleği üstüne giyilir (Koçu, 1969, s. 174). Ergür'ün ifadesiyle mintan; gömlek üzerine giyilen kollu yelek şeklinde açıklama yapmıştır (Ergür, 2002, s. 184).

Üst giyim eşyası olan mintan, uzun ve düz kollu, bazı örneklerde kollarının yarısı dikili, diğer yarısında manşet kısmına kadar yırtmaçlı, dökümlü bir şekilde uzanan ve uzunluğu göğüs altına kadar olan bir giysi parçasıdır (Resim 4.10). Mintan, kırsal, kent ve tören kıyafetlerinde de görülmektedir. Kırsal kesimde mintan, genellikle çuhadan olup süsleme unsurları daha az kullanılmaktadır.

Resim.4.10. I/1 502 Envanter Numaralı Mintan, Ön ve Arka Görünüm

Kaynak: Kumanovo Ulusal Enstitüsü Müzesi Arşivi.

Dolama

Dolama, başka giysilerin üstüne önü açık olarak giyilip kavuşturulan, üstüne kuşak bağlanan eski bir Türk giysisidir (Ergür, 2002, s. 67).

Koçu dolamayı hem kadınların hem de erkeklerin giydiğini belirtiyor. Kadınların giydikleri dolamalar, diz kapaklarından az aşağıya kadar, nispeten kısa olduğunu; yeniçerilerin giydiğini ve bunların giydikleri dolamaların daha uzun olduğu hakkında bilgi vermiştir (Koçu, 1969, s. 92-93).

Sanja Dimovska Cube ve Dolama adlı yazısında: Bu tip bir giysi Mavrova ve civarı köylerde kadınlar tarafında da kullanıldığını ve Mavrova' da gelinlerin kırmızı, bordo çuhadan, genç kızların ise beyaz keçeden dolama giyildiğini belirtmiştir. Dolama Türk kökenli bir giysi olmakla beraber Batı Kuzey Makedonya'da daha çok köy hayatına girmiştir (Lyochi, 1997, s. 33-34; Dimovska, 2011, s. 122). Kadifeden yapılmış örnekleri ise üzeri sim sırma ipliklerle dival işi tekniği kullanılarak süslenmiştir.

Dival işi, bindallı, maraş işi de denir. Kadife, atlas ve ipek kumaşlarının üstüne şablon olarak karton kesilmiş bir süsleme motifi koyup, üzerinden sarma biçiminde sırma işlenerek yapılan bir kumaş süsleme tekniğine verilen isimdir (Ergür, 2002, s. 65).

Kuzey Makedonya'da da pek çok giysi örneğinde dival işi tekniği görülmektedir. Batı Kuzey Makedonya'nın Kalkandelen ve Gostivar şehirlerinde de *Kakma* adıyla tanımlanmaktadır. Bu adı almış olması sırma sim ipliklerle, kumaşı delerek (kakararak),

arka ile ön yüzünü sarmalamasından olduğu düşüncesinden ortaya çıkmıştır (Kayai ve Fetahi, 2019).

Araştırma sırasında müzelerde bulunan dolama örnekleri dival işi tekniğinde süslenmiş dolamalarda; nakışa hacim verebilmek için kumaş ve desen ipliklerin arasına küçük pamuklar ve kartonlar konularak kabartma görünüm elde edilmiştir (Resim 4.11). Müzelerde incelen dolama örneklerinde, çiçek desenlerini kabartmalı gösterebilmek için pamuk, çiçek dallarında ise; karton ve pamuk kullanılmıştır (Resim 4.12).

Resim.4.11. UH6 368 Envanter Numaralı Dolama ,Ön ve Arka Görünümü
Kaynak: Kalkandelen Sonu' Ulusal Anayasa Müzesi Fotoğraf Müze Arşivi

Resim.4.12. Kumaş ve Desen İpliklerin Arasında Kullanılan Pamuklar ve Kartonlar

Mintan, cübbe gibi bütün giysilerin en üstüne giyilen, içine gömlek altına şalvar giyilmektedir. Dolamanın yeleği cübbeninkinden farklı olarak üst bende, vücuda sıkıca oturmakta, koltuk altı dikiş yerlerinden ön ve arka parçaları uzunluğuna doğru genişlemektedir. Dolamalar yakalı ya da yakasız tercihe bağlı olarak kullanılmaktadır. Yakasız olan dolamlar oval yaka açığı olduğu tespit edilmiştir.

Önlük (Fıta-Futa/Skutnik)

Koçu, bir iş işlerken veya hamamda, şair ahvalde bele bağlanan ipek peştamal olarak açıklamaktadır (Koçu, 1969, s. 119). Osman Hamdi Bey' e göre de önlük anlamında kullanılmaktadır (Üyepazarcı, 1873, s.18).

İş yaparken giysileri korumak amacıyla üç eteğin üzerine öne bağlanan, dikdörtgen şeklinde dokunmuş önlük olarak bilinen bir giysi tamamlayıcısıdır. Kuzey Makedonya'da bu giysi tamamlayıcısı Fıta-Futa, önlük ya da peştamal şeklinde farklı isimlerle adlandırılmaktadır.

İzmir Ege Üniversitesi Etnografya Müzesinde tespit edilen önlük/fıta, müzenin envanter bilgilerinde 'skutnik' olarak kayıt altına alınmıştır. Kırsal kesim giyiminin bir parçası olan fıta, dikdörtgen formda olup diz üstü uzunluğundadır. Dikdörtgen formlu önlük (Skutnik), renkli yün ipliklerle düzen adı verilen tezgâhta dokunmuştur. Tezgâhın eni dar olması sebebiyle, dokuma iki parça halinde dokunup, orta kısmından pamuklu iplik kullanılarak dikişle birleştirilmiştir. Çözü ve atkısı yün olup; doğal boya ile boyanmıştır. Önlük ilikli kilim tekniğinde dokunmuş olup akrep, pıtrak ve suyolu motifleri ve üç kenarı dantel dokuma ile süslenmiştir. Önlüğün zemininde kullanılan ipliklerle bel bağı oluşturulmuştur (Resim 4.13).

Resim.4.13. 577 (190-5) Envanter Numaralı Önlük Ön Görünüm

Kaynak: İzmir Ege Üniversitesi Etnografya Müzesi Arşivi.

Doğu ve Güneydoğu Kuzey Makedonya'da alan araştırma esnasında bire bir yapılan görüşmeler doğrultusunda, fıta/futa, yün ipliklerle düzen adı verilen tezgâhta, düz bez ayağı tekniğinde dokunmuştur. Atkısında ve çözgüsünde yün iplik kullanılmıştır. Tezgâhın eni dar olması sebebiyle, dokuma iki parça halinde dokunup, orta kısmından pamuklu iplik kullanılarak dikişle birleştirilir (Resim 4.14).

Resim.4.14.Fıta Ön Görünüm

Fıta bel bağı yardımı ile bele bağlanır ve renkli ipliklerle tezgâhta dokunup, sonradan fıta üzerine dikilmektedir. Yörede, bel bağının ucunda bulunan süslemeye ‘topka’ denmektedir (Resim 4.15). Kemer dokunup tezgâhtan çıkarıldıktan sonra, ucunda kalan fazla ipler kesilmez. Yine aynı iplikler kullanılarak iğne yardımıyla sarma işlemi gerçekleştirilir ve böylece topka süsü elde edilir. Bel bağının Ucundaki Koyu renkleri yaşlı kadınlar, pembe, kırmızı ve beyaz renkleri ise, gençler tarafından takıldığı bilgisine ulaşılmıştır (Memedova, 2018).

Resim.4.15. Topka

Kuşak-Çevre ve Uçkur

Şemsettin Sami kuşağı ‘beli sıkı tutmak için sarılan uzun ve dar kumaş, şal ve benzerleri’ diye tanımlıyor (Üyepazarcı, 1873, s. 19).

Ergür’e göre; bel sıkı tutmak, giysilerin kaymasını önlemek ve bazı eşyaları (para ve tütün kesesi, çakmak gibi) koymak gibi amaçlarla kadın ve erkeklerin kullandığı, bele sarılan dar enli, uzun kumaştır (Ergür, 2002, s. 162).

Kuzey Makedonya’da, kadınlar da erkekler gibi beline kuşak dolamaktaymışlar. Bazen kuşak yerine çoğu kez nakışlı ve evde, pamuklu kumaştan yapılmış kuşak-çevre taşırılmış. Bu kuşak-çevreler özellikle Ohri’de sık sık görülmekteymiş (Dimovska, 2007, s. 456).

Bele, gömlek, şalvar ve üçeteğin birleştiği yerde en üste beli dolayacak şekilde bağlanır. Kuzey Makedonya’da, trabulus kuşak kullanıldığı gibi, çeşitli renklerde pamuk ve yün dokuma kumaşlar da kullanılmıştır.

19. yüzyıl kırsal kent kesimi kadın giyiminin bir parçası olan yün kuşak, düzen adı verilen tezgahta dokunmuştur. Dokumanın zemini boyuna çizgilerden oluşan, iki ucu geometrik motiflerle süslenmiş ve uçları saçaklarla tamamlanmıştır (Resim 4.16). Bele, gömlek, şalvar ve üçeteğin birleştiği yerde en üste beli dolayacak şekilde bağlanır. Kuzey Makedonya kırsal kent kesimi kadın kıyafetinde kuşak ipek, pamuk ve yün dokuma kumaşlardan yapılmıştır.

Resim.4.16. 04-576(190-7) Envanter Numaralı uçkur

Kaynak: İzmir Ege Üniversitesi Etnografya Müzesi Arşivi.

Uçkur ise, iç don, şalvar ve üç eteğin üzerine bağlanan bir tür kuşaktır. Asıl amacı iç don ve şalvarın belde durmasını sağlamak ve iş yapan kadınlara havlu görevi yapmasıdır.

Bursa Göç Tarihi Müzesinde tespit edilen, XX. yüzyıl dönemine ait olan uçkur, pamuklu dokuma olup ilikli kilim tekniği ile dokunmuştur. iki kısa kenarı göz motifi ile süslenmiştir (Resim 4.17). Şalvarın beli uçkurlu tasarlanıp, uçkur yeri dar yada geniş paylı ayarlanır. Uçkur ayarlanan kısımdan geçirilir, nakış kısımları görülecek şekilde

bağlanır ve uç kısımlarındaki süslemeler belin arka veya ön ortasına gelecek şekilde sarkıtılır (Resim 4.18).

Resim.4.17. 31-394 Envanter Numaralı Uçkur
Kaynak:Bursa Göç Tarihi Müzesi Arşivi.

Resim.4.18. Uçkur Bağama Şekli

4.2.3. Başa giyilenler

Başörtüsü (Mumi/Mumiya)

Ergür, başörtüsünü, kadınlarınsaçlarını örtmek için kullandıkları örtü, eşarp olarak tanımlamıştır (Ergür, 2002, s. 24).

Kuzey Makedonya kırsal kesim kadın giyiminde genellikle tek renkli pamuk veya keten kumaşlardan hazırlanmış başörtüler takıyorlardı. Bu başörtüler kıvrak, krep, mumi/mumiya gibi farklı isimlerle adlandırılmaktadır.

İzmir Ege Üniversitesi Etnografya Müzesinde tespit edilen üç adet mumi, müzenin envanter bilgilerinde, 'marama püsküllü başörtüsü' olarak kayıtlara geçmiştir. Yörede mumi olarak bilinen bu keten başörtüsü, günlük ve özel günlerde kullanılmaktadır. Bu kırsal kesimi evli kadın giyimi olan kare ebatlı muminin zemin rengi beyaz olup, sarı, gri, mavi, kırmızı ve siyah renkler kullanılarak bitkisel motifler uygulanmıştır. Bu uygulama muminin yalnızca bir köşesinde bitkisel motiflerin hâkim olduğu, buket içinde lale, çiçek, yaprak motifleri ve kurdele şekli, pamuk ipliği kullanılarak kum iğnesi tekniği ile çiçek sapları ve kenar suyu ise makine dikişi tekniği ile süslenmiştir (Resim 4.19).

Resim.4.19. 577 (190-5) Envanter Numaralı Mumi Ön Görünüm

Kaynak: İzmir Ege Üniversitesi Etnografya Müzesi Arşivi.

Muminin zemininde her iki köşesine eşit aralıklarla üç sıra halinde, orlon ipliklerle saçaklar ve gümüş renkli pullar dikilerek süslenmiştir. Aynı süsleme muminin dört kenarını çevreleyecek şekilde de kullanılmıştır. Mumi yarım üçgen şeklinde katlanıp, bir ucu çenenin alt kısmından geçirilerek, başın yan kısmında tutturulur ve bitkisel motifler ile ucundan sarkan saçaklar arka kısma, örtünün ucundaki pullarla süslenmiş saçaklar ise çene altına ve başın üst kısmına gelecek şekilde örtülür (Resim 4.20).

Resim.4.20. 577 (190-5) Envanter Numaralı Mumi, Örtünme Şekli

Mumi adı verilen başörtüsü daha çok Kuzey Makedonya'nın doğu ve güneydoğu bölgelerinde kullanıldığı tespit edilmiştir. Gülizar Mehmet'in verdiği bilgiler doğrultusunda, ince mumi ve kalın mumi olmak üzere iki çeşit mumi bulunmaktadır. Kalın mumi yalnızca sarı ve beyaz renkli olup kumaş üzerinde renkli pullar ve ipliklerle süslenerek özel günlerde, törenlerde kullanılmaktadır (Resim 4.21). İnce mumi ise uçları topkalarla süslenerek, yalnızca günlük hayatta kullanılmaktadır (Resim

4.22). (Mehmet,2018). Ayrıca gümüş paralarla, pullarla, boncuklarla veya bazı değerli taşlarla süslenen fesler de baş aksesuarı olarak kullanılmıştır.

Resim.4.21. Kalın Mumi, Ön Görünüm

Resim.4.22. İnce Mumi, Ön Görünüm

Kuzey Makedonya’da XIX. yüzyıl kırsal kesim kadın giyiminde ayağa sade düz beyaz ve canlı renkler kullanılarak Anadolu motifleri ile süslenmiş yün çoraplar ve deri çarık giyilmektedir (Resim 4.23-24-25).

Resim.4.23. 579(106-6B) Envanter Numaralı Yün Çorap

Resim.4.24. Yün Çorap

Resim.4.25. 599(192-4)Envanter Numaralı Çarık

Kaynak: İzmir Ege Üniversitesi Etnografya Müzesi Arşivi.

İnceleme sırasında XIX. yüzyıl Üsküp kırsal kesim kadın giyim örneği İzmir Ege Üniversitesi Etnografya Müzesinde ve XIX. yüzyıl Üsküp kırsal kesim gelin giyim örneği Kuzey Makedonya (Üsküp) Müzesinde rastlanmıştır. Fakat giyim parçaları ayrı ayrı fotoğraflanamamıştır.

İzmir Ege Üniversitesi Etnografya Müzesinde tespit edilen kadın giyiminde; iç giyimde ipek-pamuk kumaştan uzun kollu-uzun kesim, dik yaka, yaka kenarı ve ön orta açıklığı boncuklarla süslenmiş gömlek (entari), mintan ve kendinden desenli şalvar, dış giyimde kutnu kumaştan üçetek, belinde yün dokuma önlük (fita), ipek şal kuşak ve yeşil taşlarla süslenmiş gümüş kemer, başa giyilen pamuklu kumaştan kendinden desenli ve etrafı gümüş renkli simli iplik ile tığ oyasıyla süslenmiş başörtüsü, ayağında Anadolu motiflerinin kullanıldığı yün çorap görülmektedir (Resim 4.26).

Resim.4.26. XIX. Yüzyıl Kırsal Kadın Giyimi

Kaynak: İzmir Ege Üniversitesi Etnografya Müzesi Arşivi.

Kuzey Makedonya (Üsküp) Müzesinde tespit edilen gelin giyiminde; iç giyimde ipek-pamuk kumaştan uzun kollu-uzun kesim, dik yaka, yaka kenarı ve ön orta açıklığı boncuklarla süslenmiş gömlek (entari), mintan, dış giyimde kutnu kumaştan üçetek ve üzerine mintan, belinde yün dokuma önlük (fita), ipek şal kuşak, boncuklarla süslenmiş kemer ve madeni kemer tokası, başa giyilen, tepelik, başörtüsü, alınlık süsleme unsuru olarak kullanılan kulakların üzerini kapatacak

şekilde gümüş simler ayağında Anadolu motiflerinin kullanıldığı yün çorap ve üzerine fiyonk olan siyah lastik ayakkabı görülmektedir (Resim 4.27).

Resim.4.27.XIX. Yüzyıl Kırsal Kadın Gelin Giyimi

4.3. Kuzey Makedonya Üsküp Kent Kesimi Türk Kadın Giyimi

Alaturka adı altında değerlendirilen giyim hem kırsal, hem de kentleşmiş alanlarda yaşayanların giyimini kapsadığı gibi XX. yüzyıla kadar giysilerde kullanılan kumaş çeşitlerini, süsleme malzemelerini ve bütün aksesuarları da içermektedir. Şehirleşmiş toplulukların bu tip giysileri çok çeşitliken, kırsal alanlarda yaşayan ve daha düşük ekonomik durumlarda olanların bu giysilerin daha ucuz kumaşlar ve ipliklerle az oranda nakışlandırılmış, fakat genel olarak Alaturka giysilerin biçimsel özelliklerini taşıyanlarını giymişlerdir (Dimovska, 2011, s. 119; Ljochi, 2017, s. 22).

Kuzey Makedonya Türk kentkesim kadın giyiminde içe giyilenler; gömlek (göynek), şalvar, dışa giyilenler; yelek, mintan, kuşak ve kemer, başa giyilenler; başörtüsü (mumi/mumiya), ayağa ise ince çorap ve alçak topuk ayakkabı giymektedirler.

Alan araştırması esnasında Kuzey Makedonya Türk kentkesim kadın giyimine ait giysi ürünü tespit edilmiş olup, bütün bir kıyafet olarak yalnızca İzmir Ege Üniversitesi Etnografya müzesinde ve 'Kalkandelen Sonu' Ulusal Anayasa Müzesinde rastlanmıştır.

Resim 4.28'deki Kuzey Makedonya'nın Üsküp şehri XIX. yüzyıl dönemine ait kent kesim kadın giyimi İzmir Ege Üniversitesi Etnografya Müzesinde tespit edilmiş olup; giysi ürününün parçaları, giyim aksesuarları açılanak ve araştırma sırasında rastladığımız diğer giysi örnekleri de birlikte sunulacaktır .

Resim.4.28. XIX. Yüzyıl Kent Kesimi Evli Kadın Giyimi

4.3.1. İçe giyilenler

Gömlek (Göynek)

Kuzey Makedonya'da XIX. yüzyılda kent kesimi kadın giyiminde daha çok ipekli ve pamuklu gömlek kullanıldığı görülmektedir. Ulusal ve uluslararası müzelerde yapılan araştırmalarda ve yapılan sözlü görüşmelerde elde edilen bilgilerden, ince, yumuşak ve düz doğal iplik rengi ile oluşturulmuş (kırık beyaz) ipek, pamuk ve keten liflerinden dokunan; halk arasında bürümcük şeklinde adlandırılan dokuma kumaşlar olduğu da tespit edilmiştir.

Alan araştırması sırasında İzmir Ege Üniversitesi Etnografya Müzesinde XIX. yüzyıl Kuzey Makedonya Üsküp kent kesimi evli kadın giyim örneğinde bürümcük kumaştan yapılan gömlek örneği tespit edilmiştir. Gömlekte krem rengi ve kenarları bordo, boyuna, ince şeritli dokuma kumaş (pamuk - ipek karışımı) ile krem renkli pamuklu iplik kullanılmıştır. Gömlek, eni dar beş parçadan (ön - arka, yanlar ve kollar) dikilmiştir. V oyuntulu yaka açığı olan gömleğin ön ve arka parçaları birlikte kesilerek omuz dikişi uygulanmamıştır. Gömleğin vücuda oturma işlemi bürümcük yapı sayesinde gerçekleşmektedir (Resim 4.29).

Bölgede gömleğin kumaşı krem renk olup, eskiden düzen adı verilen el tezgâhlarında ipek ve pamuk iplikten dokunmaktadır.

Resim.4.29. 583(312-7) Envanter Numaralı Gömlek

Kaynak: İzmir Ege Üniversitesi Etnografya Müzesi Arşivi.

Alan araştırma sırasında bulunan gömlekler incelendiğinde, pamuklu, keten ve bürümcük gömleklerin dışında zemin üzerine farklı kalınlıklarda gümüş ve altın rengi sırmalarla boyuna şeritler gelecek şekilde desen verilerek dokunmuş ipek kumaşlar da kullanıldığı tespit edilmiştir. Kuzey Makedonya kent kesimi giysisi olan bu tarz gömlek örneklerine, ‘Kalkandelen Sonu’ ulusal anayasa müzesinde, Bursa göç tarihi müzesinde ve İzmir Ege üniversitesi müzesinde rastlanmıştır. Gömleklerde kullanılan kumaşlar şeffaf olması ve astarsız kullanılmasından dolayı iç göstermektedir. Bu nedenle, gömleklerin üzerine yelek giyilmektedir (Resim 4.30). Gömleklerin yaka kısmı ve kol uçları ipek iplikle örülmüş firkete oyasıyla süslendiği görülmektedir (Resim 4.31). Bu giysi çeşidi tören giyiminde de görülmektedir.

Resim.4.30. UHb 50, Envanter Numaralı İpek Gömlek Görünümü

Resim.4.31. İpek Gömlek (Kol evi Detay)

Kaynak: Kalkandelen Sonu' Ulusal Anayasa Müzesi Fotoğraf Müze Arşivi

Çintiyân

Kuzey Makedonya'da çintiyân olarak adlandırılan şalvarlar kumaş ve süsleme özellikleriyle farklılık göstermektedir. Kullanım amacına göre ipekli, pamuklu, çuha, saten veya kadifen, kendinden desenli, genellikle kırmızı ve lacivert renkli yapılmış örnekleri bulunmaktadır. Görseller incelendiğinde, kent kesimindeve törenlerdegiyilen şalvarlar farklı kumaşlardan yapılmış olsalar bile şalvarların kesim teknikleri genellikle kırsal kesimde örnekleri ile benzer özellikler göstermektedir. Çintiyânların, enleri çok geniş, boyları normal uzunluktadır ve bir uçkurla, lastikle kuşakla yada kemer ile bele tutturulur. Bele bağlandığında oluşan dökümler, önden ve yanlardan kaldırılarak, uçları belden aşağıya sarkıtılır ve estetik bir görünüm kazandırılır. Giysi beli uçkurlu tasarlanıp, uçkur yeri dar paylı kesilmiş örnekleri de mevcuttur.

İzmir Ege Üniversitesi Etnografya müzesinde keten kumaştan dikilmiş olan bu çintiyânın belden ayak bileğine doğru daralan paçaları olduğu; sağ ve sol kısmı simetrik olarak sim sırma ipliklerle kordon tutturma tekniği kullanıldığı, ayrıca dikiş izleri şerit ve kaytan ile yapıldığı gözlemlenmiştir (Resim 4.32). Bu kısımlar Batı Kuzey Makedonya'nın Gostivar şehrinde halk arasında '*Pola*' olarak adlandırılmıştır (Kerala, 2019). Giyimde kolaylık sağlaması açısından çintiyânın paçaları geniş tutulmuş ve uç kısım kaytanla süslenmiştir (Resim 4.33).

Resim.4.32.585/236-2 Envanter Numaralı Çintiyân (Üsküp)

Resim.4.33. Kaytan ile Paça Kenar Süslemesi

Kaynak: İzmir Ege Üniversitesi Etnografya Müzesi Arşivi.

Yapılan görüşmelerde 1890'lı yıllara kadar ipek böceğinden elde edilen ipek kumaşlar kullanılıyordu. Daha sonra ipek yerine çuha ve kadife kumaşlardan dikildiğini ve sırma, sim, kılaptanlı nakışlar ve şerit kullanılarak süsleme yapıldığı; çoğunlukla bitki ve çiçek motiflerinin kullanıldığı bilgisi verilmiştir (Kayai, 2019).

4.3.2. Dışa giyilenler

Yelek

Kuzey Makedonya'da XIX. yüzyıl ve XX. yüzyılın başında kent kesimi kadın kıyafetinin üst giyim parçası olan yeleklerin uzunluğu göğsün ortasına veya altına gelecek şekilde ve yaka açıklığından öne doğru genişleyen parçaların olduğu görülmektedir. Genişleyen parçalar ön kapama payı verilmeden, ön ortası göğüs üstünde uç uca agraf ile kapama yapılmaktadır. İç taraftan nakış izlerini kapatmak için, el dikişi ile pamuklu kumaşla astarlanmaktadır. Yeleğin bütün kenar dikiş çizgilerinin üzeri kaytanla süslenir. Bazı örneklerde dikiş izlerini kapatmak için şeritler de kullanılmaktadır. Bazı örneklerde her iki kenarında yaka boyunca sim sırma iplikler ile sarılmış elips şeklinde sırma düğmeler bulunmaktadır. Ucuna kırmızı veya açık mavi renklerde boncuklar dikilmiştir. Bu düğmelerin hiçbir işlevselliği bulunmayıp, yalnızca süsleme unsuru olarak kullanılmıştır (Resim 4.34). Geometrik ve bitkisel motifler hakimdir. Yelekler sim sırma iplikler ile kordon tutturma tekniğinde nakışlar, şeritler ve kaytanlar ile süslenmektedir. Çoğunlukla geometrik bezemelerde spiral, S kıvrım,

daire kıvrım, düz şerit; bitkisel bezemelerde ise çiçek, lale, S ve C kıvrımlı dallar, yaprak motifleri ile tasarlanmıştır.

Resim.4.34.Sırma Düğme Detay Görünüm

İzmir Ege üniversitesi etnografya müzesinde tespit edilen XIX. yüzyıl Üsküp kent kesimi kadın kıyafetinde görülen yelek, iki ön ve bir arka olmak üzere üç parçadan dikilmiştir ve bedene sıkı bir şekilde oturmaktadır. Düz kesimli penssiz bedendir ve çuha kumaşından yapılmıştır. Yeleğin, ön ortası açık olarak çalışılmış olup; her iki kenarında yaka boyunca sim ve sırma iplikler ile sarılmış elips şeklinde düğmeler bulunmaktadır. Genişleyen parçalar ön kapama payı verilerek, ön ortası göğüs altındaagraflarla kapama yapılmıştır. Beden boyu göğüs altına kadar olan yelek, yuvarlak yaka uygulanmıştır. İç taraftan nakış izlerini kapatmak için, el dikişi ile pamuklu kumaşla astarlanmıştır. Yeleğin bütün kenar dikiş çizgilerinin üzeri ve arka zemininde sim, sırma kaytanla kordon tutturma tekniği kullanılarak süslenmiştir. Yelek çok bükümlü sim, sırma ipliklerle kordon tutturma tekniğinde nakışlar ile süslenmiştir. Kordon tutturma tekniği ile yapılmış nakışların dışında, süsleme unsuru olarak şeritler de kullanılmıştır. Şeritlerin üzerinde bulunan bitkisel yaprak ve dal motifler birbirine bağlantılı motif tekrarları şeklinde sıralanmıştır. Yeleğin ön ortası geometrik ve etrafi suyu ile; bitkisel bezemede çiçek motifi kullanılmıştır (Resim 4.35).

Resim.4.35. 582(236-1) Envanter Numaralı Yelek

Kaynak: İzmir Ege Üniversitesi Etnografya Müzesi Arşivi.

Alan araştırmaları sırasında Ohrid Ulusal Anayasa Enstitüsü ve Müzesi etnoloğu Olivera Miseva'nın vermiş olduğu bilgi doğrultusunda, yeleklerin uzun kollu örnekleri de mevcuttur. Kol üzerine, kol alt dikişi birleştirilmeden yalnızca kol üzerine ve yan dikişi kol evine dikilir. Bu 'takma kollu yelek' olarak adlandırılmaktadır (Resim 4.36), (Miseva, 2018).

Resim.4.36. Takma Kollu Yelek

Kaynak: Ohrid Ulusal Anayasa Enstitüsü ve Müzesi Arşivi.

'Kalkandelen Sonu' Ulusal Anayasa müzesi etnoloğu Valentina Gavriloska, yeleğin ön parçaları birbiri üzerine gelecek şekilde yapılmış farklı modellerle ilgili görsel örnek sunmuştur. Bu tarz kesimdeki yelek, halk dilinde 'kapaklı yelek' olarak tanımlandığı şekilde açıklamalarda bulunmuştur (Resim 4.37-38), (Gavriloska, 2019). Araştırma boyunca 'kapaklı yelek' örnekleri yalnızca Kalkandelen müzesinde ve Üsküp, City Mall'de Kuzey Makedonya-Üsküp müzesinin düzenlediği sergi sergide rastlanmıştır. Kent kesimi ve tören kıyafeti olarak kullanılmaktadır.

Resim.4.37. Kapaklı Yelek XIX. Yüzyıl Başı **Resim.4.38.** Kapaklı Yelek, XIX. Yüzyıl Sonu (Üsküp)

Kaynak: Kalkandelen Sonu Ulusal Anayasa Müzesi Arşivi

Kuzey Makedonya’da yeleklerin tüm kenarları sim sırma iplikler ile kordon tutturma tekniği kullanılarak süslenmiş örneklerin dışında, şerit ile süslenenleri de mevcuttur (Resim 4.39).

Resim.4.39. UH6 SP24 Envanter Numaralı Geniş Şeritle Kaplı Yelek Ön ve Arka Görünüm

Mintan

Araştırma esnasında yüz yüze yapılan görüşmeler neticesinde üst giysisi olarak kullanılan mintanın pamuklu ve kadifeden yapıldığını, Türklerin ve Arnavutların en dışa, gömleğin üzerine ceket amaçlı olarak giyildiğini; Makedonların giydiği mintan ise, gömlek üzerine giyilen, kadife kumaştan dikilen ve kollu bir üst giysi olarak kullanıldığını ifade etmiştir (Genevska, 2018).

Bulunan örneklerde mintanın, ön ortası U yada V şeklinde açık olarak çalışılmış olup; yaka açığından öne doğru genişleyen küçük parçalar hakimdir. Genişleyen parçalar ön kapama payı verilerek, ön ortası göğüs üstünde agraf ile kapama yapılmıştır. Beden boyu göğüs üstüne yada altına kadar olan mintan, yuvarlak yaka uygulanmıştır. İç taraftan nakış izlerini kapatmak için, pamuklu kumaşla astarlanmıştır. Genellikle kadife kumaştan, bazen de pamuklu, çuha ve saten kumaştan dikildiği tespit edilmiştir. Genellikle çuha ve kadifeden yapılan mintan, altın ve gümüş sim sırma ipliklerle işlenmiştir. Mintanın zemini, yaka ve boy çevresi, kol ağzları kaytan ve şeritler ile süslendiği görülmektedir.

İzmir Ege Üniversitesi etnografya müzesinde tespit ettiğimiz XIX. yüzyıl kent kesimi kadın giyimine ait olan yeleşin ön ortası U şeklinde olup, yaka açığından öne doğru genişleyen küçük parçalar hakimdir. Ön ortası agraf ile kapama yapılmıştır. Kollar omuz etrafınca dikili, koltuk altının dikişsiz olduğu ve bileğe kadar farklı şekillerde genişleyerek, kanat gibi sarktığı tespit edilmiştir (Resim 4.40). Bu halk arasında

'Kanatlı mintan' olarak adlandırılmaktadır (Miseva, 2018).Kanatlı mintan örneklerine Gostivar'da ve Ohri'de bir antikacı dükkanında rastlanmıştır (Resim 4.41). Yaka açığı sırma düğmelerle, mintanın tüm kenarı, zemin, kol, ve kol evi sim sırma ipliklerle süslenmiştir.

Resim.4.40. 581(236-3) Envanter Numaralı Kanatlı Mintan
Kaynak: İzmir Ege Üniversitesi Etnografya Müzesi Arşivi.

Resim.4.41. Kanatlı Mintan (Ohri)

Türkçe ve Makedonca kaynaklardan yapılan incelemeler ve birebir yapılan görüşmeler sonucunda mintanların farklı özellik taşıyan kolları olduğu bilgisini bize vermektedir. İnceleme yerinde karşılaştığımız bazı mintanların sadece kol evi ve manşet kısımlarının dikilmiş olduğu, koltuk altına kadar olan kısmının ise dikişsiz olduğu görülmektedir. Bu halk arasında 'sıkmalı mintan' olarak adlandırılmaktadır (Resim 4.42), (Kayai ve Fetahi, 2019).

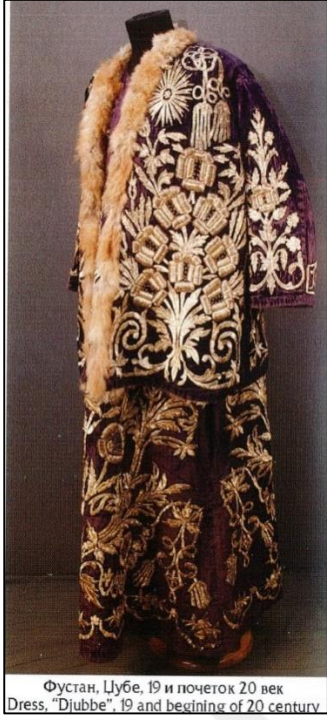

Resim.4.42. Sıkmalı Mintan (Gostivar)

Kürk

XIX. ve XX. yüzyılın başlarında Zengin tüccarların, zanaatçıların eşleri ve zengin Türk kadınları giydikleri kıyafetlerin malzemesi, işçiliği ve süslemesi ile ihtişamlı, gösterişli, pahalı kıyafetlere sahiptirler. Kent kesimi kadın giyiminde en üst giyim olarak kısa ve uzun boyutlarda keçe yapımı, tilki ve samur derisi derisi ile süslenmiş kürk giyiyorlardı. Daha sonra kürkler saten ve kadifeden yapılıyordu (Nedelkovski, 2017, s. 8).

Araştırma sürecinde XIX. ve XX. yüzyıl başlarına ait sırma nakışlı (dival işi) kürklü giysi örneğine Bitola enstitüsü ve müzesinde rastlanmıştır (Resim 4.43). Diğer bir örneği ise Kalkandelen şehrinde rastlanmıştır. 'Kalkandelen sonu' ulusal anayasa müzesi arkeoloğu Lulijeta Abazi'nin babaannesi, Fatime Hanëm'e ait kürk, kayınvalidesi tarafından dikilip, gelinine hediye etmiştir. Giysinin iç kısmı hayvan derisi, dış kısmı ise kendinden desenli ipek kumaştan dikildiği bilgisini vermiştir (Resim 4.44), (Abazi,2019).

Фустан, Џубе, 19 и почеток 20 век
Dress, "Djubbe", 19 and beginning of 20 century

Resim.4.43. Yakası Kürklü Alaturka Giysi

Kaynak: Genevska, 2018. 2006 bitola, Bitola enstitüsü ve müzesi (broşür).

Resim.4.44. Kürklü Alaturka Giysi, Ön ve Arka Görünüm (XX. Yüzyıl Başı)

Kaynak: Abazi, 2019.

Kemer (Kolan) ve Kemer Tokası (Pafta)

Alan araştırması yaptığımız Kuzey Makedonya’da da kemer ‘*kolan*’; kemer tokası ise ‘*pafta*’ olarak isimlendirilmektedir. En zengin ve gösterişli takılardan biri olan kemer ve kemer tokaları, XIX. yüzyıl ve XX. yüzyılın başlarında kent kesimi evli kadın giyiminde kullanılan kemerler çeşitli madenlerden (gümüş, bakır) yapıldığı gibi, kumaş ve boncuklardan da yapıldığı tespit edilmiştir. Kemer tokaları da ‘*Pafta*’ olarak

adlandırılmaktadır. Kemer ve tokalarda, kabartma, telkâri, güverse (granül), savat, döküm gibi teknikler kullanılmıştır. Bitkisel ve geometrik motifler kullanılarak süslenmektedir. Bu örneklere, Kuzey Makedonya müzesi (Üsküp), Kalkandelen Sonu Ulusal Anayasa Müzesi, Kumanovo Ulusal Enstitüsü Müzesi ve Ege Üniversitesi Etnografya Müzesinde rastlanmıştır.

İzmir Ege üniversitesi etnografya müzesinde tespit edilen XIX. yüzyıl Üsküp kent kesimi kadın kıyafetinde görülen gümüş kemer, tokası lale formunda üç parçalı olup, zemin geometrik ve bitkisel çiçek motifleri ile bezenmiştir. Parçalar kabartma tekniği uygulanmış ve birbirine kaynak yapılarak tutturulmuştur. Parçaların her birinin zemininde yıldız motifi ve orta kısımları yuvarlak kabartma çiçek deseni ile tamamlanmıştır. Çiçek formundaki kabartma desenlerinin orta kısımları kırmızı ve yeşil taşlarla süslenmiştir. Kemer tokasının alt kısmı gümüş paralar, altı adet zincir ile tutturularak süslenmiştir. XIX. yüzyıl ve XX. yüzyılın başında kent kesimi evli kadın giyiminde kullanılan bu tarz kemer ve kemer tokaları, kullanılan teknik, şekil ve süsleme açısından tören ve özel kıyafetlerde kullanılan kemer ve kemer tokaları ile benzer özellikler göstermektedir (Şekil 4.45).

Resim.4.45. 584 (185-1) Gümüş Kemer Tokası

Kaynak: İzmir Ege Üniversitesi Etnografya Müzesi Arşivi.

Bu dönemde aksesuar unsuru olarak kullanılan kemerlerin dışında ipekli ve pamuklu dokuma kuşaklar da kullanılmaktadır. Şekil 4.46’da fotoğraf stüdyosunda çekilmiş iki bayan fotoğrafı görülmektedir. Çintiyân, gömlek, yelek, mintan giyinmişler ve beline trablus kuşağı takarak alaturka kent kesimi kadın giyimini gözler önüne sermektedir. Genç kızların statüsünü ve durumunu belirleyen beline bağladığı kuşağından anlaşılmaktadır. Fotoğrafın Sağ tarafında duran bayan, beline bağladığı kuşağı ve sol taraftanaşağı doğru sarkan saçakları ile bekar olduğu anlaşılmaktadır.

Bayanlar başlarına kıvrak denilen başörtüsü bağlıyor, saçları atkuyruğu, örgülü ve ön tarafına almış özgürlük ifadesi görülmektedir. Ayağında tekstil ürünü çoraplar ve siyah renkte alçak topuklu ayakkabılarla kent kesimi kadın giyimi olduğu anlaşılmaktadır. Bu tarz giyim özel günlerde ve törenlerde de giyilmektedir.

XIX. yüzyılda ayaklarda yünlü çorap ve alçak topuklu siyah ayakkabı, kent kesiminde kadın giyimini tamamlayan unsur olmuştur. Yaklaşık olarak XIX. ortalarında yün çorapların yerini hazır çoraplar almıştır. Bu dönemde kırsal kesimde yün çorap giymeye devam ederken, kent kesiminde hazır çoraplar tercih edilmiştir (Evrov, 2019).

Resim.4.46. ‘Alaturka’ Şehir Kadın Giyimi (Kalkandelen Şehri)XX. Yüzyılın Başları

Kaynak: Nikolova, 2014, s.18.

4.3.3. Başa giyilenler

Başörtüsü (Krep)

İzmir Ege Üniversitesi etnografya müzesinde tespit ettiğimiz XIX. yüzyıl kent kesimi kadın giyimine ait olan krep atkuyruğu, yada örgülü saçlarla bağlanıyordu. Krepin uçları saç örgülerin altından geçecek şekilde başını sarıyordu ve alnın üzerine yada yan tarafında bağlanıyordu. Genellikle krepin kenarları çiçek motifli oya işlemleriyle, boncuk, pul ve madeni paralarla çevrilmiştir. Genellikle ipek ve pamuk dokuma olup, zemini sade; kenarları, iğne, tığ ve firkete oylar ile süslenmiş başörtüleri takıyorlardı (Resim 4.47).

Resim.4.47. Krep Örtünme Şekli

XX. yüzyıl başında doğru ticaretin gelişimi hazır endüstriyel kumaş kullanımını yaygınlaştırarak, geleneksel kıyafetlerin terkedilmesini hızlandırdı. Böylece Kuzey Makedonya'nın şehir ve köylerinde giyilen kıyafetler birbirine benzer hale gelmeye başladı. XX. yüzyılın ortalarından sonra geleneksel kıyafetler nadir bulunur hale geldi ve kültürel mirasın öğelerine dönüştüler.

4.4. Kuzey Makedonya Törenlerinde Türk Kadın Giyimi

XIX. yüzyıl ve XX. yüzyıl başlarında Kuzey Makedonya'da düğün, nişan, bayram gibi özel törenlerde kadın giyimi, gömlek (göynek), şalvar, üç etek, fita (peştamal), mintan, cübbe, pirpiri gibi giysi parçaları olduğu görülmektedir.

Evlilik törenlerinde evlenecek kişilerin en güzel ve gösterişli giysiler giymeye çalışması, her dönemde görülmüştür. Bu özel giysi kültürüne göre farklı özellikler kazanmıştır. Kültürlere göre giyside kullanılan, renkler, semboller, aksesuarlar farklı anlamları içermiştir. Eski dönemlerde kültürlere göre farklı şekillerde karşımıza çıkan gelinliğin, rengi ve biçimi, gelinin kültürü, dini ve geleneklerine göre değişiklik göstermiştir. Kullanılan aksesuarlar, sembolik anlamlar, statü göstergesi, gelinliği tamamlayıcı unsurları olarak kullanılmıştır.

İzmir'de Ege üniversitesi etnografya müzesinde tespit edilen XIX. yüzyıl kent kesimi gelinlik ve aksesuarında; şalvar, gömlek (göynek), mintan, etek, ipek şal kuçak, paçalık ve terlik zengin işlemeli örnekler tespit edilmiştir (Resim 4.48). Ayrıca araştırma sırasında rastladığımız diğer tören giysi örnekleri de birlikte sunulacaktır.

Resim.4.48. XIX. Yüzyıl Kent Kesimi Gelinlik , Kuzey Makedonya (Üsküp)
Kaynak: İzmir Ege Üniversitesi Etnografya Müzesi Arşivi.

4.4.1. İçe giyilenler

Gömlek (Göynek)

İzmir’de Ege üniversitesi etnografya müzesinde tespit edilen kent kesimi gömlek, XIX. yüzyıl Kuzey Makedonya’nın Üsküp şehrine ait kent kesimi gelin giysisidir. Krem rengi zemin üzerine farklı kalınlıklarda hardal sarısı rengi sırmalarla enine ve boyuna şeritler gelecek şekilde desen verilerek ipek iplikten dokunmuştur. Gömleğin yaka açıklığı boyundan itibaren göğüs hizasında kadar (V) şeklinde açık olup, V yaka üzerine tek kat dik yaka uygulanmıştır. Gömleğin kolları düz ve uzundur. Kol evi oldukça geniştir. Manşet kullanılmamıştır.

Kol üzerinde bitkisel, yaprak, dal, çiçek ve geometrik motifler hâkimdir (Resim 4.49). İşlemede kordon tutturma tekniği kullanılmış olup, pul, boncuk ve incilerle süslenmiştir. Yaka kenarları, etek ucu ve kol ağzı hardal sarısı renginde tığ oyasıyla süslenmiştir (Resim 4.50).

Resim.4.49.378 (336-1) Envanter Numaralı Gömlek **Resim.4.50. 378** (336-1) Envanter NumaralıGömlek, Kol Detay Görünümü

Kaynak: İzmir Ege Üniversitesi Etnografya Müzesi Arşivi.

Şalvar (Çintıyan)

Şalvar, sadece günlük giysi olmamış, düğünlerde, bayramlarda ve özel günlerde giyilen bir giysi özelliğini de korumuştur. Kuzey Makedonya’da türlü tören veya düğün münasebetiyle giyilen şalvarlar, ipekten düz renkli veya işlemeli, parlak ve çarpıcı desenli kumaştan dikilmektedir. Özel günlerde giyilen şalvarlar kumaşlarında, sırma, sim, ipliklerle nakışlar, kaytan ve şerit kullanılarak süslemeler de mevcuttur.

XIX. yüzyıl Üsküp şehrine ait kent kesimi gelin giyiminde kullanılan şalvar ipekli kumaştan dikilmiş olup; eni çok geniş, boyu normal uzunluktadır. Şalvarın belden ayak bileğine doğru daralan paçaları olduğu görülmektedir. Bel yaklaşık olarak 5cm’den kıvrılarak kuşak geçirilerek bele tutturulmuştur. Astar kullanılmamıştır (Resim 4.51).

Resim.4.51.382 (336-2) Envanter Numaralı Şalvar

Kaynak: İzmir Ege Üniversitesi Etnografya Müzesi Arşivi.

Gelin giyiminin bir parçası olan şalvarların dışında törenlerde kullanılan şalvar örneklerine de rastlanmıştır. Görseller incelendiğinde, farklı kumaşlardan yapılmış olsalar bile şalvarların kesim teknikleri genellikle birbirine benzer şekildedir. Yalnızca kullanılan kumaş ve üzerindeki işlemler şalvarın hangi kesime ait olduğunun ifadesidir.

Resim 4.52’de özel günlerde giyilen polalı şalvar kendinden desenli olup, ipek kumaştan dikilmiştir. Giysi beli uçkurlu tasarlanıp, uçkur yeri dar paylıdır. Uçkurun dışında, çintiyanın beli bir lastikle, bazen de kemerle tutturulmuş örnekleri mevcuttur. Bele bağlandığında oluşan dökümler, önden ve yanlardan kaldırılarak, uçları belden aşağıya sarkıtılır ve estetik bir görünüm kazanır. Polalı şalvar belden ayak bileğine doğru daralan paçaları olduğu; sağ ve sol, ön-arka ortası simetrik olarak altın sarısı ve gümüş sırma sim ipliklerle kordon tutturma tekniği kullanılarak süslenmiştir. Giyimde kolaylık sağlaması açısından şalvar paçaları geniş tutulmuş ve ayak bileğine doğru daralmıştır. Paça şeritle, kenarı kaytanla süslenmiştir (Resim 4.53).

Resim.4.52. Uhb/474 Envanter Numaralı Ön ve Arka Görünümlü Polalı Çintiyana

Kaynak: Kalkandelen Sonu’ Ulusal Anayasa Müzesi Fotoğraf Müze Arşivi.

Resim.4.53. Şalvar Paça Kenar Detay Görünüm

4.4.2. Dışa giyilenler

Etek

XIX. yüzyıl sonu kent kesimi gelin giyiminde kullanılan, şalvarın üzerine giyilen kloş etek, içinin görülmemesi için pamuklu kumaştan dikilmiştir. Şalvarın üstüne giyilen etekte astar kullanılmamıştır. Herhangi bir süsleme unsuru bulunmamaktadır (Resim 4.54).

Resim.4.54.381(336-3) Etek

Kaynak: İzmir Ege Üniversitesi Etnografya Müzesi Arşivi.

Yelek

Yapılan araştırmada, kent kesimi gelin giyiminde kullanılan yeleklerin bazılarının göğüs altına yada göğüs hizasına kadar uzun olduğu tespit edilmiştir. Yakası yuvarlak, U yada 'V' şeklinde olan örnekleri de bulunmaktadır. XIX. yüzyıl sonu kent kesimi

Kuşak (İpek Şal Kuşak)

İzmir Ege üniversitesi etnografya müzesinde XIX. yüzyıl Kuzey Makedonya Üsküp gelin giyimine ait ipekli şal kuşak modeline de rastlanmıştır. Boyu 129 cm, eni 81 cm olan dikdörtgen ebatlı kuşak ikiye katlanarak, kalça kısmını kapatacak şekilde belin üzerine bağlanmaktadır.İpek şal kuşakta delik işi tekniği kullanılarak, etrafı sim iplik ve gümüş pullarla süslenmiştir (Resim 4.57).

Resim.4.57.380(336-4) Envanter Numaralı İpek Şal Kuşak

Kaynak: İzmir Ege Üniversitesi Etnografya Müzesi Arşivi.

Araştırma sırasında ipek şal kuşağın 1 adet örneğine Kuzey Makedonya müzesinde rastlanmıştır.

4.4.3. Başa giyilenler

Başörtüsü (Krep)

XIX. yüzyıl kent kesimi gelin giyiminin parçası olan başörtüsüne ‘kıvrak’ adı verilmektedir. Kıvrakın boyu 129, eni 81 cm dikdörtgen ebatlıdır. Krem renkli başörtüsü ipek dokuma olup; zemininde süsleme bulunmamaktadır. Başörtüsünün etrafı kırmızı, yeşil ve krem renklerde yaprak formunda iğne oyası ile süslenmiştir (Resim 4.58).

Resim.4.58.377(220-7) Envanter Numaralı Krep

Kaynak: İzmir Ege Üniversitesi Etnografya Müzesi Arşivi.

XIX. yüzyıl kent kesimi gelin giyiminde krep, üçgen şeklinde kat yapılarak, uçları ensenin altından geçirilerek başın üst kısmına, ortaya gelecek şekilde bağlama yapılmıştır (Resim 4.59).

Resim.4.59. Krep Örtünme Şekli, Ön ve Arka Görünüm

İzmir Etnografya Müzesinde tespit edilen XIX. yüzyıl sonu Kuzey Makedonya Üsküp kent kesimi gelin giyiminde ayağa terlik giyilmiştir. Hafif sivri burun olan sivri ucu ponponlarla tamamlanan terliklerin üzeri sim sırma ipliklerle süslenmiştir (Resim 4.60).

Şalvar paçasının ayak bileğini saran bölümünde, aksesuar unsuru olarak kullanılan paçalık, ipek dokuma kumaştan yapılmıştır. Paçalığın eni ve boyu 31cm olup; diz kapağı altına V şeklinde uzanmaktadır. Paçalığın ön ortası bitkisel bezeme çiçek, yaprak ve dallar olup; sim sırma ipliklerle dival işi (kakma) tekniği ile süslenmiştir.

Resim.4.60. Terlik-Paçalık, Ön ve Yan Görünümü

Salta (Kaftan/Pirpiri)

Türk giyim kuşam ve süslenme sözlüğünde salta; bir çeşit kısa cepkene verilen isim olarak tanımlanmaktadır. Çuhadan kesilen bir üst giysi; tersaneliler sırtından halk sırtına da geçmiş ve daha fazla bir kesimin kullanımına olanak sağlamıştır. Cepkenden farklı kollarının tamamen ceket koluna benzemesi olarak açıklamıştır (Koçu, 1969, s. 201).

Tekstil terimleri sözlüğünde salta; eskiden kullanılan bele kadar kısa bir cekete verilen isimdir. Daha çok kadifeden yapılan bu ceket, yakasız, düğmesiz, uzun kollu, yaka ve kol kenarları sırma işlemeli olurdu. Osmanlı saray kadınlarının giydikleri ipekten yapılırdı. Venedikli gemicilerin aziz San Marko'ya atfen verdiği bu isim, önce Türk gemicileri tarafından 'salta marka' olarak kullanmış, zamanla da kısaltılarak salta haline geldiği belirtilmiştir (Ergür, 2002, s. 228).

Sözlü görüşmeler sırasında salta kına ve düğün törenlerinde giyilen özel bir giysi olarak ifade edilmiştir. Türkiye'nin farklı illerinde de salta örnekleri tespit edilmiş; kına ve düğün giysisi olarak kullanıldığı gözlemlenmiştir.

Bursa Uluumay Osmanlı halk kıyafetleri ve takıları müzesinde bulunan koleksiyonların envanter numaralarının tekrar düzenlenmesi üzerinde çalışmalar olduğu için müzenin sahibi Feyza Uluumay, yalnızca 1adet Balkanlara özgü pirpiri/kaftan fotoğraf çekimine izin vermiştir. Mor kadife üzerine sim sırma ile kordon tutturma tekniğinde işlemeli ve tüm kenarları kaytanla süslenmiş, Kuzey Makedonya Türk kadın gelinliği 'pirpiri' adı verilen Balkanlara özgü kaftan tespit edilmiştir. Üst kısmı vücuda tam oturan, yuvarlak yakalı, kolsuz, önü açık ve etek ucuna doğru genişleyen kloş eteklidir.

Düğünde ve kına töreninde giyilen pirpiri/kaftan (gelinlik), başında kep ile tül birlikte bütünleştirilmiş ve ayağında yün çorapla birlikte işlemeli çarık bulunmaktadır (Resim 4.61). Müzede yapılan birebir görüşmede, Kuzey Makedonya’da Salta/pirpiri olarak bilinen bu giysi müzede ‘pirpiri’ kaftan olarak kayıtlara geçmiş olmasını, Balkan göçmenlerinin vermiş olduğu bilgiler doğrultusunda yazıldığını belirtmiştir (Yaman, 2018).

Makedonca sözlüklerde *saltamarka*, bele kadar uzun bir çeşit üst giysi olarak tanımlanmıştır. Günümüzde Kuzey Makedonya’da halk arasında salta olarak bilinen ve Batı Kuzey Makedonya’nın başta Gostivar ve Kalkandelen olmak üzere bazı şehirlerinde kına ve düğün törenlerinde giyilen bu giysinin, geçmiş dönemlerde *saltamarka* ismiyle kayıtlar altına alındığı tespit edilmiştir (Ljochi, 2017, s.100). Ulusal ve uluslararası müzeler kapsamında yapılan araştırmada Kuzey Makedonya’daki salta giysinin aynı olduğu düşünülen yedi adet salta örneği Osmanlı İmparatorluğu’nun Son Döneminden Kadın Giysileri adlı kitapta rastlanmıştır (Resim 4.62). Müzelerde gömlek, şalvar ve yelek olarak üç parça şeklinde sergilenen giysiler *kaftan ‘pirpiri’* olarak sergilenmektedir (Görünür, 2010, s. 170-171).

Resim.4.61. Kaftan (Pirpiri)

Kaynak: Bursa Uluumay Osmanlı Halk Kıyafetleri ve Takıları Müzesi Arşivi

Resim.4.62. Salta, İstanbul Sadberk Hanım Müzesi (XIX. Yüzyıl)

Kaynak: Görüntür, 2010, s. 170-171

Cübbe

Cübbe, bütün giysilerin üzerine giyilen bir çeşit pardösüdür (Üyepazarcı, 1873, s. 17).

Türk giyim, kuşam ve süslenme sözlüğünde de; cübbe, medrese sofraları ile cami ve mescitlerdeki imam, müezzin ve kayyum efendilerin giydikleri bir üst giysi olduğu; ayrıca yakası mintan yakası gibi iki parmak yükseklikte olup, kolları bol, el üstüne düşer uzunlukta ve etekleri de diz kapağı altına kadar indiği belirtilmektedir (Koçu, 1969, s. 57-58).

Cübbe Makedonca yazılı kaynaklarda "Cube" olarak tanımlanmaktadır. Cübbe; din adamlarının giysilerinden esinlenerek oluşan, daha sonraları kadın giysilerinin formları ve farklı süsleme teknikleriyle bütünleşerek toplumdaki son biçimini alan bir giysi olarak gözlemlenmiştir (Şekil 2.5.1.5.68), (Lyochi, 1997, s.29; Dimovska, 2011, s. 119).

Müzelerde bulunan bu cübbelerin büyük bir kısmının II. Dünya savaşı öncesi müzeler tarafından satın alınmıştır. Ayrıca bunların Güney Sırbistan müzesi koleksiyonundan getirilmiş giysiler olduğu bilinmektedir (Dimovska, 2011, s. 119). Kuzey Makedonya müzeleri etnoloji bölümlerinde yapılan araştırmalarda, belgelenen birçok cübbe olduğu görülmüştür. Fakat bazıları hakkında az sayıda da olsa yazılı kaynakların olduğu tespit

edilmiştir. Bazı cübbeler hakkında ise hiçbir yazılı kaynağa ulaşamamış, hatta nereden geldiği, kim tarafından verildiği de bilinmemektedir.

Görselleri incelen cübbelerin, arka omuzdan bel kısmına kadar daralan ve bel kısmından etek ucuna kadar kesimi genişleyerek uzanmaktadır. Giysinin yalnızca arka kısmındaki etek parçaları genişleyerek ve pili havası katarak, ayak bileğinin altına kadar uzanmaktadır. yaka kısmı yuvarlak ya da V yaka şeklinde genellikle kolsuz ve yaka boyu iki parmak yükseklikte oldukları tespit edilmiştir. Cübbeler kadife ve çuha gibi farklı kumaşlardan dikildiği gibi; üzerine farklı nakış tekniklerinin de uygulandığı görülmektedir. Kadifeden yapılmış cübbelerde çoğunlukla sırma, sim iplikler kullanılmış ve kordon tutturma tekniği ile süslenmiştir. Cübbelerin bütün kenarları kaytanla kaplanmış ve cübbenin bazı kısımları da şeritlerle süslenmiştir (Resim 4. 63). Alan araştırma esnasında cübbelerin kollu örnekleri de görülmüştür (Resim 4. 64).

Resim.4.63. Cübbe (Nicolava, 2015, s. 25) **Resim.4.64.** Kollu Cübbe (Nedelkovski, 2017, s. 19)

Resim 4.65'deki cübbe.Üsküp, Kalkandelen, Köprülü, Manastır ve İştıp şehirlerinde gelinler ve varlıklı kadınlar tarafından giyilen bir giysidir. Kırmızı renkli ve ince çuha kumaşından dikilmiştir. Bu tarz üst giyimi küçük farklılıklarla şehirlerde Hristiyan kadınlar gibi Müslüman kadınlarında giydiği bilinmektedir (Nikolova, 2014, s. 27). Cübbe üst kısmında, arka omuzdan bel kısmına kadar daralarak vücudu sarmaktadır ve arka taraftaki etek kısmı genişleyerek, ayak bileğine kadar uzanmaktadır. Omuzdan

etek ucuna kadar bütün kenarları kaytanla dikildiği, şeritlerle vesim sırma ipliklerle kordon tutturma tekniği (bükme) kullanılarak süslenmiştir.

Resim.4.65. Cübbe

Kaynak: Nikolava, 2015, s.23.

Bindallı

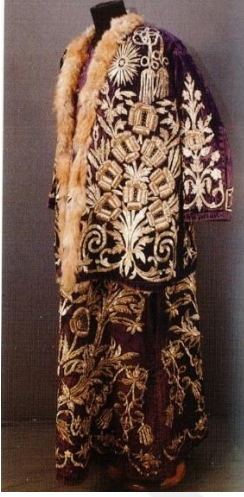
Bindallı, kaftan, hırka içine giyilen yakası başın geçmesine uygun bir biçimde açılmış, uzun, uzun kollu giysidir (Barışta, 1999, s. 209).

Bindallılar düğünlerde en yaygın şekilde kullanılan ve ülkemizin pek çok yöresinde rastlanan bir giysi olduğu gibi; (Barışta, 1999, s. 200). Kuzey Makedonya’ da da çok sık rastlanan bir giysidir.

Sözlü görüşmeler sırasında, Kuzey Makedonya’da Türk kadın giyim kuşamında önemli yeri olan bindallılar, düğün törenlerinde giyildiği ve düğün gelenek ve göreneklerimizin bir parçası olduğu ifade edilmiştir (Kayai ve Fetahi, 2019). Günümüzde de Kuzey Makedonya’nın Doğusunda ve Batısında düğün törenlerinde gelinlik olarak kullanılmasının yanı sıra, düğüne gelen misafirler tarafından da giyildiği gözlemlenmiştir.

Bindallılar, bayanların maddi durumuna göre, çuha, kadife veya parlak renkli ipek sırmalı, ipek kumaştan yapılmış ve kış mevsiminde daha varlıklı kadınlar üzerine kürk ya da yakası kürklü ceketler giyerlermiş (Resim 4.66), (Dimovska, 2007, s. 456). Yazılı kaynaklarda adı geçen geçmiş yüzyıllara ait sim sırma nakışlı kürklü giysi

örneğine yalnızca Bitola Ulusal Anayasa Enstitüsü ve Müzesinde bir örneğine rastlanmıştır.

Resim.4.66.Bindallı Üzerine Kürk Yakalı Sırma Nakışlı Ceket

Kaynak: Bitola Ulusal Anayasa Enstitüsü ve Müzesi Arşivi.

Araştırmada bindallılar, bordo, mor ve lacivert renkli kadife kumaştan, uzun kollu, hafifçe bol ve ayak bileğine kadar uzun olan, belden kesiksiz olarak dikilmiş baştan geçirilerek giyilen modelleri bulunmaktadır. Uzun takma kollu olan giysilerin ve kolları iki parçadan oluşmaktadır. Yakası düz ve yuvarlak olup, bele kadar açık, modelleri tespit edilmiştir. Beden ve etek kısmı pamuklu kumaş veya desenli basma kumaş ile astarlanmıştır. Ön ortası tamamen açık olan bindallıların yaka kol ve etek kenarları ile ön ve arka beden işlemelidir. İşlemelerde sim sırma iplikler ile dival işi tekniği kullanılmış olup; yer yer meydana gelen dökülmelerden alt dolgu malzemesi olarak mukavva ve pamuk kullanıldığı anlaşılmaktadır (Resim 4.67).

Resim.4.67. Bindallı

Kaynak: Ohrid Ulusal Anayasa Enstitüsü ve Müzesi Arşivi.

Özel'in açıklamasına göre de bindallılar, etekleri topuğa kadar inen, genellikle kadife ve seyrek olarak ta atlas kumaştan, üzerine bindallı şeklinde sırma işlemler yapılmış bir entaridir (Özel, 1992, s. 16). Entariler kendi içinde de entariler, üç etek entariler ve kaftanlar olarak üç grupta toplanmaktadır (Komsuoğlu, 1986, s. 213).

Entariler baştan giyilerek ayak bileklerine kadar uzandıkları gibi şehir ve kırsal yörelere göre boyları diz altına kadar değişmektedir. En tanınmışları kadife üzerine sırma işlemlerle yapılan, genellikle yakasız olanlarıdır. Bunlar şalvarsız giyilen entarileridir (Erden, 1999, s. 2). Entariler şalvarlarla giyilenler, şalvarsız giyilenler şeklinde tekrar ikiye ayrılırlar. Şalvarsız giyilen entarilerin XVIII. yüzyıldan sonra ortaya çıkarak yaygınlaştığı tahmin edilmektedir (Umay, 1986, s. 12).

Üçetek

Kuzey Makedonya'da Türk kadınlarının kullandığı üç etek entari (bindallı); geçmişte yaygın bir şekilde kullanılmıştır. Düğün, nişan gibi törenlerde giyilmiştir. İpek, atlas, canfes ve pamuklu kumaşlardan dikilmiş örnekleri mevcuttur.

Üçetekler, ön bedeni etek ucuna kadar boydan boya açık iki parça, arka beden tek parça olmak üzere belden aşağı düz inen ve üç ayrı eteğin yanlarında uzun yırtmaçları olan bir giysidir. 0 yaka kesimli, dik yakalı ya da yakasız bir özelliğe sahiptir. Pamuklu kumaş veya desenli basma kumaş ile astarlanmıştır. Astarsız örnekleri de mevcuttur.

Giysinin ön iki parçası bele takılan kuşak ile toplanarak kullanılmaktadır. Kol uçları yırtmaçlı ve elbisenin kenarları kordon veya harçlarla hazırlanmış kenar oyaları ile süslenmiştir. İpek kumaş üzerine dival işi, applike ve atma işi tekniği ile işlenmiştir ve pullarla süslenmiştir (Resim 4.68).

Resim.4.68. İpek Entari (Üsküp) XIX. Yüzyıl Sonu

Kaynak: Nedolvoski, 2017, s. 18.

Bazı örneklerde süsleme amacıyla tırtıl, kurt ve pullar kullanılmış olup; atma işi tekniği kullanılmıştır. İncelemeye alınan üçeteklerin işleme konusunu, doğadan stilize edilerek alınmış çiçek, yaprak ve kıvrımlı dallar oluşturmaktadır. Kol uçları yırtmaçlı ve elbisenin kenarları çeşitli harçlar ve kordon ile yapılmış, kenar oyaları ile süslenmiş örnekleri mevcuttur (Resim 4.69).

Resim.4.69. UHB 403 Envanter Numaralı Üçetek, Ön ve Arka GörünümTetovski Kraj

Kaynak: Kalkandelen Sonu” Ulusal Anayasa Müzesi Arşivi.

Müzede inceleme kapsamına alınan bindallıların ve üçeteklerin kumaşları genellikle pamuklu ve ipekli oldukları, çok az sayıda da olsa boyuna çizgili, renkli şeritlerden oluşan, atkısı pamuk, çözüğü ipek kutnu kumaştan dikilmiş örnekleri de mevcuttur. Diğer elbiselerden farklı olarak, üçeteğin yenleri sırma şeritlerle ve kaytanlarla süslenmiş gelin giysisidir. Üsküp Kuzey Makedonya Müzesinde bir örneğine rastlanmıştır (Resim 4.27). Bir benzer örneği, XIX. yüzyıl olarak tarihlendirilmiş, Kuzey Makedonya Üsküp şehrine, kırsal kesime ait, kutnu kumaştan yapılmış üçetek, Ege Üniversitesi etnografya müzesinde sergilenmektedir (Resim 4.26).

4.70'deki bu fotoğraf XIX. yüzyıl sonu XX. yüzyılın başlarına ait ipek kumaştan dikilmiş polalı çintiyan, üzerinde ipek gömlek ve kanatlı mintan, belinde sağ taraftan sarkıtığı Trabulus kuşağı (evli kadın), başında gümüş paralarla süslenmiş fesi ve ayağında çorap ve siyah alçak topuklu ayakkabısı ile hem kent kesimi kadın kıyafeti hem de törenlerde giyilen kıyafet özelliklerini yansıtmaktadır.

Resim.4.70. Alaturka Bayan Kıyafeti (Kalkandelen)

Kaynak: Nedelkovski, 2017, s. 15.

Tören kıyafetine başka bir örnekte; dört genç kızın özel fotoğraf stüdyosunda çektiikleri fotoğrafta genç kızların alaturka giyim tarzı ile dönemin modası sayılan Charles tarzı saç modeli ve yüzlerindeki makyaj ile Avrupa modasını da takip ettikleri görülmektedir. Geleneksel elbise ile tamamlanan bu fotoğraf XX. yüzyılın başlarında çekilmiş, kızlar çintiyan, üzerine gömlek ve yelek giyiyor. Kızlardan biri zincir ve madeni paralar ile dekore edilmiş bir cepken giyiyor (Resim 4.71). Bellerinde ucu

püsküllü trabulus kuşığı ve ayaklarında hazır çoraplar ve alçak topuklu ayakkabı giyorlar (Nikolova, 2014, s. 36-37).

Resim.4.71. XX. Yüzyılın Başları Avrupa Modası Etkisindeki Giysi Görünümü

Kaynak: Nikolava, 2015, s. 36-37.

5. ÖZGÜN AKSESUAR TASARIMLARI

Tez kapsamında hazırlanan özgün çalışmalarda Kuzey Makedonya geleneksel Türk kadın kıyafetleri üzerinde bulunan motifler ve motiflerde kullanılan renkler dikkate alınmıştır.

Resim 5.1. Boyunluk ön ve arka görünüm (Fotoğraf Aslıhan Turan, 2019)

Örnek :1

Çalışmanın Türü :Boyunluk

Tarih : 2019

Ebatları :Boy: 18cm, en:68 cm

Malzeme : Tül, fisto, kordon, inci, pul

Çalışmanın Tanımı :Çalışma yapılırken XX. yüzyılın başlarında ortaya çıkan Alaturka giyim tarzı, süsleme de ise Ohri Ulusal Anayasa Enstitüsü ve Müzesinde tespit edilen XIX. yüzyıl dönemine ait, yeleşin arka zemininde bulunan bitkisel motif örnek alınarak hazırlanmıştır (bkz. bilgi formu 35, Resim 85, Çizim 4).

Çalışmanın Aksesuar Ürünü Bakımından Tahlili: Çalışma biçim olarak incelendiğinde omuz hizasından boynun aşağısına doğru V şeklinde uzanmaktadır. Boyun sağ-sol olmak üzere toplamda 2 adet, ön ortaya 1 adet ve boyunluğun arka kapama kısmına 2 adet toplamda 5 adet balen yerleştirilmiştir. Boyunluğun alt ve üst kısmı yine balenlere çevrilerek oluşturulmuş ve üzerine kendinden desenli siyah tül dikilerek boyunluk elde edilmiştir. Boyunluğun çevresi fisto ile çevrilerek üzeri inci ile süslenmiştir. Boyunluğun arka kapama kısmına siyah saten düğme iliği

dikilerek, içerisinden çapraz gelecek şekilde kurdale geçirilerek kapanması sağlanmıştır. Boyunluğun orta kısmına broş takılmıştır. Süsleme unsuru olarak kullanılan broş, bitkisel motiften esinlenerek oluşturulmuştur. nce beyaz bir kağıt üzerine çizilmiştir. zilen motifin içerisine yapışkan malzeme sürülüp gümüş beyazı renginde kordon, motifin sınır izgelerinden başlayarak i tarafa doğru dairesel hareketler ile yapıştırılmıştır. Daha sonra motifin dışında kalan kağıt parçası kağtı bıçağı yardımı ile çıkarılmıştır. Broşun zeri inci ve beyaz gümüş renkte pullarla süslenerek boyunluğun tam orta kısmına dikilmiştir.

Resim 5.2. Bileklik ön ve detay görünüm (Fotoğraf Aslıhan Turan, 2019)

Örnek	: 2
Çalışmanın Türü	: Bileklik
Tarih	: 2019
Ebatları	: Boy: 20 cm, en: 19 cm,
Malzeme	: Tül, fisto, inci

Çalışmanın Tanımı : Çalışma yapılırkenXX. yüzyılın başlarında ortaya çıkan Alaturka giyim tarzı dikkate alınarak ve örnek 1 göz önünde bulundurularak yapılmıştır.

Çalışmanın Aksesuar Ürünü Bakımından Tahlili: Çalışma biçim olarak incelendiğinde dikdörtgen şeklinde olup bilek hizasından el üzerine doğru V şeklinde uzanmaktadır. Etrafi fisto ile çevrilmiş olup üzeri inci ile süslenmiştir.

Resim 5.3. Yakalık ön ve arka görünüm (Fotoğraf Aslıhan Turan, 2019)

Örnek : 3

Çalışmanın Türü : Yakalık

Tarih : 2019

Ebatları : Boy:56 cm, en: 74 cm, boyun: 40 cm

Malzeme :Saten kumaş, tül, fisto, pul, düğme

Çalışmanın Tanımı :Çalışma yapılırken XX. yüzyılın başlarında ortaya çıkan Alaturka giyim tarzı, süsleme de ise Ohri Ulusal Anayasa Enstitüsü ve Müzesinde tespit edilen XIX. yüzyıl dönemine ait, yeleşin arka zemininde bulunan bitkisel motif örnek alınarak hazırlanmıştır (bkz. bilgi formu 35, Resim 85, Çizim 4).

Çalışmanın Aksesuar Ürünü Bakımından Tahlili:Çalışma biçim olarak incelendiğinde, bel ve boyun kısmı saten kumaştan dikilmiş olup, arası kendinden desenli beyaz tül ile tamamlanmıştır. Uç kısımları düğme yardımı ile birbirine tutturulmuştur. Saten üzerinde bulunan bitkisel motifönce beyaz bir kağıt üzerine çizilmiştir. Çizilen motifin içerisine yapışkan malzeme sürülüp altın sarısı rengindeki kordon, motifin sınır çizgilerinden başlayarak iç tarafa doğru dairesel hareketler uygulanarak yapıştırılmıştır. Daha sonra motifin dışında kalan kağıt parçası maket bıçağı yardımı ile çıkarılmıştır. Üzeri sarı pul ile süslenmiştir. Yakalığın boyun kısmını tam ortalayacak şekilde dikilmiş ve bir broş etkisi, bel kısmında ise kemer etkisi oluşturulmuştur.

Resim 5.4. Bileklik ön ve yan görünüm (Fotoğraf Aslıhan Turan, 2019)

Örnek	:4
Çalışmanın Türü	:Bileklik
Tarih	: 2019
Ebatları	: Boy: 19cm, en: 20 cm,
Malzeme	: Saten kumaş, tül, fisto, pul, düğme

Çalışmanın Tanımı : Çalışma yapılırken XX. yüzyılın başlarında ortaya çıkan Alaturka giyim tarzı, süsleme de ise Dr. Nikola Nezlobinski Ulusal Anayasa Müzesinde (Struga) tespit edilen XIX. yüzyıl sonu XX. yüzyıl başına ait, yeleşin arka zemininde bulunan bitkisel motif örnek alınarak hazırlanmıştır (bkz. bilgi formu 24, Resim 55, Çizim 2). Ayrıca örnek 3’ de bulunan yakalık göz önünde bulundurularak takım oluşturulmuştur.

Resim 5.5. Kemer Ön ve Yan Görünüm (Fotoğraf Aslıhan Turan, 2019)

Örnek : 5

Çalışmanın Türü : Kemer

Tarih : 2019

Ebatları : Boy: 17.5 cm, en: 82 cm,

Malzeme : Deri, kordon, pul

Çalışmanın Tanımı : Çalışma yapılırken XX. yüzyılın başlarında ortaya çıkan Alaturka giyim tarzı, süsleme de ise Bitola Enstitüsü ve Müzesinde tespit edilen dolamanın ön ve arka zemininde bulunan bitkisel motif örnek alınarak hazırlanmıştır (bkz. bilgi formu 69, Resim 169).

Çalışmanın Aksesuar Ürünü Bakımından Tahlili: Çalışma biçim olarak incelendiğinde 41 cm genişliğinde iki dikdörtgen parçadan oluşmaktadır. Bu parçalar kenar kısımlarından çarklı zımba yardımı ile delinmiştir. Bu delikler arasından çapraz gelecek şekilde deri kordon geçirilerek birbirine tutturulmuştur. Kemerin orta zemini üzerinde bulunan bitkisel motif önce beyaz bir kağıt üzerine çizilmiştir. Çizilen motifin içerisine yapışkan malzeme sürülüp altın sarısı rengindeki kordon, motifin sınır çizgilerinden başlayarak iç tarafa doğru dairesel hareketler uygulanarak yapılandırılmıştır. Motifin dışında kalan kağıt parçası maket bıçağı yardımı ile çıkarılmıştır. Üzeri ve zemin boşluğu altın sarısı pul dikilerek süslenmiştir. Bu süsleme deri üzerine dikilmiştir ve kemerin tüm çevresi kordon ile tamamlanmıştır.

Resim 5.6. Bileklik ön ve yan görünüm (Fotoğraf Aslıhan Turan, 2019)

Örnek : 6

Çalışmanın Türü : Bileklik

Tarih : 2019

Ebatları : Boy: 16 cm, en: 23 cm,

Malzeme : Deri, kordon, çıt çıt zımba, pul

Çalışmanın Tanımı :Çalışma yapılırken XX. yüzyılın başlarında ortaya çıkan Alaturka giyim tarzı, süsleme de ise Ohri Ulusal Anayasa Enstitüsü ve Müzesinde tespit edilen XIX. yüzyıl dönemine ait, yeleğin arka zemininde bulunan bitkisel motif örnek alınarak hazırlanmıştır (bkz. bilgi formu 35, Resim 85, Çizim 4).

Çalışmanın Aksesuar Ürünü Bakımından Tahlili: Çalışma biçim olarak incelendiğinde dikdörtgen şeklinde olup bilek hizasından el üzerine doğru V şeklinde uzanmaktadır. Etrafı altın sarısı kordon ile çevrilmiş olup uç kısımları çıt çıt zımba yardımı ile birbirine tutturulmuştur. Deri üzerinde bulunan bitkisel motif önce beyaz bir kağıt üzerine çizilmiştir. Çizilen motifin içerisine yapışkan malzeme sürülüp altın sarısı rengindeki kordon, motifin sınır çizgilerinden başlayarak iç tarafa doğru dairesel hareketler uygulanarak yapıştırılmıştır. Daha sonra motifin dışında kalan kağıt parçası maket bıçağı yardımı ile çıkarılmıştır. Üzeri ve zemin boşluğu sarı pul ile süslenmiş olup bilekliğin tam ırta kısmına şekilde dikilmiştir.

Resim 5.7. Şapka (Fotoğraf Aslıhan Turan, 2019)

- Örnek** : 7
Çalışmanın Türü : Bileklik
Tarih : 2019
Ebatları : 34 cm
Malzeme :Tül, orlon ip, inci, taç toka

Çalışmanın Tanımı :Çalışma yapılırken XX. yüzyılın başlarında ortaya çıkan Alaturka giyim tarzı örnek alınarak hazırlanmıştır.

Çalışmanın Aksesuar Ürünü Bakımından Tahlili: Çalışma biçim olarak incelendiğinde daire şeklinde olup taç toka üzerine tutturulmuştur. Açık yeşil ve koyu yeşil tül üzerine orlon ip ile dokunmuş gül ve file yerleştirilmiştir. Gülün etrafı inci ile süslenmiştir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1. Sonuç

Kuzey Makedonya’da iki çeşit giyim tarzı görünmektedir. Yüzyıllardır Türk etkisinden esinlenen XIX. yüzyılda *Alaturka-Oryantal* giyim tarzı, XX. yüzyılın ikinci yarısında yeni sosyal ve ekonomik gelişmeler neticesinde yerini daha çok günlük giyim üzerinde etkili ‘Alafrangaya’ batı Avrupası etkisi ile gelen giyim biçimine bırakmıştır.

Türk etkisinin ürünü olan bu giysiler (Alaturka) Makedon topraklarında en uzun süredir giyilen giysiler olmasının yanı sıra, hem kırsal, hem kentleşmiş alanlarda yaşayanların giyimini, hem de tören giyimini kapsadığı gibi XX. yüzyıla kadar giysilerde kullanılan kumaş çeşitlerini, süsleme malzemelerini ve bütün aksesuarları da içermektedir. Şehirleşmiş toplulukların bu tip giysileri çok çeşitliken, kırsal alanlarda yaşayan ve daha düşük ekonomik durumlarda olanların bu giysilerin daha ucuz kumaşlar ve ipliklerle az oranda akıllandırılmıştır. Fakat kırsal kesim ve kent kesimi kadın giyimi genel olarak Alaturka giysilerin biçimsel özelliklerini taşıyanlarını giymişlerdir.

Kuzey Makedonya’da kadın giysileri çok zengin, çok sayıda tamamlayıcı giysi ögesinden oluştuğu ve aksesuar özellikleri çok daha fazla olduğu görülmüştür.

‘Kuzey Makedonya Cumhuriyeti geleneksel kadın giyimi’ adlı bu çalışmada, Kuzey Makedonya’da 6, Türkiye’de 3, müzenin depolarında, sandıklarda bulunan XIX. ve XX. yüzyıl başlarına ait kırsal kesim kadın giyimi, kent kesimi kadın giyimi ve törenlerde giyilen kadın giyimi olmak üzere 3 başlık altında toplanarak incelenmiştir.

Kuzey Makedonya geleneksel Türk kadın giysi ürünleri üzerinde bulunan motif, işleme ve renk özellikleri dikkate alınarak 7 adet giyim aksesuar ürünü günümüze uyalanarak tasarlanmıştır.

İnceleme sırasında XIX. yüzyıl Osmanlı döneminde gömlekler *göynek* olarak, uzun ebatlı olanlar ise, *entari* olarak adlandırılmaktadır. Kırsal kesim kadın giyiminde görülen uzun ebatlı gömlekler genellikle pamuklu ve keten dokuma olup, yaka

kenarı, kol uçları boncuklarla ve pamuk ikiliklerle süslenmiş örneklerine rastlanmıştır. Yakasız veya V yakalı göğsü açık, uzun ve geniş kollu, bol ve düz kesimli gömlekler tespit edilmiştir. Kol evi oldukça geniştir. Bu gömlekler dokuma tezgâhlarında pamuk ya da ipek ipliklerden dokunan kumaşlardan hazırlanmıştır. Kent kesimi ve tören kadın giyiminde görülen gömlekler kısa ebatlı olup, kesim özellikleri bakımdan kırsal kesim giyimindeki gömlekler ile benzer özellik göstermektedir. Kent kesimi ve tören giyiminde gömlekler incelendiğinde, pamuklu, ipek, keten ve bürümcük gömlekler olup, çoğunlukla zemin üzerine farklı kalınlıklarda gümüş ve altın rengi sırmalarla boyuna şeritler gelecek şekilde desen verilerek dokunmuş ipek kumaşlar kullanıldığı tespit edilmiştir. Süsleme unsuru olarak yaka kenarı, etek ucu ve kol uçları, çok renkli ipek ya da pamuk ipliklerle örülmüş iğne oyasıyla, tığ veya firkete, kimi zaman da pullar ve bocuklar kullanıldığı görülmektedir (bkz. bilgi formu 1-11).

İçe giyilen diğer giysi parçası şalvar, Kuzey Makedonya'da *çintiyân* ve *Dimi/Dimija* olarak adlandırılmaktadır. Fakat ülkenin batısında bulunan Kalkandelen ve Gostivar şehirlerinde ise, halk arasında şalvar, *Çintiyân*, ve *Çinkyân* ve süsleme özelliği açısından *Polalı* isimleri kullanılmaktadır. Görseller incelendiğinde, kırsal kesimde, kent kesiminde ve törenlerde giyilen çintiyân farklı kumaşlardan yapılmış olsalar bile şalvarların kesim teknikleri genellikle birbirine benzer şekilde oldukları tespit edilmiştir. Enleri çok geniş, boyları normal uzunluktadır ve bir uçkurla, lastikle kuşakla ya da kemer ile bele tutturulur. Giysi beli uçkurlu tasarlanıp, uçkur yeri dar paylı kesilmiş örnekleri de mevcuttur. Kırsal kesim kadın giyiminde görülen şalvarlar, genellikle pamuklu, çuha, keten kumaşlardan olup, süslemesi çok azdır ya da yoktur. Kumaş ve süsleme özellikleriyle kent kesimi kadın giyiminde ve törenlerde kullanılan şalvarlar, kullanım amacına göre ipekli, pamuklu, çuha, saten, kadifen ve kendinden desenli olup, genellikle kırmızı ve lacivert renkli yapılmış örnekleri ile benzer özellikler göstermektedir. Süslemede geometrik ve bitkisel motifler hâkimdir. Bu motifler altın sarısı ve gümüş renkli sim sırma ipliklerle kordon tutturma tekniği kullanılarak süslenmiştir. Bunun yanında zemin ve kenar dikiş izlerini kapatmak için şerit ve kaytan kullanılmaktadır (bkz. bilgi formu 12-22).

Üst bedende dar gömlek üzerine giyilen, kolsuz ve uzunluğu göğüs hizasına, göğüs altına ve bele kadar olan bir dış giysisi olarak kullanılan yeleklerin yakası yuvarlak, U yada 'V' şeklinde olduğu tespit edilmiştir. Düz kesimli penssiz bedendir. Bunların dışında kalıpsal özellikleri açısından farklılıklar gösteren yelekler tespit edilmiş olup, halk dilinde *kapaklı yelek* ve *takma kollu yelek* olarak isimlendirilmiştir (bkz. bilgi formu 37, 38). Kırsal kesimde, kent kesiminde ve törenlerde giyilen gömlekler, kesim özellikleri açısından birbirinin aynısıdır. Yalnızca kullanılan kumaş ve süsleme özellikleri ile farklılık göstermektedir. Kırsal kesim kadın kıyafetinde kullanılan yelek, genellikle çuha, pamuklu, yün ve keten dokuma olup, üzerinde süsleme unsuru olarak kullanılan nakışlar daha az görülmektedir. Diz altına ve ayak bileğine kadar olan yelek örnekleri de tespit edilmiştir. Kent kesimi ve törenlerde giyilen yelek, kadife, çuha, saten kumaşlardan dikilmiş olması, motiflerin sim sırma ipliklerle kordon tutturma tekniği kullanılarak süslenmesi, dikiş izlerinin kaytan ve şerit ile, nakış izlerinin ise pamuklu astar ile kapatılması ve sırma düğmeler kullanılması açısından birbirleri ile benzer özellikler göstermektedir. Tespit edilen yeleklerin bir çoğunda üzerinde yapılan nakışların yoğunluğu ile zemin kumaşı görülmemektedir (bkz. bilgi formu 23-46).

Yeleğin üzerine giyilen mintanlar ise genellikle çuha, kadife kumaştan dikilmiş olup, saten örneğine çok az rastlanmıştır. Kuzey Makedonya'nın batısında Gostivar ve Kalkandelen şehirlerinde, farklı kesimde olan mintan örnekleri tespit edilmiş olup, halk dilinde *kanatlı mintan vesıkmalı mintan yelek* olarak adlandırılmaktadır (bkz. bilgi formu 51, 52). Kırsal kesim kadın giyiminde kullanılan mintanlar daha çok çuha ve kadife kumaş olup, süslemesi daha azdır. Kent kesiminde ve törenlerde giyilen mintanlar ise, kadife ve çuha kumaşından dikilmiş olup, çok az saten örneklerine rastlanmıştır. Üzeri sim sırma ipliklerle kordon tutturma tekniği kullanılarak süslenmiştir. Ayrıca kaytan, şerit ve sırma düğmeler de kullanılmıştır (bkz. bilgi formu 47-57).

Dolama, dış giyim olarak gömlek, yelek ve mintanın üzerine giyilen bir giysi parçası olarak giyilen uzun cekettir. Araştırma sırasında örneklerine yalnızca kırsal kesimde ve törenlerde giyilen kadın giyimi olarak rastlanmıştır. Mavrova ve civarı köylerde kadınlar tarafında da kullanıldığını ve Mavrova' da gelinlerin kırmızı, bordo çuhadan, genç kızların ise beyaz keçeden dolama giyildiğini ve Türk kökenli

bir giysi olmakla beraber Batı Kuzey Makedonya'da daha çok köy hayatına giyilmektedir. Kadifeden yapılmış örnekleri ise, üzeri sim sırma ipliklerle dival işi tekniği kullanılarak süslenmiştir. Batı Kuzey Makedonya'nın Kalkandelen ve Gostivar şehirlerinde de dival işi tekniği *Kakma* adıyla tanımlanmaktadır. Müzelerde incelen dolama örneklerinde, çiçek desenlerini kabartmalı gösterebilmek için pamuk, çiçek dallarında ise; karton ve pamuk kullanılmıştır (bkz. bilgi formu 62-71).

Zengin tüccarların, zanaatçıların eşleri ve zengin Türk kadınları giydikleri kürk kent kesimi kadın giyiminde en üst giyim olarak kısa ve uzun boyutlarda, keçe yapımı, tilki ve samur derisi ile ve sim sırma iplikler ile dival işi tekniği kullanılarak süslenmiş kürk giyiyorlardı. Araştırma sürecinde XIX. ve XX. yüzyıl başlarına ait sırma nakışlı kürklü giysi ceket örneğine yalnızca Bitola enstitüsü ve müzesinde ve Kalkandelen şehrinde rastlanmıştır.

Araştırma esnasında törenlerde kadın giyimi olarak salta (*pirpiri*), cübbe, bindallı ve üç etek örnekleri tespit edilmiştir. Bu giysi örnekleri nişan, kına ve düğün törenlerinde giyilmekte olup, kullanılan malzeme süsleme açısından zengin ve Türk kadınının zevkini yansıtmaktadır.

Ulusal ve uluslararası müzeler kapsamında yapılan araştırmada Kuzey Makedonya'daki salta giysinin kına ve düğün törenlerinde giyilen özel bir giysi olarak kullanıldığı ve geçmiş dönemlerde *saltamarka* ismiyle kayıtlar altına alındığı tespit edilmiştir. Salta gömlek, şalvar ve yelek olarak üç parça şeklinde '*pirpiri*' olarak isimlendirilmektedir (bkz. bilgi formu 72). Üzeri sim sırma iplikler ile kordon tutturma tekniği ile süslenmiş olup, şerit ve kaytanlar da kullanılmaktadır. Kadife ve çuha kumaşından dikilmiş olup, daha çok bordo, kırmızı ve lacivert renkli örneklerine rastlanılmıştır. Cübbede model, kullanılan malzeme ve renk açısından salta ile benzer özellikler göstermektedir. Yalnızca cübbenin uzunluğu ayak bileğine kadar olup, işlenmesi saltadan daha az olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca uzun kollu cübbe örneklerine rastlanmıştır. Yalnızca uzun kollu cübbede atlas kumaşı kullanıldığı gözlemlenmiştir. Süslemeler genellikle ön kısımlarında, etek ucunda ve bel kısımlarında göze çarpmaktadır.

Düğün, nişan ve kına gecelerinde görülen giyim parçalarından olan bindallılar kadife kumaş olup, bordo, kırmızı, mor ve lacivert renkli, üzeri sim sırma ipliklerle dival işi tekniği (kakma) ile tırtıl, kurt ve pullarla süslenmiştir (bkz. bilgi formu 73-78). Bazı örnekleri ise yaka açıklığı tığ oyası ile kapatılmaktadır. Üç etekler ise, mor ve kırmızı renklerde, ipek ve canfes kumaştan dikilmiş olup, atma işi tekniği kullanılarak tırtıl, kurt, pul ve kaytanla süslenmiş olduğu tespit edilmiştir (bkz. bilgi formu 79-80).

Kadınlar elbise veya şalvar üzerine 'kuşak/kuşak çevre/Trabulus', önlük 'fita/futa' (bkz. bilgi formu 81-88) ve 'ipek şal kuşak' (bkz. bilgi formu 92-93) takıldığı gözlemlenmiştir. Kadın kuşakları daha çok entari ve şalvar üzerine bağlanmıştır. Kuşaklar, düzen adı verilen tezgâhlardapamuk ve yün ipliklerle dokunmuştur (bkz. bilgi formu 89-91). Ayrıca entarilerin üzerine kuşak yerine gümüş ve madeni kemerler ya da 'kolan' olarak adlandırılan kemer ve kemer tokaları da (pafta) takılmıştır (bkz. bilgi formu 124-136). Bu kemerler savat, kabartma, telkâri (fligran), güverse (granül) ve döküm tekniği kullanılarak süslenmiştir.

Başlarına ise, kenarları çiçek motifli iğne, tığı ve firkete oya işlemeleriyle, boncuk, pul ve madeni paralarla çevrilmiş ipek, pamuk, yün ve keten başörtüsü kullandıkları tespit edilmiştir. Başörtüler kıvrak, mumi/mumiya, krep gibi farklı isimlerle adlandırılmıştır (bkz. bilgi formu 96-111). Eşarbin uçları saç örgülerin altından geçecek şekilde başı sarıp, alnın üzerine bağlanmış olduğu tespit edilmiştir. Baş aksesuarı olarak altın, gümüş para, pul, boncuk veya bazı değerli taşlarla süslenen fes (bkz. bilgi formu 116-118) ve kabartma tekniği kullanılarak gümüş tepelikler (bkz. bilgi formu 112-115) tespit edilmiştir. Diğer aksesuar çeşidi olarak gümüş, madeni para ve gümüş zincirlerle süslenmiş kolye (bkz. bilgi formu, 122-123) küpe (bkz. bilgi formu 119-120) örneklerine rastlanmıştır.

Kuzey Makedonya'da XIX. yüzyıl kırsal kesim kadın giyiminde ayağa sade düz beyaz veya canlı renklerde Anadolu motifleri ile süslenmiş yün çoraplar ve deri çarık giyildiği; yaklaşık olarak XIX. ortalarında kent kesiminde ise, yün çorapların yerini hazır çoraplar ve deri çarıkların yerin de siyah renkli alçak topuklu ayakkabıların aldığı görülmüştür.

XX. Yüzyılın başında Kuzey Makedonya'nın ekonomik açıdan gelişmesi sonucunda Kuzey Makedonya'da Türk hükümdarlığı sona ermiştir. Hükümdarlığın değişmesiyle yeni iktisadi faaliyetler de baş göstermiştir. Aynı zamanda ilk sanayileşme belirtileri de ortaya çıkmıştır. Bunun sonucunda giyim tarzı da değişiklik göstermiş olup, Türk-Oryantal tarzdaki giyim biçimi yerini 'Alaturka' giyim biçimine bırakmıştır.

6.2. Öneriler

Geleneksel giysiler, toplumun kültürünü, gelenek ve göreneklerini, yaşam biçimini sunan ve bölgesel özellikleri hakkında bilgi veren önemli kültürel öğeleri arasındadır. Günümüzde değişen yaşam şartları, kullanım kolaylığı, teknolojinin gelişip hızla ilerlemesi gibi birçok sebepten dolayı giyim de, eski önemini yitirmekte ve bunun sonucunda yozlaşmaya maruz kalmaktadır. Bunların en belirgin örneklerini de Kuzey Makedonya'da Türk giysilerinde görmek mümkündür.

Kuzey Makedonya coğrafi konumu gereği, farklı millet ve farklı dine mensup grupların bir arada yaşamış ve günümüze kadar zengin bir kültürel miras ulaşmıştır. Bu zenginlik Makedon halkının kendilerine özgü giyim kültürlerini oluşturmuştur. Örf-adetlerini, gelenek-göreneklerini ve kültürlerini günümüze kadar devam ettirerek oluşturdukları geleneksel giysiler bütün özellikleriyle bu kültürün sanat eserlerini oluşturmaktadır.

Araştırma kapsamında olan Kuzey Makedonya, müzelerindeki giyim elemanlarının bazıları vitrinde, mankenler üzerinde, depoda, dolapta ve çekmecede pek uygun olmayan şartlar altında üst üste katlanmış şekilde muhafaza edilmektedir. Ayrıca envanter bilgileri ve giysi ürünleri hakkındaki bilgiler eksik olduğu gözlemlenmiştir. Müzede yer alan giyim parçaları uzun yıllar boyunca yapılan çalışmalara ışık tutması ve sonraki nesillere aktarılması için envanter numaralarının uzman kişilerce eksiksiz ve anlaşılır bir şekilde yazılması ve modern müzecilik anlayışı ile korunması gerekmektedir. Bu nedenle uzman kişiler ile birlikte proje yaparak katkı sağlamaktır.

Giyim kültürü içinde kadın giyimi önemli bir yere sahip olup, Kuzey Makedonya geleneksel Türk kadın giyiminin ortaya çıkarılması, bilinmeyen yönlerinin tanıtılması, günümüzde ulaşılabilen örneklerinin tespit ve muhafaza edilmesi, gelecek kuşaklara tanıtılması açısından önemlidir. Kuzey Makedonya’da geleneksel Türk giyimi ile ilgili yapılmış çok az araştırma ve yazılı kaynak mevcuttur. Araştırmanın iki ülkeyi de kapsayan bir boyutta olduğu düşünülürse bu eksiklik fazlasıyla hissedilmektedir. Aynı zamanda kültürel mirasımıza bir katkıda bulunmak, yok olmaya yüz tutmuş giyim kültürümüzü belgelemek, özgünlüğü açısından bu konuda ilgili kişilerin resmi ve özel kurumların dikkatini çekmek; bu belgelerin tanıtılmasına, yaşatılmasına ve bundan sonraki araştırmalara ışık tutarak kaynak oluşturmasına katkıda bulunmaktır.

KAYNAKLAR

- Abazi, L. (2019- Şubat). *Yüz Yüze Görüşme*. Arkeolog, Kalkandelen.
- Akbay, Ö. (2014). *Karadeniz Yöresi Safranbolu İlçesi Kadın Giysilerinin Giyinme Kültürü Açısından İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Altınay, H. (1992). *Moda ve Tarihi*. Ankara.
- Ana Britanicca (2004). *Genel Kültür Ansiklopedisi*. (C.9,15). İstanbul: Ana Yayıncılık.
- Ana Britannica. (1989). *Genel Kültür Ansiklopedisi*. C.15. İstanbul: Ana Yayıncılık.
- Artun, E. (2008). *Adana ve Osmaniye Halk Kültüründe Giyim Kuşam Geleneği*. Halk Kültüründe Giyim Kuşam Ve Süsleme Uluslar Arası Sempozyumu Bildirileri, Eskişehir: Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Basımevi.
- Barışta, H. Ö. (1984). *Cumhuriyet Dönemi Türk Halk İşlemciliği Desen ve Terminolojisinden Örnekler*. Kültür ve Turizm Bakanlığı. Milli Folklor Araştırma Dairesi Yayınları: 55 Ankara: Gazi Üniversitesi Basımevi.
- Barışta, Ö. (1999). *Osmanlı İmparatorluğu Dönemi Türk İşlemeleri*. Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Bayraktar, F. (1993). *Giyim*. 9. Basım. Ankara: Sim Matbaası.
- Bitola Enstitüsü ve Müzesi Arşivi
- Bitola Ulusal Anayasa Enstitüsü ve Müzesi Arşivi.
- Bursa Göç Tarihi Müzesi Arşivinden, Fotoğraf.
- Büyük Lügat Ansiklopedisi. (T.Y.).C. 8, İstanbul: Meydan Yayınevi.
- Çağdaş, M. ve Bor, A. (2013). Konya Merkez Geleneksel Kadın İç Giyimleri İle Çağdaş Kadın İç Giyimlerinin Giysi Konforu Açısından Karşılaştırılması. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 30, 61-80.
- Çulcuoğlu, S. (2007). *Divriği Kıyafetleri Takı ve Aksesuarları*. Sivas Valiliği İl Kültür Ve Turizm Müdürlüğü.
- Daniela, N. (2014). *Kuzey Makedonya'da Osmanlı'nın Kültürel Etkileri*. Ri-Grafika Üsküp.
- Dede, O. (2014). *Balkanlar ve Türkiye Bilge Adamlar Kurulu Raporu*. Rapor No: 64. Aralık. İstanbul: Bilgesam Yayınları.

- Demir, E. (2015). *Osmanlı Dönemi Kadın Giyim Kuşamında Avrupa Etkileri İncelemesi*. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, İstanbul.
- Dimovska, S. (2007). *19. Yüzyıl İle 20. Yüzyılın Başında Kuzey Makedonya Şehirlerindeki Türk Oryantal Giyim Tarzı*. Uluslararası Türk Halk Kültürü Sempozyumu Bildirileri.
- Dimovska, S. (2011). 'Cube İ Dolama-Obleka Za Saltanat. *Zbornik Etnologija*, 4, 119-128.
- Dododvska, J. And Roganovič, T. (1999), *From The Traditions Of The Past Macedonia-Ethnoculture And Ethos*, Museum Of Macedonia, Skopje.
- Duşan, T. B. (1880-1918). *Kostim Grada İ Sela Na Razmegu Dva Veka Prizren İ Okolina*. Belgrade.
- Eicher, J. B. Ve Roach-Higgins, M. E. (1993). *Definition And Classification Of Dress Implications For Analysis Of Gender Roles*, Dress And Gender. Ed. Ruth Barnes And Joanne B. Eicher. Lillington.
- Elfacı, E. A. Ve Öztürk, F. (2017). Libya Ghadames Geleneksel Özel Gün Kadın Giyim Kültürünün İncelenmesi. *Anadolu Kültürel Araştırmalar Dergisi*, 1 (3), 62-74.
- Emiroğlu, K. Ve Aydın, S. (2003). *Antropoloji Sözlüğü*. Birinci Basım. Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları
- Enninger, W. (1998). *Giyim, Milli Folklor*. (Çev. Dr. Nebi Özdemir). İstanbul.
- Erden, A. (1998). *Anadolu Giysi Kültürü*. Ankara: Dumat Ofset.
- Erden, A. (1999). *Anadolu Giysileri*. Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Ergür, A. (2002). *Tekstil Terimleri Sözlüğü*. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi.
- Fahriye, D. (2012). *Kayseri İli Geleneksel Giyim Kuşam Kültürü Üzerine Bir İnceleme*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü El Sanatları Eğitim Bölümü, Ankara.
- Fetahi, E. (26.02.2019). *Yüz Yüze Görüşme*. Zanaatkar. Gostivar Vrapçiş Belediyesi.
- Fırlalı, E. R. (1996). *Türk Dünyası Halk Kültürü Üzerine Araştırma ve İncelemeler*. (Çınar, A. A. Editör), Önsöz, Muğla.
- Fogg, M. (2014). *Modanın Tüm Öyküsü*. (Çev. Emre Gözgülü). İstanbul: Hayalperest Yayınevi.
- Gavriloska, V. (2019-Şubat). *Yüz Yüze Görüşme*. Etnoloğ, Kalkandelen.
- Gelişim Hachette Ansiklopedisi, (T.Y). C.7, İstanbul: Apa Ofset.

- Genel Kültür Ansiklopedisi, (2006-Eylül). C. 2. İstanbul: Pırılı Yayıncılık.
- Genevska, N. (2018-Temmuz). *Yüz Yüze Görüşme*, Etnolog, Bitola.
- Genevska, N. (2018-Temmuz). *Yüz Yüze Görüşme*, Etnolog, Bitola.
- Gorgieska,A. (2018-Temmuz). *Yüz Yüze Görüşme*. Etnolog, Kumanovo.
- Gorgieska,A. (2018-Temmuz). *Yüz Yüze Görüşme*. Etnolog, Kumanovo.
- Gökçen, İ. (1950-Aralık). *Kuzey Makedonya'nın Coğrafi ve Tarihi Durumu*. Türk Folklor Araştırmaları. İstanbul.
- Gökçen, İ. (1950-Aralık). *Kuzey Makedonya'nın Coğrafi ve Tarihi Durumu*. Türk Folklor Araştırmaları. İstanbul.
- Görgünay, N. (2008). *Geleneksel Türk Giyim Tarihi (Milattan Önce Binyıllardan Günümüze Kadar)*. İzmir: Graftmat Basım Sanayi Ltd.Şti.
- Görünür, L. (2010). *Osmanlı İmparatorluğu'nun Son Döneminden Kadın Giysileri*. Birinci Basım. İstanbul: Vehbi Koç Vakfı Sadberk Hanım Müzesi.
- Grolier İnternational Americana. (1993). C. 9. İstanbul.
- Günay, U. (1986). *Türk Tarihi Kadın Kıyafetleri*. İstanbul: Güzel Sanatlar Matbaası.
- Gürsoy, A. T. (2015). *Giyim Kültürü ve Moda*. 3. Cilt / Erkek Modası. Birinci Basım. İstanbul: Bağcılar Yayınları.
- İbrahimgil, M. (2003). *Kuzey Makedonya Türk Eserleri Hakkında Genel Bir Değerlendirme*. Manastır Makedon-Türk Dostluk Derneği, Manastır, Atatürk'ün Meşhur "Yurtta Sulh Cihanda Sulh", Mesajı Işığında Kuzey Makedonya-Türkiye İlişkileri Ve Bağları.
- İnternet 1: URL: Kuş, A. (2015). Balkanlardaki Osmanlı Mirası. <http://ismek.ist/blog/icerik.aspx?p=957>, Son Erişim Tarihi:08.12.2017'de alınmıştır.
- İnternet 2: URL: <https://www.pinterest.es/pin/285978645065851629/?lp=true>, Son Erişim Tarihi: 01.06.2018.
- İnternet 3: URL: <https://www.ekonomi.gov.tr>, Son Erişim Tarihi: 04.06.2018.
- İnternet 4: URL:<http://www.cografya.gen.tr/siyasi/devletler/Kuzey Makedonya.htm>, Son Erişim Tarihi: 04.03.2018.
- İnternet 5: URL:<https://www.tarihsayfasi.com/ulkeler-tarihi/Kuzey Makedonyanın-tarihi.html>, Son Erişim Tarihi: 04.03.2018.
- İnternet 6: URL: <http://www.cografya.gen.tr/siyasi/devletler/Kuzey Makedonya.htm>, Son Erişim Tarihi: 04.03.2018.

- İnternet 7: URL: [https://www.tarihsayfasi.com/ulkeler-tarihi/Kuzey Makedonyanın-tarihi.html](https://www.tarihsayfasi.com/ulkeler-tarihi/Kuzey-Makedonyanın-tarihi.html), Son Erişim Tarihi: 04.03.2018.
- İnternet 8: URL: [https://www.tarihsayfasi.com/ulkeler-tarihi/Kuzey Makedonyanın-tarihi.html](https://www.tarihsayfasi.com/ulkeler-tarihi/Kuzey-Makedonyanın-tarihi.html), Son Erişim Tarihi: 04.03.2018.
- İnternet 9: URL: [https://www.aydinlik.com.tr/Kuzey Makedonya-nin-ismi-resmen-degisti-dunya-ocak-2019](https://www.aydinlik.com.tr/Kuzey-Makedonya-nin-ismi-resmen-degisti-dunya-ocak-2019), Son Erişim Tarihi: 25.07.2019.
- İnternet 10: URL: pdb.kulturturizm.gov.tr/TR-137113/muze-nedir.html, Son Erişim Tarihi: 02.05.2019.
- İnternet 11: URL: <https://www.tarihlisanat.com/muze-nedir-tanimi-tarihcesi/> Son Erişim Tarihi: 02.05.2019.
- İnternet 12: URL: [https://www.uskup.com/Kuzey Makedonya-ulusal-muzesi.html](https://www.uskup.com/Kuzey-Makedonya-ulusal-muzesi.html), Son Erişim Tarihi: 7.01.2019.
- İnternet 13: URL: <https://muzejbitola.mk/en/basic-info/> Son Erişim Tarihi: 8.01.2019.
- İnternet 14: URL: <https://muzejbitola.mk/en/basic-info/> Son Erişim Tarihi: 8.01.2019.
- İnternet 15: URL: <https://visitkumanovo.com/see/galleries/museumkumanovo/> Son Erişim Tarihi: 02.05.2019.
- İnternet 16: URL: <http://museumstruga.mk/>, Son Erişim Tarihi: 02.05.2019.
- İnternet 17: URL: <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/bursa/gezilecekyer/uluumay-osmanli-halk-kMüzedeyafetleri-ve-takilari-muzesi>, Son Erişim Tarihi: 02.05.2019.
- İnternet 18: URL: www.bursamuze.com/bursa-goc-tarihi-muzesi-507/, Son Erişim Tarihi: 9.01.2019.
- İnternet 19: URL: www.bursa.com.tr/bursa-goc-tarihi-muzesi-42516.html, Son Erişim Tarihi: 9.01.2019
- İnternet 20: URL: <https://etnografyamuzesi.ege.edu.tr/> www.bursa.com.tr/bursa-goc-tarihi-muzesi-42516.html, Son Erişim Tarihi: 9.01.2019
- İnternet 21: URL: www.visitizmir.org/tr/ilce/bornova/nasil-gelmeli/sirkehane-ege-ueniversitesi-balkanlar-ve-anadolu-giysileri-muzesi, www.bursa.com.tr/bursa-goc-tarihi-muzesi-42516.html, Son Erişim Tarihi: 9.01.2019.
- İnternet 22: URL: <https://etnografyamuzesi.ege.edu.tr/> Son Erişim Tarihi: 9.01.2019.
- İnternet 23: URL: www.aktuelarkeoloji.com.tr/neolitik-donemde-tekstil, Son Erişim Tarihi: 26.07.2019.

İnternet 24: URL: osmanlilar.gen.tr/Yazilar/osmanli-ulkesinde-bir-garip-topluluk-levantenler.html, Son Erişim Tarihi: 10.04.2019.

İşözen, O.Ö. ve Temir-Gökçeli, Ş.R. (2015). Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Geçiş Döneminde Toplumsal Değişimlerin Moda Tasarımına Etkisi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(18), 303-318.

İşözen, O.Ö. ve Temir-Gökçeli, Ş.R. (2015). Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Geçiş Döneminde Toplumsal Değişimlerin Moda Tasarımına Etkisi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(18).

İzmir Ege Üniversitesi Etnografya Müzesi Arşivi.

İzmir Ege Üniversitesi Etnografya Müzesi Arşivi.

Jelavich, B. (2016). *Balkan Tarihi 18. ve 19. Yüzyıllar*. Dördüncü Basım. İstanbul: Küre Yayınları.

Jelavich, B. (2016). *Balkan Tarihi 18. Ve 19. Yüzyıllar*. Dördüncü Basım. İstanbul: Küre Yayınları.

Kalkandelen Sonu Ulusal Anayasa Müzesi Arşivi.

Kalkandelen Sonu Ulusal Anayasa Müzesi Arşivi.

Kalkandelen Sonu' Ulusal Anayasa Müzesi Fotoğraf Müze Arşivi.

Kalkandelen Sonu' Ulusal Anayasa Müzesi Fotoğraf Müze Arşivi.

Kanevçe, M. (2012). *Alaturka Şehir Giyimi*. Ohri. (Çev. Fahriye Reçep). Letra Dizayn, (Broşür), Kuzey Makedonya Cumhuriyeti Kültür Bakanlığı Maddi Desteğiyle Yayınlanmıştır.

Kanevçe, M. (2012). *Alaturka Şehir Giyimi*. Ohri. (Çev. Fahriye Reçep). Letra Dizayn, (Broşür), Kuzey Makedonya Cumhuriyeti Kültür Bakanlığı Maddi Desteğiyle Yayınlanmıştır.

Karpat, K.H. (1992). *Balkanlar*. TDV İslam Ansiklopedisi. C.5. İstanbul: TDV Yayınları.

Karpat, K.H. (1992). *Balkanlar*. TDV İslam Ansiklopedisi. C.5. İstanbul: TDV Yayınları.

Karpat, K.H. (2015). *Balkanlarda Osmanlı Mirası ve Milliyetçilik*. İstanbul: Timaş Yayınları.

Karpat, K.H. (2015). *Balkanlarda Osmanlı Mirası ve Milliyetçilik*. İstanbul: Timaş Yayınları.

Kayai, L. (2019- Şubat). *Yüz Yüze Görüşme*. Zanaatkar, Gostivar.

Kayai, L. (2019- Şubat). *Yüz Yüze Görüşme*. Zanaatkar, Gostivar.

- Kayai, Ş. (2019-Şubat). *Yüz Yüze Görüşme*. Zanaatçı, Gostivar.
- Kayai, Ş. (2019-Şubat). *Yüz Yüze Görüşme*. Zanaatçı, Gostivar.
- Kerala, H. (26.02.2019). *Yüz Yüze Görüşme*. Ev Hanımı. Gostivar.
- Kerala, H. (26.02.2019). *Yüz Yüze Görüşme*. Ev Hanımı. Gostivar.
- Kırgızoğlu, G. N. (1994). *Türk Halk Kültüründe Doğu Anadolu Dokumaları ve Giysileri*. No:7. Ankara: Türk Halk Kültürü Araştırma Vakfı Yayınları.
- Kırgızoğlu, G. N. (1994). *Türk Halk Kültüründe Doğu Anadolu Dokumaları ve Giysileri*. No:7. Ankara: Türk Halk Kültürü Araştırma Vakfı Yayınları.
- Kırgızoğlu, G. N. (1994). *Türk Halk Kültüründe Doğu Anadolu Dokumaları ve Giysileri*. Ankara: Türk Halk Kültürü Araştırma Vakfı Yayınları.
- Kırgızoğlu, G. N. (1994). *Türk Halk Kültüründe Doğu Anadolu Dokumaları ve Giysileri*. Ankara: Türk Halk Kültürü Araştırma Vakfı Yayınları.
- Kızılçaoğlu, A. (2014). *Kuzey Makedonya Coğrafyası*. İstanbul: Alfa Akademi.
- Kızılçaoğlu, A. (2014). *Kuzey Makedonya Coğrafyası*. İstanbul: Alfa Akademi.
- Kızılçaoğlu, A., (2014). *Kuzey Makedonya Coğrafyası*. Birinci Basım. Bursa: Alfa Aktüel Yayınları.
- Kızılçaoğlu, A., (2014). *Kuzey Makedonya Coğrafyası*. Birinci Basım. Bursa: Alfa Aktüel Yayınları.
- Koç, F. ve Çelik, R. (2015). Mersin-Mut İlçesi Yörükleri Kadın ve Erkek İç Giyimleri. *Arış Dergisi*, 15, 31-52.
- Koç, F. Ve Çelik, R.(2015). Mersin-Mut İlçesi Yörükleri Kadın ve Erkek İç Giyimleri. *Arış Dergisi*, 15.
- Koçu, R. E. (1967). *Türk Giyim Kuşam ve Süsleme Sözlüğü*. Ankara: Sümerbank Kültür Yayınları.
- Koçu, R. E. (1969). *Türk Giyim Kuşam ve Süslenme Sözlüğü*. Sümerbank Kültür Yayınları.
- Koçu, R.E. (1967). *Türk Giyim Kuşam ve Süsleme Sözlüğü*. Ankara: Sümerbank Kültür Yayınları.
- Koçu, R.E. (1969). *Türk Giyim Kuşam ve Süslenme Sözlüğü*. Sümerbank Kültür Yayınları.
- Komşuoğlu, Ş. (1986). *Moda Resim ve Giyim Tarihi*. Ankara: Türk Tarihi Kurumu Basımevi.

- Komşuoğlu, Ş.(1986). *Moda Resim ve Giyim Tarihi*. Ankara: Türk Tarihi Kurumu Basımevi.
- Ljochi, M. (2017). *Batı Kuzey Makedonya' da Sırmacılık Zanaatının Günümüz Tekstilindeki Yeri*. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, İstanbul.
- Ljochi, M. (2017). *Batı Kuzey Makedonya'da Sırmacılık Zanaatının Günümüz Tekstilindeki Yeri*. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, İstanbul.
- Mehmet, G. (2018-Temmuz). *Yüz Yüze Görüşme*. Ev Hanımı, Radoviş-Kocali Köyü.
- Mehmet, G. (2018-Temmuz). *Yüz Yüze Görüşme*. Ev Hanımı, Radoviş-Kocali Köyü.
- Memedova, M. (2018-Temmuz). *Yüz Yüze Görüşme*. Ev Hanımı, Radoviş-Kocali Köyü.
- Memedova, M. (2018-Temmuz). *Yüz Yüze Görüşme*. Ev Hanımı, Radoviş-Kocali Köyü.
- Miseva, O. (2018-Temmuz). *Yüz Yüze Görüşme*. Etnolog, Ohri.
- Miseva, O. (2018-Temmuz). *Yüz Yüze Görüşme*. Etnolog, Ohri.
- Mitovska, V., Veliçkovska, O. And Gavrilovska-Avramovska, V. (2010). *Sosyal Bilgiler; Beşinci Sınıflar İçin Dokuz Yıllık İlköğretim Programına Göre*. Kuzey Makedonya Cumhuriyeti Eğitim Ve Bilim Bakanlığı.
- Mitovska, V., Veliçkovska, O. And Gavrilovska-Avramovska, V. (2010). *Sosyal Bilgiler; Beşinci Sınıflar İçin Dokuz Yıllık İlköğretim Programına Göre*. Kuzey Makedonya Cumhuriyeti Eğitim Ve Bilim Bakanlığı.
- Mumcu, A. (1988). *Tarih Açısından Türk Devriminin Temelleri ve Gelişimi*. İstanbul: İnkılap Kitapevi.
- Mumcu, A. (1988). *Tarih Açısından Türk Devriminin Temelleri ve Gelişimi*. İstanbul: İnkılap Kitapevi.
- Nas E., Çelebilik, G., Demirbaş, A., (2011), Tokat Nebi Köy Yöresel Kadın-Erkek Giyiminde Alevilikteki Üçleme, Dört Kapı-Kırk Makam Ve Oniki İmam Kavramlarının Yansımaları, Türk Kültürü Ve Hacıbektaş Veli Araştırma Dergisi, 60, 246-264.
- Nas E., Çelebilik, G., Demirbaş, A., (2011), Tokat Nebi Köy Yöresel Kadın-Erkek Giyiminde Alevilikteki Üçleme, Dört Kapı-Kırk Makam Ve Oniki İmam Kavramlarının Yansımaları, Türk Kültürü Ve Hacıbektaş Veli Araştırma Dergisi, 60.

- Nedelkovski, B. (2017). *Kuzey Makedonya'da Osmanlı Dönemi Kadın Şehir Kıyafetleri*. Yunus Emre Enstitüsü-Üsküp Türk Kültür Merkezi ve Museum Of Macedonia, Skopje,
- Nedelkovski, B. (2017). *Kuzey Makedonya'da Osmanlı Dönemi Kadın Şehir Kıyafetleri*. Yunus Emre Enstitüsü-Üsküp Türk Kültür Merkezi ve Museum Of Macedonia, Skopje,
- Nikola, E. (7.03.2019). *Yüz Yüze Görüşme*. Etnolog. Struga.
- Nikola, E. (7.03.2019). *Yüz Yüze Görüşme*. Etnolog. Struga.
- Nureski, D. (2016). *Osmanlı'dan Günümüze Kuzey Makedonya'daki Türk Kültür ve Kuzey Makedonya'nın Türk Kültür Tarihindeki Yeri ve Önemi*. Avrasya Etütleri.
- Nureski, D. (2016). *Osmanlı'dan Günümüze Kuzey Makedonya'daki Türk Kültür ve Kuzey Makedonya'nın Türk Kültür Tarihindeki Yeri ve Önemi*. Avrasya Etütleri.
- Ohrid Ulusal Anayasa Enstitüsü ve Müzesi Arşivi.
- Ohrid Ulusal Anayasa Enstitüsü ve Müzesi Arşivi.
- Osman Hamdi Bey ve De Launay, M. (1999). *1873 Yılında Türkiye'de Halk Giysileri (Elbise-İ Osmaniyye)*, 1. Bakı. İstanbul: Sabancı Üniversitesi Yayınları.
- Osman Hamdi Bey Ve De Launay, M. (1999). *1873 Yılında Türkiye'de Halk Giysileri (Elbise-İ Osmaniyye)*, 1. Bakı. İstanbul: Sabancı Üniversitesi Yayınları.
- Ögel, B. (1985). *Türk Kültür Tarihine Giriş*. C.5. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- Ögel, B. (1985). *Türk Kültür Tarihine Giriş*. C.5. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- Ögel, B. (1985). *Türk Kültür Tarihine Giriş*, C.V, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları 638, Kültür Eserleri Dizisi: 46.
- Ögel, B. (1985). *Türk Kültür Tarihine Giriş*, C.V, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları 638, Kültür Eserleri Dizisi: 46.
- Ögel, B. (1991). *Türk Kültür Tarihine Giriş Türklerde Giyecek ve Süslenme (Göktürklerden Osmanlılara)*, C. 5. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Ögel, B. (1991). *Türk Kültür Tarihine Giriş Türklerde Giyecek ve Süslenme (Göktürklerden Osmanlılara)*, C. 5. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Ökse, A. T. (2008). *Eskiçağ Anadolu'sunun Günümüze Ulaşan Giysi Tipleri*. Halk Kültüründe Giyim Kuşam ve Süslenme Uluslar Arası Sempozyumu Bildirileri Eskişehir: Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Basımevi.

- Ökse, A. T. (2008). *Eskiçağ Anadolu'sunun Günümüze Ulaşan Giysi Tipleri*. Halk Kültüründe Giyim Kuşam ve Süslenme Uluslar Arası Sempozyumu Bildirileri Eskişehir: Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Basımevi.
- Örnek, S. V. (1971). *Etnoloji Sözlüğü*. Ankara: Ankara Üniversitesi DTCF Yayınları.
- Örnek, S. V. (1971). *Etnoloji Sözlüğü*. Ankara: Ankara Üniversitesi DTCF Yayınları.
- Özay, S. (1993). *Moda Aksesuarı Tasarımı Programı Eğitim Raporu*. İstanbul: Grafik Tasarım Basımevi. Tasarım, 4 (39).
- Özay, S. (1993). *Moda Aksesuarı Tasarımı Programı Eğitim Raporu*. İstanbul: Grafik Tasarım Basımevi. Tasarım, 4(39).
- Özbilgin, M. Ö. (2012-Temmuz). *Anadolu Ve Balkanlarda Halk Çalgıları, Halk Oyunları, Geleneksel Giyim Kuşam ve Halk Müziği, Müze ve Arşivi Oluşturulması*. Birinci Basım. İzmir: Ege Üniversitesi Basımevi.
- Özbilgin, M. Ö. (2012-Temmuz). *Anadolu Ve Balkanlarda Halk Çalgıları, Halk Oyunları, Geleneksel Giyim Kuşam ve Halk Müziği, Müze Ve Arşivi Oluşturulması*. Birinci Basım. İzmir: Ege Üniversitesi Basımevi.
- Özel, M. (1992). *Folklorik Türk Kıyafetleri*. Ankara: Türkiye Güzel Sanatları Geliştirme Vakfı Yayınları.
- Özel, M. (1992). *Folklorik Türk Kıyafetleri*. Ankara: Türkiye Güzel Sanatları Geliştirme Vakfı Yayınları.
- Özer, M. (2006). *Üsküp'de Türk Mimarisi XIV-XIX Yüzyıl*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Özer, M. (2006). *Üsküp'te Türk Mimarisi XIV-XIX Yüzyıl*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Özey, R. (2016-Eylül). *Ankara, Balkanlar ve Balkan Ülkeleri Coğrafyası*. Ankara: Pegem Akademi.
- Özey, R. (2016-Eylül). *Ankara, Balkanlar ve Balkan Ülkeleri Coğrafyası*. Ankara: Pegem Akademi.
- Özgen, A. G. (2015). *Cumhuriyet Dönemi Modernleşme Politikasının Erkek Giyim Tarzına Etkisi*. *Akdeniz Sanat Dergisi*, 8(15), 1-11.
- Özgen, A. G. (2015). *Cumhuriyet Dönemi Modernleşme Politikasının Erkek Giyim Tarzına Etkisi*. *Akdeniz Sanat Dergisi*, 8(15), 3.
- Saatçı, S. (1996). *Kerkük İle Kıbrıs Ve Balkanlarda Yaşayan Türk Topuluklarının Edebiyatları Arasında Var Olan Benzerlikleri*. İkinci Uluslararası Kıbrıs ve Balkan Türk Edebiyatı Sempozyumu Bildirileri, İzmir.

- Saatçi, S. (1996). *Kerkük İle Kıbrıs Ve Balkanlarda Yaşayan Türk Topuluklarının Edebiyatları Arasında Var Olan Benzerlikleri*. İkinci Uluslararası Kıbrıs ve Balkan Türk Edebiyatı Sempozyumu Bildirileri, İzmir.
- Sevüktekin-Apak, M, Gündüz, O. F. ve Eray, Ö. F. (1997). *Osmanlı Dönemi Kadın Giyimleri*. Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Sevüktekin-Apak, M, Gündüz, O. F. ve Eray, Ö. F. (1997). *Osmanlı Dönemi Kadın Giyimleri*. Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Suhandan, Ö. (1993). Moda Aksesuarı Tasarımı Programı Eğitim Raporu. İstanbul: Grafik Tasarım Basımevi. *Tasarım*, 4 (39), 142.
- Suhandan, Ö. (1993). Moda Aksesuarı Tasarımı Programı Eğitim Raporu. İstanbul: Grafik Tasarım Basımevi. *Tasarım*, 4(39), 142.
- Sürür, A. (1983). *Ege Bölgesi Kadın Kıyafetleri*. İstanbul: Apa Ofset Basımevi.
- Sürür, A. (1983). *Ege Bölgesi Kadın Kıyafetleri*. İstanbul: Apa Ofset Basımevi.
- Süslü, Ö. (1989). Tasvirilere Göre Anadolu Selçuklu Kıyafetleri Atatürk Kültür Merkezi Yayınları. Ankara.
- Süslü, Ö. (1989). Tasvirilere Göre Anadolu Selçuklu Kıyafetleri Atatürk Kültür Merkezi Yayınları. Ankara.
- Şahin, Y. (2006). *Türkiye’de Kadın Silüetinde Moda Anlayışı ve Değişimleri*. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Yayınları.
- Şahin, Y. (2006). *Türkiye’de Kadın Silüetinde Moda Anlayışı ve Değişimleri*. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Yayınları.
- Tan, N. (1992). *Folklorik Türk Kıyafetleri*. Ankara: Türkiye Güzel Sanatları Geliştirme Vakfı Yayınları.
- Tan, N. (1992). *Folklorik Türk Kıyafetleri*. Ankara: Türkiye Güzel Sanatları Geliştirme Vakfı Yayınları.
- Tansuğ, S. (1976). Türk Kadın Başlıkları. *Sanat Dünyası Dergisi*, 23(7), 52-64.
- Tansuğ, S. (1976). Türk Kadın Başlıkları. *Sanat Dünyası Dergisi*, 23.
- Tavkul, U. (1993). Tarihi Türk Erkek Kıyafetleri. *Milli Folklor*, 19, 40-41.
- Tavkul, U. (1993). Tarihi Türk Erkek Kıyafetleri. *Milli Folklor*, 19, 40-41.
- Tezcan, M. (1983). Makale, Giyim Olgusuna Sosyo-Kültürel Bakış Ve Türklerde Giyim. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 16 (1), 255-276.
- Tezcan, M. (1983). Makale, Giyim Olgusuna Sosyo-Kültürel Bakış Ve Türklerde Giyim. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 16 (1), 259.

- Tizer, B. Ve Sapmaz, G. (1965). *Giyim Tarihi*. Ankara Kız Teknik Öğretim Okulları Öğretmen Kılavuzları Serisi, No:194, Seri C. No:2.
- Tizer, B. Ve Sapmaz, G. (1965). *Giyim Tarihi*. Ankara Kız Teknik Öğretim Okulları Öğretmen Kılavuzları Serisi, No:194, Seri C. No:2.
- Trajkovska, A. (2018/Temmuz). *Yüz Yüze Görüşme*. Etnolog, Kumanovo.
- Trajkovska, A. (2018/Temmuz). *Yüz Yüze Görüşme*. Etnolog, Kumanovo.
- Tufan, M., Özus, E. E. Ve Erde, F. (2013). *Kuzey Makedonya Üsküp Yöresi Giysilerinden Kına Kıyafeti*.
- Tufan, M., Özus, E. E. ve Erde, F. (2015) Kuzey Makedonya Üsküp Yöresi Giysilerinden Kına Kıyafeti. *International Journal Of Science Culture And Sport, (IntJSCS)*. Ağustos <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/intjcs/article/view/5000140997> (9.01.2019). 4, 197-212.
- Tufan, M., Özus, E. E. Ve Erde, F. (2015) Kuzey Makedonya Üsküp Yöresi Giysilerinden Kına Kıyafeti. *International Journal Of Science Culture And Sport*
- Turan, Ö. (T.Y.) *Kuzey Makedonya'da Türk Varlığı Ve Kültürü*. Ankara Üniversitesi, Atatürk Tikeleri Ve Tarihi Enstitüsü, Ankara.
- Turan, Ö. (T.Y.) *Kuzey Makedonya'da Türk Varlığı Ve Kültürü*. Ankara Üniversitesi, Atatürk Tikeleri Ve Tarihi Enstitüsü, Ankara.
- Türkoğlu, S. (2002). *Tarih Boyunca Anadolu'da Giyim Kuşam*. İstanbul: İKO Yayınları.
- Türkoğlu, S. (2002). *Tarih Boyunca Anadolu'da Giyim Kuşam*. İstanbul: İKO Yayınları.
- Uluumay Osmanlı Halk Kıyafetleri Ve Takıları Müzesi, (T.Y.). Bursa Büyükşehir Belediyesi, [Broşür].
- Uluumay Osmanlı Halk Kıyafetleri Ve Takıları Müzesi, (T.Y.). Bursa Büyükşehir Belediyesi, [Broşür].
- Umay, G. (1986). *Tarihi Türk Kadın Kıyafetleri*. İstanbul: Güzel Sanatlar Matbaası.
- Umay, G. (1986). *Tarihi Türk Kadın Kıyafetleri*. İstanbul: Güzel Sanatlar Matbaası.
- Uzunçarşılı, İ.H. (2011). *Osmanlı Tarihi*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basım Evi.
- Uzunçarşılı, İ.H. (2011). *Osmanlı Tarihi*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basım Evi.
- Üyepazarcı, E. (1873). '1873 Yılında Türkiye'de Halk Giysileri', *Elbise_i Osmaniyye Üzerine Önsöz Notlar Sözlük Denemesi Dizin*.

- Üyepazarcı, E. (1873). '1873 Yılında Türkiye'de Halk Giysileri', *Elbise_i Osmaniye Üzerine Önsöz Notlar Sözlük Denemesi Dizin*.
- Vidiinić, G. (2013). *Traditional Costumes And Jewellry From Makedonia*, Museum Of Makedonia, Skopje.
- Vidiinić, G. (2013). *Traditional Costumes And Jewellry From Makedonia*, Museum Of Makedonia, Skopje.
- Wachtel, A. B. (2009). *Dünya Tarihinde Balkanlar*. İstanbul: Doğan Egmont Yayıncılık ve Yapımcılık.
- Wachtel, A.B. (2009). *Dünya Tarihinde Balkanlar*. İstanbul: Doğan Egmont Yayıncılık Ve Yapımcılık.
- Yaman, K. (2018-Kasım). *Feyza Uluumay'ın Fotoğraf Arşivi*, Türkiye-Bursa, Bursa Uluumay Osmanlı Halk Kıyafetleri ve Takıları Müzesi Genel Sorumlusu.
- Yaman, K. (2018-Kasım). *Feyza Uluumay'ın Fotoğraf Arşivi*, Türkiye-Bursa, Bursa Uluumay Osmanlı Halk Kıyafetleri ve Takıları Müzesi Genel Sorumlusu.
- Yunus Emre Enstitüsü Bülteni, (2017-Kasım-Aralık). *2 Aylık Global*. İstanbul: Süreli Yayın.
- Yunus Emre Enstitüsü Bülteni, (2017-Kasım-Aralık). *2 Aylık Global*. İstanbul: Süreli Yayın.

EKLER

EK 1. Yöresel Giysi Bilgi Formları

BİLGİ FORMU 1

Örnek	:	1
Resim	:	1,2,3
İnceleme Tarihi	:	06.03.2019
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	-
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	Satın alma
Giysi Parçasının Adı	:	Gömlek
Yöresel Adı	:	Göynek
Bulunduğu Yer	:	Kadınlar forum derneği (Kalkandelen)
Kullanım Özelliği	:	Özel gün giyimi
Envanter No	:	-
Tarihlendirme	:	XIX.yüzyıl sonu XX. yüzyıl başı
Boyut	:	-
Kullanılan Malzeme	:	Pamuk,ipek
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	El dokuması
Süslemede	:	İğne oyası
Kullanılan Renk	:	Beyaz, hardal sarısı
Kompozisyon	:	Gömlek, Kuzey Makedonya'nın batısında yer alan Kalkandelen şehrinde, Kadınlar Formu Derneğinde bulunmuştur. Dernek başkanı Xhane Kreshova'nın vermiş olduğu bilgiler doğrultusunda; Gömlek pamuk ve farklı kalınlıkta boyuna çizgili sarı ipekli dokumadır. kumaştan yapılmıştır. Gömlek bol ve düz kesimlidir. Kol evi oldukça geniştir. Bu tip kumaşların esneme payı olmadığından ve hareket kolaylığı sağlayabilmesi için kesimlerinin geniş dikildiği görülmektedir. Yaka açıklığı boyundan itibaren göğüs hizasında kadar (V) şeklinde açık olup, bu açıklık iğne oyası dikilerek kapatılmıştır. Yine gömleğin yaka ve kol kenarları iğne oyasıyla süslenmiştir.

Resim 1:1 No'lu Gömleğin nden görünümü

Resim 2:1 No'lu Gömleğin arkadan görünümü

Resim 3:1 No'lu Gömleğin yaka ve kol kenarından detay

BİLGİ FORMU 2

Örnek	: 2
Resim	: 4,5
İnceleme Tarihi	: 09.07.2018
Koleksiyona Geliş Tarihi	: -
Koleksiyona Geliş Biçimi	: -
Giysi Parçasının Adı	: Gömlek
Yöresel Adı	: Göynek
Bulunduğu Yer	: KumanovoUlusal EnstitüsüMüzesi
Kullanım Özelliği	: Kent ve özel gün giyimi olarak kullanılır.
Envanter No	: 1/520
Tarihlendirme	: XIX. yüzyıl sonu
Boyut	: -
Kullanılan Malzeme	: Pamuk,ipek
Kullanılan Teknik	:
Zeminde	: El dokuması
Süslemede	: Tığ oyası
Kullanılan Renk	: Krem rengi,beyaz
Kompozisyon	: Pamuklu ve ipek dokumadan yapılmış bu gömlek Kumanovo Müzesivitrininde sergilenmektedir. XIX. yüzyıl sonu olarak tarihlendirilmektedir.Gömleğin kolu düz ve uzundur. Krem rengi zemin üzerine farklı kalınlıklarda boyuna oluşan çizgilerden desen, ipek iplik ile verilmiştir. Gelin tarafından düğünün ikinci günü giyilen bu gömlek, yaka açıklığı boyundan itibaren göğüs hizasında kadar (V) şeklinde açık olup, yaka uygulanmamıştır. Göğüsün alt kısmına gelecek şekilde kendi kumaşıyla pilili görünüm sağlanmıştır. Yaka, kol kenarları ve etek ucu pamuk iplik kullanılarak tığ işi oya ile süslenmiştir.

Resim 4:2 No'lu Gömleğin yandan ve önden görüntümü

Resim 5:2 No'lu Gömleğin kol kenarından detay

BİLGİ FORMU 3

Örnek	: 3
Resim	: 6,7
İnceleme Tarihi	: 09.07.2018
Koleksiyona Geliş Tarihi	: -
Koleksiyona Geliş Biçimi	: Satın alma
Giysi Parçasının Adı	: Gömlek
Yöresel Adı	: Göynek
Bulunduğu Yer	: İzmir Ege Üniversitesi Etnografya Müzesi
Kullanım Özelliği	: Özel gün giyimi
Envanter No	: 378-336-1
Tarihlendirme	: XX. yüzyıl
Boyut	: Boy: 65 en: 54 kol: 60
Kullanılan Malzeme	: İpek, sim, pul, inci
Kullanılan Teknik	:
Zeminde	: El dokuması
Süslemede	: Kordon tutturma, pul, boncuk inci ile süsleme, iğne oyası
Kullanılan Renk	: Beyaz, hardal sarısı

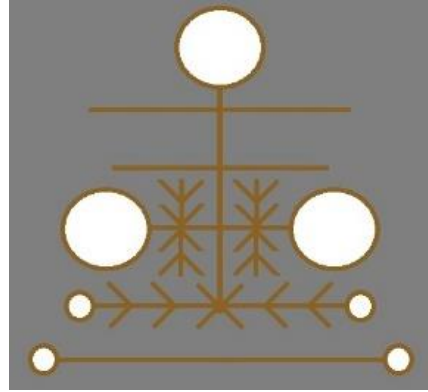
Kompozisyon : Kuzey Makedonya'nın Üsküp şehrine ait gelin giysisidir. Gelinlik giysisinin bir parçası olan bu gömlek, İzmir Ege Üniversitesi Etnografya müzesinde bulunmaktadır. XX. yüzyıl olarak tarihlendirilmiştir. Gelinliğin parçası olan bu gömleğin zemin üzerine farklı kalınlıklarda hardal sarısı rengi sırmalarla enine ve boyuna şeritler gelecek şekilde desen verilerek ipek iplikten dokunmuştur. Gömlek bol ve düz kesimlidir. Gömleğin yaka açıklığı boyundan itibaren göğüs hizasında kadar (V) şeklinde açık olup, V yaka üzerine tek kat yaka uygulanmıştır. Gömleğin kolları düz ve uzundur. Kol evi oldukça geniştir. Manşet kullanılmamıştır. Kol üzerinde bitkisel, yaprak, dal, çiçek ve geometrik motifler hâkim olup; kordon tutturma tekniği kullanılmış olup, pul, boncuk ve incilerle süslenmiştir. Yaka kenarları, etek ucu ve kol ağzı tığ oyasıyla süslenmiştir.

Resim 6: 3 No'lu Gömlek

Resim 7: 3 No'lu Gömleğin kol detayı

Çizim 1:

Kaynak: İzmir Ege Üniversitesi Etnografya Müzesi Arşivi.

BİLGİ FORMU 4

Örnek	:	4
Resim	:	8
İnceleme Tarihi	:	21.11.2018
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	-
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	-
Giysi Parçasının Adı	:	Gömlek
Yöresel Adı	:	Göynek
Bulunduğu Yer	:	Bursa Göç Tarihi Müzesi
Kullanım Özelliği	:	Kırsal kesim giyimi
Envanter No	:	29-371
Tarihlendirme	:	XIX.Yüzyıl
Boyut	:	-
Kullanılan Malzeme	:	Pamuk, düğme
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	El dokuması
Süslemeye	:	İğne oyası
Kullanılan Renk	:	Krem rengi, kahverengi, hardal sarısı
Kompozisyon	:	Kuzey Makedonya (Üsküp) Türk kadın giysisi olan bu

gömlek, Bursa Göç Tarihi müzesinde bulunmaktadır.XIX.Yüzyıl olarak tarihlendirilmektedir. Gömleğin zemin üzerine farklı kalınlıklarda kahverengi ve hardal sarısı renginde boyuna şeritler gelecek şekilde desen verilerek, pamuk ipliğinden dokunan kumaştan hazırlanmıştır.V yakalı göğsü kapalı, uzun, bol ve düz kesimlidir. Bu giysi ürünü geniş kollu olup; kol uçları manşetlidir. Gömleğin kol kısmı manşet kısmına doğru daralarak düğme ile kapatılmaktadır. Yaka ve yaka yırtmacının, üzeri yine kendi kumaşından pililerle; kenarları ise iğne oyası ile tamamlanmıştır. Gömleğin yaka ve yaka yırtmacının ve kol kenarları iğne oyasıyla süslendiği görülmektedir.

Resim 8: 4 No'lu Gömlek

Kaynak: Bursa Göç Tarihi Müzesi Arşivi.

BİLGİ FORMU 5

Örnek	: 5
Resim	: 9
İnceleme Tarihi	: 26.11.2018
Koleksiyona Geliş Tarihi	: -
Koleksiyona Geliş Biçimi	: -
Giysi Parçasının Adı	: Gömlek
Yöresel Adı	: Göynek
Bulunduğu Yer	: Bursa Göç Tarihi Müzesi
Kullanım Özelliği	: Kırsal kesim giyimi olarak kullanılır.
Envanter No	: 29-371
Tarihlendirme	: XIX. yüzyıl
Boyut	: -
Kullanılan Malzeme	: Pamuk, boncuk
Kullanılan Teknik	:
Zeminde	: El dokuması
Süslemede	: İğne oyası
Kullanılan Renk	: Zeminde, krem rengi, hardal sarısı, mavi, yeşil, kırmızı

Kompozisyon : Kuzey Makedonya (Üsküp) Türk kadın giysisi olan bu gömlek, Bursa Göç Tarihi müzesinde bulunmaktadır. XIX. yüzyıl olarak tarihlendirilmektedir. Gömleğin zemin üzerine farklı kalınlıklarda hardal sarısı renginde boyuna şeritler gelecek şekilde desen verilerek, dokuma tezgâhında pamuk ipliklerden dokunan kumaştan hazırlanmıştır. Çintiyanın üstüne en içe iç çamaşırın üstüne, yeleğin altına giyilen, yakasız veya V yakalı göğsü açık, uzun ve geniş kollu gömlektir. Yaka açıklığı boyundan itibaren göğüs hizasında kadar (V) şeklinde olup, boyun kısmı tek bir düğme ile kapatılmaktadır. Bol ve düz kesimlidir. V yaka üzerine tek yaka uygulanmıştır ve boyundan düğme ile kapatılmaktadır. Kol evi oldukça geniştir. Bu tip kumaşların esneme payı olmadığından ve hareket kolaylığı sağlayabilmesi için kesimlerinin geniş dikildiği görülmektedir.

Resim 9: 5 No'lu Gömlek

Kaynak: Bursa Göç Tarihi Müzesi Arşivi.

BİLGİ FORMU 6

Örnek	: 6
Resim	: 10
İnceleme Tarihi	: 21.11.2018
Koleksiyona Geliş Tarihi	: -
Koleksiyona Geliş Biçimi	: Satın alma
Giysi Parçasının Adı	: Gömlek
Yöresel Adı	: Göynek
Bulunduğu Yer	: İzmir Ege Üniversitesi Etnografya Müzesi
Kullanım Özelliği	: Özel gün giyimi
Envanter No	: 583 (312-7)
Tarihlendirme	: XIX. Yüzyıl
Boyut	: Boy: 70cm., en: 60cm., kol: 45cm.
Kullanılan Malzeme	: Pamuk, ipek
Kullanılan Teknik	:
Zeminde	: El dokuması
Süslemede	: -
Kullanılan Renk	: Krem rengi, kırmızı
Kompozisyon	: Kuzey Makedonya'nın Üsküp şehrine ait Türk kesimi kadın gömleği bürümcük kumaş dokumadır. İzmir Ege Üniversitesi Etnografya müzesinde bulunmaktadır. XIX. yüzyıl olarak tarihlendirilmektedir. Gömleğin zemini krem rengi ve kenarları kırmızı, boyuna, ince şeritli dokuma kumaş (pamuk - ipek karışımı) ile krem renkli pamuklu iplik kullanılmıştır. Gömlek, eni dar beş parçadan (ön - arka, yanlar ve kollar) dikilmiştir ve gömleğin boyu 70 cm ve eni 60 cm'dir. V oyuntulu yaka açığı olan gömleğin ön ve arka parçaları birlikte kesilerek omuz dikişi uygulanmamıştır. Gömleğin vücuda oturma işlemi bürümcük yapı sayesinde gerçekleşmektedir.

Resim 10 : 6 No'lu Gömlek

Kaynak: İzmir Ege Üniversitesi Etnografya Müzesi Arşivi.

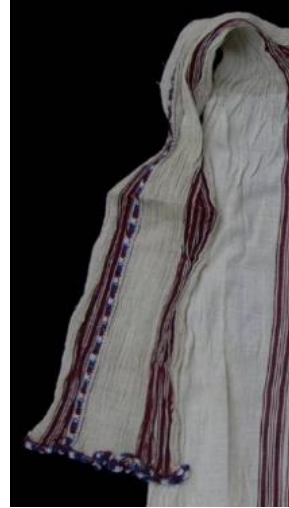
BİLGİ FORMU 7

Örnek	: 7
Resim	: 11,12
İnceleme Tarihi	: 21.11.2018
Koleksiyona Geliş Tarihi	: -
Koleksiyona Geliş Biçimi	: Satın Alma
Giyisi Parçasının Adı	: Gömlek
Yöresel Adı	: Göynek
Bulunduğu Yer	: İzmir Ege Üniversitesi Etnografya Müzesi
Kullanım Özelliği	: Kırsal kesim giyimi
Envanter No	: 633 (280-1b)
Tarihlendirme	: XIX. Yüzyıl
Boyut	: Boy: 70cm., en: 60cm., kol: 45cm.
Kullanılan Malzeme	: Pamuk, ipek
Kullanılan Teknik	:
Zeminde	: El dokuması
Süslemede	: Tığ oyası
Kullanılan Renk	: Krem rengi, bordo, lacivert

Kompozisyon : Kuzey Makedonya'nın Üsküp şehrine ait Türk kesimi kadın gömleği bürümcük kumaş dokumadır. İzmir Ege Üniversitesi Etnografya müzesinde bulunmaktadır. 19. Yüzyıl olarak tarihlendirilmektedir Gömlekte krem rengi ve kenarları bordo, boyuna, ince şeritli dokuma kumaş (pamuk - ipek karışımı) ile krem renkli pamuklu iplik kullanılmıştır. Gömlek, eni dar beş parçadan (ön - arka, yanlar ve kollar) dikilmiştir ve gömleğin boyu 70 cm ve eni 60 cm'dir. V oyuntulu yaka açığı olan gömleğin ön ve arka parçaları birlikte kesilerek omuz dikişi uygulanmamıştır. Gömleğin vücuda oturma işlemi bürümcük yapı sayesinde gerçekleşmektedir. Gömleğin ön ve arka bedeninde pens yoktur. V oyuntulu yaka açığı olan gömlek yaka ve kol evi kenarlarında lacivert ve bordo renkli pamuk ipliği kullanılarak, tığ işlemesi ile süslenmiştir. Süsleme amaçlı kullanılan tığ işlemesi gömleğin üzerinde dışa dönük duracak şekilde yaka kenarı süslenmiştir. Oyaların hem süsleme, hem de yaka açığını az da olsa kapatmak için kullanıldığı görülmektedir.

Resim 11 : 7 No'lu Gömlek

Resim 12:7 No'lu Gömleğin yaka ve kol kenarından detay
Kaynak: İzmir Ege Üniversitesi Etnografya Müzesi Arşivi.

BİLGİ FORMU 8

Örnek	: 8
Resim	: 13
İnceleme Tarihi	: 27.02.2019
Koleksiyona Geliş Tarihi	: -
Koleksiyona Geliş Biçimi	: Satın alma
Giysi Parçasının Adı	: Gömlek
Yöresel Adı	: Göynek
Bulunduğu Yer	: 'Kalkandelen Sonu' Ulusal Anayasa Müzesi
Kullanım Özelliği	: Kent kesimi ve özel gün giyimi
Envanter No	: Uhb 60
Tarihlendirme	: XIX. yüzyıl başı
Boyut	: Boy: 70cm., en: 60cm., kol: 45cm.
Kullanılan Malzeme	: Pamuk,ipek
Kullanılan Teknik	:
Zeminde	: El dokuması
Süslemede	: Firketeoyası
Kullanılan Renk	: Beyaz gümüş rengi, lacivert
Kompozisyon	: Kuzey Makedonya Türk kadın kesimi olan bu gömlek, Kuzey Makedonya Kalkandelen Ulusal Anayasa Müzesinde tespit edilmiş olup; XIX. yüzyılın başı olarak tarihlendirilmiştir. Gömleğin zemin üzerine farklı kalınlıklarda gümüş rengi sırmalarla boyuna şeritler gelecek şekilde desen verilerek dokunmuştur V yakalı göğsü açık, uzun, geniş kollu bol ve düz kesimlidir. Kol evi oldukça geniştir. Bu tip kumaşların esneme payı olmadığından ve hareket kolaylığı sağlayabilmesi için kesimlerinin geniş dikildiği görülmektedir. Gömlekte kullanılan kumaş şeffaf olması ve astarsız kullanılmasından dolayı iç göstermektedir. Bu nedenle, iç çamaşır üzerine giyilen bu gömleğin üzerine yelek giyilmektedir. Gömleğin yaka kenarları ve kol evi pamuk iplikle örülmüş firkete oyası ile süslendiği görülmektedir.

Resim 13: 8 No'lu Gömlek ve kol detayı

Kaynak: Kalkandelen Sonu' Ulusal Anayasa Müzesi Fotoğraf Müze Arşivi.

BİLGİ FORMU 9

Örnek	: 9
Resim	: 14,15
İnceleme Tarihi	: 21.11.2018
Koleksiyona Geliş Tarihi	: -
Koleksiyona Geliş Biçimi	: Satın alma
Giysi Parçasının Adı	: Gömlek
Yöresel Adı	: Göynek
Bulunduğu Yer	: 'Kalkandelen Sonu' Ulusal Anayasa Müzesi
Kullanım Özelliği	: Kent ve özel gün giyimi
Envanter No	: Uhb-50
Tarihlendirme	: XX.yüzyıl başı
Boyut	: Boy: 70cm., en: 60cm., kol: 45cm.
Kullanılan Malzeme	: Pamuk, ipek
Kullanılan Teknik	:
Zeminde	: El dokuması
Süslemede	:
Kullanılan Renk	: Beyaz gümüş rengi

Kompozisyon :Gömlek Kuzey Makedonya Kalkandelen Ulusal Anayasa Müzesinde tespit edilmiş olup; XX. yüzyılın başları olarak tarihlendirilmiştir. Gömleğin zemin üzerine farklı kalınlıklarda gümüş rengi sırmalarla boyuna şeritler gelecek şekilde desen verilerek dokunmuş olup; dokuma tezgâhlarında ipek ipliklerden dokunan kumaştan hazırlanmıştır. V yakalı göğsü açık, uzun, geniş kollu bol ve düz kesimlidir. Kol evi oldukça geniştir. Hareket kolaylığı sağlayabilmesi için kesimlerinin geniş dikildiği görülmektedir. Gömlekte kullanılan kumaş şeffaf olması ve astarsız kullanılmasından dolayı iç göstermektedir. Bu nedenle, iç çamaşır üzerine giyilen bu gömleğin üzerine yelek giyilmektedir. Gömleğin herhangi bir süslemesi bulunmamaktadır.

Resim 14: 9 No'lu Gömlek

Resim 15: 9 No'lu Gömlek detay görünüm

Kaynak: Kalkandelen Sonu' Ulusal Anayasa Müzesi Fotoğraf Müze Arşivi.

BİLGİ FORMU 10

Örnek	:	10
Resim	:	16,17
İnceleme Tarihi	:	27.07.2019
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	-
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	Satın alma
Giysi Parçasının Adı	:	Gömlek
Yöresel Adı	:	Göynek
Bulunduğu Yer	:	Tetovo Forum Kadınlar Derneği (Kalkandelen)
Kullanım Özelliği	:	Kent kesimi ve özel gün giyimi
Envanter No	:	633 (280-1b)
Tarihlendirme	:	XIX. yüzyıl başı
Boyut	:	-
Kullanılan Malzeme	:	Pamuk, ipek
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	El dokuması
Süslemede	:	Tığ oyası
Kullanılan Renk	:	Beyaz, mor, pembe, lacivert, altın sarısı
Kompozisyon	:	Gömlek Kuzey Makedonya Forum Derneğinde tespit edilmiş olup; 19. yüzyılın başları olarak tarihlendirilmiştir. Gömleğin zemin üzerine farklı kalınlıklarda sarı renkte sırmalarla boyuna şeritler gelecek şekilde desen verilerek dokunmuş olup; dokuma tezgâhlarında ipek ipliklerden dokunan kumaştan hazırlanmıştır. V yakalı göğsü açık, uzun, geniş kollu bol ve düz kesimlidir. Kol evi geniştir. Hareket kolaylığı sağlayabilmesi için kesimlerinin geniş dikildiği görülmektedir. Gömleğin ön ve arka bedeninde pens yoktur. Arka ve ön ortası dikişsiz, yakası V şekilli gömleğin kolu takma koldur. V oyuntulu yaka açığı olan gömlek yaka kenarları ve kol evi pembe, beyaz ve mor renklerde pamuk ipliği ile tığ işlemesi yapılan dantel ile süslenmiştir. Gömleğin V oyuntulu yaka açığı ve yaka kenarları, sarı renkli boncuklarla bezenmiştir.

Resim 16:10 No'lu Gömlek

Resim 17: 10 No'lu Gömlek yaka detayı

Kaynak: Tetovo Forum Kadınlar Derneği (Kalkandelen)

BİLGİ FORMU 11

Örnek	:	11
Resim	:	18
İnceleme Tarihi	:	21.11.2018
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	-
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	Satın alma
Giysi Parçasının Adı	:	Gömlek
Yöresel Adı	:	Entari
Bulunduğu Yer	:	İzmir Ege Üniversitesi Etnografya Müzesi
Kullanım Özelliği	:	Kent kesimi kadın giyimi
Envanter No	:	633 (280-1b)
Tarihlendirme	:	XIX. Yüzyıl
Boyut	:	Boy: 118 cm., en: 42cm., kol: 42cm.
Kullanılan Malzeme	:	Keten, yün
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	El dokuması
Süslemede	:	Ajur, susma, zincir işi, kanaviçe
Kullanılan Renk	:	Beyaz, kırmızı, mavi, sarı, yeşil, lacivert
Kompozisyon	:	Kuzey Makedonya Üsküp kırsal kesimi evli kadın giyimin parçası olan gömlek beyaz renklidir. Keten kumaştan yapılan entari (gömlek) üst bedene giyilen bir giysi parçasıdır. Gömlek 0 yaka olup, yaka açıklığı boyundan itibaren göğüs altına kadar (V) şeklinde açık, uzun, geniş kollu, bol ve düz kesimlidir. Kol evi oldukça geniş ve kol boyu dirsekte bitmektedir. Hareket kolaylığı sağlayabilmesi için kesimlerinin geniş dikildiği görülmektedir. Gömleğin kol ve yaka açıklığının kenarları dikdörtgen şeklinde iki parça halinde yün iplik ile dokunmuştur. Bu parçalar ajur, susma, zincir işi ve kanaviçe işlemesi tekniği ile beyaz, kırmızı, mavi, sarı, yeşil, lacivert renklerde pamuklu iplik kullanılarak süslenmiştir. Gömleğin, kol kısmı ise, beyaz, kırmızı, mavi, sarı, yeşil, lacivert renklerde pamuklu iplikler ile kanaviçe ve ajur tekniği kullanılarak süslenmiştir.

Resim 18: 11 No'lu Gömlek ve kol detayı

Kaynak: İzmir Ege Üniversitesi Etnografya Müzesi Arşivi.

BİLGİ FORMU 12

Örnek	:	12
Resim	:	19, 20, 21
İnceleme Tarihi	:	21.11.2018
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	-
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	Satın Alma
Giysi Parçasının Adı	:	Şalvar
Yöresel Adı	:	Çintıyan(Polalı)
Bulunduğu Yer	:	İzmir Ege Üniversitesi Etnografya Müzesi
Kullanım Özelliği	:	Kent kesimi evli kadın giyimi
Envanter No	:	585(236-2)
Tarihlendirme	:	XIX. yüzyıl
Boyut	:	Boy : 92 cm / en : 80 cm
Kullanılan Malzeme	:	İpek kumaş, sim sırma iplik, şerit, kaytan
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	-
Süslemede	:	Kordon tutturma
Kullanılan Renk	:	Kırmızı,altın sarısı
Kompozisyon	:	Kuzey Makedonya, Üsküp kent kesimi evli bayan giyimine ait olan çintıyan kırmızı renk ipek kumaştan tasarlanmıştır. İki paçanın arasına ek olarak, dört adet kumaşın dikilmesiyle çintıyanın genişliği sağlanmıştır. Çintıyanın eni çok geniş, boyu normal uzunluktadır. Bel yaklaşık olarak 5cm'den kıvrılarak uçkur geçirilerek bele tutturulmuştur. Dikiş izlerini kapatmak ve daha estetik bir görünüm vermek amacıyla üzerine şeritler dikilmiştir. Çintıyanın belden ayak bileğine doğru daralan paçaları olup; ön ve yan kısımları simetrik olarak sırma sim iplikler ile kordon tutturma tekniği kullanılarak süslenmiştir. Giyimde kolaylık sağlaması açısından çintıyanın paçaları geniş tutulmuş ve uç kısmı kaytanla süslenmiştir. Stilize dallar, çiçekler, "S" kıvrım ve daire kıvrım şekillerin oluşturduğu nakışlar anti natüralist bir yaklaşım sergilemektedir. Paçaları bitki ve çiçek motifleri ile nakışlarla kaplanmıştır.

Resim 19: 12 No'lu Şalvar

Resim 20: 12 No'lu Şalvar süsleme detayı

Resim 21: 12 No'lu Paça detayı

Kaynak: İzmir Ege Üniversitesi Etnografya Müzesi Arşivi.

BİLGİ FORMU 13

Örnek	:	13
Resim	:	22, 23, 24
İnceleme Tarihi	:	27.02.2019
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	30.04.1956
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	Satın alma
Giysi Parçasının Adı	:	Şalvar
Yöresel Adı	:	Çintiyan (Polalı)
Bulunduğu Yer	:	'Kalkandelen Sonu' Ulusal Anayasa Müzesi
Kullanım Özelliği	:	Kent kesimi ve tören giyimi
Envanter No	:	Uhb 374/460
Tarihlendirme	:	XIX. Yüzyıl
Boyut	:	-
Kullanılan Malzeme	:	İpek,sırma sim iplik, şerit, kaytan
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	-
Süslemeye	:	Kordon tutturma
Kullanılan Renk	:	Lacivert, altın sarısı

Kompozisyon :XIX.Yüzyıl olarak tarihlendirilen çintiyan lacivert renk olup, kadife kumaştan tasarlanmıştır. Çintiyanın astarı krem renkli pamuklu kumaş olup, beden ile aynı kesim özelliklerinde hazırlanmıştır. Çintiyanın, sadece sağ ve sol kenarlarında, ön ve arkasının ortasında olmak üzere dört adet pola dikilip paça boyuna kadar uzanan şeritleri olduğu görülmektedir. Giyimde kolaylık sağlaması açısından çintiyanın paçaları geniş tutulmuştur. İki paçanın arasına ek olarak, dört adet kumaşın dikilmesiyle çintiyanın genişliği sağlanmıştır. Çintiyanın eni çok geniş, boyu normal uzunluktadır. Bel yaklaşık olarak 3cm'den kıvrılarak lastik geçirilerek bele tutturulmuştur. Dikiş izlerini kapatmak ve daha estetik bir görünüm vermek amacıyla üzerine şeritler dikilmiştir. Çintiyanın belden ayak bileğine doğru daralan paçaları olduğu; ön ve yan kısımları simetrik olarak sırma, sim ipliklerle, çiçek motifleri ile kordon tutturma tekniği kullanılarak süslenmiştir. Paça kenarı kaytanla süslenmiştir.

Resim 22: 13 No'lu Çintiyan

Resim 23: 13 No'lu Çintiyan paça detay görünüm

Resim 24: 13 No'lu Çintiyan uçkur detay

Kaynak: Kalkandelen Sonu' Ulusal Anayasa Müzesi Fotoğraf Müze Arşivi.

BİLGİ FORMU 14

Örnek	:	14
Resim	:	25, 26, 27
İnceleme Tarihi	:	27.02.2019
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	25.01.1957
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	Satın alma
Giysi Parçasının Adı	:	Şalvar
Yöresel Adı	:	Çintiyarı (polalı)
Bulunduğı Yer	:	'Kalkandelen Sonu' Ulusal Anayasa Müzesi
Kullanım Özelliğı	:	Kent Kesimi ve Özel Gün Giyimi
Envanter No	:	Uhb/474
Tarihlendirme	:	XX. yüzyıl başı
Boyut	:	-
Kullanılan Malzeme	:	İpek, sim sırma iplik, şerit, kaytan
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	Hazır tekstil
Süslemede	:	Kordon tutturma
Kullanılan Renk	:	Sarı, altın sarısı, gümüş rengi, krem rengi,
Kompozisyon	:	XX.Yüzyıl başları olarak tarihlendirilen çintiyarı sarı renk olup, çiçek, dal ve yaprak motiflerinden oluşan kendin desenli ipek kumaştan tasarlanmıştır. Çintiyarının eni çok geniş, boyu normal uzunluktadır. İki paçanın arasına ek olarak, dört adet kumaşın dikilmesiyle çintiyarının genişliğı sağlanmıştır. Bel yaklaşık olarak 5cm'den kıvrılarak kuşak geçirilerek bele tutturulmuştur. Astar Kullanılmamıştır. Çintiyarının ön, yan ve paça kısımları turuncu ve siyah pamuklu kumaştan dikilip, üzerinde simetrik olarak sırma, sim iplikler kullanılarak, kordon tutturma tekniğı ile süslenmiştir. Süslemede bitkisel ve geometrik bezemeler kullanılarak, stilize dallar, yapraklar, ve "S" kıvrımlı motiflerin oluşturduğu nakışlar gözlemlenmektedir. Giyimde kolaylık sağlaması açısından çintiyarının paçaları geniş tutulmuştur. Paça kenar kısımları sırma kaytanla süslenmiştir.

Resim 25: 14 No'lu Çintiyan ön görünüm

Resim 26: 14 No'lu Çintiyan arka görünüm

Resim 27: 14 No'lu Çintiyan paça görünüm

Kaynak: Kalkandelen Sonu' Ulusal Anayasa Müzesi Fotoğraf Müze Arşivi.

BİLGİ FORMU 15

Örnek	:	15
Resim	:	28, 29, 30, 31
İnceleme Tarihi	:	9.07.2018
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	18.11.1987 (Rayha Ivanovsua tarafından satılmış)
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	Satın alma
Giyisi Parçasının Adı	:	Şalvar
Yöresel Adı	:	Dimi
Bulunduğu Yer	:	Kumanovo Ulusal Enstitüsü ve Müzesi
Kullanım Özelliği	:	Özel gün giyimi
Envanter No	:	I/1 356
Tarihlendirme	:	XIX. yüzyıl başı
Boyut	:	Uzunluk 1.20 cm
Kullanılan Malzeme	:	Pamuk,sırma, sim iplik, şerit, kaytan
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	El dokuması
Süslemede	:	Kordon tutturma
Kullanılan Renk	:	Kırmızı, altın sarısı

Kompozisyon : XX. yüzyılın başlarına ait olan şalvar (dimi), pamuklu kumaştan tasarlanmıştır. Diminin eni çok geniş, boyu 1.20 cm uzunluktadır. Bel yaklaşık olarak 5cm'den kıvrılarak pamuklu kuşak geçirilerek bele tutturulmuştur. Astar kullanılmamıştır. Diminin, ön ve arkasının ortasında olmak üzere iki adet şerit dikilip paça boyuna kadar uzanan şeritleri olmadığı gözlemlenmiştir. Paçalar şeritle, kenarları sırma kaytanla süslenmiştir.

Resim 28: 15 No'lu Dimi ön görünüm

Resim 29: 15 No'lu Dimi arka görünüm

Resim 30: 15 No'lu Dimi detay görünüm

Resim 31: 15 No'lu Dimi Paça detaygörünüm

BİLGİ FORMU 16

Örnek	:	16
Resim	:	32, 33
İnceleme Tarihi	:	27.02.2019
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	10.12.1951(Hanife Musova tarafından satılmış)
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	Satın Alma
Giyisi Parçasının Adı	:	Şalvar
Yöresel Adı	:	Çintiyan
Bulunduğu Yer	:	Kalkandalen Sonu' Ulusal Anayasa Müzesi
Kullanım Özelliği	:	Kent kesimi kadın giyimi
Envanter No	:	Uhb/283
Tarihlendirme	:	XX. yüzyılın başı
Boyut	:	-
Kullanılan Malzeme	:	Pamuk, kaytan, sırma sim iplik, kaytan, şerit
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	Tekstil ürünü
Süslemede	:	Kordon tutturma
Kullanılan Renk	:	Kırmızı, beyaz, altın sarısı
Kompozisyon	:	XX.Yüzyılın başlarına ait olan şalvar (Çintiyan), kırmızı ve beyaz renkli, inci çizgileri olan pamuklu kumaştan tasarlanmıştır. Astar kullanılmamıştır. Bel yaklaşık olarak 3cm'den kıvrılarak lastik geçirilerek bele tutturulmuştur. Diminin, ön ve arkasının ortasında ve paça boyuna kadar uzanan şeritleri olduğu gözlemlenmiştir. Şalvarın paça kenarı kaytanla süslenmiştir.

Resim 32: 16 No'lu Çintıyan ön-arka ve yan görünüm

Resim 33: 16 No'lu Dımı detay görünüm

Kaynak: Kalkandelen Sonu' Ulusal Anayasa Müzesi Fotoğraf Müze Arşivi.

BİLGİ FORMU 17

Örnek	:	17
Resim	:	34, 35, 36
İnceleme Tarihi	:	28.02.2019
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	-
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	-
Giyisi Parçasının Adı	:	Şalvar
Yöresel Adı	:	Çintiyan
Bulunduğu Yer	:	Üsküp (Kuzey Makedonya Müzesi sergisi)
Kullanım Özelliği	:	Kent kesimi kadın giyimi
Envanter No	:	-
Tarihlendirme	:	XIX. yüzyıl
Boyut	:	-
Kullanılan Malzeme	:	Kutnu, kaytan, şerit, hazır harç, sim sırma iplik
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	-
Süslemede	:	Kordon tutturma
Kullanılan Renk	:	Kırmızı, yeşil, beyaz , kahverengi
Kompozisyon	:	XX.Yüzyılın başlarına ait olan çintiyan, siklamen renkli, kutnu kumaştan yapılmıştır. Çintiyanın ön, arka kısmında U şeklinde şerit ve kaytanla süslenmiş olup, çevresi hazır harçla süslenmiştir. Bel yaklaşık olarak 3cm'den kıvrılarak, kalın bir ip geçirilerek bele tutturulmuştur. Astar kullanılmamıştır. Şalvar bol kesim olup, ayak bileğini sıkıca sarmaktadır. Bilek kısmına şerit dikilerek süslenmiştir.

Resim34: 17 No'lu Şalvar ön görünüm

Resim 35: 17 No'lu Şalvar arka görünüm

Resim 36: 17 No'lu Şalvar detay görünüm

BİLGİ FORMU 18

Örnek	:	18
Resim	:	37, 38, 39
İnceleme Tarihi	:	09.07.2018
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	10.12.1951
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	Satın alma
Giyisi Parçasının Adı	:	Şalvar
Yöresel Adı	:	Dimi (dimija)
Bulunduğu Yer	:	Kumanova Ulusal Enstitüsü Müzesi
Kullanım Özelliği	:	Özel gün giyimi
Envanter No	:	I/517
Tarihlendirme	:	XX. yüzyıl başı
Boyut	:	-
Kullanılan Malzeme	:	Saten, kaytan, sırma sim iplik, şerit
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	Tekstil ürünü
Süslemede	:	Kordon tutturma
Kullanılan Renk	:	Siklamen, altın sarısı, gümüş rengi, kahverengi
Kompozisyon	:	XX.Yüzyılın başlarına ait olan şalvar (Dimi), siklamen renkli, saten dokumadan yapılmıştır. Diminin ön, arka kısmında üçer ve yan kısımlarında da altı adet olmak üzere toplamda on iki adet şeritlerle süslenmiştir. Bu şeritler, diminin bel kısmından başlayıp ayak bileğine kadar uzanmıştır. Diminin ön kısım ve arka kısmında bulunan U şeklinde şerit ve iç kısmı gümüş renkli sim sırma ile kordon tutturma tekniği kullanılarak süslenmiştir. Bel yaklaşık olarak 3cm'den kıvrılarak kahverengi kalın bir ip geçirilerek bele tutturulmuştur. Astar kullanılmamıştır. Bilek kısmı şeritle çevrilmiş ve paça kenarı gümüş renkli kaytanla süslenmiştir.

Resim 37: 18 No'lu Dimi ön görünüm

Resim 38: 18 No'lu Dimi Arka Görünüm

Resim 39: 18 No'lu Dimi paça görünüm

BİLGİ FORMU 19

Örnek	: 19
Resim	: 40, 41, 42
İnceleme Tarihi	: 6.03.2019
Koleksiyona Geliş Tarihi	: -
Koleksiyona Geliş Biçimi	: Satın Alma
Giyisi Parçasının Adı	: Şalvar
Yöresel Adı	: Dimi (dimija)
Bulunduğu Yer	: Tetovokadınlar forum derneği (Kalkandelen)
Kullanım Özelliği	: Özel gün giyimi
Envanter No	: -
Tarihlendirme	: XX. Yüzyılın Başı
Boyut	: en: 73/boy: 85 cm.
Kullanılan Malzeme	: İpek, pamuk, sırma sim iplik, şerit, kaytan
Kullanılan Teknik	:
Zeminde	: Tekstil ürünü
Süslemede	: Kordon tutturma
Kullanılan Renk	: Pembe, beyaz, altın sarısı
Kompozisyon	: XX. yüzyılın başlarına ait dimija (Şalvar) örneği, Kalkandelen şehrine ait şehir kadın giyim çeşidi olup, ipek ve pamuk dokumalı dimija (Şalvar) ince çizgili kumaştan dikilmiştir. Diminin eni 73 cm. genişliğinde, boyu 85 cm. uzunluğunda olup, beli 5cm'den kıvrılarak kuşak geçirilerek bele tutturulmuştur. Astar kullanılmamıştır. Çintiyanın belden ayak bileğine doğru daralan paçaları olduğu; ön ve yan kısımları simetrik olarak sırma sim iplikler ile kordon tutturma tekniği kullanılarak süslenmiştir. Giyimde kolaylık sağlaması açısından çintiyanın paçaları geniş tutulmuştur. İki paçanın arasına ek olarak, dört adet kumaşın dikilmesiyle çintiyanın genişliği sağlanmıştır. Diminin ön, arka kısmında üç ve yan kısımlarında altı adet olmak üzere toplamda on iki adet sarı saten şeritlerle süslenmiştir. Bu şeritler, dikiş izlerini kapatmak ve daha estetik bir görünüm vermek amacıyla diminin bel kısmından başlayıp ayak bileğine kadar uzanmaktadır. Bilek kısmı şeritle çevrilmiş ve paçanın kenar kısımları kaytanla süslenmiştir.

Resim 40: 19 No'lu Dimi (dimija) görünüm

Resim 41: 19 No'lu Dimi (dimija) uçkur yeri detay görünüm

Resim 42: 19 No'lu Dimi paça detay görünüm

BİLGİ FORMU 20

Örnek	:	20
Resim	:	43, 44
İnceleme Tarihi	:	28.02.2019
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	-
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	-
Giysi Parçasının Adı	:	Şalvar
Yöresel Adı	:	Dimi (dimija)
Bulunduğu Yer	:	Üsküp (Kuzey Makedonya Müzesi sergisi)
Kullanım Özelliği	:	Kent kesimi giyimi
Envanter No	:	-
Tarihlendirme	:	XIX. Yüzyıl
Boyut	:	-
Kullanılan Malzeme	:	İpek, pamuk, şerit, sırma sim iplik,
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	Tekstil ürünü
Süslemede	:	Kordon tutturma
Kullanılan Renk	:	Pembe, siklamen
Kompozisyon	:	XIX.Yüzyıl olarak tarihlendirilen, KuzeyKuzey Makedonya'nın Üsküp şehrinde Cittymall Avm'de sergilenen çocuk giyimi olan dimi, pembe renk olup, çiçek, dal ve yaprak motiflerinden oluşan kendin desenli ipek kumaştan tasarlanmıştır. Bel yaklaşık olarak 3cm'den kıvrılarak lastik geçirilerek bele tutturulmuştur. Astar kullanılmamıştır. Diminin dikiş izlerini kapatmak ve daha estetik bir görünüm vermek amacıyla, ön, arka, yan kısımlarında toplamda dört adet şerit dikilmiştir. Bu şeritler, bel kısmından başlayıp ayak bileğine kadar uzanmaktadır. U şeklinde dikilen şeritlerin arası sim sırma ipliklerle kordon tutturma tekniği kullanılarak süslenmiştir. Diminin Paça kenarı saten, şeritle çevrelenmiş olup; kenar kısımları, siklamen rengine pamuklu kumaştan pililerle süslenmiştir.

Resim 43: 20 No'lu Şalvar ön ve arka görünümü

Resim 44: 20 No'lu Şalvar paça görünümü

BİLGİ FORMU 21

Örnek	: 21
Resim	: 45, 46
İnceleme Tarihi	: 28.02.2019
Koleksiyona Geliş Tarihi	: -
Koleksiyona Geliş Biçimi	: -
Giyisi Parçasının Adı	: Şalvar
Yöresel Adı	: Çintiyan
Bulunduğu Yer	: Üsküp
Kullanım Özelliği	: Üsküp (Kuzey Makedonya Müzesi sergisi)
Envanter No	: -
Tarihlendirme	: XIX. Yüzyıl
Boyut	: -
Kullanılan Malzeme	: Çuha, kaytan, şerit, sırma sim iplik
Kullanılan Teknik	:
Zeminde	: -
Süslemede	: Kordon tutturma
Kullanılan Renk	: Mor, altın sarısı
Kompozisyon	: Çintiyan mor renkli çuha kumaştan dikilmiştir. Çintiyanın ön kısmı şerit ve sim sırma ipliklerle kordon tutturma tekniği ile süslenmiştir. Astar kullanılmamıştır. Şalvar bol kesim olup, ayak bileğine kadar uzanmaktadır. Çintiyanın dikiş izlerini kapatmak ve daha estetik bir görünüm kazandırmak amacıyla, ön, arka, yan kısımlarında toplamda dört adet şerit dikilmiştir. Bu şeritler, bel kısmından başlayıp ayak bileğine kadar uzanmaktadır. Paça kenarı, kaytanla çevrelenmiş, şerit ve sırma sim ipliklerle kordon tutturma tekniği kullanılarak süslenmiştir.

Resim 45: 21 No'lu Şalvar ön görünüm

Resim 46: 21 No'lu Şalvar paça görünümü

BİLGİ FORMU 22

Örnek	:	22
Resim	:	47, 48, 49, 50
İnceleme Tarihi	:	3.03.2019
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	-
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	Satın alma
Giysi Parçasının Adı	:	Yelek
Yöresel Adı	:	Yelek
Bulunduğu Yer	:	Dr. Nikola Nežlobinski Ulusal Anayasa Müzesi (Struga)

Kullanım Özelliği	:	Kent kesimi, özel gün giyimi
Envanter No	:	449
Tarihlendirme	:	XX. yüzyıl başı
Boyut	:	
Kullanılan Malzeme	:	Pamuklu kumaş, astar, sırma sim iplikler, kaytan, agraf, pul
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	-
Süslemede	:	Kordon tutturma
Kullanılan Renk	:	Altın sarısı, kırmızı, beyaz

Kompozisyon : Yelek iki ön ve bir arka olmak üzere üç parçadan dikilmiştir ve bedene sıkı bir şekilde oturmaktadır. Düz kesimli penssiz bedendir. Beden boyu göğüs ortasına kadar olan yelek, U şekline benzer yaka uygulanmıştır. Ön beden oyuntusu göğüs hizasına kadar devam etmekte, ön ortası birbirinin üstüne gelecek şekilde agraflarla kapanmaktadır. İç taraftan nakış izlerini kapatmak için, kendinden desenli pamuklu kumaşla astarlanmıştır. Yelek sim sırma ipliklerle kordon tutturma tekniğinde nakışlarla süslenmiş olup, iki ön parçanın zemin kumaşı görünmemektedir. Yalnızca arka zemin kumaşı kırmızı renkte görünmektedir. Bu nakışların üzerine sarı ve gümüş renklerde süsleme unsuru olarak pullar kullanılmıştır. Yeleğin bütün kenar dikiş çizgilerinin üzeri S şeklinde kıvrımlı sim sırma kaytanla süslenmiştir. Geometrik ve bitkisel motiflerle bezenmiştir. Yeleğin ön, arka ve yan kısmı geometrik bezemelerde S, U kıvrım, düz şerit, daire; bitkisel bezemelerde çiçek motifleri kullanılmıştır.

Resim 47: 22 No'lu Yelek **Resim 48:** 22 No'lu Yelek arka görünüm

Resim 49: 22 No'lu Yelek detay görünüm

Resim 50: 22 No'lu Yelek yan görünüm

BİLGİ FORMU 23

Örnek	:	23
Resim	:	51, 52, 53
İnceleme Tarihi	:	3.03.2019
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	-
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	Satın alma
Giysi Parçasının Adı	:	Yelek
Yöresel Adı	:	Yelek
Bulunduğu Yer	:	Dr. Nikola Nezlobinski Ulusal Anayasa Müzesi (Struga)
Kullanım Özelliği	:	Kent kesimi, özel gün giyimi
Envanter No	:	450
Tarihlendirme	:	XIX. Yüzyıl Sonu, XX. Yüzyılın Baş
Boyut	:	-
Kullanılan Malzeme	:	Pamuklu kumaş, astar, sırma sim iplik, kaytan, agraf, sırma düğme, boncuk
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	-
Süslemede	:	Kordon tutturma
Kullanılan Renk	:	Altın sarısı, kırmızı, beyaz, sarı, kırmızı, eflatun, mavi, pembe, turuncu, kahverengi, yeşil

Kompozisyon : Yelek iki ön ve bir arka olmak üzere üç parçadan dikilmiştir ve bedene sıkı bir şekilde oturmaktadır. Düz kesimli penssiz bedendir. Yeleğin, ön ortası açık olarak çalışılmış olup; yaka açığından öne doğru genişleyen parçalar hakimdir. Genişleyen parçalar ön kapama payı verilerek ön ortası göğüs üstünde agraftan kapama yapılmıştır. Beden boyu göğüs ortasına kadar olan yelek, V şekline benzer yaka uygulanmıştır. İç taraftan nakış izlerini kapatmak için, el dikişi ile pamuklu kumaşla astarlanmıştır. Yelek sim sırma ipliklerle kordon tutturma tekniğinde nakışlar ile süslenmiş olup, zemin kumaşı görünmemektedir. Bu nakışların üzerine süsleme unsuru olarak çiçek, yaprak şeklinde hazır pullar kullanılmıştır. Geometrik ve bitkisel motiflerle bezenmiş yeleğin ön, arka ve yan kısmı geometrik bezemelerde S kıvrım, daire kıvrım; bitkisel bezemelerde çiçek motifleri kullanılmıştır. Yeleğin bütün kenar dikiş çizgilerinin üzeri kaytanla süslenmiş olup, her iki kenarında yaka boyunca sim sırma iplikler ile sarılmış elips şeklinde düğmeler bulunmaktadır. Ucuna kırmızı renkte boncuklar

dikilmiştir. Bu düğmelerin hiçbir işlevselliği bulunmayıp, yalnızca süsleme unsuru olarak kullanılmıştır.

Resim 51: 22 No'lu Yelek ön görünüm

Resim 52: 22 No'lu Yelek arka görünüm

Resim 53: 22 No'lu Yelek yan görünüm

BİLGİ FORMU 24

Örnek	:	24
Resim	:	54, 55, 56
İnceleme Tarihi	:	3.03.2019
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	-
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	Satın Alma
Giysi Parçasının Adı	:	Yelek
Yöresel Adı	:	Yelek
Bulunduğu Yer	:	Dr. Nikola Nezlobinski Ulusal Anayasa Müzesi (Struga)

Kullanım Özelliği : Kent kesimi, özel gün giyimi

Envanter No : 451

Tarihlendirme : XIX. yüzyıl sonu, xx. yüzyılın başı

Boyut : -

Kullanılan Malzeme : Pamukluastar, kadife kumaş, sırma sim iplikler,
şerit, kaytan, agraf, sırma düğme, boncuk

Kullanılan Teknik :

Zeminde : -

Süslemede : Kordon tutturma

Kullanılan Renk : Bordo, altın sarısı, kırmızı, beyaz

Kompozisyon : Yelek iki ön ve bir arka olmak üzere üç parçadan dikilmiştir ve bedene sıkı bir şekilde oturmaktadır. Düz kesimli penssiz bedendir. Yeleğin, ön ortası açık olarak çalışılmış olup; yaka açığından öne doğru genişleyen parçalar hakimdir. Genişleyen parçalar ön kapama payı verilmeden, ön ortası göğüs üstünde uç uca agraf ile kapama yapılmıştır. Beden boyu göğüs ortasına kadar olan yelek, U şekline benzer yaka uygulanmıştır. İç taraftan nakış izlerini kapatmak için, pamuklu kumaşla astarlanmıştır. Yeleğin bütün kenar dikiş çizgilerinin üzeri kaytanla süslenmiş olup, her iki kenarında yaka boyunca sim sırma iplikler ile sarılmış elips şeklinde düğmeler bulunmaktadır. Ucuna kırmızı renkte boncuklar dikilmiştir. Yelek sim sırma ipliklerle kordon tutturma tekniğinde nakışlar ve üzeri pullarla ile süslenmiş olup, zemin kumaşı bordo kadife görünmektedir. Kordon tutturma tekniği ile yapılmış nakışların dışında, süsleme unsuru olarak şeritler de kullanılmıştır. Şeritlerin üzerinde bulunan bitkisel yaprak motifleri, simetrik ve birbirine bağlantılı motif tekrarları şeklinde sıralanmıştır. Yeleğin tüm kenarı kaytanla kaplanmıştır. Bitkisel motifler anti natüralist, geometrik motifler ise, soyut bir yaklaşımla sergilenmiştir. Yeleğin arka zemin kısmı bitkisel motiflerle çiçek,

yaprak ve dallar simetrik bir şekilde yerleştirilmiştir. Şeritlerin etrafı ise, düz şerit ve suyolu şeklinde daire kıvrım, geometrik motifler yerleştirilmiştir.

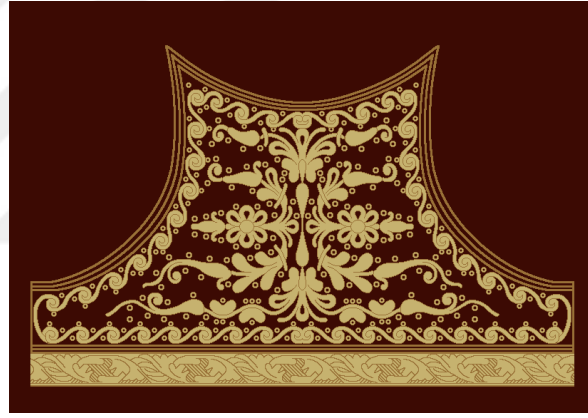
Resim 54: 24 No'lu Yelek ön görünüm

Resim 55: 24 No'lu Yelek arka görünüm

Resim 56: 24 No'lu Yelek yan görünüm

Çizim 2

BİLGİ FORMU 25

Örnek	:	25
Resim	:	57, 58, 59
İnceleme Tarihi	:	3.03.2019
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	-
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	Satın alma
Giyisi Parçasının Adı	:	Yelek
Yöresel Adı	:	Yelek
Bulunduğu Yer	:	Dr. Nikola Nežlobinski Ulusal Anayasa Müzesi (Struga)
Kullanım Özelliği	:	Kent kesimi, özel gün giyimi
Envanter No	:	452
Tarihlendirme	:	XX. yüzyıl başı
Boyut	:	-
Kullanılan Malzeme	:	Pamuklu kumaş, astar, sırma iplik, kaytan, agraf
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	-
Süslemede	:	Kordon tutturma
Kullanılan Renk	:	Siyah, çingene pembesi
Kompozisyon	:	Yelek iki ön ve bir arka olmak üzere üç parçadan dikilmiştir ve bedene sıkı bir şekilde oturmaktadır. Düz kesimli penssiz bedendir. Yeleğin, ön ortası açık olarak çalışılmış olup; yaka açığından öne doğru genişleyen parçalar hakimdir. Genişleyen parçalar ön kapama payı verilerek, ön ortası göğüs üstünde üst üste gelecek şekilde agraf ile kapama yapılmıştır. Beden boyu göğüs ortasına kadar olan yelek, U şekline benzer yaka uygulanmıştır. İç taraftan nakış izlerini kapatmak için pamuklu kumaşla astarlanmıştır. Yeleğin bütün kenar dikiş çizgilerinin üzeri siyah renkte S şeklinde kıvrımlı kaytanla süslenmiştir. Yelek sırma ipliklerle kordon tutturma tekniğinde nakışlar ile süslenmiş olup, zemin kumaşı yeleğin arka kısmında çingene pembesi renk görünmektedir. Geometrik ve bitkisel motiflerle bezenmiş yeleğin ön, arka ve yan kısmı geometrik bezemelerde S kıvrım, daire kıvrım, düz şerit; bitkisel bezemelerde lale motifi kullanılmıştır.

Resim 57: 25 No'lu Yelek ön görünüm

Resim 58: 25 No'lu Yelek arka görünüm

Resim 59: 25 No'lu Yelek detay görünüm

BİLGİ FORMU 26

Örnek	:	26
Resim	:	60, 61, 62
İnceleme Tarihi	:	9.07.2018
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	24.05.1992
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	Tomislav Lukovski Tarafından satılmış
Giysi Parçasının Adı	:	Yelek
Yöresel Adı	:	Yelek
Bulunduğu Yer	:	Kumanovo Ulusal Enstitüsü Müzesi
Kullanım Özelliği	:	Kırsal kesim giyimi
Envanter No	:	I/1 503
Tarihlendirme	:	XIX. yüzyıl sonu
Boyut	:	-
Kullanılan Malzeme	:	çuha, sim sırma iplik, astar, keten, kaytan
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	-
Süslemede	:	Kordon tutturma
Kullanılan Renk	:	Hardal sarısı, altın sarısı, gümüş rengi, beyaz
Kompozisyon	:	Yelek iki ön ve bir arka olmak üzere üç parçadan dikilmiştir ve bedene sıkı bir şekilde oturmaktadır. Düz kesimli penssiz bedendir. Hardal sarısı çuhadan dikilmiş olan yeleğin, ön ortası açık olarak çalışılmıştır. Beden boyu bele kadar olan yelek, yuvarlak yaka uygulanmıştır. İç taraftan nakış izlerini kapatmak için, el dikişi ile keten beyaz kumaşla astarlanmıştır. Yeleğin bütün kenar dikiş çizgilerinin üzeri kaytan ve şeritler ile süslenmiştir. Yeleğin ön zemin kısmında kullanılan şeritlerin etrafı gümüş renkli sim sırma iplikle kordon tutturma tekniği kullanılarak, düz ve daire kıvrımlarla süslenmiştir. Yeleğin arka zemin kısmı, bitkisel bezemelerde naturalist çiçek, yaprak ve dallardan oluşan bir kompozisyon oluşturulmuştur. Bu bitkisel motifler altın sarısı ve gümüş renkte sim sırma iplikler ile, kordon tutturma tekniğinde nakışlar ile süslenmiş olup, çevresi, verev gelecek şekilde şerit ve kaytanlarla çevrelenmiştir.

Resim 60: 26 No'lu Yelek ön görünüm

Resim 61: 26 No'lu Yelek arka görünüm

Resim 62: 26 No'lu Yelek detay görünüm

BİLGİ FORMU 27

Örnek	:	27
Resim	:	63, 64, 65
İnceleme Tarihi	:	9.07.2018
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	18.11.1987
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	Rayha Ivanovsua Tarafından Verilmiş
Giysi Parçasının Adı	:	Yelek
Yöresel Adı	:	Yelek
Bulunduğu Yer	:	Kumanovo Ulusal Enstitüsü Müzesi
Kullanım Özelliği	:	Kırsal kesim giyimi
Envanter No	:	I/1 357
Tarihlendirme	:	XIX. yüzyıl sonu
Boyut	:	En: 50cm, boy:30 cm
Kullanılan Malzeme	:	Kadife kumaş, pamuklu kumaş, şerit
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	El dokuması
Süslemede	:	-
Kullanılan Renk	:	Bordo, altın sarısı

Kompozisyon : Yelek iki ön ve bir arka olmak üzere üç parçadan dikilmiştir ve bedene sıkı bir şekilde oturmaktadır. Düz kesimli penssiz bedendir. Bordo kadife kumaştan dikilmiş olan yeleğin, ön ortası açık olarak çalışılmıştır ve bir düğme ile tuturulmaktadır. Beden boyu göğüs altına kadar olan yelek, V yaka uygulanmıştır. İç taraftan nakış izlerini kapatmak için, pamuklu kumaşla astarlanmıştır. Yeleğin bütün kenar dikiş çizgilerinin üzeri altın sarısı renginde sırma şerit ile süslenmiştir.

Resim 63: 27 No'lu Yelek ön görünüm

Resim 64: 27 No'lu Yelek arka görünüm

Resim 65: 27 No'lu Yelek iç detay görünüm

BİLGİ FORMU 28

Örnek	:	28
Resim	:	66, 67, 68
İnceleme Tarihi	:	9.07.2018
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	14.08.2013
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	Milka Josifovska tarafından verilmiştir.
Giysi Parçasının Adı	:	Yelek
Yöresel Adı	:	Yelek
Bulunduğu Yer	:	Kumanovo Ulusal Enstitüsü Müzesi
Kullanım Özelliği	:	Kırsal kesim, özel gün giyimi
Envanter No	:	I/1010
Tarihlendirme	:	XIX. Yüzyıl Sonu
Boyut	:	En:40/Boy:35 cm
Kullanılan Malzeme	:	Şerit, kaytan, sim, sırma iplik, pamuklu kumaş, agraf
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	-
Süslemede	:	Kordon tutturma
Kullanılan Renk	:	Lacivert, altın sarısı, turuncu

Kompozisyon : Yelek iki ön ve bir arka olmak üzere üç parçadan dikilmiştir ve bedene sıkı bir şekilde oturmaktadır. Düz kesimli penssiz bedendir. Bordo kadife kumaştan dikilmiş olan yeleğin, ön ortası açık olarak çalışılmıştır parçalar ön kapama payı verilmeden, ön ortası göğüs altında uç uca agraf ile kapama yapılmıştır. Beden boyu göğüs altına kadar olan yelek, V yaka uygulanmıştır. İç taraftan nakış izlerini kapatmak için, pamuklu kumaşla astarlanmıştır. Yelek sim sırma ipliklerle kordon tutturma tekniğinde nakışlar ile süslenmiş olup, turuncu renkli zemin kumaşı görünmektedir.Yalnızca giysi parçasının arka zemininde görünmektedir. Yeleğin ön ve arka zemini geometrik bezemelerde S, kıvrım, düz şerit, daire kıvrım ve daire şeklinde motifler yerleştirilmiştir. Yeleğin bütün kenar dikiş çizgilerinin üzeri altın sarısı renginde şerit ve kaytanla ile süslenmiş olup, yaka boyunca sim sırma iplikler ile kordon tutturma tekniğinde kaytan ile bezenmiştir.

Resim 66: 28 No'lu Yelek ön görünüm

Resim 67: 28 No'lu Yelek arka görünüm

Resim 68: 28 No'lu Yelek detay görünüm

BİLGİ FORMU 29

Örnek	:	29
Resim	:	69, 70, 71
İnceleme Tarihi	:	9.07.2018
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	-
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	-
Giyisi Parçasının Adı	:	Yelek
Yöresel Adı	:	Yelek
Bulunduğu Yer	:	Kumanovo Ulusal Enstitüsü Müzesi
Kullanım Özelliği	:	Kırsal Kesim, Özel Gün Giyimi
Envanter No	:	I/519
Tarihlendirme	:	XX. Yüzyıl Başı
Boyut	:	En: 50cm, boy:35 cm
Kullanılan Malzeme	:	Saten kumaş, şerit
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	Tekstil ürünü
Süslemede	:	-
Kullanılan Renk	:	Siklamen, altın sarısı
Kompozisyon	:	Yelek iki ön ve bir arka olmak üzere üç parçadan dikilmiştir ve bedene sıkı bir şekilde oturmaktadır. Düz kesimli penssiz bedendir. Siklamen (çingene pembesi) renginde saten kumaştan dikilmiş olan yeleğin, ön ortası açık olarak çalışılmıştır. Beden boyu göğüs ortasına kadar olan yelek, yuvarlak yaka uygulanmıştır. Astar kullanılmamıştır. Yeleğin bütün kenar dikiş çizgilerinin üzeri altın sarısı renginde şerit ile süslenmiştir.

Resim 69: 29 No'lu Yelek ön görünüm

Resim 70: 29 No'lu Yelek arka görünüm

Resim 71: 29 No'lu Yelek detay görünüm

BİLGİ FORMU 30

Örnek	:	30
Resim	:	72, 73
İnceleme Tarihi	:	4.07.2018
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	Ohrid, 1954
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	Satın Alma
Giysi Parçasının Adı	:	Yelek
Yöresel Adı	:	Yelek
Bulunduğu Yer	:	Bitola Enstitüsü ve Müzesi
Kullanım Özelliği	:	Kent kesimi, özel gün giyimi
Envanter No	:	UHb SP24
Tarihlendirme	:	XIX. Yüzyıl
Boyut	:	En: 43.5/boy: 30.5 cm
Kullanılan Malzeme	:	Çuha, sırma iplik, pamuklu kumaş, şerit, agraf, kaytan
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	-
Süslemede	:	Kordon tutturma
Kullanılan Renk	:	Lacivert, altın sarısı, beyaz

Kompozisyon : Yelek iki ön ve bir arka olmak üzere üç parçadan dikilmiştir ve bedene sıkı bir şekilde oturmaktadır. Düz kesimli penssiz bedendir. Lacivert çuha kumaştan dikilmiş olan yeleğin, ön ortası açık olarak çalışılmıştır parçalar ön kapama payı verilmeden, ön ortası göğüs altında uç uca agraf ile kapama yapılmıştır. Beden boyu göğüs altına kadar olan yelek, V yaka uygulanmıştır. İç taraftan nakış izlerini kapatmak için, beyaz pamuklu kumaşla astarlanmıştır. Yelek sim sırma ipliklerle kordon tutturma tekniğinde nakışlar ve şerit ile süslenmiş olup, lacivert renkli zemin kumaşı görünmektedir. Yeleğin bütün kenar dikiş çizgilerinin üzeri yarım daire dilimler şeklinde kaytanla kordon tutturma tekniği kullanılarak süslenmiştir. Geometrik ve bitkisel motiflerle kordon tutturma tekniği kullanılarak bezenmiştir. Yeleğin ön, arka ve yan kısmı geometrik bezemelerde daire ve kare şekillerle; bitkisel bezemelerde çiçek ve yaprak motifleri kullanılmıştır. Şeritler ise, dallar ve yaprak motifleri ile bezenmiştir.

Resim 72: 30 No'lu Yelek ön görünüm

Resim 73: 30 No'lu Yelek detay görünüm

BİLGİ FORMU 31

Örnek	:	31
Resim	:	74, 75, 76, 77
İnceleme Tarihi	:	4.07.2018
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	-
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	Satın Alma
Giysi Parçasının Adı	:	Yelek
Yöresel Adı	:	Yelek
Bulunduğu Yer	:	Bitola Enstitüsü ve Müzesi
Kullanım Özelliği	:	Kent kesimi, özel gün giyimi
Envanter No	:	Uhb Sp 25
Tarihlendirme	:	XIX. Yüzyıl
Boyut	:	En: 38/Boy: 32.5 cm
Kullanılan Malzeme	:	Pamuklu kumaş astar, sim sırma iplik,şerit, sırma düğme,agraf, pul, boncuk, kaytan
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	-
Süslemede	:	Kordon tutturma
Kullanılan Renk	:	Altın sarısı, gümüş rengi, turuncu, kırmızı
Kompozisyon	:	Yelek iki ön ve bir arka olmak üzere üç parçadan dikilmiştir

ve bedene sıkı bir şekilde oturmaktadır. Düz kesimli penssiz bedendir. Yeleğin, ön ortası açık olarak çalışılmış olup; yaka açığından öne doğru genişleyen parçalar hakimdir. Genişleyen parçalar ön kapama payı verilmeden, ön ortası göğüs üstündeagraf ile kapama yapılmıştır. Beden boyu göğüs ortasına kadar olan yelek, yuvarlak yaka uygulanmıştır. İç taraftan nakış izlerini kapatmak için pamuklu kumaşla astarlanmıştır. Yeleğin bütün kenar dikiş çizgilerinin üzeri ve arka zemininde gümüş renkli sim, sırma kaytanla kordon tutturma tekniği kullanılarak süslenmiş olup, her iki kenarında yaka boyunca sim sırma iplikler ile sarılmış elips şeklinde düğmeler bulunmaktadır. Ucuna kırmızı renkte boncuklar dikilmiştir. Bu düğmelerin hiçbir işlevselliği bulunmayıp, yalnızca süsleme unsuru olarak kullanılmıştır. Yelek sim sırma ipliklerle kordon tutturma tekniğinde nakışlar ve pullarla ile süslenmiştir. Bu nakışların dışında, süsleme unsuru olarak şeritler de kullanılmıştır. Şeritlerin üzerinde bulunan bitkisel yaprak motifleri, simetrik ve birbirine bağlantılı motif tekrarları şeklinde sıralanmıştır. Yeleğin yan ve

arka zemin kısmı geometrik bezemelerle, S kıvrım, daire kıvrım, düz şerit şeklinde motifler yerleştirilmiştir. Desen simetrik ve birbirine bağlantılı motif tekrarları şeklinde tasarlanmıştır.

Resim 74: 31 No'lu Yelek ön görünüm

Resim 75: 31 No'lu Yelek arka görünüm

Resim 76: 31 No'lu Yelek yan görünüm

Resim 77: 31 No'lu Yelek detay görünüm

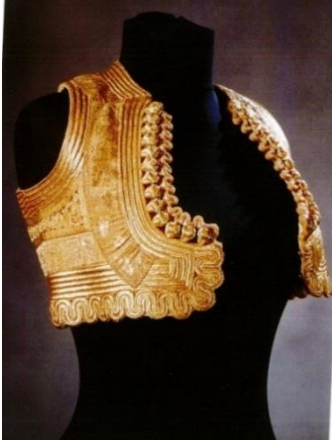
BİLGİ FORMU 32

Örnek	: 32
Resim	: 78, 79, 80
İnceleme Tarihi	: 4.07.2018
Koleksiyona Geliş Tarihi	: -
Koleksiyona Geliş Biçimi	: -
Giysi Parçasının Adı	: Yelek
Yöresel Adı	: Yelek
Bulunduğu Yer	: Bitola Enstitüsü ve Müzesi
Kullanım Özelliği	: Kent kesimi, özel gün giyimi
Envanter No	: Uhb Sp 23
Tarihlendirme	: XIX. yüzyıl
Boyut	: En: 38/boy: 32.5cm
Kullanılan Malzeme	: Keten, sim sırma iplik, pul, agraf, sırma düğme, şerit, boncuk, kaytan
Kullanılan Teknik	:
Zeminde	: -
Süslemede	: Kordon tutturma
Kullanılan Renk	: Altın sarısı, beyaz, kırmızı, mavi

Kompozisyon : Yelek iki ön ve bir arka olmak üzere üç parçadan dikilmiştir ve bedene sıkı bir şekilde oturmaktadır. Düz kesimli penssiz bedendir. Yeleğin, ön ortası açık olarak çalışılmış olup; yaka açığından öne doğru genişleyen parçalar hakimdir. Genişleyen parçalar ön kapama payı verilmeden, ön ortası göğüs üstünde agraf ile kapama yapılmıştır. Beden boyu göğüs ortasına kadar olan yelek, U şeklinde yaka uygulanmıştır. İç taraftan nakış izlerini kapatmak için, beyaz renkte pamuklu kumaşla astarlanmıştır. Yeleğin bütün kenar dikiş çizgilerinin üzeri S şeklinde kıvrımlı kaytanlakordon tutturma tekniği kullanılarak süslenmiş olup, her iki kenarında yaka boyunca sırma düğmeler bulunmaktadır. Ucuna kırmızı ve mavi renklerde boncuklar dikilmiştir. Bu düğmelerin hiçbir işlevselliği bulunmayıp, yalnızca süsleme unsuru olarak kullanılmıştır. Yelek çok bükümlü sim sırma ipliklerle kordon tutturma tekniğinde nakışlar ile bezenmiş olup, üzeri sarı pullarla süslenmiştir. Bu nakışların dışında, süsleme unsuru olarak şeritler de kullanılmıştır. Yeleğin yan ve arka zemin kısmı geometrik bezemelerde, S kıvrım, daire kıvrım, düz şerit şeklinde; bitkisel bezemelerde çiçek, yaprak motifleri ile tasarlanmıştır.

Resim 78: 32 No'lu Yelek

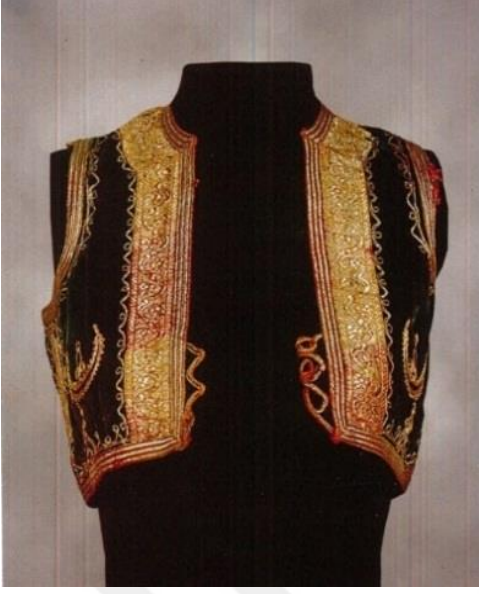
Resim 79: 32 No'lu Yelek yan görünüm

Resim 80: 32 No'lu Yelek detay görünüm

BİLGİ FORMU 33

Örnek	:	33
Resim	:	81, 82
İnceleme Tarihi	:	2.07.2018
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	-
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	-
Giysi Parçasının Adı	:	Yelek
Yöresel Adı	:	Yelek
Bulunduğu Yer	:	Ohri Ulusal Anayasa Enstitüsü ve Müzesi
Kullanım Özelliği	:	Kent kesimi, özel gün giyimi
Envanter No	:	1574
Tarihlendirme	:	XIX. yüzyıl
Boyut	:	-
Kullanılan Malzeme	:	Kadife kumaş,sim sırma iplik, şerit, kaytan
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	-
Süslemede	:	Kordon tutturma
Kullanılan Renk	:	Koyu yeşil,altın sarısı
Kompozisyon	:	Yelek iki ön ve bir arka olmak üzere üç parçadan dikilmiştir ve bedene sıkı bir şekilde oturmaktadır. Düz kesimli penssiz bedendir. Kadife kumaştan dikilmiş yeleğin, ön ortası açık olarak çalışılmış olup; ön kapama payı verilmeden, ön ortası göğüs altında düğme ile kapama yapılmıştır. Beden boyu göğüs altına kadar olan yelek, yuvarlak yaka uygulanmıştır. Yeleğin bütün kenar dikiş çizgilerinin sim, sırma kaytanlakordon tutturma tekniği kullanılarak süslenmiştir. Yeleğin her iki kenarında üç adet sim, sırma iplikler ile sarılmış oval şeklinde agraf ve ilikler yapılmış ve göğüs altından tutturulmaktadır. Yeleğin ön ve arka zemini çok bükümlü sim ve sırma ipliklerle kordon tutturma tekniğinde nakışlar ile bezenmiştir. Kordon tutturma tekniği ile yapılmış nakışların dışında, süsleme unsuru olarak şeritler de kullanılmıştır. Şeritlerin üzerinde bulunan bitkisel çiçek ve yaprak motifleri, simetrik ve birbirine bağlantılı motif tekrarları şeklinde sıralanmıştır. Yeleğin sırsıyla ön, yan ve arka zemini geometrik bezemelerde, S kıvrım, daire kıvrım şeklinde tasarlanmıştır. Geometrik motifler, soyut bir yaklaşımla sergilenmiştir.

Resim 81: 33 No'lu Yelek ön görünüm

Resim 82: 33 No'lu Yelek arka görünüm

Kaynak: Ohrid Ulusal Anayasa Enstitüsü ve Müzesi Arşivi.

BİLGİ FORMU 34

Örnek	:	34
Resim	:	83, 84
İnceleme Tarihi	:	2.07.2018
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	-
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	-
Giysi Parçasının Adı	:	Yelek
Yöresel Adı	:	Yelek
Bulunduğu Yer	:	Ohri Ulusal Anayasa Enstitüsü ve Müzesi
Kullanım Özelliği	:	Kent kesimi giyimi
Envanter No	:	1573
Tarihlendirme	:	XIX. yüzyıl
Boyut	:	-
Kullanılan Malzeme	:	Çuha, sim sırma iplik, şerit,agraf, sırma düğme, kaytan
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	El dokuması
Süslemede	:	Kordon tutturma
Kullanılan Renk	:	Bordo, altın sarısı

Kompozisyon : Yelek iki ön ve bir arka olmak üzere üç parçadan dikilmiştir ve bedene sıkı bir şekilde oturmaktadır. Düz kesimli penssiz bedendir. Çuha kumaştan dikilmiş yeleşin, ön ortası açık olarak çalışılmış olup; ön kapama payı verilmeden, ön ortası göğüs altında agraflar ile kapama yapılmıştır. Beden boyu göğüs altına kadar olan yelek, yuvarlak yaka uygulanmıştır. Yeleşin bütün kenar dikiş çizgilerinin üzeri sim, sırma kaytanla süslenmiş olup, her iki kenarında yaka boyunca sim ve kılaptan iplikler ile sarılmış elips şeklinde düğmeler bulunmaktadır. Ucuna kırmızı renkte boncuklar dikilmiştir. Beden boyu göğüs altına kadar olan yelek, V şeklinde yaka uygulanmıştır. Yeleşin yan kısımları ve arka zemini çok bükümlü sim ve sırma ipliklerle kordon tutturma tekniğinde nakışlar ile bezenmiştir. Bitkisel bezemelerde, lale ve yaprak motifleri tasarlanmıştır. Kordon tutturma tekniği ile yapılmış nakışların dışında, süsleme unsuru olarak şeritler de kullanılmıştır. Şeritlerin üzerinde bulunan bitkisel yaprak ve dal motifleri, simetrik ve birbirine bağlantılı motif tekrarları şeklinde sıralanmıştır.

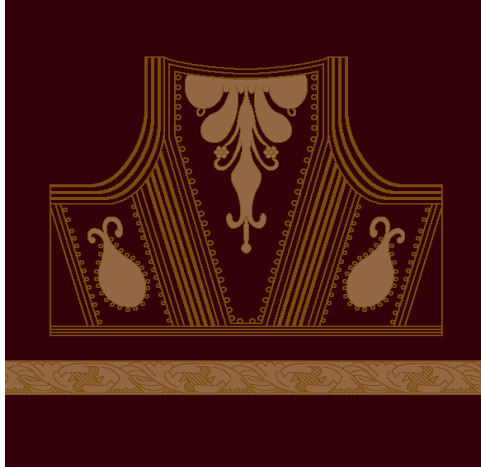

Resim 83: 34 No'lu Yelek ön görünüm

Resim 84: 34 No'lu Yelek arka görünüm

Kaynak: Ohrid Ulusal Anayasa Enstitüsü ve Müzesi Arşivi.

Çizim 3

BİLGİ FORMU 35

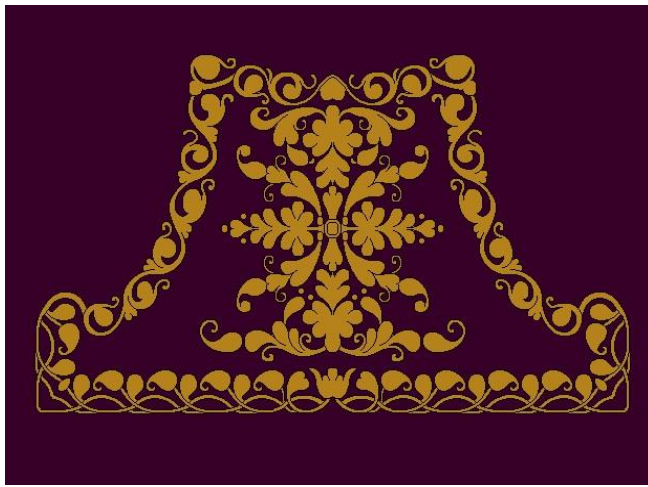
Örnek	:	35
Resim	:	85, 86
İnceleme Tarihi	:	2.07.2018
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	-
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	-
Giysi Parçasının Adı	:	Yelek
Yöresel Adı	:	Yelek
Bulunduğu Yer	:	Ohri Ulusal Anayasa Enstitüsü ve Müzesi
Kullanım Özelliği	:	Kent kesimi giyimi
Envanter No	:	1575
Tarihlendirme	:	XIX. yüzyıl
Boyut	:	-
Kullanılan Malzeme	:	Kadife kumaş, pamuklu kumaş, sim sırma iplik, şerit,agraf, sırma düğme, boncuk, kaytan
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	-
Süslemede	:	Kordon tutturma
Kullanılan Renk	:	Mor, altın sarısı
Kompozisyon	:	Yelek iki ön ve bir arka olmak üzere üç parçadan dikilmiştir ve bedene sıkı bir şekilde oturmaktadır. Düz kesimli penssiz bedendir. Yeleğin, ön ortası açık olarak çalışılmış olup; yaka açığından öne doğru genişleyen parçalar hakimdir. Genişleyen parçalar ön kapama payı verilmeden, ön ortası göğüs altında uç ucaagraf ile kapama yapılmıştır. Beden boyu göğüs altına kadar olan yelek, yuvarlak yaka uygulanmıştır. İç taraftan nakış izlerini kapatmak için, el dikişi ile pamuklu kumaşla astarlanmıştır. Yeleğin bütün kenar dikiş çizgilerinin üzeri sim ve sırma kaytanla pilili şekilde süslenmiş olup, her iki kenarında yaka boyunca sim ve sırma iplikler ile sarılmış elips şeklinde sırma düğmeler bulunmaktadır. Ucuna kırmızı renkte boncuklar dikilmiştir. Bu düğmelerin hiçbir işlevselliği bulunmayıp, yalnızca süsleme unsuru olarak kullanılmıştır. Yelek sim sırma ipliklerle kordon tutturma tekniğinde nakışlar ve pullar ile süslenmiş olup, zemin kumaşı mor kadife görünmektedir. Kordon tutturma tekniği ile yapılmış nakışların dışında, süsleme unsuru olarak sı şeritler de kullanılmıştır. Şeritlerin üzerinde bulunan bitkisel yaprak motifleri, simetrik ve birbirine bağlantılı motif tekrarları şeklinde sıralanmıştır. Yeleğin tüm kenarı kaytanla kordon tutturma

tekniki ile kaplanmıştır. Yeleğin arka zemin kısmı bitkisel motiflerle iek, yaprak ve dallar simetrik bir şekilde yerleştirilmiştir. şeritlerin etrafı ise, ortasında lale motifi, etrafı dal ve yapraklarla simetrik, birbirine bağlantılı motif tekrarları, yeleğin yan kısımlarına doğru sıralanmıştır.

Resim 85: 35 No'lu Yelek **Resim 85:** 35 No'lu Yelek arka

Kaynak: Ohrid Ulusal Anayasa Enstitüsü ve Müzesi Arşivi.

Çizim 4

BİLGİ FORMU 36

Örnek	:	36
Resim	:	86, 87
İnceleme Tarihi	:	2.07.2018
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	-
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	-
Giysi Parçasının Adı	:	Yelek
Yöresel Adı	:	Yelek
Bulunduğu Yer	:	Ohri Ulusal Anayasa Enstitüsü ve Müzesi
Kullanım Özelliği	:	Kent kesimi, özel gün giyimi
Envanter No	:	1576
Tarihlendirme	:	XIX. yüzyıl
Boyut	:	-
Kullanılan Malzeme	:	Kadife ve pamuklu kumaş, şerit, sim sırma iplik, agraf, kaytan, sırma düğme, boncuk, kaytan
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	-
Süslemede	:	Kordon tutturma
Kullanılan Renk	:	Bordo, kırmızı, altın sarısı, beyaz
Kompozisyon	:	Yelek iki ön ve bir arka olmak üzere üç parçadan dikilmiştir ve bedene sıkı bir şekilde oturmaktadır. Düz kesimli penssiz bedendir. Yeleğin, ön ortası açık olarak çalışılmış olup; yaka açığından öne doğru genişleyen parçalar hakimdir. Genişleyen parçalar ön kapama payı verilmeden, ön ortası göğüs üstünde uç uca agraf ile kapama yapılmıştır. Beden boyu göğüs ortasına kadar olan yelek, V şeklinde yaka uygulanmıştır. İç taraftan nakış izlerini kapatmak için, pamuklu kumaşla astarlanmıştır. Yeleğin bütün kenar dikiş çizgilerinin üzeri sim sırma kaytanla pilili şekilde süslenmiş olup, her iki kenarında yaka boyunca sim ve sırma iplikler ile sarılmış elips şeklinde düğmeler bulunmaktadır. Ucuna kırmızı renkte boncuklar dikilmiştir. Yelek çok bükümlü sim sırma ipliklerle kordon tutturma tekniğinde nakışlar kullanılmıştır. Bu nakışların üzerine sarı pullarla süslenmiştir. Bu süslemenin dışında şeritler de kullanılmıştır. Şeritlerin üzerinde bulunan bitkisel yaprak ve dal motifleri, simetrik ve birbirine bağlantılı motif tekrarları şeklinde sıralanmıştır. Yeleğin tüm kenarı sim, sırma kaytanla kordon tutturma tekniği ile kaplanmıştır. Yeleğin arka zemin kısmı bitkisel motiflerle lale, yaprak ve dallar simetrik bir şekilde yerleştirilmiştir. Şeritlerin etrafı ise, geometrik daire

kıvrımları, simetrik ve birbirine bağlantılı motif tekrarları, yeleğin yan kısımlarına doğru sıralanmıştır.

Resim 88: 36 No'lu Yelek arka görünüm

Kaynak: Ohrid Ulusal Anayasa Enstitüsü ve Müzesi Arşivi.

BİLGİ FORMU 37

Örnek	:	37
Resim	:	89
İnceleme Tarihi	:	2.07.2018
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	-
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	-
Giysi Parçasının Adı	:	Yelek
Yöresel Adı	:	Takma kollu yelek
Bulunduğu Yer	:	Ohri Ulusal Anayasa Enstitüsü ve Müzesi
Kullanım Özelliği	:	Kent kesimi, özel gün giyimi
Envanter No	:	-
Tarihlendirme	:	XIX. yüzyıl
Boyut	:	-
Kullanılan Malzeme	:	Pamuklu kumaş astar, çuha, sim sırma iplik, kaytan
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	-
Süslemede	:	Kordon tutturma
Kullanılan Renk	:	Altın sarısı, pembe, siyah
Kompozisyon	:	Yörede takma kollu olarak bilinen bu giysi ürünü iki ön ve bir

arka olmak üzere üç parçadan dikilmiştir ve bedene sıkı bir şekilde oturmaktadır. Düz kesimli penssiz bedendir. Çuha kumaştan dikilmiş yeleğin, ön ortası açık olarak çalışılmış olup; ön kapama payı verilmemiştir. İç taraftan nakış izlerini kapatmak için pembe renk pamuklu kumaşla astarlanmıştır. Yelek kolu, kol üzerine, kol alt dikişi birleştirilmeden yalnızca kol üzerine ve yan dikişi kol evine dikilmiştir. Beden boyu göğüs altına kadar olan yelek, yuvarlak yaka uygulanmıştır. Yeleğin bütün kenar dikiş çizgileri ile kol ortası kaytanla, kordon tutturma tekniği kullanılarak çevrilmiştir. Yeleğin ve takma kolun ön ve arka zemini çok bükümlü sim ve sırma ipliklerle kordon tutturma tekniğinde nakışlar ile süslenmiştir. Bitkisel çiçek ve yaprak motifleri ile tasarlanmıştır.

Resim 89: 37 No'lu Takma kollu yelek

Kaynak: Ohrid Ulusal Anayasa Enstitüsü ve Müzesi Arşivi.

BİLGİ FORMU 38

Örnek	:	38
Resim	:	90, 91, 92
İnceleme Tarihi	:	27.02.2019
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	-
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	-
Giysi Parçasının Adı	:	Yelek
Yöresel Adı	:	Kapaklıyelek
Bulunduğu Yer	:	'Kalkandelen Sonu' Ulusal Anayasa Müzesi
Kullanım Özelliği	:	Kent kesimi, özel gün giyimi
Envanter No	:	Uhb/132
Tarihlendirme	:	XIX. yüzyıl
Boyut	:	-
Kullanılan Malzeme	:	Pamuklu kumaş, çuha, astar, sim sırma iplik, şerit, kaytan
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	-
Süslemede	:	Kordon tutturma
Kullanılan Renk	:	Altın sarısı, pembe, beyaz, gümüş rengi, yeşil
Kompozisyon	:	Yelek iki ön ve bir arka olmak üzere üç parçadan dikilmiştir

ve bedene sıkı bir şekilde oturmaktadır. Düz kesimli penssiz bedendir. Beden boyu göğüs ortasına kadar olan yelek, yeşil renkte çuha kumaşından dikilmiştir. Yeleğin ön parçaları birbiri üzerine gelecek şekilde agraflarla kapanmaktadır. İç taraftan nakış izlerini kapatmak için pamuklu kumaşla astarlanmıştır. Yelek gümüş renkte sim ve sırma ipliklerle kordon tutturma tekniğinde nakışlarla süslenmiştir. Kordon tutturma tekniği ile yapılmış nakışların dışında, süsleme unsuru olarak şeritler de kullanılmıştır. Şeritlerin üzerinde bulunan bitkisel yaprak motifleri, simetrik ve birbirine bağlantılı motif tekrarları şeklinde sıralanmıştır. Yeleğin tüm kenarı gümüş renkte kaytanla, kordon tutturma tekniği ile kaplanmıştır. Yeleğin ön zemini, geometrik bezemelerde birbiri içinden geçerek oluşturulan yuvarlak dairelerle çevrenmiştir. Desen simetrik ve birbirine bağlantılı motif tekrarları şeklinde tasarlanmıştır. Yeleğin arka zemin kısmında ise, çeşmi bülbül motifi yerleştirilmiş olup; etrafı birbiri içine geçmiş, dairelerle çevrenmiştir.

Resim 90: 38 No'lu Yelek **Resim 91:** 38 No'lu Yelek arka görünüm

Resim 92: 38 No'lu Yelek detay görünüm

Kaynak: Kalkandelen Sonu' Ulusal Anayasa Müzesi Fotoğraf Müze Arşivi.

BİLGİ FORMU 39

Örnek	:	39
Resim	:	93, 94, 95
İnceleme Tarihi	:	27.02.2019
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	27.15.1996
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	
Giysi Parçasının Adı	:	Yelek
Yöresel Adı	:	Yelek
Bulunduğu Yer	:	'Kalkandelen Sonu' Ulusal Anayasa Müzesi
Kullanım Özelliği	:	Kent kesimi, özel gün giyimi
Envanter No	:	Uhb/608
Tarihlendirme	:	XIX. yüzyıl
Boyut	:	-
Kullanılan Malzeme	:	Kadife kumaş, pamuklu kumaş astar, sim sırma iplik, sırma düğme, boncuk, agraf
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	-
Süslemede	:	Kordon tutturma
Kullanılan Renk	:	Koyu yeşil, altın sarısı, gümüş renk, pembe, kırmızı
Kompozisyon	:	Yelek iki ön ve bir arka olmak üzere üç parçadan dikilmiştir ve bedene sıkı bir şekilde oturmaktadır. Düz kesimli penssiz bedendir. Yeleğin, ön ortası açık olarak çalışılmış olup; yaka açığından öne doğru genişleyen parçalar hakimdir. Genişleyen parçalar ön kapama payı verilerek, ön ortası göğüs üstünde uç uca agraf ile kapama yapılmıştır. Beden boyu göğüs ortasına kadar olan yelek, yuvarlak yaka uygulanmıştır. İç taraftan nakış izlerini kapatmak için pamuklu kumaşla astarlanmıştır. Yeleğin bütün kenar dikiş çizgilerinin üzeri kaytanla kordon tutturma tekniği ile süslenmiş olup, her iki kenarında yaka boyunca sırma düğmeler bulunmaktadır. Ucuna kırmızı renkte boncuklar dikilmiştir. Bu düğmelerin hiçbir işlevselliği bulunmayıp, yalnızca süsleme unsuru olarak kullanılmıştır. Yeleğin zemini, çok bükümlü sim ve sırma ipliklerle kordon tutturma tekniğinde nakışlar ile süslenmiş olup, zemin kumaşı koyu yeşil kadife görünmektedir. Yeleğin ön ortası, düz şerit, S kıvrım ve zigzag şekilleri ile; arka zemini ise bitkisel bezemelerde çiçek ve kenarları geometrik S ve U kıvrım motifleri simetrik şekilde yerleştirilmiştir. Zeminin çevresi, düz şerit, daire kıvrım ve zikzak

şekilleri ile çevrenmiştir. Desen simetrik ve birbirine bağlantılı motif tekrarları şeklinde sıralanmıştır.

Resim 93: 39 No'lu Yelek

Resim 94: 39 No'lu Yelek arka görünüm

Resim 95: 39 No'lu Yelek detay görünüm

BİLGİ FORMU 40

Örnek	:	40
Resim	:	96, 97, 98
İnceleme Tarihi	:	27.02.2019
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	27.15.1996
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	-
Giysi Parçasının Adı	:	Yelek
Yöresel Adı	:	Yelek
Bulunduğu Yer	:	'Kalkandelen Sonu' Ulusal Anayasa Müzesi
Kullanım Özelliği	:	Kent kesimi, özel gün giyimi
Envanter No	:	Uhb/609
Tarihlendirme	:	XIX. yüzyıl
Boyut	:	-
Kullanılan Malzeme	:	Kadife, pamuklu kumaş, astar, sırma, sim iplik, sırma düğme, boncuk,agraf, kaytan
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	-
Süslemede	:	Kordon tutturma
Kullanılan Renk	:	Kırmızı, altın sarısı

Kompozisyon : Yelek iki ön ve bir arka olmak üzere üç parçadan dikilmiştir ve bedene sıkı bir şekilde oturmaktadır. Düz kesimli penssiz bedendir. Yeleğin, ön ortası açık olarak çalışılmış olup; yaka açığından öne doğru genişleyen parçalar hakimdir. Genişleyen parçalar ön kapama payı verilerek, ön ortası göğüs altında uç ucaagraf ile kapama yapılmıştır. Beden boyu göğüs altına kadar olan yelek, V yaka uygulanmıştır. İç taraftan nakış izlerini kapatmak için pamuklu kumaşla astarlanmıştır. Yeleğin bütün kenar dikiş çizgilerinin üzeri kaytanla kordon tutturma tekniği ile süslenmiş olup, her iki kenarında yaka boyunca sırma düğmeler bulunmaktadır. Ucuna kırmızı renkte boncuklar dikilmiştir. Yeleğin zemini, çok bükümlü sim ve sırma ipliklerle kordon tutturma tekniğinde nakışlar ile süslenmiş olup, zemin kumaşı kırmızı kadife görünmektedir. Yeleğin ön kısmı, düz şerit, S kıvrım ve zigzag şekilleri ile; arka zemini ise bitkisel bezemelerde çiçek ve kenarları geometrik S kıvrım motifi simetrik şekilde yerleştirilmiştir. Zeminin çevresi, düz şerit, daire kıvrım ve zikzak şekilleri ile çevrelenmiştir. Desen simetrik ve birbirine bağlantılı motif tekrarları şeklinde sıralanmıştır.

Resim 96: 40 No'lu Yelek

Resim 97: 40 No'lu Yelek arka görünüm

Resim 98: 40 No'lu Yelek detay görünüm

BİLGİ FORMU 41

Örnek	:	41
Resim	:	99, 100, 101
İnceleme Tarihi	:	27.02.2019
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	20.03.1954
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	Marita Markoviç tarafından satılmıştır
Giysi Parçasının Adı	:	Yelek
Yöresel Adı	:	Yelek
Bulunduğu Yer	:	'Kalkandelen Sonu' Ulusal Anayasa Müzesi
Kullanım Özelliği	:	Kent kesimi, özel gün giyimi
Envanter No	:	Uhb/66
Tarihlendirme	:	XIX. yüzyıl
Boyut	:	-
Kullanılan Malzeme	:	Kadife, pamuklu kumaş, astar, agraf, sim sırma iplik, şerit, kaytan
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	-
Süslemede	:	Kordon tutturma
Kullanılan Renk	:	Altın sarısı, mor
Kompozisyon	:	Yelek iki ön ve bir arka olmak üzere üç parçadan dikilmiştir

ve bedene sıkı bir şekilde oturmaktadır. Düz kesimli penssiz bedendir. Kadife kumaştan dikilmiş yeleşin, ön ortası açık olarak çalışılmış olup; ön kapama payı verilmemiştir. İç taraftan nakış izlerini kapatmak için pamuklu kumaşla astarlanmıştır. Beden boyu göğüs altına kadar olan yelek, yuvarlak yaka uygulanmıştır. Yeleşin bütün kenar dikiş çizgileri kaytan ile kordon tutturma tekniği kullanılarak süslenmiştir. Bu süslemenin dışında hazır kaytanların etrafı hazır şeritlerle tamamlanmıştır. Şeritlerin üzerinde bulunan bitkisel yaprak, dal motifleri, simetrik ve birbirine bağlantılı motif tekrarları şeklinde sıralanmıştır. Yeleşin ön ve arka zemini sim ve sırma ipliklerle kordon tutturma tekniğinde nakışlar ile bezenmiştir. Yeleşin ön zemini, geometrik bezemelerde birbiri içinden geçerek oluşturulan yuvarlak daireler ve yaprak motifleri ile çevrelenmiştir. Desen simetrik ve birbirine bağlantılı motif tekrarları şeklinde tasarlanmıştır. Yeleşin arka zemin kısmında ise, çeşmi bülbül motifi yerleştirilmiş olup; iki yanında S kıvrım motifleri simetrik şekilde yerleştirilmiştir. Zemin çevresi iç içe geçmiş, daireler ve yaprak motifleri ile süslenmiştir.

Resim 99: 41 No'lu Yelek

Resim 100: 41 No'lu Yelek arka görünüm

Resim 101: 41 No'lu Yelek detay görünüm

BİLGİ FORMU 42

Örnek	:	42
Resim	:	102, 103, 104
İnceleme Tarihi	:	27.02.2019
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	19.12.1950
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	Zakovski Yovo tarafından Müzeye satılmıştır.
Giysi Parçasının Adı	:	Yelek
Yöresel Adı	:	Yelek
Bulunduğu Yer	:	Kalkandelen Sonu' Ulusal Anayasa Müzesi
Kullanım Özelliği	:	Kent kesimi, özel gün giyimi
Envanter No	:	Uhb/311
Tarihlendirme	:	XIX. Yüzyıl
Boyut	:	-
Kullanılan Malzeme	:	Kadife, pamuklu kumaş, sim sırma iplik, sırma düğme, şerit, kaytan, boncuk, agraf
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	-
Süslemede	:	Kordon tutturma
Kullanılan Renk	:	Altın sarısı, bordo, kırmızı
Kompozisyon	:	Yelek iki ön ve bir arka olmak üzere üç parçadan dikilmiştir

ve bedene sıkı bir şekilde oturmaktadır. Düz kesimli penssiz bedendir. Yeleğin, ön ortası açık olarak çalışılmış olup; yaka açığından öne doğru genişleyen küçük parçalar hakimdir. Genişleyen parçalar ön kapama payı verilmeden, ön ortası göğüs altında düğme ile kapama yapılmıştır. Beden boyu göğüs altına kadar olan yelek, yuvarlak yaka uygulanmıştır. İç taraftan nakış izlerini kapatmak için pamuklu kumaşla astarlanmıştır. Yeleğin bütün kenar dikiş çizgilerinin üzeri ve arka zemininde gümüş kaytanla kordon tutturma tekniği kullanılarak süslenmiş olup, her iki kenarında yaka boyunca sırma düğmeler bulunmaktadır. Ucuna kırmızı renkte boncuklar dikilmiştir. Yelek tüm kenarı kordon tutturma tekniğinde nakışlar ile süslenmiştir. Kordon tutturma tekniği ile yapılmış nakışların dışında, süsleme unsuru olarak sırma şeritler de kullanılmıştır. Şeritlerin üzerinde bulunan bitkisel yaprak motifleri, simetrik ve birbirine bağlantılı motif tekrarları şeklinde sıralanmıştır. Yeleğin ön zemini, geometrik bezemelerde birbiri içinden geçerek oluşturulan yuvarlak daire ve çiçek motifleri ile çevrelenmiştir. Desen simetrik ve birbirine bağlantılı motif tekrarları şeklinde tasarlanmıştır.

Yeğin arka zemin kısmında ise, çeşmi bülbül motifi yerleştirilmiştir. Zemin çevresi birbiri içine geçmiş, daireler ve çiçek motifleri ile süslenmiştir. Desen simetrik ve birbirine bağlantılı motif tekrarları şeklinde uygulanmıştır.

Resim 102: 42 No'lu Yelek

Resim 103: 42 No'lu Yelek Arka görünüm

Resim 103: 42 No'lu Yelek detay görünüm

BİLGİ FORMU 43

Örnek	: 43
Resim	: 104, 105, 106, 107
İnceleme Tarihi	: 28.02.2019
Koleksiyona Geliş Tarihi	: -
Koleksiyona Geliş Biçimi	: -
Giysi Parçasının Adı	: Yelek
Yöresel Adı	: Yelek
Bulunduğu Yer	: Üsküp (sergi)
Kullanım Özelliği	: Kent kesimi, özel gün giyimi
Envanter No	: -
Tarihlendirme	: XIX. yüzyıl sonu xx. yüzyıl başı
Boyut	: -
Kullanılan Malzeme	: Kadife, pamuklu kumaş,astar, şerit, kaytan, sırma düğme, agraf
Kullanılan Teknik	:
Zeminde	: -
Süslemede	: Kordon tutturma
Kullanılan Renk	: Altın sarısı, mor

Kompozisyon : Yelek iki ön ve bir arka olmak üzere üç parçadan dikilmiştir ve bedene sıkı bir şekilde oturmaktadır. Düz kesimli penssiz bedendir. Yeleğin, ön ortası açık olarak çalışılmış olup; her iki kenarında yaka boyunca sırma düğmeler bulunmaktadır. Genişleyen parçalar ön kapama payı verilerek, ön ortası göğüs altında agraf ile kapama yapılmıştır. Beden boyu göğüs altına kadar olan yelek, yuvarlak yaka uygulanmıştır. İç taraftan nakış izlerini kapatmak için pamuklu kumaşla astarlanmıştır. Yeleğin bütün kenar dikiş çizgilerinin üzeri ve arka zemininde sim, sırma kaytanla kordon tutturma tekniği kullanılarak süslenmiştir. Yelek çok bükümlü sim, sırma ipliklerle kordon tutturma tekniğinde nakışlar ile süslenmiştir. Bu nakışların dışında, süsleme unsuru olarak şeritler de kullanılmıştır. Şeritlerin üzerinde bulunan geometrik şekiller birbirine bağlantılı motif tekrarları şeklinde sıralanmıştır. Yeleğin ön, yan, arka kısmı geometrik bezemelerde sırasıyla U kıvrım, S kıvrım, daire kıvrım, vazo; bitkisel bezemelerde çiçek, kıvrım dal, yaprak motifleri hakimdir. Desen simetrik ve birbirine bağlantılı motif tekrarları şeklinde uygulanmıştır.

Resim 104: 43 No'lu Yelek

Resim 105: 43 No'lu Yelek arka görünüm

Resim 106: 43 No'lu Yelek yan görünüm

Resim 107: 43 No'lu Yelek detay görünüm

BİLGİ FORMU 44

Örnek	:	44
Resim	:	108, 109, 110, 111
İnceleme Tarihi	:	28.02.2019
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	-
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	-
Giysi Parçasının Adı	:	Yelek
Yöresel Adı	:	Yelek
Bulunduğu Yer	:	Üsküp (sergi)
Kullanım Özelliği	:	Kent kesimi, özel gün giyimi
Envanter No	:	-
Tarihlendirme	:	XIX. yüzyıl sonu XX. yüzyıl başı
Boyut	:	-
Kullanılan Malzeme	:	Kadife kumaş, pamuklu kumaş, astar, sim sırma iplik, kaytan, şerit
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	-
Süslemede	:	Kordon tutturma
Kullanılan Renk	:	Altın sarısı, mor, mavi
Kompozisyon	:	Yelek iki ön ve bir arka olmak üzere üç parçadan dikilmiştir

ve bedene sıkı bir şekilde oturmaktadır. Düz kesimli penssiz bedendir. Yeleğin, ön ortası açık olarak çalışılmış olup; her iki kenarında yaka boyunca kaytan kordon tutturma tekniği ile çevrilmiştir. Genişleyen parçalar ön kapama payı verilerek, ön ortası göğsün orta kısmında düğme ile kapama yapılmıştır. Beden boyu göğüs üstüne kadar olan yelek, yuvarlak yaka uygulanmıştır. İç taraftan nakış izlerini kapatmak için pamuklu kumaşla astarlanmıştır. Yelek sim sırma ipliklerle kordon tutturma tekniğinde nakışlar ve kaytan ile süslenmiştir. Nakışların dışında süsleme unsuru olarak şeritler de kullanılmıştır. Yeleğin ön, yan, arka kısmı geometrik bezemelerde sırasıyla daire kıvrım,vazo; bitkisel bezemelerde çiçek, yaprak, kıvrım dal, motifleri hakimdir. Yeleğin arka zemininde vazo içerisinde çiçek ve etrafı daire kıvrımlarla çevrilmiştir. Desen simetrik ve birbirine bağlantılı motif tekrarları şeklinde uygulanmıştır.

Resim 108: 44 No'lu Yelek

Resim 109: 44 No'lu Yelek arka görünüm

Resim 110: 44 No'lu Yelek yan görünüm

Resim 111: 44 No'lu Yelek detay görünüm

BİLGİ FORMU 45

Örnek	:	45
Resim	:	112
İnceleme Tarihi	:	28.02.2019
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	-
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	Satın alma
Giysi Parçasının Adı	:	Yelek
Yöresel Adı	:	Yelek
Bulunduğu Yer	:	İzmir Ege Üniversitesi Etnografya Müzesi
Kullanım Özelliği	:	Özel gün giyimi
Envanter No	:	582(236-1)
Tarihlendirme	:	XIX. yüzyıl sonu
Boyut	:	Boy : 30 cm / en : 40 cm
Kullanılan Malzeme	:	Çuha, pamuklu kumaş, astar, sim sırma iplik, sırma düğme,agraf, kaytan, şerit, boncuk,agraf
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	-
Süslemede	:	Kordon tutturma
Kullanılan Renk	:	Altın sarısı, kırmızı
Kompozisyon	:	Yelek iki ön ve bir arka olmak üzere üç parçadan dikilmiştir

ve bedene sıkı bir şekilde oturmaktadır. Düz kesimli penssiz bedendir ve çuha kumaşından yapılmıştır. Yeleğin, ön ortası açık olarak çalışılmış olup; her iki kenarında yaka boyunca sim ve sırma iplikler ile sarılmış elips şeklinde düğmeler bulunmaktadır. Düğmeler kırmızı boncuklarla süslenmiştir. Genişleyen parçalar ön kapama payı verilerek, ön ortası göğüs altında agraflarla kapama yapılmıştır. Beden boyu göğüs altına kadar olan yelek, yuvarlak yaka uygulanmıştır. İç taraftan nakış izlerini kapatmak için pamuklu kumaşla astarlanmıştır. Yeleğin bütün kenar dikiş çizgilerinin üzeri ve arka zemininde kaytan ile kordon tutturma tekniği kullanılarak süslenmiştir. Yelek çok bükümlü sim, sırma ipliklerle kordon tutturma tekniğinde nakışlar ile süslenmiştir. Kordon tutturma tekniği ile yapılmış nakışların dışında, süsleme unsuru olarak şeritler de kullanılmıştır. Şeritlerin üzerinde bulunan bitkisel yaprak ve dal motifler birbirine bağlantılı motif tekrarları şeklinde sıralanmıştır. Yeleğin ön zemin kısmı geometrik, zizzag; bitkisel bezemelerde çiçek motifleri ile süslenmiştir.

Resim 112: 45 No'lu Yelek

Kaynak: İzmir Ege Üniversitesi Etnografya Müzesi Arşivi.

BİLGİ FORMU 46

Örnek	:	46
Resim	:	113
İnceleme Tarihi	:	28.02.2019
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	-
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	Satın alma
Giysi Parçasının Adı	:	Yelek
Yöresel Adı	:	Yelek
Bulunduğu Yer	:	İzmir Ege Üniversitesi Etnografya Müzesi
Kullanım Özelliği	:	Özel gün giyimi
Envanter No	:	379 (336-6)
Tarihlendirme	:	XIX. yüzyıl
Boyut	:	Boy : 33 cm / en : 42 cm
Kullanılan Malzeme	:	Kadife kumaş, pamuklu kumaş, astar, sim sırma iplik, pul, agraf
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	-
Süslemede	:	Kordon tutturma
Kullanılan Renk	:	Altın sarısı, bordo

Kompozisyon : XIX. yüzyıl sonu kent kesimi gelin giyiminin parçası olan yeleğin yakası V' şeklinde olup; iki ön ve bir arka olmak üzere üç parçadan dikilmiştir. Bedene sıkı bir şekilde oturmaktadır. Düz kesimli penssiz bedendir. Bordo renkli kadifeden dikilmiş olan yeleğin, ön ortası düz bir şekilde çalışılmış olup; agrafklar ile ön kapama yapılmıştır. Beden boyu göğüs altına kadardır. İç taraftan nakış izlerini kapatmak için kendinden desenli pamuklu kumaşla astarlanmıştır. Yeleğin ön zemini, yaka kenarı ve etek ucunda geometrik ve bitkisel bezemelerde naturalist çiçek, yaprak ve kıvrım dallardan oluşan bir kompozisyon oluşturulmuştur. Bitkisel motifler sırma sim iplikler ile, kordon tutturma tekniğinde nakışlarla ve altın sarısı renkte pullarla süslenmiştir.

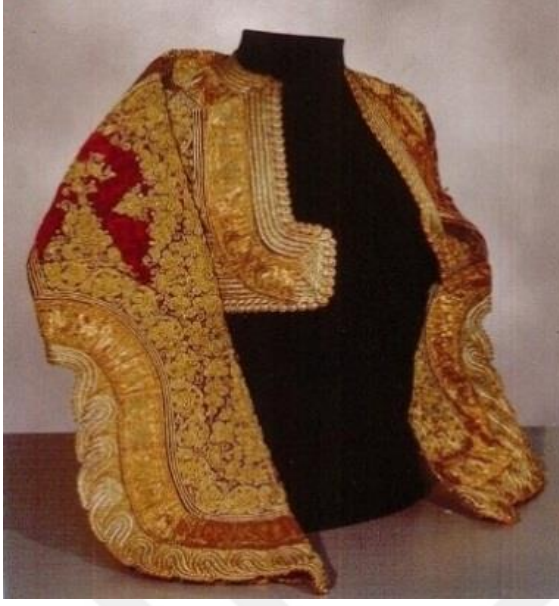

Resim 113: 46 No'lu Yelek

Kaynak: İzmir Ege Üniversitesi Etnografya Müzesi Arşivi.

BİLGİ FORMU 47

Örnek	:	47
Resim	:	114, 115
İnceleme Tarihi	:	2.07.2018
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	-
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	-
Giysi Parçasının Adı	:	Mintan
Yöresel Adı	:	Yırtmaçlı mintan
Bulunduğu Yer	:	Ohrid Ulusal Anayasa Müzesi
Kullanım Özelliği	:	Kent kesimi, özel gün giyimi
Envanter No	:	-
Tarihlendirme	:	XIX. yüzyıl
Boyut	:	-
Kullanılan Malzeme	:	Kadife, pamuklu kumaş, astar, sim sırma iplik, kaytan, agraf, pul
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	-
Süslemede	:	Kordon tutturma
Kullanılan Renk	:	Kırmızı, altın sarısı
Kompozisyon	:	:Kırmızı kadife kumaştan dikilmiş Mintanın, ön ortası açık olarak çalışılmış olup; yaka açığından öne doğru genişleyen parçalar hakimdir. Genişleyen parçalar ön kapama payı verilerek, ön ortası göğüs üstünde agraf ile kapama yapılmıştır. Beden boyu göğüs ortasına kadar olan mintan, O yaka ve takma kol uygulanmıştır. Kol boyu uzun olup; kol evinden, dirseğe kadar olan kısmının dikilmiş olduğu, dirsektenbileğe kadar genişleyerek hareket rahatlığı sağlayacak şekilde yırtmaç yapılmıştır. Yenlerin (Giysi kolunun dirsekten aşağı bölümü) kenarları sırma kaytanla S kıvrımlı şekilde ve yan tarafları sırma şeritle süslenmiştir. Şeritler omuz çevresi, kollar ve zeminde kullanılmıştır. İç taraftan nakış izlerini kapatmak için pamuklu kumaşla astarlanmıştır. Mintanın ön ortası, arkası, omuz, kol bitkisel bezemelerde sırasıyla çiçek, kıvrım dal, yaprak motifleri ile kordon tutturma tekniği kullanılarak ve motiflerin üzerine pullar dikilerek süslenmiştir.Desen simetrik ve birbirine bağlantılı motif tekrarı şeklinde uygulanmıştır.

Resim 114: 47No'lu Yurtnaçlıminta'nın ön görünümü

Resim 115: 47No'lu Yurtnaçlıminta'nın arka görünümü

Kaynak: Ohrid Ulusal Anayasa Enstitüsü ve Müzesi Arşivi.

BİLGİ FORMU 48

Örnek	:	48
Resim	:	116
İnceleme Tarihi	:	2.07.2018
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	-
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	-
Giysi Parçasının Adı	:	Mintan
Yöresel Adı	:	Yırtmaçlı mintan
Bulunduğu Yer	:	Ohrid ulusal anayasa müzesi
Kullanım Özelliği	:	Kent kesimi, özel gün giyimi
Envanter No	:	-
Tarihlendirme	:	XIX. yüzyıl
Boyut	:	-
Kullanılan Malzeme	:	Kadife, pamuklu kumaş, astar, sim sırma iplik, kaytan, agraf, pul
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	-
Süslemede	:	Kordon tutturma
Kullanılan Renk	:	Kırmızı, altın sarısı
Kompozisyon	:	Kırmızı kadife kumaştan dikilmiş Mintanın, ön ortası açık olarak çalışılmış olup; yaka açığından öne doğru genişleyen parçalar hakimdir. Genişleyen parçalar ön kapama payı verilerek, ön ortası göğüs üstünde agraf ile kapama yapılmıştır. Beden boyu göğüs ortasına kadar olan mintan, O yaka ve takma kol uygulanmıştır. Kol boyu uzun olup; kol evinden, dirseğe kadar olan kısmının dikilmiş olduğu, dirsektenbileğe kadar genişleyerek hareket rahatlığı sağlayacak şekilde yırtmaç yapılmıştır. Yenlerin kenarları sırma kaytanla S kıvrımlı şekilde ve yan tarafları şeritle süslenmiştir. Şeritler omuz çevresi, kollar, etek ucu ve zeminde kullanılmıştır. İç taraftan nakış izlerini kapatmak için pamuklu kumaşla astarlanmıştır. Mintanın ön, kol ortası, kenarları ve omuz kısmı bitkisel bezemelerde sırasıyla çiçek, kıvrım dal, yaprak motifleri ile kordon tutturma tekniği kullanılarak ve motiflerin üzerine pullar dikilerek süslenmiştir. Desen simetrik ve birbirine bağlantılı motif tekrarı şeklinde uygulanmıştır.

Resim 116: 48 No'lu Yirtmaçlıminta ön görünüm

Kaynak: Ohrid Ulusal Anayasa Enstitüsü ve Müzesi Arşivi.

BİLGİ FORMU 49

Örnek	:	49
Resim	:	117, 118
İnceleme Tarihi	:	2.07.2018
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	-
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	-
Giysi Parçasının Adı	:	Mintan
Yöresel Adı	:	Yırtmaçlımintan
Bulunduğu Yer	:	Bitola ulusal anayasa müzesi
Kullanım Özelliği	:	Kent kesimi, özel gün giyimi
Envanter No	:	-
Tarihlendirme	:	XIX-XX. yüzyıl
Boyut	:	-
Kullanılan Malzeme	:	Kadife,pamuklu kumaş, astar, sim sırma iplik, kaytan, agraf, pul
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	-
Süslemede	:	Kordon tutturma
Kullanılan Renk	:	Kırmızı, altın sarısı
Kompozisyon	:	Kırmızı kadife kumaştan dikilmiş Mintanın, ön ortası açık olarak çalışılmış olup; yaka açığından öne doğru genişleyen parçalar hakimdir. Genişleyen parçalar ön kapama payı verilerek, ön ortası göğüs üstünde agraf ile kapama yapılmıştır. Beden boyu göğüs ortasına kadar olan mintan, O yaka ve takma kol uygulanmıştır. Kol boyu uzun olup; kol evinden, dirseğe kadar olan kısmının dikilmiş olduğu, dirsektenbileğe kadar genişleyerek hareket rahatlığı sağlayacak şekilde yırtmaç yapılmıştır. Yenlerin kenarları sırma kaytanla S kıvrımlı şekilde ve yan tarafları sırma şeritle süslenmiştir. Şeritler omuz çevresi, kollar, etek ucu ve zeminde kullanılmıştır. İç taraftan nakış izlerini kapatmak için pamuklu kumaşla astarlanmıştır. Mintan sim, sırma ipliklerle kordon tutturma tekniğinde nakışlar ile süslenmiştir. Mintanın ön, kol ortası, kenarları ve omuz kısmı bitkisel bezemelerde sırasıyla çiçek, kıvrım dal, yaprak motifleri ile kordon tutturma tekniği kullanılarak süslenmiştir.Desen simetrik ve birbirine bağlantılı motif tekrarı şeklinde uygulanmıştır.

Resim 117: 49 No'lu Yirtmaçlıminta ön görünüm

Resim 118: 49 No'lu Yirtmaçlıminta yandan görünüm

Kaynak: Bitola Ulusal Anayasa Enstitüsü ve Müzesi Arşivi.

BİLGİ FORMU 50

Örnek	:	50
Resim	:	119, 120, 121
İnceleme Tarihi	:	28.02.1981
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	-
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	-
Giysi Parçasının Adı	:	Mintan
Yöresel Adı	:	Yırtmaçlı mintan
Bulunduğu Yer	:	Üsküp (Kuzey Makedonya Müzesi sergisi)
Kullanım Özelliği	:	Özel gün giyimi
Envanter No	:	-
Tarihlendirme	:	XIX. yüzyıl sonu XX. yüzyıl başı
Boyut	:	-
Kullanılan Malzeme	:	Çuha, pamuklu kumaş astar, sim sırma iplik, kaytan, agraf
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	-
Süslemede	:	Kordon tutturma
Kullanılan Renk	:	Altın sarısı

Kompozisyon : Mintanın, ön ortası açık olarak çalışılmış olup; dik yaka uygulanmıştır. Beden boyu göğüs altına kadar olan mintan, takma kolludur. Kol boyu uzun olup; kol evinden, dirseğe kadar olan kısmının dikilmiş olduğu, dirsektenbileğe kadar genişleyerek hareket rahatlığı sağlayacak şekilde yırtmaç yapılmıştır. Yenlerin kenarları sırma kaytanla S kıvrımlı şekilde süslenmiştir. İç taraftan nakış izlerini kapatmak için pamuklu kumaşla astarlanmıştır. Mintan sim, sırma ipliklerle kordon tutturma tekniğinde nakışlar ile bitkisel ve geometrik motifler kullanılarak süslenmiştir. Mintanın ön ve arka zemin kısmı bitkisel yaprak, kıvrımlı dal motifleri ve geometrik daire şekilleri ile bezenmiştir. Mintanın kol zemin kısmı iç içe geçmiş, daireler ve yaprak omuz kısmı ise; S ve daire kıvrımlı geometrik motiflerle süslenmiştir.

Resim 119: 50 No'lu Yırtmaçlımintan
ön görünüm

Resim 120: 50 No'lu Yırtmaçlımintan
yan görünüm

Resim 121: 50 No'lu Yırtmaçlımintan detay görünüm

BİLGİ FORMU 51

Örnek	:	51
Resim	:	122, 123, 124, 125
İnceleme Tarihi	:	3.07.2018
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	-
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	-
Giysi Parçasının Adı	:	Mintan
Yöresel Adı	:	Kanatlı mintan
Bulunduğu Yer	:	Ohrid (antikacı dükkanı)
Kullanım Özelliği	:	Kent kesimi, özel gün giyimi
Envanter No	:	-
Tarihlendirme	:	XX. yüzyıl başı
Boyut	:	En: 44 / boy: 50 cm
Kullanılan Malzeme	:	Çuha, saten kumaş astar, sırma düğme, kaytan
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	-
Süslemede	:	Kordon tutturma
Kullanılan Renk	:	Altın sarısı, çingene pembe

Kompozisyon : Pembe çuha kumaştan dikilmiş mintanın, ön ortası açık olarak çalışılmış olup; sağlı sollu dörder adet sırma düğme bulunmaktadır. Yalnızca süsleme unsuru olarak kullanılmaktadır. Beden boyu göğüs ortasına kadar olan mintanın kol kısmı omuz etrafınca dikili, koltuk altı dikişsiz ve bileğe kadar genişleyerek, kanat gibi sarkmaktadır. Manşet kısmında hiçbir işlevi bulunmayan, yalnızca süsleme unsuru olarak sırma düğmeler kullanılmıştır. İç taraftan nakış izlerini kapatmak için, saten kumaşla astarlanmıştır. Mintanın çevresi sırma kaytan ile kordon tutturma tekniği kullanılarak çevrilmiştir. Mintan sim, sırma ipliklerle kordon tutturma tekniğinde nakışlar ile bitkisel ve geometrik motifler kullanılarak süslenmiştir. Mintanın ön, arka ve kol zemin kısmın bitkisel bezemelerde sırasıyla çiçek; geometrik bezemelerde S kıvrım, daire kıvrım, altıgen motifleri ile süslenmiştir.

Resim 122: 51 No'lu Kanatlı mintan ön görünüm

Resim 123: 51 No'lu Kanatlı mintan arka görünüm

Resim 124: 51 No'lu Kanatlı mintan Yan görünüm

Resim 125: 51 No'lu Kanatlı mintan detay görünüm

BİLGİ FORMU 52

Örnek	:	52
Resim	:	126, 127, 128, 129
İnceleme Tarihi	:	3.07.2018
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	-
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	-
Giysi Parçasının Adı	:	Mintan
Yöresel Adı	:	Sıkmalı mintan
Bulunduğu Yer	:	Gostivar (Maşhide Ljochi'ye ait)
Kullanım Özelliği	:	Kent kesimi, özel gün giyimi
Envanter No	:	-
Tarihlendirme	:	XX. yüzyıl başı
Boyut	:	En: 48 / boy: 52 cm
Kullanılan Malzeme	:	Kadife, pamuklu kumaş, astar,kaytan,simsırmaiplik, şerit,düğme, sırma düğme, agraf, boncuk
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	-
Süslemede	:	Kordon tutturma
Kullanılan Renk	:	Lacivert, altın sarısı, gümüş renk, kırmızı

Kompozisyon : Lacivert renkli kadife kumaştan dikilmiş mintanın, ön ortası açık olarak çalışılmış olup; yaka açığından öne doğru genişleyen parçalar hakimdir. Yaka açığı üzerinde kırmızı boncukların hakim olduğu sırma düğmelerle süslenmiştir. Genişleyen parçalar ön kapama payı verilerek, ön ortası göğüs altında agraf ile kapama yapılmıştır. Beden boyu göğüs altına kadar olan mintan, O yaka ve takma kol uygulanmıştır. Kol boyu uzundur. Mintanın sadece kol evi ve manşet kısımları dikilmiş, koltuk altına kadar olan kısmı ise dikişsizdir. Koltuk altından manşet kısmına kadar açık olan mintan, manşet kısmından düğme aracılığıyla tutturularak giysiye kabarık kol görünümü verilmiştir. İç taraftan nakış izlerini kapatmak için kendinden desenli pamuklu kumaşla astarlanmıştır. Mintan sim, sırma ipliklerle kordon tutturma tekniğinde nakışlar ile bitkisel ve geometrik motifler kullanılarak süslenmiştir. Ön, arka ve kol ortalarına geometrik bezemelerden çeşmi bülbül, bitkisel bezemelerden çiçek motifleri yerleştirilmiştir. Ön ortası, arka ortası, kol ortası, etek ve kol uçları, geometrik bezemelerin yer aldığı kenar suyu ile süslenmiştir. Mintanın ön, arka, kol ortası, omuz çevresi ve etek kenarı sırma şerit ile çevrilmiştir. Kenar süslemesi ise kaytan dikilerek yapılmıştır.

Resim 126: 52 No'lu Sıkmalı mintan

Resim 127: 52 No'lu Sıkmalı mintan arka görünüm

Resim 128: 52 No'lu :Mintan arka görünüm

Resim 129: 52 No'lu :Sıkmalı mintan detay görünüm

BİLGİ FORMU 53

Örnek	:	53
Resim	:	130, 131, 132
İnceleme Tarihi	:	9.07.2018
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	24.05.1992
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	Tomislav Lukovski tarafından verilmiştir.
Giysi Parçasının Adı	:	Mintan
Yöresel Adı	:	Mintan
Bulunduğu Yer	:	Kumanovo Ulusal Enstitüsü ve Müzesi
Kullanım Özelliği	:	Kırsal kesim, özel gün giyimi
Envanter No	:	I/1 502
Tarihlendirme	:	XIX. yüzyıl sonu
Boyut	:	En: 37 cm, boy: 31 cm
Kullanılan Malzeme	:	Kadife kumaş, pamuklu kumaş, astar,agraf, kaytan, şerit
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	-
Süslemede	:	Kordon tutturma
Kullanılan Renk	:	Kahverengi, altın sarısı
Kompozisyon	:	Kahverengi kadife kumaştan dikilmiş mintanın, ön ortası düz çalışılmış olup; ön ortası göğüs altındaagraf ile kapama yapılmıştır. Beden boyu göğüs altına kadar olan mintan, O yaka ve takma kol uygulanmıştır. Kol boyu uzundur. İç taraftan nakış izlerini kapatmak için, pamuklu kumaşla astarlanmıştır. Mintanın ön ortası, kol ortası, arka ortası, omuzda geometrik bezemelerde sırasıyla S kıvrım, daire kıvrım, düz şerit, daire; bitkisel bezemelerde çiçek motifleri sim, sırma ile kordon tutturma tekniği ile süslenmiştir. Ön ortası, arka ortası, kol ortası, etek ve kol uçları şeritlerle çevrilmiş olup; motiflerin etrafı ve yaka kenarı geometrik bezemelerin yer aldığı kenar suyu ile süslenmiştir. Kenar süslemesi ise kaytan dikilerek yapılmıştır.

Resim 130: 53 No'lu Mintan ön görünüm

Resim 131: 53 No'lu Mintan arka görünüm

Resim 132: 53 No'lu Mintan detay görünüm

BİLGİ FORMU 54

Örnek	:	54
Resim	:	133, 134
İnceleme Tarihi	:	9.07.2018
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	-
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	-
Giysi Parçasının Adı	:	Mintan
Yöresel Adı	:	Mintan
Bulunduğu Yer	:	Kumanovo Ulusal Enstitüsü ve Müzesi
Kullanım Özelliği	:	Kırsal kesim, özel gün giyimi
Envanter No	:	I/518
Tarihlendirme	:	XX. yüzyıl başı
Boyut	:	En: 45/ boy: 35
Kullanılan Malzeme	:	Saten kumaş, şerit
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	Tekstil ürünü
Süslemede	:	Kordon tutturma
Kullanılan Renk	:	Pembe (siklamen), altın sarısı
Kompozisyon	:	Pembe (Siklamen) renkli saten kumaştan dikilmiş mintanın, ön ortası düz çalışılmış olup; ön ortası açık kullanılmaktadır. Beden boyu göğüs ortasına kadar olan mintan, O yaka ve takma kol uygulanmıştır. Kol boyu uzundur. Kol manşetinde yırtmaç kullanılmıştır. Astar kullanılmamıştır. Mintanın tüm çevresi ve arka zemin ortası şeritlerle çevrilerek süslenmiştir.

Resim 133: 54 No'lu Mintan

Resim 134: 54 No'lu Mintan arka görünüm

BİLGİ FORMU 55

Örnek	:	55
Resim	:	135, 136, 137
İnceleme Tarihi	:	27.02.2019
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	1956
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	Rusa Nikolova tarafından satılmış
Giysi Parçasının Adı	:	Mintan
Yöresel Adı	:	Mintan
Bulunduğu Yer	:	'Kalkandelen Sonu' Ulusal Anayasa Müzesi
Kullanım Özelliği	:	Kent kesimi, özel gün giyimi
Envanter No	:	Uhb/449
Tarihlendirme	:	XIX. yüzyıl sonu
Boyut	:	-
Kullanılan Malzeme	:	Kadife, pamuklu kumaş, astar, kaytan, sim sırma iplik
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	-
Süslemede	:	Kordon tutturma
Kullanılan Renk	:	Bordo, altın sarısı

Kompozisyon : Bordo kadife kumaştan dikilmiş mintanın, ön ortası düz olarak çalışılmış olup; dik yaka uygulanmıştır. Beden boyu göğüs altına kadar olan mintan, takma kolludur. Kol boyu uzun olup; iç taraftan nakış izlerini kapatmak için, pamuklu kumaşla astarlanmıştır. Mintan sim, sırma ipliklerle kordon tutturma tekniğinde nakışlar ile bitkisel ve geometrik motifler kullanılarak süslenmiştir. Mintanın ön, arka ve kol zemin kısmı geometrik bezemelerde dair kıvrım; bitkisel bezemelerde daire kıvrımları çiçek, dal, yaprak motifi ile simetrik ve birbirine bağlantılı motif tekrarları şeklinde tasarlanmıştır. Yaka ortası geometrik daire şekli birbirine sıralı bağlantılı şekilde çevrilmiştir. Mintanın ön orta kenarı, etek ucu ve kol evi kenar süslemesi ise, S kıvrım şeklinde sırma kaytan dikilerek yapılmıştır. Kol altı ve yaka kenarı düz sırma kaytanla süslenmiştir.

Resim 135: 55 No'lu Mintan

Resim 136: 55 No'lu Mintan arka görünüm

Resim 137: 55 No'lu Mintan detay görünüm

Kaynak: Kalkandelen Sonu' Ulusal Anayasa Müzesi Fotoğraf Müze Arşivi.

BİLGİ FORMU 56

Örnek	:	56
Resim	:	138, 139, 140
İnceleme Tarihi	:	27.02.2019
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	1951
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	Yordan Lazoski tarafından satılmıştır
Giysi Parçasının Adı	:	Mintan
Yöresel Adı	:	Sıkmalı mintan
Bulunduğu Yer	:	'Kalkandelen Sonu' Ulusal Anayasa Müzesi
Kullanım Özelliği	:	Kent kesim, özel gün giyimi
Envanter No	:	Uhb/308
Tarihlendirme	:	XIX. yüzyıl sonu
Boyut	:	-
Kullanılan Malzeme	:	Kadife, pamuklu kumaş, astar, sim sırma iplik, sırma düğme,agraf,
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	-
Süslemeye	:	Kordon tutturma
Kullanılan Renk	:	Bordo, altın sarısı, kırmızı

Kompozisyon : Bordo renkli kadife kumaştan dikilmiş mintanın, ön ortası düz olarak çalışılmış olup; etek ucunda genişleyen parçalar hakimdir. Genişleyen parçalar ön kapama payı verilerek, ön ortası göğüs altında agraf ile kapama yapılmıştır. Yaka açığı, üzerinde kırmızı boncukların hakim olduğu sırma düğmelerle süslenmiştir. Beden boyu göğüs altına kadar olan mintan, dik yaka ve takma kol uygulanmıştır. Kol boyu uzundur. Mintanın sadece kol evi ve manşet kısımları dikilmiş, koltuk altına kadar olan kısmı ise dikişsizdir. Koltuk altından manşet kısmına kadar açık olan mintan, manşet kısmından düğme aracılığıyla tutturularak giysiye kabarık kol görünümü verilmiştir. İç taraftan nakış izlerini kapatmak için, pamuklu kumaşla astarlanmıştır. Mintan sim, sırma ipliklerle kordon tutturma tekniğinde nakışlar ile bitkisel ve geometrik motifler kullanılarak süslenmiştir. Ön, arka ve kol ortalarına geometrik bezemelerden çeşmi bülbül, bitkisel bezemelerden çiçek motifleri yerleştirilmiştir. Ön ortasında geometrik bezemelerde dikdörtgen form içerisine düz şerit ve merkezine daire şekli yerleştirilmiştir. Etrafı elips figürleri ile çevrelenmiştir. Arka ve kol zemini geometrik bezemelerde S kıvrım, iç içe yerleştirilmiş daire, düz şerit; bitkisel bezemelerde çiçek, kıvrım dal,

lale motifleri ile süslenmiştir. Desen simetrik şekilde tasarlanmıştır. Kenar süslemesi ise kaytan dikilerek yapılmıştır.

Resim 138: 56 No'lu Sıkmalı mintan

Resim 139: 56 No'lu Sıkmalı mintan arka görünüm

Kaynak: Kalkandelen Sonu' Ulusal Anayasa Müzesi Fotoğraf Müze Arşivi.

Resim 140: 56 No'lu Sıkmalı mintan detay görünüm

BİLGİ FORMU 57

Örnek	:	57
Resim	:	141, 142, 143
İnceleme Tarihi	:	27.02.2019
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	17.06.1957
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	Süleymani Süleyman tarafından satılmış
Giysi Parçasının Adı	:	Mintan
Yöresel Adı	:	Mintan
Bulunduğu Yer	:	'Kalkandelen Sonu' Ulusal Anayasa Müzesi
Kullanım Özelliği	:	Kent kesim, özel gün giyimi
Envanter No	:	Uhb/387
Tarihlendirme	:	XX. yüzyıl başı
Boyut	:	-
Kullanılan Malzeme	:	Pamuklu kumaş, astar, şerit, sim sırma iplik, agraf, sırma düğme, boncuk
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	-
Süslemede	:	Kordon tutturma
Kullanılan Renk	:	Kırmızı, beyaz, altın sarısı

Kompozisyon : Kendinden desenli kırmızı ve beyaz çizgili renkli pamuklu kumaştan dikilmiş mintanın, ön ortası düz olarak çalışılmış olup; etek ucunda genişleyen parçalar hakimdir. Genişleyen parçalar ön kapama payı verilerek, ön ortası göğüs altında agraf ile kapama yapılmıştır. Yaka açığı, üzerinde kırmızı boncukların hakim olduğu sırma düğmelerle süslenmiştir. Beden boyu göğüs altına kadar olan mintan, O yaka ve takma kol uygulanmıştır. Kol boyu uzun, yırtmaçlı ve metal düğmeler hâkimdir. İç taraftan nakış izlerini kapatmak için, kendinden desenli pamuklu kumaşla astarlanmıştır. Mintan sim, sırma ipliklerle kordon tutturma tekniğinde nakışlar ile bitkisel ve geometrik motifler ve şerit kullanılarak süslenmiştir. Ön ortası ve omuz geometrik bezmelerde sırma şeritlerle süslenmiştir. Arka zemin kısmı geometrik bezemelerde S kıvrım ve çevresi daire kıvrım şekilleri birbirine bağlantılı motif tekrarları şeklinde ve sırma şerit ile tasarlanmıştır. Kol ortasına geometrik motif yerleştirilmiş olup, kenarları sırma şerit ile tamamlanmıştır. Kenar süslemesi ise kaytan dikilerek yapılmıştır.

Resim 141: 57 No'luMintan

Resim 142: 57 No'luMintan arka görünüm

Resim 143: 57 No'luMintan kol detay görünüm

Kaynak: Kalkandelen Sonu' Ulusal Anayasa Müzesi Fotoğraf Müze Arşivi.

BİLGİ FORMU 58

Örnek	: 58
Resim	: 144, 145, 146
İnceleme Tarihi	: 2.07.2018
Koleksiyona Geliş Tarihi	: -
Koleksiyona Geliş Biçimi	: -
Giysi Parçasının Adı	: Cübbe
Yöresel Adı	: Cübbe
Bulunduğu Yer	: Ohri Ulusal Anaya Enstitüsü ve Müzesi
Kullanım Özelliği	: Özel gün giyimi
Envanter No	: 1569
Tarihlendirme	: XIX. yüzyıl sonu XX. yüzyıl başı
Boyut	: -
Kullanılan Malzeme	: Çuha, pamuklu astar, kaytan, sim sırma iplik, şerit, pul
Kullanılan Teknik	:
Zeminde	: -
Süslemede	: Kordon tutturma
Kullanılan Renk	: Lacivert, altın sarısı

Kompozisyon : Cübbe uzun ve kolsuz bir yelek olup, lacivert çuha kumaşdan dikilmiştir. Cübbenin, ön ortası açık olarak çalışılmış olup; yuvarlak yaka uygulanmıştır. Pamuklu astar kullanılmıştır. Giysi üst kısımda bel boyuna kadar vücuda sıkıca oturmaktadır. Bel kısmından bitiş yerine kadar kesimi genişleyerek geniş pililer şeklinde etekleri mevcuttur. Cübbenin ön kısmı omuzdan ayak bileğine kadar aynı genişlikte uzanmaktadır. Giysinin yalnızca arka tarafındaki etek parçaları genişleyerek, ayak bileğine kadar uzanmaktadır. Cübbenin bütün kenar dikiş çizgilerinin üzeri S şeklinde kıvrımlı sim, sırma kaytanlakordon tutturma tekniği kullanılarak dikilmiştir. Cübbenin kenar kısımları kordon tutturma tekniğinde nakışlar ve şerit ile süslenmiş olup, zemin kumaşı lacivert çuha görünmektedir. Giysinin zemini bitkisel bezemelerde kıvrık dal, çiçek ve yaprak motifleri hâkim olup, motiflerin üzerine sarı pullar işlenerek süslenmiştir.

Resim 144: 58 No'luCübbe **Resim 145:** 58 No'luCübbe arka görünüm

Resim 146: 58 No'lu Cübbe detay görünüm

BİLGİ FORMU 59

Örnek	:	59
Resim	:	147, 148
İnceleme Tarihi	:	2.07.2018
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	-
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	-
Giysi Parçasının Adı	:	Cübbe
Yöresel Adı	:	Cübbe
Bulunduğu Yer	:	Ohri Ulusal Anaya Enstitüsü ve Müzesi
Kullanım Özelliği	:	Özel gün giyimi
Envanter No	:	-
Tarihlendirme	:	XIX. yüzyıl
Boyut	:	-
Kullanılan Malzeme	:	Çuha, pamuklu kumaş, astar, sim sırma iplik, kaytan, şerit
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	El dokuması
Süslemede	:	Kordon tutturma
Kullanılan Renk	:	Bordo, altın sarısı

Kompozisyon : Uzun ve kolsuz olan cübbe, bordo renkli çuha kumaşdan dikilmiştir. Cübbenin, ön ortası açık olarak çalışılmış olup; yuvarlak yaka uygulanmıştır. Pamuklu astar kullanılmıştır. Giysi üst kısımda bel boyuna kadar vücuda sıkıca oturmaktadır. Bel kısmından bitiş yerine kadar kesimi genişleyerek geniş pililer şeklinde etekleri mevcuttur. Cübbenin ön kısmı omuzdan ayak bileğine kadar aynı genişlikte uzanmaktadır. Giysinin yalnızca arka tarafındaki etek parçaları genişleyerek, ayak bileğine kadar uzanmaktadır. Cübbenin bütün kenar dikiş çizgilerinin üzeri kaytanlakordon tutturma tekniği kullanılarak dikilmiştir. Cübbe sim, sırma iplikler ile kordon tutturma tekniğinde nakışlar ve sırma şerit ile süslenmiş olup, zemin kumaşı bordo renk çuha görünmektedir. Giysinin ön ortası bitkisel bezemelerde kıvrık dal, çiçek ve lale motifleri simetrik ve birbirine bağlantılı motif tekrarları şeklinde tasarlanmıştır. Geometrik bezemelerde ise, S kıvrım, düz ve paralel şeritler şeklinde süslenmiştir.

Resim 147: 59 No'lu Cübbe

Resim 148: 59 No'lu Cübbe arka görünüm

Çizim 5

BİLGİ FORMU 60

Örnek	:	60
Resim	:	149, 150
İnceleme Tarihi	:	2.07.2018
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	-
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	-
Giysi Parçasının Adı	:	Cübbe
Yöresel Adı	:	Cübbe
Bulunduğu Yer	:	Ohri Ulusal Anaya Enstitüsü ve Müzesi
Kullanım Özelliği	:	Özel gün giyimi
Envanter No	:	-
Tarihlendirme	:	XIX. yüzyıl
Boyut	:	-
Kullanılan Malzeme	:	Çuha, pamuklu astar, sırma sim iplik, kaytan, şerit
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	El dokuması
Süslemede	:	Kordon tutturma
Kullanılan Renk	:	Mor, altın sarısı
Kompozisyon	:	Uzun ve kolsuz olan cübbe, mor renkli çuha kumaşdan dikilmiştir. Cübbenin, ön ortası açık olarak çalışılmış olup; yuvarlak yaka uygulanmıştır. Pamuklu astar kullanılmıştır. Giysi üst kısımda bel boyuna kadar vücuda sıkıca oturmaktadır. Bel kısmından bitiş yerine kadar kesimi genişleyerek geniş pililer şeklinde etekleri mevcuttur. Cübbenin ön kısmı omuzdan ayak bileğine kadar aynı genişlikte uzanmaktadır. Giysinin yalnızca arka tarafındaki etek parçaları genişleyerek, ayak bileğine kadar uzanmaktadır. Cübbenin bütün kenar dikiş çizgilerinin üzeri S şeklinde kıvrımlı kaytanlakordon tutturma tekniği kullanılarak dikilmiştir. Cübbe kordon tutturma tekniğinde nakışlar ve sırma şerit ile süslenmiş olup, zemin kumaşı mor renk çuha görünmektedir. Giysinin ön ortası ve arkası bitkisel bezemelerde kıvrık dal, çiçek ve lale motifleri simetrik ve birbirine bağlantılı motif tekrarları şeklinde tasarlanmıştır.

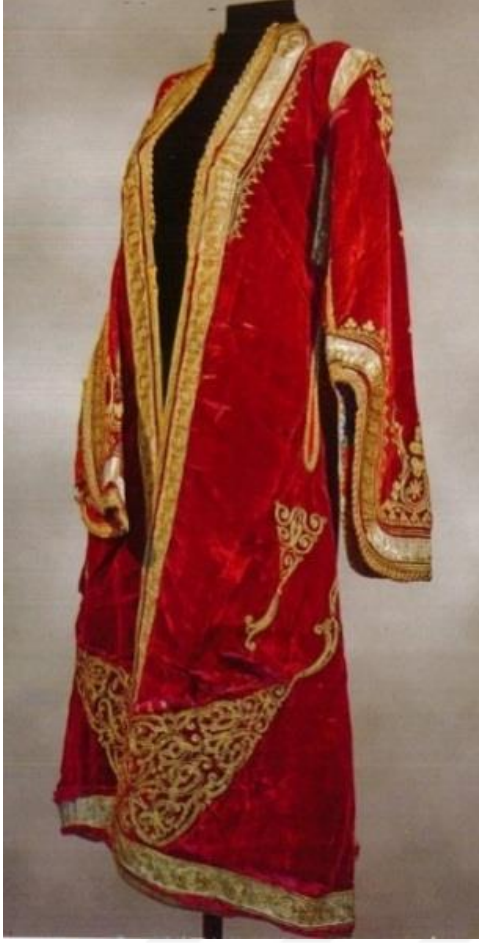
Resim 150: 60 No'lucubbe arka görünüm

Kaynak: Ohrid Ulusal Anayasa Enstitüsü ve Müzesi Arşivi.

BİLGİ FORMU 61

Örnek	: 61
Resim	: 151
İnceleme Tarihi	: 2.07.2018
Koleksiyona Geliş Tarihi	: -
Koleksiyona Geliş Biçimi	: -
Giysi Parçasının Adı	: Cübbe
Yöresel Adı	: Kollu cübbe
Bulunduğu Yer	: Ohri Ulusal Anaya Enstitüsü ve Müzesi
Kullanım Özelliği	: Özel gün giyimi
Envanter No	: -
Tarihlendirme	: XIX. yüzyıl
Boyut	: -
Kullanılan Malzeme	: Kadife, pamuklu astar, sırma sim iplik, kaytan, şerit
Kullanılan Teknik	:
Zeminde	: -
Süslemede	: Kordon tutturma
Kullanılan Renk	: Kırmızı, altın sarısı

Kompozisyon : Uzun ve takma kollu olan cübbe, kırmızı renkli kadife kumaşdan dikilmiştir. Cübbenin, ön ortası açık olarak çalışılmış olup; iki parmak yükseklikte dik yaka uygulanmıştır. Pamuklu astar kullanılmıştır. Giysi kolları hareket kolaylığı sağlaması açısından dirsekten aşağı olan kısımda yırtmaç kullanılmış ve etrafı sırma sim kaytan ile kordon tutturma tekniği ile çevrilmiştir. Cübbenin ön kısmı omuzdan ayak bileğine kadar aynı genişlikte uzanmaktadır. Cübbenin bütün kenar dikiş çizgilerinin üzeri kaytanlakordon tutturma tekniği kullanılarak dikilmiştir. Cübbe sim sırma iplikler ile kordon tutturma tekniğinde nakışlar ve şerit ile süslenmiş olup, zemin kumaşı kırmızı renk kadife görünmektedir. Giysinin ön ortası, kol ortası ve omuzda kullanılan motifler sırasıyla, geometrik bezemelerde, S kıvrım, daire kıvrım şeklinde tasarlanmış; bitkisel bezemelerde kıvrık dal, yaprak ve çiçek motifleri birbirine bağlantılı motif tekrarları şeklinde yerleştirilerek kordon tutturma tekniği ile süslenmiştir. Yaka ve kol yırtmacının kenarları suyolu motifi kullanılarak tamamlanmıştır.

Resim 151: 61 No'lu Kolluc bbe yan görünüm

Kaynak: Ohrid Ulusal Anayasa Enstitüsü ve Müzesi Arşivi.

Çizim 6

BİLGİ FORMU 62

Örnek	:	62
Resim	:	152
İnceleme Tarihi	:	4.07.2018
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	-
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	-
Giysi Parçasının Adı	:	Cübbe
Yöresel Adı	:	Cübbe
Bulunduğu Yer	:	Bitola Enstitüsü ve Müzesi
Kullanım Özelliği	:	Özel gün giyimi
Envanter No	:	-
Tarihlendirme	:	XIX. yüzyıl
Boyut	:	-
Kullanılan Malzeme	:	Kadife, pamuklu astar, sim sırma iplik, kaytan, şerit
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	-
Süslemede	:	Kordon tutturma
Kullanılan Renk	:	Bordo, altın sarısı

Kompozisyon : Uzun ve takma kollu olan cübbe, bordo renkli kadife kumaşdan dikilmiştir. Cübbenin, ön ortası açık olarak çalışılmış olup; iki parmak yükseklikte dik yaka uygulanmıştır. Pamuklu astar kullanılmıştır. Giysi kolları hareket kolaylığı sağlaması açısından dirsekten aşağı olan kısımda yırtmaç kullanılmış ve etrafı sırma sim kaytan ile kordon tutturma tekniği ile çevrilmiştir. Cübbenin ön kısmı omuzdan ayak bileğine kadar aynı genişlikte uzanmaktadır. Cübbenin bütün kenar dikiş çizgilerinin üzeri sim, sırma kaytanlakordon tutturma tekniği kullanılarak dikilmiştir. Cübbe sim sırma iplikler ile kordon tutturma tekniğinde nakışlar ve şerit ile süslenmiş olup, zemin kumaşı kırmızı renk kadife görünmektedir. Giysinin ön ortası ve kol ortası kullanılan motifler sırasıyla, geometrik bezemelerde, S kıvrım, daire kıvrım şeklinde tasarlanmış; bitkisel bezemelerde kıvrık dal, yaprak ve çiçek motifleri birbirine bağlantılı motif tekrarları şeklinde yerleştirilerek kordon tutturma tekniği ile süslenmiştir. Yaka ve kol yırtmacının kenarları su yolu motifi kullanılarak tamamlanmıştır. Cübbenin omuzu sırma şerit ile çevrilmiştir.

Resim 152: 62 No'lu Kollucübbe yan görünüm

Kaynak: Bitola Ulusal Anayasa Enstitüsü ve Müzesi Arşivi.

Çizim 7

BİLGİ FORMU 63

Örnek	:	63
Resim	:	153, 154
İnceleme Tarihi	:	4.07.2018
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	20.04.1955 (Ohrid)
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	Efkit Halim tarafından satılmıştır.
Giysi Parçasının Adı	:	Cübbe
Yöresel Adı	:	Cübbe
Bulunduğu Yer	:	Bitola Enstitüsü ve Müzesi
Kullanım Özelliği	:	Özel gün giyimi
Envanter No	:	-
Tarihlendirme	:	XIX. yüzyıl sonu XX. yüzyıl başı
Boyut	:	-
Kullanılan Malzeme	:	Kadife, pamuklu astar, sim sırma iplik, kaytan, şerit
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	-
Süslemede	:	Kordon tutturma
Kullanılan Renk	:	Mavi, altın sarısı
Kompozisyon	:	Uzun ve kolsuz olan cübbe, mavi renkli çuha kumaşdan dikilmiştir. Cübbenin, ön ortası açık olarak çalışılmış olup; yuvarlak yaka uygulanmıştır. Pamuklu astar kullanılmıştır. Giysi üst kısımda bel boyuna kadar vücuda sıkıca oturmaktadır. Bel kısmından bitiş yerine kadar kesimi genişleyerek geniş pililer şeklinde etekleri mevcuttur. Cübbenin ön kısmı omuzdan ayak bileğine kadar aynı genişlikte uzanmaktadır. Giysinin yalnızca arka tarafındaki etek parçaları genişleyerek, ayak bileğine kadar uzanmaktadır. Cübbenin bütün kenar dikiş çizgilerinin üzeri, kaytanlakordon tutturma tekniği kullanılarak dikilmiştir. Cübbe sim, sırma iplikler ile kordon tutturma tekniğinde nakışlar ve şerit ile süslenmiş olup, zemin kumaşı mavi renk çuha görünmektedir. Giysinin ön ortası bitkisel bezemelerde kıvrık dal, çiçek ve lale motifleri simetrik ve birbirine bağlantılı motif tekrarları şeklinde tasarlanmıştır. Geometrik bezemelerde ise, S kıvrım, düz ve paralel şeritler şeklinde süslenmiştir.

Resim 153: 63 No'lu Cübbe yan görünüm

Resim 154: 63 No'lu Cübbedetaf görünüm

Çizim 8

BİLGİ FORMU 64

Örnek	:	64
Resim	:	155
İnceleme Tarihi	:	4.07.2018
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	-
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	-
Giysi Parçasının Adı	:	Cübbe
Yöresel Adı	:	Cübbe
Bulunduğu Yer	:	Bitola Enstitüsü ve Müzesi
Kullanım Özelliği	:	Özel gün giyimi
Envanter No	:	-
Tarihlendirme	:	XIX. yüzyıl sonu XX. yüzyıl başı
Boyut	:	-
Kullanılan Malzeme	:	Kadife, pamuklu astar, sırma sim iplik, kaytan, şerit
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	
Süslemede	:	Kordon tutturma
Kullanılan Renk	:	Kahverengi, altın sarısı

Kompozisyon : Uzun ve kolsuz olan cübbe, mor renkli çuha kumaşdan dikilmiştir. Cübbenin, ön ortası açık olarak çalışılmış olup; yuvarlak yaka uygulanmıştır. Pamuklu astar kullanılmıştır. Giysi üst kısımda bel boyuna kadar vücuda sıkıca oturmaktadır. Bel kısmından bitiş yerine kadar kesimi genişleyerek geniş pililer şeklinde etekleri mevcuttur. Cübbenin ön kısmı omuzdan ayak bileğine kadar aynı genişlikte uzanmaktadır. Giysinin yalnızca arka tarafındaki etek parçaları genişleyerek, ayak bileğine kadar uzanmaktadır. Cübbenin bütün kenar dikiş çizgilerinin üzeri kaytanlakordon tutturma tekniği kullanılarak dikilmiştir. Cübbe sim, sırma iplikler ile kordon tutturma tekniğinde nakışlar ve sırma şerit ile süslenmiş olup, zemin kumaşı bordo renk çuha görünmektedir. Giysinin ön ortası bitkisel bezemelerde kıvrık dal, çiçek ve lale motifleri simetrik ve birbirine bağlantılı motif tekrarları şeklinde tasarlanmıştır. Geometrik bezemelerde ise, S kıvrım, düz ve paralel şeritler şeklinde süslenmiştir.

Resim 155: 64 No'luCübbe yan görünüm

Kaynak: Bitola Ulusal Anayasa Enstitüsü ve Müzesi Arşivi.

BİLGİ FORMU 65

Örnek	:	65
Resim	:	156, 157, 158
İnceleme Tarihi	:	7.03.2019
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	-
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	-
Giysi Parçasının Adı	:	Cübbe
Yöresel Adı	:	Cübbe
Bulunduğu Yer	:	Dr. Nikola Nezlobinski Ulusal Anayasa Müzesi (Struga)
Kullanım Özelliği	:	Özel gün giyimi
Envanter No	:	Boy: 290 cm, en: 110 cm
Tarihlendirme	:	XIX. yüzyıl sonu XX. yüzyıl başı
Boyut	:	-
Kullanılan Malzeme	:	Çuha, pamuklu, astar, sırma sim iplik, kaytan, şerit
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	-
Süslemede	:	Kordon tutturma
Kullanılan Renk	:	Mor, altın sarısı

Kompozisyon : Uzun ve kolsuz olan cübbe, mor renkli çuha kumaşdan dikilmiştir. Cübbenin, ön ortası açık olarak çalışılmış olup; yuvarlak yaka uygulanmıştır. Pamuklu astar kullanılmıştır. Giysi üst kısımda bel boyuna kadar vücuda sıkıca oturmaktadır. Bel kısmından bitiş yerine kadar kesimi genişleyerek geniş pililer şeklinde etekleri mevcuttur. Cübbenin ön kısmı omuzdan ayak bileğine kadar aynı genişlikte uzanmaktadır. Giysinin yalnızca arka tarafındaki etek parçaları genişleyerek, ayak bileğine kadar uzanmaktadır. Cübbenin bütün kenar dikiş çizgilerinin üzeri, sim, sırma kaytanlakordon tutturma tekniği kullanılarak dikilmiştir. Cübbe sim, sırma iplikler ile kordon tutturma tekniğinde nakışlar ve şerit ile süslenmiş olup, zemin kumaşı mor renk çuha görünmektedir. Giysinin ön ortası bitkisel bezemelerde kıvrık dal, çiçek ve lale motifleri simetrik ve birbirine bağlantılı motif tekrarları şeklinde tasarlanmıştır. Geometrik bezemelerde ise, S kıvrım, düz ve paralel şeritler şeklinde tasarlanmıştır.

Resim 156: 65 No'lu Cübbe

Resim 157: 65 No'lu Cübbe arka görünüm

Resim 158: 65 No'lu Cübbe detay görünüm

Çizim 9

BİLGİ FORMU 66

Örnek : 66
Resim : 159, 160, 161
İnceleme Tarihi : 7.03.2019
Koleksiyona Geliş Tarihi : -
Koleksiyona Geliş Biçimi : -
Giysi Parçasının Adı : Cübbe
Yöresel Adı : Cübbe
Bulunduğu Yer : Dr. Nikola Nezlobinski Ulusal Anayasa Müzesi
(Struga)

Kullanım Özelliği : Özel gün giyimi
Envanter No : -
Tarihlendirme : XIX. yüzyıl sonu XX. yüzyıl başı
Boyut : Boy: 287 cm , en: 113 cm
Kullanılan Malzeme : Çuha, pamuklu astar, sim sırma iplik, sırma kaytan,
şerit, pul
Kullanılan Teknik :
Zeminde : -
Süslemede : Kordon tutturma
Kullanılan Renk : Mavi, altın sarısı

Kompozisyon : Uzun ve kolsuz olan cübbe, mavi renkli çuha kumaşdan dikilmiştir. Cübbenin, ön ortası açık olarak çalışılmış olup; yuvarlak yaka uygulanmıştır. Pamuklu astar kullanılmıştır. Giysi üst kısımda bel boyuna kadar vücuda sıkıca oturmaktadır. Bel kısmından bitiş yerine kadar kesimi genişleyerek geniş pililer şeklinde etekleri mevcuttur. Cübbenin ön kısmı omuzdan ayak bileğine kadar aynı genişlikte uzanmaktadır. Giysinin yalnızca arka tarafındaki etek parçaları genişleyerek, ayak bileğine kadar uzanmaktadır. Cübbenin bütün kenar dikiş çizgilerinin üzeri, S kıvrımlı şekilde kaytanlakordon tutturma tekniği kullanılarak dikilmiştir. Cübbe sim, sırma iplikler ile kordon tutturma tekniğinde nakışlar ve şerit ile süslenmiş olup, zemin kumaşı mavi renk çuha görünmektedir. Giysinin ön ortası bitkisel bezemelerde kıvrık dal, çiçek ve lale motifleri simetrik ve birbirine bağlantılı motif tekrarları şeklinde tasarlanmıştır. Geometrik bezemelerde ise, S kıvrım, düz ve paralel şeritler şeklinde tasarlanmıştır. Motiflerin üzeri pullarla süslenmiştir

Resim 159: 66 No'lu Cübbe

Resim 160: 66 No'lu Cübbe arka görünüm

Resim 161: 66 No'lu Cübbe detay görünüm

BİLGİ FORMU 67

Örnek	:	67
Resim	:	162, 163, 164
İnceleme Tarihi	:	27.02.2019
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	1954
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	Satın Alma (Haidi Hasan tarafından satılmıştır)
Giysi Parçasının Adı	:	Dolama
Yöresel Adı	:	Dolama
Bulunduğu Yer	:	'Kalkandelen Sonu' Ulusal Anayasa Müzesi
Kullanım Özelliği	:	Özel gün giyimi
Envanter No	:	UHb 368
Tarihlendirme	:	XIX. yüzyıl
Boyut	:	-
Kullanılan Malzeme	:	Kadife, pamukluastar, sim sırma iplikler, karton, pamuk
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	-
Süslemede	:	Dival işi (kakma)
Kullanılan Renk	:	Lacivert, altın sarısı

Kompozisyon : Dolama lacivert kadife kumaştan dikilmiş olup; ön ortası açık olarak çalışılmıştır. Giysi kollu arkadan öne doğru omuz çevresince dikili, kol ağzı düz kesim olup, kol boyu bilek hizasına kadar uzun olarak çalışılmış ve el bileğine kadar serbest bir şekilde dikildiği görülmektedir. Kol ağzı kendi kumaşından pervaz ile çevrilmiştir. Dolamanın nakış izlerini kapatmak için pamuklu astar dikilmiştir. Dolamada bitkisel motifler kullanılmıştır. Nakışa hacim verebilmek için kumaş ve desen ipliklerin arasına küçük pamuklar ve kartonlar konularak kabartma görünüm elde edilmiştir. Giysinin ön ve arka zemini, kol ortası bitkisel bezemelerde kıvrık dal, yaprak ve çiçek motifleri simetrik şekilde tasarlanmış olup, dival işi tekniği ile süsleme yapılmıştır.

Resim 162: 67 No'lu Dolama

Resim 163: 67 No'lu Dolama arka görünüm

Resim 164: 67 No'lu Dolama detay görünüm

Çizim 10

BİLGİ FORMU 68

Örnek	:	68
Resim	:	165
İnceleme Tarihi	:	27.02.2019
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	1954
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	-
Giysi Parçasının Adı	:	Dolama
Yöresel Adı	:	Dolama
Bulunduğu Yer	:	Ohrid Ulusal Anayasa Enstitüsü ve Müzesi
Kullanım Özelliği	:	Özel gün giyimi
Envanter No	:	UHb SP45
Tarihlendirme	:	XIX. yüzyıl sonu XX. yüzyıl başı
Boyut	:	-
Kullanılan Malzeme	:	Kadife kumaş, sırma sim iplikler, pamukluastar, karton
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	-
Süslemede	:	Dival işi (kakma)
Kullanılan Renk	:	Bordo, altın sarısı

Kompozisyon : Dolama bordo kadife kumaştan dikilmiş olup; ön ortası açık olarak çalışılmıştır. Giysi kollu arkadan öne doğru omuz çevresince dikili, kol ağzı düz kesim olup, kol boyu bilek hizasına kadar uzun olarak çalışılmış ve el bileğine kadar serbest bir şekilde dikildiği görülmektedir. Kol ağzı kendi kumaşından pervaz ile çevrilmiştir. Dolama üst kısımda bele tam oturmaktadır. Bel kısmından diz üstüne kadar genişlemektedir. Dolamanın nakış izlerini kapatmak için pamuklu astar dikilmiştir. Dolamada bitkisel motifler kullanılmıştır. Nakışa hacim verebilmek için kumaş ve desen ipliklerin arasına kartonlar konularak kabartma görünümü elde edilmiştir. Giysinin ön kenar kısmı, yaka kenarı ve kol manşetinde sırasıyla bitkisel bezemelerde, kıvrık dal, yaparak, lale ve çiçek motifleri simetrik ve birbirine bağlantılı motif tekrarlarıyla; ön ortası ve bel kısmında vazoda çiçek motifleri dival işi tekniği kullanılarak süslenmiştir.

Resim 165: 68 No'lu Dolama

Kaynak: Ohrid Ulusal Anayasa Enstitüsü ve Müzesi Arşivi.

BİLGİ FORMU 69

Örnek	:	69
Resim	:	166, 167, 168 ,169
İnceleme Tarihi	:	4.07.2018
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	-
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	-
Giysi Parçasının Adı	:	Dolama
Yöresel Adı	:	Dolama
Bulunduğu Yer	:	Bitola Enstitüsü ve Müzesi
Kullanım Özelliği	:	Özel gün giyimi
Envanter No	:	UHb SP45
Tarihlendirme	:	XIX. yüzyıl sonu XX. yüzyıl başı
Boyut	:	Boy: 75.5cm, en 68.5cm
Kullanılan Malzeme	:	Kadife kumaş, pamukluastar, karton, sırma sim iplik, pul
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	-
Süslemede	:	Dival işi
Kullanılan Renk	:	Bordo, altın sarısı

Kompozisyon : Dolama bordo kadife kumaştan dikilmiş olup; ön ortası açık olarak çalışılmıştır. Giysi kollu arkadan öne doğru omuz çevresince dikili, kol ağzı düz kesim olup, kol boyu bilek hizasına kadar uzun olarak çalışılmış ve el bileğine kadar serbest bir şekilde dikildiği görülmektedir. Kol ağzı kendi kumaşından pervaz ile çevrilmiştir. Geniş ve bol kesimlidir. Dolamanın nakış izlerini kapatmak için pamuklu astar dikilmiştir. Dolamada bitkisel motifler kullanılmıştır. Nakışa hacim verebilmek için kumaş ve desen ipliklerin arasına küçük kartonlar konularak kabartma görünüm elde edilmiştir.

Giysinin ön kenarı, yaka kenarı ve etek ucu bitkisel bezemelerde sırasıyla, kıvrık dal ve yapraklar; etek ucu, bel ortası ve arka zeminde kıvrık dal, yaprak ve çiçek motifleri ile dival işi tekniği kullanılarak tasarlanmıştır. Motifler ve motiflerin arasında bulunan zemin boşlukları sim iplik ve pullarla süslenmiştir.

Resim 166: 69 No'lu Dolama

Resim 167: 69 No'lu Dolama arka görünüm

Resim 168: 69 No'lu Dolama yan görünüm

Resim 169: 69 No'lu Dolama detay görünüm

BİLGİ FORMU 70

Örnek	:	70
Resim	:	170
İnceleme Tarihi	:	4.07.2018
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	-
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	-
Giysi Parçasının Adı	:	Dolama
Yöresel Adı	:	Dolama
Bulunduğu Yer	:	Bitola Enstitüsü ve Müzesi
Kullanım Özelliği	:	Özel gün giyimi
Envanter No	:	-
Tarihlendirme	:	XIX. yüzyıl sonu XX. yüzyıl başı
Boyut	:	-
Kullanılan Malzeme	:	Kadife, sim sırma iplik, kürk
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	-
Süslemede	:	Dival işi
Kullanılan Renk	:	Mor, altın sarısı
Kompozisyon	:	Dolama mor kadife kumaştan dikilmiş olup; ön ortası açık olarak çalışılmıştır. Giysi kollu arkadan öne doğru omuz çevresince dikili, kol ağzı düz kesim olup, kol boyu bilek hizasına kadar uzun olarak çalışılmış ve el bileğine kadar serbest bir şekilde dikildiği görülmektedir. Kol ağzı kendi kumaşından pervaz ile çevrilmiştir. Geniş ve bol kesimlidir. Dolamanın nakış izlerini kapatmak için pamuklu astar dikilmiştir. Giysinin ön yaka ve yaka açıklığı kürk dikilerek tamamlanmıştır. Dolamada bitkisel motifler kullanılmıştır. Nakışa hacim verebilmek için kumaş ve desen ipliklerin arasına küçük kartonlar ve pamuk konularak kabartma görünümü elde edilmiştir. Giysinin ön zemine bir buket yerleştirilmiş olup, yaprak, dal ve çiçek motiflerinin omuza kadar simetrik bir şekilde yükseldiği görülmektedir. Dolamanın kol ortası yine aynı kıvrık dal, yaprak ve çiçek motifleri dival işi tekniği kullanılarak süslenmiştir.

Resim 170: 70 No'lu Dolama

Kaynak: Bitola Ulusal Anayasa Enstitüsü ve Müzesi Arşivi.

BİLGİ FORMU 71

Örnek	:	71
Resim	:	171, 172, 173
İnceleme Tarihi	:	2.19.2019
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	-
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	-
Giysi Parçasının Adı	:	Dolama
Yöresel Adı	:	Dolama
Bulunduğu Yer	:	Kuzey Makedonya Müzesi (Üsküp)
Kullanım Özelliği	:	Özel gün giyimi
Envanter No	:	-
Tarihlendirme	:	XIX. yüzyıl
Boyut	:	
Kullanılan Malzeme	:	Kadife, pamukluastar, sim sırma iplik, şerit, sırma düğme, kaytan, karton
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	-
Süslemede	:	Dival işi
Kullanılan Renk	:	Kırmızı, altın sarısı

Kompozisyon : Dolama kırmızı kadife kumaştan dikilmiş olup; ön ortası açık olarak çalışılmıştır. Yaka kenar ve kol manşet kısımlarına sırma düğmeler dikilmiştir. Sırma düğmelerin hiçbir fonksiyon özelliği olmadan yalnızca süsleme unsuru olarak kullanılmıştır. Giysi kollu arkadan öne doğru omuz çevresince dikili, kol boyu bilek hizasına kadar uzun olarak çalışılmış ve koltuk altından el bileğine kadar açık olduğu görülmektedir. Kol evi V şeklinde elin üzerini kapatacak şekilde tasarlanmıştır. Giysi üst kısımda bel boyuna kadar vücuda sıkıca oturmaktadır. Bel kısmından bitiş yerine kadar kesimi genişleyen etekleri mevcuttur. Cübbenin ön kısmı omuzdan ayak bileğine kadar aynı genişlikte uzanmaktadır. Giysinin yalnızca arka tarafındaki etek parçaları genişleyerek, ayak bileğine kadar uzanmaktadır.

Dolamanın tüm kenarı kaytan ile kordon tutturma tekniği kullanılarak çevrilmiştir. Dolamada bitkisel ve geometrik motifler hâkimdir. Bitkisel bezemelerde sırasıyla ön ve arka zemin, kolun tamamı, etek ucu, kıvrık dal ve yapraklar; geometrik bezemelerde ise, daire kıvrım, S kıvrım, düz ve paralel şeritler kordon tutturma tekniği kullanılarak süslenmiştir. Bunların dışında süslemede sırma şeritler de kullanılmıştır.

Resim 171: 71 No'lu Dolama yan görünüm **Resim 172:** 71 No'lu Dolama arka görünüm

Resim 173: 71 No'lu Dolama detay görünüm

BİLGİ FORMU 72

Örnek	:	72
Resim	:	174, 175
İnceleme Tarihi	:	26.11.2018
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	-
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	-
Giysi Parçasının Adı	:	Salta
Yöresel Adı	:	Kaftan
Bulunduğu Yer	:	Bursa Uluumay Osmanlı Halk Kıyafetleri Ve Takıları Müzesi
Kullanım Özelliği	:	Özel gün giyimi
Envanter No	:	-
Tarihlendirme	:	-
Boyut	:	-
Kullanılan Malzeme	:	Kadife, sırma sim iplik, sırma düğme
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	-
Süslemede	:	Kordon tutturma
Kullanılan Renk	:	Mor, altın sarısı

Kompozisyon : Uzun ve kolsuz olan salta, mor renkli kadife kumaşdan dikilmiştir. Saltanın, ön ortası açık olarak çalışılmış olup; yuvarlak yaka uygulanmıştır. Giysi üst kısımda bel boyuna kadar vücuda sıkıca oturmaktadır. Bel kısmından bitiş yerine kadar kesimi genişleyerek geniş pililer şeklinde etekleri mevcuttur. Cübbenin ön kısmı diz üstüne kadar aynı genişlikte, arka tarafındaki etek parçaları ise genişleyerek, diz altına kadar uzanmaktadır. Cübbenin bütün kenar dikiş çizgilerinin üzeri, S şeklinde kaytan ilekordon tutturma tekniği kullanılarak dikilmiştir. Giysi zeminin tamamı sırasıyla, bitkisel bezemelerde çiçek motifleri; geometrik bezemelerde ise, S kıvrım ve daire şekilleri olup, kordon tutturma tekniği ile süslenmiştir. Sırma şeritler de ön ve arka zemine paralel şekilde yerleştirilmiştir.

Resim 175: 72 No'lu Salta arka görünüm

BİLGİ FORMU 73

Örnek	:	73
Resim	:	176, 177, 178
İnceleme Tarihi	:	4.07.2018
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	-
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	-
Giysi Parçasının Adı	:	Entari
Yöresel Adı	:	Entari
Bulunduğu Yer	:	Bitilo Enstitüsü ve Müzesi
Kullanım Özelliği	:	Özel gün giyimi
Envanter No	:	UHSP 21
Tarihlendirme	:	XIX. yüzyıl
Boyut	:	Boy: 127 cm / en:89 cm
Kullanılan Malzeme	:	Kadife kumaş, pamuklu astar, sırma sim iplik,agraf, karton, pamuk
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	-
Süslemede	:	Dival işi
Kullanılan Renk	:	Mor, altın sarısı

Kompozisyon : Entari mor kadife kumaştan dikilmiş olup; ön ortası göğüs hizasına kadar açık olarak çalışılmış veagraf ile tutturulmuştur. Giysi kollu arkadan öne doğru omuz çevresince dikili, kol ağzı düz kesim olup, kol boyu bilek hizasına kadar uzun olarak çalışılmış ve el bileğine kadar serbest bir şekilde dikildiği görülmektedir. Kol ağzı ve yaka kenarı farklı kumaşından pervaz ile çevrilmiştir. Geniş ve bol kesimli olup ayak bileğine kadar uzanmaktadır. Entarinin nakış izlerini kapatmak için pamuklu astar kullanılmıştır. Dival işi tekniği ile süslenmiş bindallıda bitkisel motifler kullanılmıştır. Bu motiflere hacim verebilmek için kumaş ve desen ipliklerin arasına küçük kartonlar konularak kabartma görünüm elde edilmiştir. Bindallının yaka ve yaka açıklığı çevresine bağlantılı sıralamalarla yarım daire şeklinde motifleri işlenmiştir. Bindallının ön ve arka eteğinde yarım daire şeklinde tasarlanmış stilize edilmiş kıvrımlı dalların arasında yer alan bir vazo içerisinde dört büyük çiçek motifi bulunmaktadır. Bu motiflerin aralarından çıkan kıvrımlı dallar ve çiçek ve yapraklar bel seviyesine ve etek uçlarına doğru uzanmaktadır. Ön bedende yaka açıklığının kenarı stilize edilmiş kıvrım kıvrımlı dallar, çiçekler ve yapraklar simetrik olarak yerleştirilmiştir. Bu

kompozisyonun aynısı giysinin sırtında yer almaktadır. Giysinin kol ortasına da kıvrımlı dallar, çiçekler ve yaprak motifleri simetrik şekilde yerleştirilmiştir. Etek ucuna bağlantılı sıralamalarla C kıvrımlı dallar ve birleşim noktalarına yaprak motifleri yerleştirilmiştir.

Resim 176: 73 No'lu Entari

Resim 177: 73 No'lu Entari arka görünüm

Resim 178: 73 No'lu Entari detay görünüm

Çizim 11

BİLGİ FORMU 74

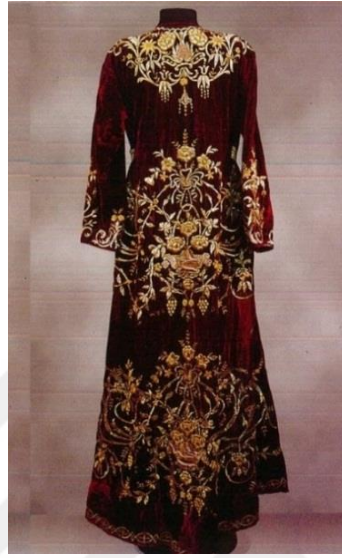
Örnek	:	74
Resim	:	179, 180, 181
İnceleme Tarihi	:	2.07.2018
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	-
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	-
Giysi Parçasının Adı	:	Entari
Yöresel Adı	:	Entari
Bulunduğu Yer	:	Ohri Ulusal Anayasa Enstitüsü ve Müzesi
Kullanım Özelliği	:	Özel gün giyimi
Envanter No	:	UHSP 1568
Tarihlendirme	:	XIX. yüzyıl
Boyut	:	
Kullanılan Malzeme	:	Kadife kumaş, pamuklu astar, sırma sim iplik, tırtıl, kurt, karton, pamuk
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	-
Süslemede	:	Dival işi
Kullanılan Renk	:	Bordo, altın sarısı

Kompozisyon : Entari bordo kadife kumaştan dikilmiş olup; ön ortası göğüs altına kadar V şeklinde açık olarak çalışılmıştır. Giysi uzun takma kolludur iki parçadan oluşmaktadır. Kol boyu bilek hizasına kadar uzun olarak çalışılmış ve el bileğine kadar serbest bir şekilde dikildiği görülmektedir. Yaka kenarı farklı kumaştan pervaz ile çevrilmiştir. Geniş ve bol kesimli dikilmiş olup; bel kısmına sırma şeritler dikilerek daraltılmıştır ve ayak bileğine kadar uzanmaktadır. Entarinin nakış izlerini kapatmak için pamuklu astar kullanılmıştır. Dival işi tekniği ile süslenmiş bindallıda bitkisel, geometrik ve nesnel motifler kullanılmıştır. Bu motiflere hacim verebilmek için kumaş ve desen ipliklerin arasına küçük kartonlar konularak kabartma görünüm elde edilmiştir. Süsleme amacı ile tırtıl ve kurt kullanılmıştır. Bindallının yaka ve yaka açıklığı çevresine bağlantılı sıralamalarla yarım daire şeklinde motifleri işlenmiştir. Bindallının ön ve arka eteğinde yarım daire şeklinde tasarlanmış stilize edilmiş kıvrımlı dalların arasında yer alan, fiyonk ile bağlantı kurulan bir sepet ve içerisinden üç büyük çiçek motifi bulunmaktadır. Bu motiflerin aralarından çıkan kıvrımlı dallar, çiçek, yapraklar ve üzüm salkımları yerleştirilerek simetrik bir şekilde tasarlanmıştır. Bu motifin aynısı giysi ürününün bel

kısmına da yerleştirilmiştir. Yaka açıklığının kenar kısımlarında S, C kıvrımlı dallar, çiçek ve yaprak motifleri simetrik olarak yerleştirilmiştir. Bu motiflerin üzerinden çıkan dallar ile giysinin sırt kısmında bulunan motifler arasında bağlantı yapılmıştır. Etek ucunda bağlantılı sıralama şeklinde üçgen ve elips şeklinde geometrik motifler yerleştirilmiştir.

Resim 179: 74 No'lu Entari

Resim 180: 74 No'lu Entari arka görünüm

Resim 181: 74 No'lu Entari detay görünüm

Çizim 11

BİLGİ FORMU 75

Örnek	: 75
Resim	: 182, 183, 184
İnceleme Tarihi	: 2.07.2018
Koleksiyona Geliş Tarihi	: -
Koleksiyona Geliş Biçimi	: -
Giysi Parçasının Adı	: Entari
Yöresel Adı	: Entari
Bulunduğu Yer	: Ohri Ulusal Anayasa Enstitüsü ve Müzesi
Kullanım Özelliği	: Özel gün giyimi
Envanter No	: -
Tarihlendirme	: XIX. yüzyıl
Boyut	: -
KullanılanMalzeme	: Kadife, pamuklu astar, sim sırma iplik, dantel
Kullanılan Teknik	:
Zeminde	: -
Süslemede	: Kordon tutturma
Kullanılan Renk	: Bordo, altın sarısı
Kompozisyon	: Entari bordo kadife kumaştan dikilmiş olup; ön ortası göğüs üstüne kadar beşgen şeklinde açık olarak çalışılmıştır. Giysi uzun takma kolludur iki parçadan oluşmaktadır. Kol boyu dirsek hizasına kadar düz olarak çalışılmış ve dirsekten el bileğine kadar genişleyerek inmiştir. Geniş ve bol kesimli dikilmiş olup; ayak bileğine kadar uzanmaktadır. Entarinin nakış izlerini kapatmak için pamuklu astar kullanılmıştır. Giysinin arka kısmına fermuar dikilmiştir. Kordon tutturma tekniği ile süslenmiş bindallıda bitkisel ve geometrik motifler kullanılmıştır. Bindallının yaka ve yaka açıklığı çevresi, etek ucu, kol manşeti grift, spiral şekiller ve üçgen motifler kullanılarak süslenmiştir. Giysinin dirsek üstünde yalnızca grift şekil yerleştirilmiştir. Bindallının göğüs altından aşağıya doğru çiçek ve kıvrımlı dal formu verilerek simetrik bir şekilde yerleştirilmiştir.

Resim 182: 75 No'lu Entari

Resim 183: 75 No'lu Entari arka görünüm

Resim 184: 75 No'lu Entari detay görünüm

BİLGİ FORMU 76

Örnek	:	76
Resim	:	185
İnceleme Tarihi	:	2.07.2018
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	-
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	-
Giysi Parçasının Adı	:	Entari
Yöresel Adı	:	Entari
Bulunduğu Yer	:	Ohri Ulusal Anayasa Enstitüsü ve Müzesi
Kullanım Özelliği	:	Özel gün giyimi
Envanter No	:	-
Tarihlendirme	:	XIX. yüzyıl
Boyut	:	-
KullanılanMalzeme	:	Kadife, pamuklu astar, sim sırma iplik, dantel
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	-
Süslemede	:	Dival işi
Kullanılan Renk	:	Bordo, altın sarısı
Kompozisyon	:	Entari bordo kadife kumaştan dikilmiş olup; ön ortası göğüs altına kadar V şeklinde açık olarak çalışılmıştır. Ön açıklığı kapatmak ve entariye estetik bir boyut kazandırmak için, V şeklindeki yaka açıklığına ve yaka kenar kısmına dantel dikilmiştir. Giysi uzun takma kolludur iki parçadan oluşmaktadır. Kol boyu bilek hizasına kadar uzun olarak çalışılmış ve el bileğine kadar serbest bir şekilde dikildiği görülmektedir. Geniş ve bol kesimli dikilmiş olup; pamuklu astar kullanılmıştır. Dival işi tekniği ile süslenmiş bindallıda bitkisel motifler kullanılmıştır. Bu motiflere hacim verebilmek için kumaş ve desen ipliklerin arasına küçük kartonlar konularak kabartma görünüm elde edilmiştir. Bindallının ön ve arka zemininde tüm bedeni kaplayan büyük çiçekler, yaprak ve kıvrımlı dallar yer almaktadır. Aynı motiflerin benzerleri giysi kolunun da tamamına yerleştirilmiştir. Giysinin etek uçlarında ise kıvrımlı dal, yaprak ve lale motifleri ters olarak yerleştirilmiştir.

Resim 185: 76 No'lu Entari

Kaynak: Ohrid Ulusal Anayasa Enstitüsü ve Müzesi Arşivi.

BİLGİ FORMU 77

Örnek	:	77
Resim	:	186
İnceleme Tarihi	:	2.07.2018
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	-
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	-
Giysi Parçasının Adı	:	Entari
Yöresel Adı	:	Entari
Bulunduğu Yer	:	Ohri Ulusal Anayasa Enstitüsü ve Müzesi
Kullanım Özelliği	:	
Envanter No	:	-
Tarihlendirme	:	XX. yüzyıl başı
Boyut	:	-
KullanılanMalzeme	:	Kadife, pamuklu astar, sim sırma iplikler, dantel
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	
Süslemede	:	Dival işi
Kullanılan Renk	:	Mor, altın sarısı

Kompozisyon :Entari mor kadife kumaştan dikilmiş olup; ön ortası göğüs altına kadar V şeklinde açık olarak çalışılmıştır. Ön açıklığı kapatmak ve entariye estetik bir boyut kazandırmak için, V şeklindeki yaka açıklığına ve yaka kenar kısmına dantel dikilmiştir. Yaka kenarı farklı kumaştan pervaz ile çevrilmiştir. Giysi uzun takma kolludur iki parçadan oluşmaktadır. Kol boyu bilek hizasına kadar uzun olarak çalışılmış ve el bileğine kadar serbest bir şekilde dikildiği görülmektedir. Geniş ve bol kesimli dikilmiş olup; pamuklu astar kullanılmıştır. Dival işi tekniği ile süslenmiş bindallıda bitkisel motifler kullanılmıştır. Bu motiflere hacim verebilmek için kumaş ve desen ipliklerin arasına küçük kartonlar konularak kabartma görünüm elde edilmiştir. Bindallının ön ve arka zemininde tüm bedeni kaplayan büyük çiçekler, yaprak ve kıvrımlı dallar yer almaktadır. Aynı motiflerin benzerleri giysi kolunun da tamamına yerleştirilmiştir. Yaka ve yaka açıklığı çevresi C kıvrım dal, yaprak ve çiçek motifleri yerleştirilmiştir. Giysinin etek uçlarında ise kıvrımlı dal, yaprak ve lale motifleri ters olarak yerleştirilmiştir.

Resim 186: 77 No'luEntari

Kaynak: Ohrid Ulusal Anayasa Enstitüsü ve Müzesi Arşivi.

BİLGİ FORMU 78

Örnek	:	78
Resim	:	187
İnceleme Tarihi	:	4.07.2018
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	-
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	-
Giysi Parçasının Adı	:	Entari
Yöresel Adı	:	Entari
Bulunduğu Yer	:	Bitola Enstitüsü ve Müzesi
Kullanım Özelliği	:	Özel gün giyimi
Envanter No	:	-
Tarihlendirme	:	XX. yüzyıl başı
Boyut	:	-
KullanılanMalzeme	:	Kadife, pamuklu astar, sırma sim iplik, karton, pamuk
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	-
Süslemede	:	Dival işi
Kullanılan Renk	:	Mor, altın sarısı

Kompozisyon : Entari mor kadife kumaştan dikilmiş olup; ön ortası göğüs altına kadar V şeklinde açık olarak çalışılmıştır. Giysi uzun takma kolludur iki parçadan oluşmaktadır. Kol boyu bilek hizasına kadar uzun olarak çalışılmış ve el bileğine kadar serbest bir şekilde dikildiği görülmektedir. Geniş ve bol kesimli dikilmiş olup; pamuklu astar kullanılmıştır. Dival işi tekniği ile süslenmiş bindallıda bitkisel motifler kullanılmıştır. Bu motiflere hacim verebilmek için kumaş ve desen ipliklerin arasına küçük kartonlar konularak kabartma görünüm elde edilmiştir. Yaka ve yaka açıklığı çevresi suyolu ile çevrilmiştir. Bindallının ön ve arka zemininde tüm bedeni kaplayan büyük çiçekler, yaprak ve kıvrımlı dallar yer almaktadır. Aynı motiflerin benzerleri giysi kolunun ön ortasına, etek ucuna ise bağlantılı sıralamalarla C kıvrımlı dalların içine çiçek ve yaprak motifleri yerleştirilmiştir.

Resim 187: 78 No'lu Entari

Kaynak: Bitola Ulusal Anayasa Enstitüsü ve Müzesi Arşivi.

BİLGİ FORMU 79

Örnek	:	79
Resim	:	188, 189, 190
İnceleme Tarihi	:	27.02.2019
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	30.12.1954
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	Zuhra Mehmedi
Giyisi Parçasının Adı	:	Üçetek
Yöresel Adı	:	Üçetek
Bulunduğu Yer	:	'Kalkandelen Sonu' Ulusal Anayasa Müzesi
Kullanım Özelliği	:	Özel gün giyimi
Envanter No	:	Uhb 403
Tarihlendirme	:	XIX. sonu XX. başı
Boyut	:	-
KullanılanMalzeme	:	İpekli kumaş, pamuklu astar,kaytan, sırma sim iplikler, pul, tırtıl
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	-
Süslemede	:	Atma işi
Kullanılan Renk	:	Kırmızı, altın sarısı
Kompozisyon	:	Üçetek, kırmızı ipek kumaştan dikilmiş olup, nakış izlerini kapatmak için astar dikilmiştir. Ön bedeni etek ucuna kadar boydan boya açık iki parça, arka beden tek parça olmak üzere belden aşağı düz inen ve üç ayrı eteğin yanlarında uzun yırtmaçlar kullanılmıştır. Dik yaka özelliğine sahiptir. Kol uçları yırtmaçlıdır. Üçeteğin kenarları kaytan ile süslenmiştir. Giysi zeminin tamamı S ve C kıvrımlı dallar, yaprak ve çiçek motifleri atma işi tekniği ile işlenmiş olup, tırtıl ve pullarla süslenmiştir.

Resim 188: 79 No'lu Üçetek

Resim 189: 79 No'lu Üçetek arka görünüm

Resim 190: 79 No'lu Üçetek detay görünüm

Çizim 12

BİLGİ FORMU 80

Örnek	:	80
Resim	:	191
İnceleme Tarihi	:	27.02.2019
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	30.03.1954
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	Yusuf Hamid Hasan tarafından satılmış
Giysi Parçasının Adı	:	Üçetek
Yöresel Adı	:	Üçetek
Bulunduğu Yer	:	'Kalkandelen Sonu' Ulusal Anayasa Müzesi
Kullanım Özelliği	:	
Envanter No	:	Uhb 90
Tarihlendirme	:	XIX. sonu XIX. başı
Boyut	:	-
KullanılanMalzeme	:	İpek kumaş, ipek astar,kaytan, şerit, sırma sim iplikler, pul, tırtıl
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	
Süslemede	:	Atma işi
Kullanılan Renk	:	Mor, altın sarısı
Kompozisyon	:	Üçetek, mor ipek kumaştan dikilmiştir. Ön bedeni etek ucuna

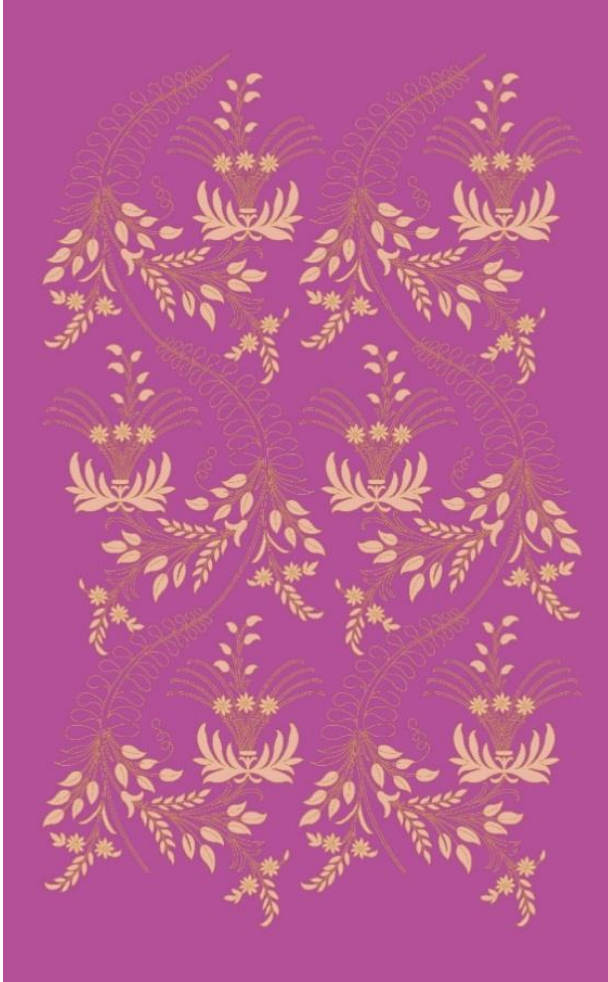
kadar boydan boya açık iki parça, arka beden tek parça olmak üzere belden aşağı düz inen ve üç ayrı eteğin yanlarında uzun yırtmaçlar kullanılmıştır. Dik yaka özelliğine sahiptir. Kol uçları yırtmaçlıdır. Üçeteğin kenarları kaytan ile süslenmiştir. Giysi zeminin tamamı girift şekillerle S ve C kıvrımlı dallar oluşturulmuştur. Bu dallar yaprak ve çiçek motifleri ile tasarlanmış olup, atma işi tekniği ile işlenmiştir. Tırtıl ve pullarla süslenmiştir.

Resim 191: 80 No'lu Üçetek

Resim 192: 80 No'lu Üçetek detay görünüm

Çizim 13

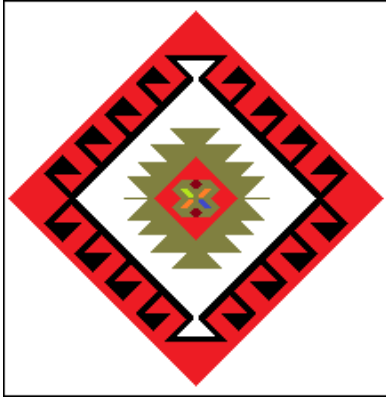
BİLGİ FORMU 81

Örnek	:	81
Resim	:	193
İnceleme Tarihi	:	21.11.2018
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	-
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	Satın alma
Giyisi Parçasının Adı	:	Önlük
Yöresel Adı	:	Skutnik
Bulunduğu Yer	:	İzmirEge Üniversitesi Etnografya Müzesi
Kullanım Özelliği	:	Kent Kesimi Giyim
Envanter No	:	577 (190-5)
Tarihlendirme	:	XIX. yüzyıl
Boyut	:	Boy : 66 cm,en : 28 cm
KullanılanMalzeme	:	Yün iplik, pamuk iplik, hazır harç, bel bağı
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	İlikli kilim, düz bezayağı
Süslemede	:	-
Kullanılan Renk	:	Siyah, beyaz, turuncu, kırmızı, yeşil, su yeşili, lacivert, bordo, pembe

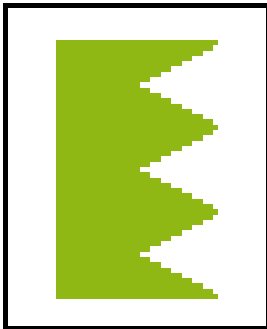
Kompozisyon : Dikdörtgen formlu önlük, renkli yün iplikleriyle düzen adı verilen tezgâhta, ilikli kilim tekniği kullanılarak dokunmuştur. Atkısı ve çözüğünde yün iplik kullanılmıştır. İplikler doğal boya ile boyanmıştır. Geometrik motifler hâkimdir. Önlüğün orta sahasının zemin rengi turuncu olup, merkezi dikey eksen boyunca yerleşen üç akrep motifi görülmektedir. Orta sahanın diğer kısmında pıtrak motifi bulunmaktadır. Orta sahanın uzun kenarları yeşil ve beyaz renkli suyolu motifi ile kısa kenarları, siyah zemin üzerinde beyaz renkli suyolu motifi ile çevrilmiştir. Tezgâhın eni dar olması sebebiyle, dokuma iki parça halinde dokunup, orta kısmından dikilerek birleştirilmiştir. Önlüğün üç kenarı hazır harç ile süslenmiştir. Önlük bel bağı yardımı ile bele bağlanır.

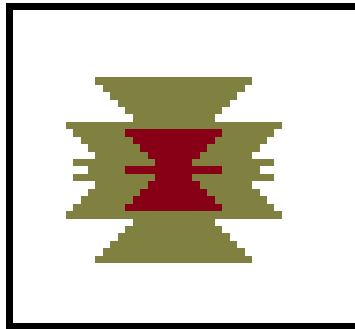
Resim 193: 81 No'lu Önlük

Çizim 14: Akreptomotifi

Çizim 15: Suyolu motifi

Çizim 16: Pıtrak motifi

BİLGİ FORMU 82

Örnek	:	82
Resim	:	194
İnceleme Tarihi	:	21.11.2018
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	-
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	Satın alma
Giyisi Parçasının Adı	:	Önlük
Yöresel Adı	:	Fıta
Bulunduğu Yer	:	İzmirEge Üniversitesi Etnografya Müzesi
Kullanım Özelliği	:	Kırsal kesim giyimi
Envanter No	:	598 (206-5)
Tarihlendirme	:	XIX. yüzyıl
Boyut	:	Boy : 60 cm, en : 44 cm
KullanılanMalzeme	:	Yün İplik, bel bağı
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	Düz bezayağı
Süslemede	:	-
Kullanılan Renk	:	Siyah, bordo
Kompozisyon	:	Dikdörtgen formlu fita, renkli yün iplikleriyle düzen adı verilen tezgâhta, düz bezayağı tekniği kullanılarak dokunmuştur. Atkısı ve çözüğünde yün iplik kullanılmıştır. İplikler doğal boya ile boyanmıştır. Dokumanın kompozisyonu siyah zemin üzerinde, eşit genişlikte bordo renkli enine şeritlerden meydana gelmektedir. Tezgâhın eni dar olması sebebiyle, dokuma iki parça halinde dokunup, orta kısmından dikilerek birleştirilmiştir. Önlük bel bağı yardımı ile bele bağlanır.

Resim 194: 82 No'lu Fıta

BİLGİ FORMU 83

Örnek	:	83
Resim	:	195
İnceleme Tarihi	:	21.11.2018
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	-
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	Satın alma
Giyisi Parçasının Adı	:	Önlük
Yöresel Adı	:	Fıta
Bulunduğu Yer	:	İzmirEge Üniversitesi Etnografya Müzesi
Kullanım Özelliği	:	Kent kesim giyimi
Envanter No	:	1578 (191-6)
Tarihlendirme	:	XIX. yüzyıl
Boyut	:	Boy : 62 cm, en : 68 cm
KullanılanMalzeme	:	Yün iplik, sim iplik, bel bağı
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	Düz bezayağı
Süslemede	:	-
Kullanılan Renk	:	Kırmızı, beyaz, yeşil, pembe, sarı, kahverengi, altın sarısı, gümüş rengi

Kompozisyon : Dikdörtgen formlu fita, renkli yün iplikleriyle düzen adı verilen tezgâhta, düz bezayağı tekniği kullanılarak dokunmuştur. Atkısı ve çözgüsünde yün iplik kullanılmıştır. İplikler doğal boya ile boyanmıştır. Dokumanın kompozisyonu farklı aralıklarda enine şeritlerden meydana gelmektedir. Tezgâhın eni dar olması sebebiyle, dokuma iki parça halinde dokunup, orta kısmından dikilerek birleştirilmiş olup enine olan şeritler boyuna görünüm kazandırılmıştır. Fitanın üç kenarı sarı sim iplik ile dantel dikilerek süslenmiştir. Önlük bel bağı yardımı ile bele bağlanır.

Resim 195: 83 No'lu Fıta

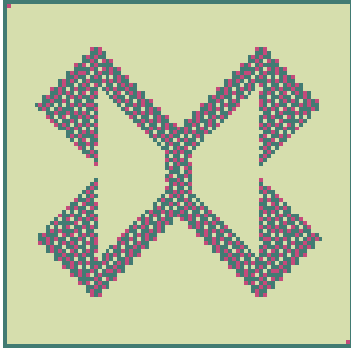
BİLGİ FORMU 84

Örnek	:	84
Resim	:	196
İnceleme Tarihi	:	21.11.2019
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	-
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	Satın Alma
Giyisi Parçasının Adı	:	Önlük
Yöresel Adı	:	Fıta
Bulunduğu Yer	:	İzmirEge Üniversitesi Etnografya Müzesi
Kullanım Özelliği	:	Kırsal kesim, kent kesim giyimi
Envanter No	:	1582 (192-2)
Tarihlendirme	:	-
Boyut	:	Boy : 82 cm, En : 65 cm
KullanılanMalzeme	:	Yün iplik, pamuk iplik, hazır harç
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	İlikli Kilim
Süslemede	:	-
Kullanılan Renk	:	Beyaz, bordo, siyah, yeşil, pembe, lacivert, sarı, turuncu, krem renk

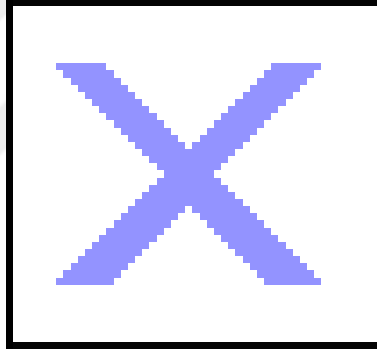
Kompozisyon : Dikdörtgen formu fita, renkli yün iplikleriyle düzen adı verilen tezgâhta, ilikli kilim tekniği kullanılarak dokunmuştur. Atkısı ve çözüğünde yün iplik kullanılmıştır. İplikler doğal boya ile boyanmıştır. Dokumanın kompozisyonu farklı aralıklarda enine şeritlerden meydana gelmektedir. Geniş şeritler arasına çarpı/oğ Damgası, koçboynuzu ve göz motifleri yerleştirilmiştir. Tezgâhın eni dar olması sebebiyle, dokuma iki parça halinde dokunup, orta kısmından dikilerek birleştirilmiş olup enine olan şeritler boyuna görünüm kazandırılmıştır. Fitanın iki uzun kenarı, etek ucu ve orta kısmı, krem rengi hazır harç, bel kısmı ise, pembe renk iplik ile tığ oyası ile süslenmiştir. Önlük bel bağı yardımı ile bele bağlanır.

Resim 196: 84 No'lu Firta

Çizim 17: Koçboynuzu motifi

Çizim 18: Çarpı/Oğ damgası motifi

BİLGİ FORMU 85

Örnek	:	85
Resim	:	197
İnceleme Tarihi	:	26.11.2018
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	-
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	Satın alma
Giyisi Parçasının Adı	:	Önlük
Yöresel Adı	:	Fıta
Bulunduğu Yer	:	Bursa Göç Tarihi Müzesi
Kullanım Özelliği	:	Kırsal kesim
Envanter No	:	29-353
Tarihlendirme	:	XIX. yüzyıl
Boyut	:	-
KullanılanMalzeme	:	Yün iplik
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	Düz bezayağı
Süslemede	:	-
Kullanılan Renk	:	Koyu yeşil, açık yeşili, pembe, sarı, siyah
Kompozisyon	:	Dikdörtgen formlu önlük yün iplik kullanılarak düzen adı verilen tezgâhta, düz bezayağı tekniği kullanılarak dokunmuştur. Atkısı ve çözgüsünde yün iplik kullanılmıştır. İplikler doğal boya ile boyanmıştır. Önlüğün orta sahasının zemin rengi siyah olup, iki kısa kenarı enine şeritler oluşturacak şekilde, eşit aralıklarla dokunmuştur. Tezgâhın eni dar olması sebebiyle, dokuma iki parça halinde dokunup, orta kısmından dikilerek birleştirilmiştir.

Resim 198: 85 No'lu Fıta

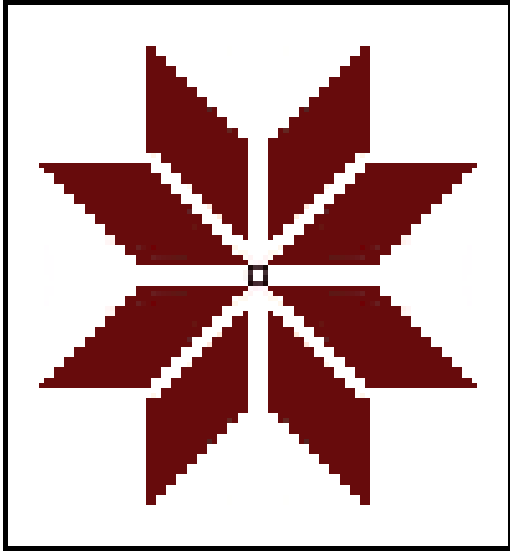
BİLGİ FORMU 86

Örnek	:	86
Resim	:	199
İnceleme Tarihi	:	26.11.2018
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	-
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	-
Giysi Parçasının Adı	:	Önlük
Yöresel Adı	:	Fıta
Bulunduğu Yer	:	Bursa Göç Tarihi Müzesi
Kullanım Özelliği	:	Kırsal kesim, kent kesim
Envanter No	:	29-361
Tarihlendirme	:	XX. yüzyıl başı
Boyut	:	-
KullanılanMalzeme	:	Yün iplik, sim iplik
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	İlikli kilim, düz bezayağı
Süslemede	:	-
Kullanılan Renk	:	Bordo, lacivert, sarı, pembe, yeşil, sarı, krem rengi, turuncu, çingene pembesi, altın sarısı

Kompozisyon : Dikdörtgen formlu önlük yün iplik kullanılarak düzen adı verilen tezgâhta, düz bezayağı ve ilikli kilim tekniği kullanılarak dokunmuştur. Fıtanın orta sahası yün iplik, iki uzun kenarı ise sim iplik ile dokunmuştur. Yün iplikler doğal boya ile boyanmıştır. Fıtanın orta sahasının zemin rengi bordo olup, iki kısa kenarı lacivert renkte zemine doğru üçgen form oluşturmuştur. Dokumanın iki uzun kenarında ince ve geniş bordürler hâkimdir. Geniş bordürün zemini dikey eksen boyunca yerleşen sekiz kollu yıldız motifi görülmektedir. Kenarları suyolu motifleri ile tamamlanmıştır. Bu motiflerde farklı renkte sim iplikler kullanılmıştır. Tezgâhın eni dar olması sebebiyle, dokuma iki parça halinde dokunup, orta kısmındandikilerek birleştirilmiştir. Önlük bel bağı yardımı ile bele bağlanır.

Resim 199: 86 No'lu Fita

Çizim 19: Yıldız motifi

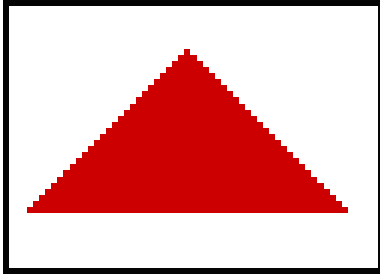
BİLGİ FORMU 87

Örnek	:	87
Resim	:	200
İnceleme Tarihi	:	26.11.2018
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	-
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	-
Giysi Parçasının Adı	:	Önlük
Yöresel Adı	:	Fıta
Bulunduğu Yer	:	Bursa Göç Tarihi Müzesi
Kullanım Özelliği	:	Kırsal kesim, kent kesim
Envanter No	:	31-390
Tarihlendirme	:	XX. Yüzyıl Başı
Boyut	:	-
Ön GörünümMalzeme	:	Yün iplik, sim iplik
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	İlikli kilim, düz bezayağı
Süslemede	:	
Kullanılan Renk	:	Siyah, bordo , lacivert, sarı, pembe, yeşil, krem rengi, turuncu, altın sarısı

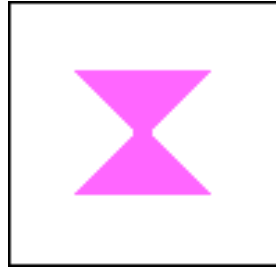
Kompozisyon : Dikdörtgen formlu önlük yün iplik kullanılarak düzen adı verilen tezgâhta, düz bezayağı ve ilikli kilim tekniği kullanılarak dokunmuştur. Fıtanın orta sahası yün iplik, iki uzun kenarı ise sim iplik ile dokunmuştur. Yün iplikler doğal boya ile boyanmıştır. Fıtanın orta sahasının zemin rengi bordo olup, iki kısa kenarı lacivert renkte zemine doğru üçgen form oluşturmuştur. Dokumanın iki uzun kenarında ince ve geniş şeritler hâkimdir. Şeritlerin içi nazarlık, küpe ve şeker motifleri görülmektedir. Bu motiflerde farklı renkte sim iplikler kullanılmıştır. Tezgâhın eni dar olması sebebiyle, dokuma iki parça halinde dokunup, orta kısmından dikilerek birleştirilmiştir. Önlük bel bağı yardımı ile bele bağlanır.

Resim 200: 87 No'lu: Fıta

Çizim 20: Nazarlık motifi

Çizim 21: Küpe motifi

BİLGİ FORMU 88

Örnek	:	88
Resim	:	201
İnceleme Tarihi	:	26.11.2018
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	-
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	-
Giysi Parçasının Adı	:	Önlük
Yöresel Adı	:	Fıta
Bulunduğu Yer	:	Bursa Göç Tarihi Müzesi
Kullanım Özelliği	:	Kırsal kesim, kent kesim
Envanter No	:	31-391
Tarihlendirme	:	XX. yüzyıl başı
Boyut	:	-
Kullanılan Malzeme	:	Yün iplik, sim iplik
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	İlikli kilim, düz bezayağı
Süslemede	:	-
Kullanılan Renk	:	Kırmızı, siyah, bordo, sarı, yeşil, mavi, krem rengi, pembe, altın sarısı

Kompozisyon : Dikdörtgen formlu önlük yün iplik kullanılarak düzen adı verilen tezgâhta, düz bezayağı ve ilikli kilim tekniği kullanılarak dokunmuştur. Fıtanın orta sahası yün iplik, iki uzun kenarı ise sim iplik ile dokunmuştur. Yün iplikler doğal boya ile boyanmıştır. Fıtanın orta sahasının zemin rengi bordo olup, iki kısa kenarı siyah renkte zemine doğru üçgen dilimler oluşturmuştur. Dokumanın iki uzun kenarında ince ve geniş bordürler hâkimdir. Geniş bordürün zemini dikey eksen boyunca baklava motifinin içine yerleştirilen küpe motifi görülmektedir. Kenarları şeker ve nazarlık motifleri ile tamamlanmıştır. Bu motiflerde farklı renkte sim iplikler kullanılmıştır. Tezgâhın eni dar olması sebebiyle, dokuma iki parça halinde dokunup, orta kısmından dikilerek birleştirilmiştir. Önlük bel bağı yardımı ile bele bağlanır.

Resim 201: 88 No'lu Fita

BİLGİ FORMU 89

Örnek	:	89
Resim	:	202
İnceleme Tarihi	:	21.11.2018
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	-
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	Satın alma (Debre-Gari Köyü)
Giysi Parçasının Adı	:	Kuşak
Yöresel Adı	:	Püsküllü kuşak
Bulunduğu Yer	:	İzmirEge Üniversitesi Etnografya Müzesi
Kullanım Özelliği	:	Kırsal, kent kesim
Envanter No	:	597 (206-8)
Tarihlendirme	:	XIX. Yüzyıl
Boyut	:	Boy : 4 metre, En : 10 cm
KullanılanMalzeme	:	Yün ve pamuk iplik
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	Düz dokuma
Süslemede	:	-
Kullanılan Renk	:	Kahverengi, beyaz, yeşil
Kompozisyon	:	Kuzey Makedonya'nın Debre- Gari köyü kırsal kesim evli bayan giyimi olan püsküllü kuşağın dokuması yün olup; zemindefarklı boyutlarda enine ve boyuna çizgilerden oluşmaktadır. Kenar kısımları daha muntazam görünmesi için yeşil iplikle dikilmiştir. Kuşağın iki kısa kenarı saçaklarla süslenmiştir.

Resim 202: 89 No'lu Püsküllükuşak

Kaynak: İzmir Ege Üniversitesi Etnografya Müzesi Arşivi.

BİLGİ FORMU 90

Örnek	:	90
Resim	:	203
İnceleme Tarihi	:	21.11.2018
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	-
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	Satın Alma (Debre-Gari Köyü)
Giyisi Parçasının Adı	:	Kuşak
Yöresel Adı	:	Kuşak
Bulunduğu Yer	:	İzmirEge Üniversitesi Etnografya Müzesi
Kullanım Özelliği	:	Kırsal, kent kesim
Envanter No	:	-
Tarihlendirme	:	XIX. Yüzyıl
Boyut	:	Boy : 1.50 cm / en : 9 cm
KullanılanMalzeme	:	Yün ve orlon iplik
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	Düz dokuma
Süslemede	:	-
Kullanılan Renk	:	Kırmızı, beyaz, turuncu, lacivert, yeşil, pembe, bordo, krem rengi

Kompozisyon :Kuzey Makedonya'nın Debre- Gari köyü kırsal kesim evli bayan giyimi olan püsküllü kuşak düzen adı verilen tezgâhta dokunmuş olup; uzunluğu 1.50 cm, eni 9 cm'dir. Kırmızı, beyaz, turuncu, kırmızı, lacivert, yeşil, pembe ve bordo renklerin hâkim olduğu yün dokuma kumaştan yapılmıştır. Boyuna ince çizgilerden oluşan kuşak, iki kısa kenarı kilim motiflerinde görülen baklava motifleri üst üste gelecek şekilde dokunmuştur ve kenarları hazır harç dikilerek süslenmiştir. İki kenarı saçaklarla tamamlanmıştır.

Resim 203: 90 No'lu Kuşak

Kaynak: İzmir Ege Üniversitesi Etnografya Müzesi Arşivi.

BİLGİ FORMU 91

Örnek	:	91
Resim	:	204
İnceleme Tarihi	:	27.02.2019
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	23.04.1952
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	Gavril Kirovski tarafından satılmış
Giyisi Parçasının Adı	:	Kuşak
Yöresel Adı	:	Trabulus Kuşak
Bulunduğu Yer	:	'Kalkandelen Sonu' Ulusal Anayasa Müzesi
Kullanım Özelliği	:	Kırsal, Kent, Tören Kesim Giyimi
Envanter No	:	Uhb 60/365
Tarihlendirme	:	XX. yüzyıl başı
Boyut	:	-
KullanılanMalzeme	:	İpek iplik
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	Düz dokuma
Süslemede	:	-
Kullanılan Renk	:	Turuncu, yeşil, kırmızı, krem rengi, siyah
Kompozisyon	:	Dikdörtgen formlu Trabulus kuşağı, ipek iplikle düzen adı verilen tezgâhta dokunmuştur. Dokumanın kompozisyonu eşit aralıklarda enine ve boyuna şeritlerden meydana gelmektedir. Tezgâhın eni dar olması sebebiyle, dokuma iki parça halinde dokunmuş olup, ortadan dikilmiştir. Kuşağın iki kısa kenarı saçaklarla tamamlanmıştır.

Resim 204: 91 No'lu Trabulus kuşak

BİLGİ FORMU 92

Örnek	:	92
Resim	:	205
İnceleme Tarihi	:	26.11.2018
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	-
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	-
Giyisi Parçasının Adı	:	Şal kuşak
Yöresel Adı	:	İpek şal kuşak
Bulunduğu Yer	:	Kuzey Makedonya Üsküp Müzesi
Kullanım Özelliği	:	Özel Gün Giyimi
Envanter No	:	-
Tarihlendirme	:	XX. yüzyıl başı
Boyut	:	-
KullanılanMalzeme	:	İpek, orlon iplik, sim, tel kırma
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	El dokuması
Süslemede	:	Tel sarma, sarma, balık sırtı, pesent
Kullanılan Renk	:	Pembe, mavi, turuncu, altın sarısı, yeşil, krem rengi, gümüş rengi
Kompozisyon	:	Şal kuşak, İpek dokuma olup, yarım üçgen olacak şekilde ucundan ikiye katlanarak bele bağlanmıştır. Bel kısmından diz altına kadar uzanan kuşak, tel sarma, balık sırtı, sarma ve pesent teknikleri kullanılarak süslenmiştir.

Resim 205: 92 No'lu İpek şal kuşak

BİLGİ FORMU 93

Örnek	:	93
Resim	:	206, 207
İnceleme Tarihi	:	26.11.2018
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	-
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	-
Giyisi Parçasının Adı	:	Şal kuşak
Yöresel Adı	:	İpek şal kuşak
Bulunduğu Yer	:	İzmir Ege Üniversitesi Etnografya Müzesi
Kullanım Özelliği	:	Özel gün giyimi
Envanter No	:	380(336-4)
Tarihlendirme	:	XX. yüzyıl başı
Boyut	:	Boy: 129 cm/ eni: 81 cm
Kullanılan Malzeme	:	İpek, pul, sim iplik
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	El dokuması
Süslemede	:	Delik işi
Kullanılan Renk	:	Krem rengi, gümüş rengi
Kompozisyon	:	Dikdörtgen ebatlı kuşak ipek dokuma olup, ikiye katlanarak, kalça kısmını kapatacak şekilde belin üzerine bağlanmaktadır. İpek kuşak şalda delik işi tekniği kullanılarak, etrafı sim iplik ve gümüş pullarla süslenmiştir.

Resim 206: 93 No'lu Şal kuşak görünüm

Resim 207: 93 No'lu Şalkuşak detay görünüm

BİLGİ FORMU 94

Örnek	:	94
Resim	:	208
İnceleme Tarihi	:	26.11.2018
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	-
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	-
Giysi Parçasının Adı	:	Uçkur
Yöresel Adı	:	Uçkur
Bulunduğu Yer	:	Bursa Göç Tarihi Müzesi
Kullanım Özelliği	:	Kırsal kesim, kent kesimi giyimi
Envanter No	:	31-392
Tarihlendirme	:	XX. yüzyıl başı
Boyut	:	-
KullanılanMalzeme	:	Pamuk, dantel
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	Düz dokuma, ilikli kilim tekniği
Süslemede	:	İlikli kilim
Kullanılan Renk	:	Kırmızı, mavi, sarı, krem rengi

Kompozisyon : Dikdörtgen ebatlıuçkur pamuklu dokuma olup, düzen adı verilen tezgahta dokunmuştur. Düz dokuma ve ilikli kilim tekniği kullanılmıştır. Kuşağın iki kısa kenarında şeritler hakim olup, bu şeritler arasına şeker, baklava ve sekizgen motifler yerleştirilmiştir. Sekizgenlerin arasına dantel dikilerek süslenmiştir.

Resim 208: 94 No'luUçkur

Kaynak: Bursa Göç Tarihi Müzesi Arşivi.

BİLGİ FORMU 95

Örnek	:	95
Resim	:	209
İnceleme Tarihi	:	26.11.2018
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	-
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	-
Giyisi Parçasının Adı	:	Uçkur
Yöresel Adı	:	Uçkur
Bulunduğu Yer	:	Kuzey Makedonya Üsküp Müzesi
Kullanım Özelliği	:	Kent kesim giyimi
Envanter No	:	31-394
Tarihlendirme	:	XX. yüzyıl başı
Boyut	:	-
KullanılanMalzeme	:	Pamuk iplik
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	Düz bezayağı
Süslemede	:	İlikli kilim
Kullanılan Renk	:	Bordo, sarı, yeşil, krem rengi
Kompozisyon	:	Dikdörtgen ebatluuçkur pamuklu dokuma olup, düzen adı verilen tezgahta dokunmuştur. Kuşağın iki kısa kenarı iç içe geçmiş baklava motifleri ile süslenmiştir.

Resim 209: 95 No'lu Uçkur

Kaynak: Bursa Göç Tarihi Müzesi Arşivi.

BİLGİ FORMU 96

Örnek	:	96
Resim	:	210
İnceleme Tarihi	:	21.11.2018
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	-
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	-
Giyisi Parçasının Adı	:	Başörtüsü
Yöresel Adı	:	Krep
Bulunduğu Yer	:	İzmirEge Üniversitesi Etnografya Müzesi
Kullanım Özelliği	:	Özel gün giyimi
Envanter No	:	377(220-7)
Tarihlendirme	:	XIX. yüzyıl
Boyut	:	70X70 cm
KullanılanMalzeme	:	İpek , sentetik iplik
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	
Süslemede	:	İğne oyası
Kullanılan Renk	:	Kırık beyaz, kırmızı, yeşil, beyaz

Kompozisyon : Kuzey Makedonya Üsküp kent kesimi gelin giyiminin bir parçası olan başörtüsüne 'krep' adı verilmektedir. 70X70 cm olan kare ebatlı kırık beyaz renkte krep, ipek dokumadır. Müzenin envanter dosyasında, 'Kırık Beyaz Aydın Krepli İğne Oyası' olarak kayıtlara geçmiştir. Krepin çevresi, kırmızı, yeşil ve beyaz renkler kullanılarak iğne oyası ile süslenmiştir.

Resim 210: 96 No'lu Krep

Kaynak: İzmir Ege Üniversitesi Etnografya Müzesi Arşivi.

BİLGİ FORMU 97

Örnek	:	97
Resim	:	211
İnceleme Tarihi	:	21.11.2018
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	-
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	Satın alma
Giyisi Parçasının Adı	:	Başörtüsü
Yöresel Adı	:	Krep
Bulunduğu Yer	:	İzmirEge Üniversitesi Etnografya Müzesi
Kullanım Özelliği	:	Özel gün giyimi
Envanter No	:	580 (229-18)
Tarihlendirme	:	Satın alma
Boyut	:	70X70 cm
KullanılanMalzeme	:	İpek, sentetik iplik
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	-
Süslemede	:	İğne oyası
Kullanılan Renk	:	Kırmızı, beyaz, pembe, yeşil
Kompozisyon	:	Kent kesimi evli bayan giyiminin bir parçası olan başörtüsüne 'krep' adı verilmektedir.Kuzey Makedonya'nın Üsküp şehrine ait başörtüsü kırmızı renktedir. 70X70 cm ölçülerinde olan kare ebatlı krep, ipektir. Müzenin envanter dosyasında, kırmızı renk 'Aydın işi Efe Oyası Krepli Küpeli' olarak kayıtlara geçen krepin çevresi beyaz, pembe ve yeşil renkler kullanılarak iğne oyası ile süslenmiştir.

Resim 211: 97 No'lu Krep

Kaynak: İzmir Ege Üniversitesi Etnografya Müzesi Arşivi.

BİLGİ FORMU 98

Örnek	:	98
Resim	:	212, 213, 214
İnceleme Tarihi	:	21.11.2018
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	-
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	Satın alma
Giysi Parçasının Adı	:	Başörtüsü
Yöresel Adı	:	Gelin Başörtüsü
Bulunduğu Yer	:	İzmirEge Üniversitesi Etnografya Müzesi
Kullanım Özelliği	:	Özel gün giyimi
Envanter No	:	158(192-1)
Tarihlendirme	:	
Boyut	:	80x80 cm
KullanılanMalzeme	:	İpek
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	-
Süslemede	:	İğne oyası, saçak
Kullanılan Renk	:	Pembe, krem rengi
Kompozisyon	:	Kuzey Makedonya'nın Üsküp şehrine ait olan ve gelin giysinin bir parçası olan başörtüsü pembe renktedir. 80X80 cm olan kare ebatlı kırmızı renkte olan gelin başörtüsü ipek dokumadır. Müzenin envanter dosyasında, 'Pembe Gelin Başörtüsü' olarak kayıtlara geçmiştir. Zeminde bitkisel motiflerle güller ve dallardiagonal şekilde yerleştirilmiştir. Başörtüsünün dört tarafına sonradan krem rengi saçaklar eklenmiştir. Bu saçaklar düğüm işi tekniği kullanılarak yapılmıştır.

Resim 212: 98 No'lu Gelin başörtüsü

Resim 213: 98 No'lu Gelin başörtüsü detay görünümü

Resim 214: 98 No'lu Saçaklarındetay görünümü

Kaynak: İzmir Ege Üniversitesi Etnografya Müzesi Arşivi.

BİLGİ FORMU 99

Örnek	:	99
Resim	:	215
İnceleme Tarihi	:	21.11.2018
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	-
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	Satın Alma
Giyisi Parçasının Adı	:	Tülbent
Yöresel Adı	:	Marama
Bulunduğu Yer	:	İzmirEge Üniversitesi Etnografya Müzesi
Kullanım Özelliği	:	Kentkesimi giyim
Envanter No	:	1580(191-8a)
Tarihlendirme	:	
Boyut	:	160X44 cm
Kullanılan Malzeme	:	Pamuk, ipek, pamuk, sentetik iplik
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	Düz bezayağı
Süslemede	:	-
Kullanılan Renk	:	Krem rengi, gümüş renk, sarı, yeşil, kırmızı
Kompozisyon	:	Kuzey Makedonya'nın Kalkandelen şehrine aittir. 160X44 cm olan dikdörtgen ebatlı tülbent çözüğü pamuk, atkısı ipektir. Örtünün zemininde eşit aralıklarla enine ince şeritler oluşturulmuştur. Müzenin envanter kayıtlarına 'marama' olarak geçmiştir. Örtünün iki kısa kenarı yaklaşık 3 cm'lik kısmı düz bezayağı tekniğinde dokunmuş olup, sarı ve yeşil renklerde bitkisel motiflerle süslenmiştir. Başörtüsünün yalnızca iki tarafına sonradan kırmızı orlon iplik ile saçaklar eklenmiştir.

Resim 215: 99 No'lu Tülbent

Kaynak: İzmir Ege Üniversitesi Etnografya Müzesi Arşivi.

BİLGİ FORMU 100

Örnek	:	100
Resim	:	216
İnceleme Tarihi	:	21.11.2018
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	-
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	Satın alma
Giyisi Parçasının Adı	:	Tülbent
Yöresel Adı	:	Tülbent
Bulunduğu Yer	:	İzmirEge Üniversitesi Etnografya Müzesi
Kullanım Özelliği	:	Kırsal kesim giyimi
Envanter No	:	1600(195-5)
Tarhlendirme	:	-
Boyut	:	-
Kullanılan Malzeme	:	Pamuk
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	Düz bezayağı
Süslemede	:	-
Kullanılan Renk	:	Beyaz
Kompozisyon	:	Kuzey Makedonya'nın hangi şehrine ait olduğu ve ölçüleri hakkında herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. Beyaz renkli tülbent pamuklu dokuma olup, beyaz renklidir. Herhangi bir süsleme unsuru bulunmamaktadır. Dokuma iki parça halinde dokunup, pamuklu iplik kullanılarak orta kısımdan dikiş ile birleştirilmiştir.

Resim 216: 100 No'lu Tülbent

Kaynak: İzmir Ege Üniversitesi Etnografya Müzesi Arşivi.

BİLGİ FORMU 101

Örnek	:	101
Resim	:	217
İnceleme Tarihi	:	21.11.2018
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	-
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	Satın alma
Giyisi Parçasının Adı	:	Başörtüsü
Yöresel Adı	:	Poşu
Bulunduğu Yer	:	İzmirEge Üniversitesi Etnografya Müzesi
Kullanım Özelliği	:	Kentkesim, özel gün giyimi
Envanter No	:	1603(195-8a)
Tarihlendirme	:	-
Boyut	:	70X70 cm
Kullanılan Malzeme	:	İpek, hardal sarısı
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	-
Süslemede	:	-
Kullanılan Renk	:	Hardal sarısı
Kompozisyon	:	Kuzey Makedonya'nın hangi şehrine ait olduğu bilinmemektedir. 70X70 cm kare ebatlıdır. Hardal sarısı renkli poşu ipek dokuma olup, zeminde herhangi bir süsleme unsuru bulunmamaktadır. Örtünün yalnızca iki tarafı saçaklarla süslenmiştir. Fakat deforme olmuştur.

Resim 217: 101 No'lu Poşu

Kaynak: İzmir Ege Üniversitesi Etnografya Müzesi Arşivi.

BİLGİ FORMU 102

Örnek	:	102
Resim	:	218
İnceleme Tarihi	:	21.11.2018
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	-
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	Satın alma
Giyisi Parçasının Adı	:	Başörtüsü
Yöresel Adı	:	Poşu
Bulunduğu Yer	:	İzmirEge Üniversitesi Etnografya Müzesi
Kullanım Özelliği	:	Kentkesimi, özel gün giyimi
Envanter No	:	195-8c
Tarihlendirme	:	-
Boyut	:	70X70 cm
Kullanılan Malzeme	:	İpek,
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	-
Süslemede	:	Saçak
Kullanılan Renk	:	Mavi
Kompozisyon	:	Kuzey Makedonya'nın hangi şehrine ait olduğu bilinmemektedir. 70X70 cm kare ebatlıdır. Mavi renkli poşu ipek dokuma olup, zemininde herhangi bir süsleme unsuru bulunmamaktadır. Örtünün yalnızca iki tarafı saçaklarla süslenmiştir. Fakat deforme olmuştur.

Resim 218: 102 No'luPoşu

Kaynak: İzmir Ege Üniversitesi Etnografya Müzesi Arşivi.

BİLGİ FORMU 103

Örnek	:	103
Resim	:	219
İnceleme Tarihi	:	21.11.2018
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	-
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	Satın alma
Giyisi Parçasının Adı	:	Başörtüsü
Yöresel Adı	:	Poşu
Bulunduğu Yer	:	İzmirEge Üniversitesi Etnografya Müzesi
Kullanım Özelliği	:	Kentkesimi, özel gün giyimi
Envanter No	:	195-8b
Tarihlendirme	:	-
Boyut	:	70X70 cm
Kullanılan Malzeme	:	İpek
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	-
Süslemede	:	-
Kullanılan Renk	:	Kırmızı
Kompozisyon	:	Kuzey Makedonya'nın hangi şehrine ait olduğu bilinmemektedir. 70X70 cm kare ebatlıdır. Kırmızı renkli poşu ipek dokuma olup, zemininde herhangi bir süsleme unsuru bulunmamaktadır. Örtünün yalnızca iki tarafı saçaklarla süslenmiştir.

Resim 219: 103 No'lu Poşu

Kaynak: İzmir Ege Üniversitesi Etnografya Müzesi Arşivi.

BİLGİ FORMU 104

Örnek	:	104
Resim	:	220
İnceleme Tarihi	:	27.02.2019
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	-
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	Satın alma
Giyisi Parçasının Adı	:	Başörtüsü
Yöresel Adı	:	Kıvrak
Bulunduğu Yer	:	Kalkandelen Sonu' Ulusal Anayasa Müzesi
Kullanım Özelliği	:	Kırsal kesim, kent kesim giyimi
Envanter No	:	Uhb 131
Tarihlendirme	:	XIX.-XX. yüzyıl
Boyut	:	-
Kullanılan Malzeme	:	Pamuk, ipek
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	-
Süslemede	:	-
Kullanılan Renk	:	Beyaz, turuncu
Kompozisyon	:	Kuzey Makedonya'nın Kalkandelen şehrine ait olan başörtüsü 80X80 cm kare ebatlıdır. Müzenin envanter kayıtlarına 'yazma' olarak geçmiştir. Beyaz renkli yazmanın çözüğünde pamuk, atkısında ipek iplik kullanılmıştır. Zeminin süslemesi bulunmayıp, yalnızca zeminin dört tarafını çevreleyen turuncu renkte şeritle tamamlanmıştır. Örtünün dört tarafı saçaklarla süslenmiştir. Fakat deforme olmuştur.

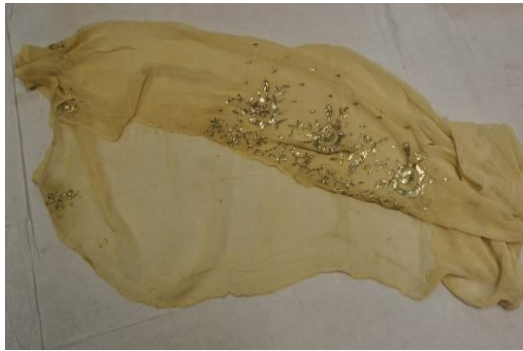
Resim 220: 104 No'lu Yazma

BİLGİ FORMU 105

Örnek	:	105
Resim	:	221
İnceleme Tarihi	:	21.11.2018
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	-
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	Satın alma
Giyisi Parçasının Adı	:	Başörtüsü
Yöresel Adı	:	Kıvrak
Bulunduğu Yer	:	Bursa Göç Tarihi Müzesi
Kullanım Özelliği	:	Özel gün giyimi
Envanter No	:	29-369
Tarihlendirme	:	-
Boyut	:	80X80 cm
Kullanılan Malzeme	:	Pamuk, yassı tel
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	El dokuması
Süslemede	:	Tel sarma
Kullanılan Renk	:	Krem renk, gümüş renk

Kompozisyon : Kuzey Makedonya'nın Üsküp şehrine ait olan başörtüsü

80X80 cm kare ebatlıdır. Krem renkli başörtüsü ipek dokumadır. Başörtüsünün dört köşesinin yalnızca uç kısımlarında ve başın orta kısmına gelecek şekilde tek bir tarafında çiçek, yaprak ve dallardan oluşan bitkisel motifler, tel sarma tekniği ile süslenmiştir.

Resim 221: 105 No'lu Başörtüsü

Resim 222: 105 No'lu Başörtüsü detay görünümü

Kaynak: Bursa Göç Tarihi Müzesi Arşivi.

BİLGİ FORMU 106

Örnek	:	106
Resim	:	223, 224
İnceleme Tarihi	:	6.03.2019
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	-
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	Satın alma
Giyisi Parçasının Adı	:	Başörtüsü
Yöresel Adı	:	Kıvrak
Bulunduğu Yer	:	Tetovo Forum Derneği (Kalkandelen)
Kullanım Özelliği	:	Özel gün giyimi
Envanter No	:	-
Tarihlendirme	:	XIX.-XX. yüzyıl
Boyut	:	50X50 cm
Kullanılan Malzeme	:	İpek , pamuk iplik, sentetik iplik
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	-
Süslemede	:	İğne oya
Kullanılan Renk	:	Beyaz, pembe, gümüş rengi
Kompozisyon	:	Kuzey Makedonya'nın Kalkandelen şehrine ait olan başörtüsü 50X50 cm kare ebatlıdır. Yörede 'kıvrak' adı verilen beyaz renkli başörtüsü ipek dokumadır. Başörtüsünün dört tarafı da çiçek motiflerinin hâkim olduğu, iğne oyasıyla süslenmiştir. Çiçek motifleri pembe, beyaz renkli iplikler ve gümüş renkte sim iplik kullanılarak oluşturulmuştur.

Resim 223: 106 No'lu Kıvrak

Resim 224: 106 No'lu İğne oyası detay görünümü

BİLGİ FORMU 107

Örnek	:	107
Resim	:	225, 226
İnceleme Tarihi	:	21.11.2018
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	-
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	Satın alma
Giyisi Parçasının Adı	:	Başörtüsü
Yöresel Adı	:	Mumi (kalın mumi)
Bulunduğu Yer	:	İzmir Ege Üniversitesi Etnografya Müzesi
Kullanım Özelliği	:	Özel gün giyimi
Envanter No	:	1572(190-9)
Tarihlendirme	:	XIX. yüzyıl
Boyut	:	86X86 cm
Kullanılan Malzeme	:	Keten, pul, boncuk, pamuk iplik, sentetik iplik
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	-
Süslemede	:	Saçak, zincir işi
Kullanılan Renk	:	Turuncu, yeşil, kırmızı, mor, pembe, sarı, bordo, mavi, eflatun, pembe, sarı

Kompozisyon : Kuzey Makedonya'nın Üsküp şehrine ait olan başörtüsü sarı renktedir. 86X86 cm olan mumi kare ebatlıdır. Müzenin envanter dosyasında, 'Marama Püsküllü Başörtüsü' olarak kayıtlara geçmiştir. Yörede 'kalın mumi' olarak bilinen bu keten başörtüsü, özel günlerde ve törenlerde giyilmektedir. Zemin rengi sarı olup, muminin yalnızca bir köşesine bitkisel motiflerin hâkim olduğu, vazoda çiçekler, dallar ve yapraklarla, zincir işi tekniği kullanılarak süsleme yapılmıştır. Süslemede turuncu, yeşil, kırmızı ve mor renkler kullanılmıştır. Vazo motifinin alt kısmı, eşit aralıklarla üç sıra şeklinde, pembe, yeşil, turuncu, sarı, bordo ve mavi renklerin hâkim olduğu orlon ipliklerle saçaklar dikilmiştir. Bu saçakların uç kısımları gümüş renkli pullarla süslenmiştir. Aynı süsleme muminin dört köşesini çevreleyecek şekilde de kullanılmıştır. Başörtüsünün dört tarafına sonradan saçaklar eklenmiştir.

Resim 225: 107 No'lu Mumi

Resim 226: 107 No'lu Mumidetay görünüm

Kaynak: İzmir Ege Üniversitesi Etnografya Müzesi Arşivi.

BİLGİ FORMU 108

Örnek	:	108
Resim	:	227
İnceleme Tarihi	:	21.11.2018
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	-
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	Satın Alma
Giyisi Parçasının Adı	:	Başörtüsü
Yöresel Adı	:	Mumi (kalın mumi)
Bulunduğu Yer	:	İzmir Ege Üniversitesi Etnografya Müzesi
Kullanım Özelliği	:	Özel gün giyimi
Envanter No	:	1593(194/2)
Tarihlendirme	:	XIX. Yüzyıl
Boyut	:	-
Kullanılan Malzeme	:	Keten, pul boncuk, pamuk iplik, sentetik iplik, sim şerit
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	-
Süslemede	:	Zincir işi, pul tutturma, saçak
Kullanılan Renk	:	Beyaz, turuncu, beyaz, gri, mor, yeşil, mavi, sarı, pembe, kırmızı

Kompozisyon : Kuzey Makedonya'nın Üsküp şehrine ait olan başörtüsü beyaz renktedir. 84X84 cm olan mumi kare ebatlıdır. Müzenin envanter dosyasında, 'Boncuklu Pullu Başörtüsü' olarak kayıtlara geçmiştir. Yörede kalın mumi olarak bilinen bu keten başörtüsü, özel günlerde ve törenlerde giyilmektedir. Zemin rengi beyaz olup, turuncu, beyaz, gri ve yeşil renklerde bitkisel motifler uygulanmıştır. Bu uygulama muminin yalnızca bir köşesine bitkisel motiflerin hâkim olduğu, buket içinde laleler, çiçekler, dallar ve yapraklarla, zincir işi tekniği kullanılarak süsleme yapılmıştır. Muminin her iki köşesine eşit aralıklarla üç sıra halinde, pembe, yeşil, turuncu, mavi, sarı, bordo ve mor renklerin hâkim olduğu orlon ipliklerle saçaklarla, sim şerit ile süslenmiştir. Bu saçakların uç kısımlarına gümüş renkli pullarla takılmıştır. Aynı süsleme muminin dört köşesini çevreleyecek şekilde de kullanılmıştır. Muminin yalnızca uç kısmına beyaz renkli pamuk ipliği ile sonradan saçaklar eklenmiştir.

Resim 227: 108 No'lu Mumi

BİLGİ FORMU 109

Örnek	:	109
Resim	:	228, 229
İnceleme Tarihi	:	21.11.2018
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	-
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	-
Giysi Parçasının Adı	:	Başörtüsü
Yöresel Adı	:	Mumi (kalın mumi)
Bulunduğu Yer	:	Kuzey Makedonya Üsküp Müzesi
Kullanım Özelliği	:	Özel gün giyimi
Envanter No	:	-
Tarihlendirme	:	XIX. Yüzyıl
Boyut	:	-
Kullanılan Malzeme	:	Keten, pul, boncuk, pamuk iplik, sentetik iplik
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	-
Süslemede	:	Zincir işi, saçak
Kullanılan Renk	:	Sarı, kırmızı, mavi, siyah, yeşil, açık yeşil, mor, pembe, turuncu, beyaz, pembe

Kompozisyon : Kuzey Makedonya'nın Üsküp şehrine ait olan başörtüsü sarı renktedir. Yörede 'kalın mumi' olarak bilinen bu keten başörtüsü, kare ebatlıdır. Özel günlerde ve törenlerde giyilmektedir. Zemin rengi sarı olup, eflatun, mavi, kırmızı, yeşil ve beyaz renklerde bitkisel motifler uygulanmıştır. Bu uygulama muminin yalnızca bir köşesine, bitkisel motiflerin hâkim olduğu, buket şeklinde çiçekler, dallar ve yapraklarla, zincir işi tekniği kullanılarak süsleme yapılmıştır. Muminin her iki köşesine eşit aralıklarla üç sıra halinde, pembe, yeşil, turuncu, mavi, sarı, kırmızı ve mor renklerin hâkim olduğu orlon ipliklerle saçaklar dikilerek süslenmiştir. Bu saçakların uç kısımlarına gümüş renkli pullarla takılmıştır. Aynı süsleme muminin dört köşesini çevreleyecek şekilde de, yalnızca mavi renk kullanılarak uygulanmıştır. Muminin yalnızca uç kısmına sarı renkli pamuk ipliği ile sonradan saçaklar eklenmiştir.

Resim 228: 109 No'lu Mumi

Resim 229: 109 No'lu Mumi detay görünümü

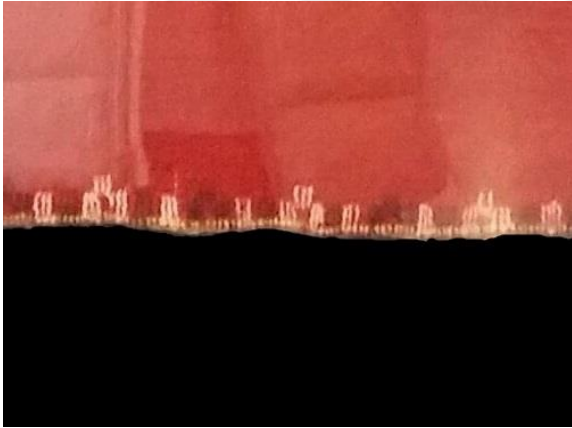
BİLGİ FORMU 110

Örnek	:	110
Resim	:	230, 231
İnceleme Tarihi	:	21.11.2018
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	-
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	Satın alma
Giyisi Parçasının Adı	:	Başörtüsü
Yöresel Adı	:	Kırmızı sargı
Bulunduğu Yer	:	Kuzey Makedonya Üsküp Müzesi
Kullanım Özelliği	:	Özel gün giyimi
Envanter No	:	-
Tarihlendirme	:	XIX. yüzyıl
Boyut	:	-
Kullanılan Malzeme	:	Yün
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	Düz dokuma
Süslemede	:	İlikli kilim
Kullanılan Renk	:	Kırmızı, beyaz, turuncu, sarı, pembe, koyu mavi, siyah, koyu kahverengi, bordo

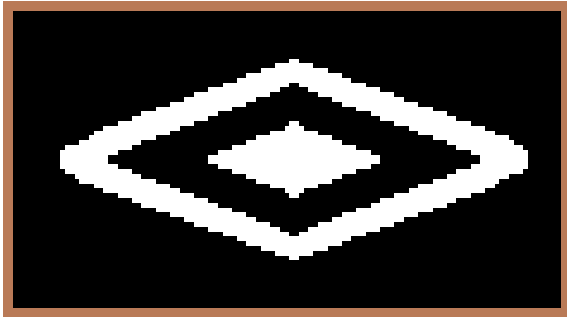
Kompozisyon : Kuzey Makedonya Üsküp Müzesinde tespit edilmiş olan başörtüsü kırmızı renktedir. Yörede 'Sargı' olarak bilinen bu başörtüsü, yün iplik ile düzen adı verilen tezgâhta dokunmuştur. Dikdörtgen ebatlı kırmızı sargı, eskiden gelinler tarafından takılırdı. Sargının iki kısa kenarında üst üste yerleştirilmiş göz motifi bulunmaktadır. Zeminde ise; sargının orta kısmında, uzunlamasına gelecek şekilde, dokuma sonrası, üzerine iğne ile çeşitli renklerde geometrik motifler yapılmıştır. Başörtüsünün iki uzun kenarı da, çitki motifi ile bezenmiştir. Örtünün iki kısa kenarı saçaklarla tamamlanmış örnekleri mevcuttur.

Resim 230: 110 No'lu Kırmızı sargı

Resim 231: 110 No'lu Çitki motifi detay görünümü

Çizim 22: Göz motifi

BİLGİ FORMU 111

Örnek	:	111
Resim	:	232, 233, 234
İnceleme Tarihi	:	21.11.2018
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	-
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	Satın alma
Giysi Parçasının Adı	:	Başörtüsü
Yöresel Adı	:	Beyaz sargı
Bulunduğu Yer	:	Kuzey Makedonya Üsküp Müzesi
Kullanım Özelliği	:	Özel gün giyimi
Envanter No	:	-
Tarihlendirme	:	XIX-XX. yüzyıl
Boyut	:	-
Kullanılan Malzeme	:	Yün
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	Düz dokuma
Süslemede	:	-
Kullanılan Renk	:	Beyaz, sarı, bordo, çingene pembesi, koyu kahverengi, mavi, yeşil, turuncu, gri

Kompozisyon : Kuzey Makedonya Üsküp Müzesinde tespit edilmiş olan başörtüsü beyaz renktedir. Yörede 'Beyaz Sargı' olarak bilinen bu başörtüsü, yün iplik ile düzen adı verilen tezgâhta dokunmuştur. Sargının iki kısa kenarında üst üste yerleştirilmiş göz motifi bulunmaktadır. Zeminde ise; sargının orta kısmında, uzunlamasına gelecek şekilde, çitki motifi hâkimdir. Başörtüsünün iki uzun kenarı da, çitki motifi ile bezenmiştir. Dikdörtgen ebatlı beyaz sargı, günlük hayatta herkesin kullanabileceği giysi çeşididir olup; iki kısa kenar saçaklarla tamamlanmıştır.

Resim 232: 111 No'lu Beyaz sargı

Resim 233: 111 No'lu Çitki motifi

Resim 234: 111 No'lu Kısa kenarın detay görünümü

BİLGİ FORMU 112

Örnek	:	112
Resim	:	235
İnceleme Tarihi	:	21.11.2018
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	-
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	-
Giyisi Parçasının Adı	:	Tepelik
Yöresel Adı	:	Tepelik
Bulunduğu Yer	:	Kumanovo Ulusal Enstitüsü Müzesi
Kullanım Özelliği	:	Özel gün
Envanter No	:	-
Tarihlendirme	:	XIX. yüzyıl
Ürünün biçimi	:	Yuvarlak
Boyut	:	-
Kullanılan Malzeme	:	Gümüş, penes, tel halka, boncuk
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	Gümüş kakma
Süslemede	:	Kalıpla kabartma
Kullanılan Renk	:	
Süslemede	:	Beyaz

Kompozisyon : Kuzey Makedonya Kumanovo müzesinde tespit edilen ve XIX. yüzyıl Makedon Osmanlı Türklerine ait tepelik gümüşdür. Üzerinde bulunan geometrik motifler kabartma tekniği ile yapılmıştır. Tepeliğin etrafı aşağı doğru sarkan, alt ve üst kısımlarında delikler hâkim olan, küçük gümüş paralarla süslenmiştir. Bu sarkan paraların alt kısmında bulunan deliklerden, boncuklar aracılığı ile büyük gümüş paralar takılmış ve estetik görünüm kazandırılmıştır. Tepeliğin bazı parçaları eksiktir.

Resim 235: 112 No'lu Tepelik

Kaynak: Kalkandelen Sonu Ulusal Anayasa Müzesi Arşivi.

BİLGİ FORMU 113

Örnek	:	113
Resim	:	236, 237
İnceleme Tarihi	:	27.02.2019
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	-
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	Dime Damyarovski tarafından satılmış.
Giyisi Parçasının Adı	:	Tepelik
Yöresel Adı	:	Tepelik
Bulunduğu Yer	:	Kalkandelen Sonu Ulusal Anayasa Müzesi
Kullanım Özelliği	:	Özel gün
Envanter No	:	Uhb 630/516
Tarihlendirme	:	XIX-XX. yüzyıl
Boyut	:	-
Ürünün biçimi	:	Yuvarlak
Kullanılan Malzeme	:	Gümüş
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	Gümüş kakma
Süslemede	:	
Kullanılan Renk	:	-
Kompozisyon	:	Kuzey Makedonya Kumanovo Ulusal Enstitüsü müzesinde tespit edilen ve XIX-XX. yüzyıl Makedon Osmanlı Türklerine ait tepelik gümüştür Tepeliğin orta kısmında çift başlı kartal motifi kabartma tekniği ile yapılmıştır. Onun Etrafını çevreleyen bitkisel çiçek, dal ve yaprak motifler kabartma tekniği ile süslenmiştir. Tepeliğin en dış kısmı birbirini takip eden dilimler şeklinde tamamlanmıştır.

Resim 236: 113 No'lu Tepeliklerin ön ve arka görünümü

Kaynak: Kalkandelen Sonu Ulusal Anayasa Müzesi Arşivi.

Resim 237: 113 No'lu Tepelik detay görünümü

BİLGİ FORMU 114

Örnek	:	114
Resim	:	238
İnceleme Tarihi	:	27.02.2019
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	-
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	Dime Damyarovski tarafından satılmış.
Giyisi Parçasının Adı	:	Tepelik
Yöresel Adı	:	Tepelik
Bulunduğu Yer	:	Kalkandelen Sonu Ulusal Anayasa Müzesi
Kullanım Özelliği	:	Özel gün
Envanter No	:	Uhb/630/516
Tarihlendirme	:	XIX-XX. yüzyıl
Ürünün biçimi	:	Yuvarlak
Boyut	:	-
Kullanılan Malzeme	:	Gümüş
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	Gümüş kakma
Süslemede	:	
Kullanılan Renk	:	
Kompozisyon	:	Kuzey Makedonya Tetovo müzesinde tespit edilen ve XIX-XX. yüzyıl Makedon Osmanlı Türklerine ait tepelik gümüştür. Üzerinde bulunan bitkisel çiçek, dal ve yaprak motifler kabartma tekniği ile yapılmıştır. En üst kısım da ise geometrik motifler hâkimdir. Tepeliğin en dış kısmı birbirini takip eden dilimler şeklinde tamamlanmıştır.

Resim 238: 114 No'lu Tepelik

Kaynak: Kalkandelen Sonu Ulusal Anayasa Müzesi Arşivi.

BİLGİ FORMU 115

Örnek	:	115
Resim	:	239
İnceleme Tarihi	:	27.02.2019
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	-
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	Dime Damyarovski tarafından satılmış.
Giyisi Parçasının Adı	:	Tepelik
Yöresel Adı	:	Tepelik
Bulunduğu Yer	:	Kalkandelen Sonu Ulusal Anayasa Müzesi
Kullanım Özelliği	:	Özel gün
Envanter No	:	Uhb/630/516
Tarihlendirme	:	XIX.-XX. yüzyıl
Boyut	:	-
Ürünün biçimi	:	Yuvarlak
Kullanılan Malzeme	:	Gümüş
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	Gümüş kakma
Süslemede	:	
Kullanılan Renk	:	--
Kompozisyon	:	Kuzey Makedonya Tetovo müzesinde tespit edilen ve XIX-XX. yüzyıl Makedon Osmanlı Türklerine ait tepelik, gümüştür. Tepeliğin orta kısmı daire şeklinde ve etrafı dört adet geometrik üçgen motiflerle kabartma tekniğinde süslenmiştir.

Resim 239: 115 No'lu Tepelik

Kaynak: Kalkandelen Sonu Ulusal Anayasa Müzesi Arşivi.

BİLGİ FORMU 116

Örnek	:	116
Resim	:	240, 241, 242
İnceleme Tarihi	:	6.03.2019
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	-
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	Bağış yapılmıştır.
Giyisi Parçasının Adı	:	Fes
Yöresel Adı	:	Fes
Bulunduğu Yer	:	Tetovo Forum Derneği (Kalkandelen)
Kullanım Özelliği	:	Özel gün
Envanter No	:	-
Tarihlendirme	:	XX. yüzyıl başı
Boyut	:	-
Kullanılan Malzeme	:	Kadife, karton, pamuklu kumaş, metal para
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	Kalıpla şekillendirme
Süslemede	:	-
Kullanılan Renk	:	
Zeminde	:	Bordo
Süslemede	:	Altınsarı

Kompozisyon :Bordo renkli konik külah şeklinde ve tepeye kadar paralarla süslenmiş fes, Kalkandelen şehrinde, Tetovo Forum derneğinde tespit edilmiştir. Ön kısım dik, arka tarafa doğru meyilli bu başlık, Kalkandelen-Salavera Köyüne aittir. Başörtüsü ile kullanılmış olan bu aksesuar ürünü, başın hafif yan tarafına gelecek şekilde takılmıştır. İki taraftan saç örgüsü yapılarak, fesin üzerinde kullanılan liralara, örgülerin üzerine tek tek dizilmiş ve kurdeleler ile fiyonk şekli yapılarak süslenmiştir. Yörede genellikle bu şekilde kullanılmaktadır.

Resim 240: 116 No'lu Fesin önden ve arkadan görünümü

Resim 241: 116 No'lulüç görünümü

Resim 242: 116 No'lu Fesin kullanım şekli

BİLGİ FORMU 117

Örnek	:	117
Resim	:	243
İnceleme Tarihi	:	27.02.2019
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	17.07.1950
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	Yılında müzeye satılmıştır.
Giyisi Parçasının Adı	:	Tepelik
Yöresel Adı	:	Tepelik
Bulunduğu Yer	:	Kalkandelen Sonu' Ulusal Anayasa Müzesi
Kullanım Özelliği	:	-
Envanter No	:	-
Tarihlendirme	:	XIX. Yüzyıl sonu-XX. yüzyılın başları
Boyut	:	-
Kullanılan Malzemeler	:	Çuha, altın lira
Kullanılan Teknik	:	-
Zeminde	:	-
Süslemede	:	-
Kullanılan Renk	:	Bordo, Sarı
Kompozisyon	:	Tepelik, bordo renkli çuhanın kalıp üzerinde şekillendirilmesiyle yapılmıştır. Tepeliğin ön kısmı 3 sıra altın liralarla süslenmiştir. Ancak paraların bazıları kopmuş ve eksiktir. Tepelik Kalkandelen Müzesinde tespit edilmiştir.

Resim 243: 117 No'lu Altın liralarla süslenmiş fes

Kaynak: Kalkandelen Sonu Ulusal Anayasa Müzesi Arşivi.

BİLGİ FORMU 118

Örnek	:	118
Resim	:	244
İnceleme Tarihi	:	27.02.2019
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	-
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	-
Giysi Parçasının Adı	:	Fes
Yöresel Adı	:	Fes
Bulunduğu Yer	:	'Kalkandelen Sonu' Ulusal Anayasa Müzesi
Kullanım Özelliği	:	Kent kesimi ve özel gün
Envanter No	:	Uhb 46
Tarihlendirme	:	XX. yüzyılın başları
Boyut	:	-
Kullanılan Malzeme	:	Pamuklu Kumaş, boncuk, mukavva
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	Kaplama
Süslemede	:	Boncuk İşleme
Kullanılan Renk	:	Kırmızı, sarı, yeşil, beyaz, kırmızı, lacivert,siyah, mavi, kahverengi
Kompozisyon	:	Kırmızı renkli fes, tepesi ve kenar kısımları, sarı, yeşil, beyaz, kırmızı, lacivert,siyah, kahverengi ve mavi boncuklarla süslenmiştir. Kalkandelen Müzesinde tespit edilmiştir.

Resim 244: 118 No'lu Fes

Kaynak: Kalkandelen Sonu Ulusal Anayasa Müzesi Arşivi.

BİLGİ FORMU 119

Örnek	:	119
Resim	:	245
İnceleme Tarihi	:	27.02.2019
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	-
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	-
Giyisi Parçasının Adı	:	Küpe
Yöresel Adı	:	Küpe
Bulunduğu Yer	:	Kalkandelen Sonu' Ulusal Anayasa Müzesi
Kullanım Özelliği	:	Kent kesimi, özel gün
Envanter No	:	Uhb 652/532
Tarihlendirme	:	XIX.-XX. yüzyıl
Boyut	:	-
Kullanılan Malzeme	:	Gümüş, metal, zincir, renkli taşlar
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	
Süslemede	:	-
Kullanılan Renk	:	bordo, yeşil, gümüş rengi
Kompozisyon	:	:Uzun zincir ucuna yerleştirilen gümüş parçaların farklı şekilde uygulamalarıyla oluşan küpeleri kulağa geçirmek için klips yerleri var fakat klipsleri bulunamamaktadır. Üzerinde kırmızı ve yeşil renklere oluşan taşlarla süslenmiştir.

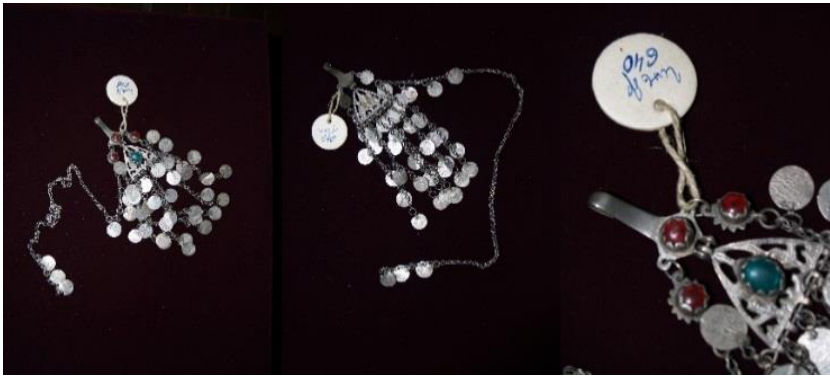
Resim 245: 119 No'lu Küpe ön ve arka görünüm

Kaynak: Kalkandelen Sonu Ulusal Anayasa Müzesi Arşivi.

BİLGİ FORMU 120

Örnek	: 120
Resim	: 246
İnceleme Tarihi	: 27.02.2019
Koleksiyona Geliş Tarihi	: -
Koleksiyona Geliş Biçimi	: -
Giysi Parçasının Adı	: Küpe
Yöresel Adı	: Küpe
Bulunduğu Yer	: 'Kalkandelen Sonu' Ulusal Anayasa Müzesi
Kullanım Özelliği	: Kent kesimi, özel gün
Envanter No	: Uhb 640/525
Tarihlendirme	: XIX.-XX. yüzyıl
Boyut	: -
Kullanılan Malzeme	: Gümüş, zincir, renkli taşlar
Kullanılan Teknik	:
Zeminde	: -
Süslemede	: -
Kullanılan Renk	: Bordo, yeşil

Kompozisyon :Uzun zincir ucuna yerleştirilen gümüş parçaların farklı şekilde uygulamalarıyla oluşan küpeleri kulağa geçirmek için klips yeri var fakat klipsi bulunmamaktadır. Üzerinde kırmızı ve yeşil renklerden oluşan taşlarla süslenmiştir. Çene altından başlayarak yanak tarafında tutturulur. Bu takı başa örtülen yazmaya tutturulur.

Resim 246: 120 No'lu Küpe ön, arka ve detay görünüm

Kaynak: Kalkandelen Sonu Ulusal Anayasa Müzesi Arşivi.

BİLGİ FORMU 121

Örnek	:	121
Resim	:	247
İnceleme Tarihi	:	27.02.2019
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	02.12.1955
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	Dime Damyarovski Tarafından Satılmış
Giyisi Parçasının Adı	:	Zülüflük
Yöresel Adı	:	Zülüflük
Bulunduğu Yer	:	'Kalkandelen Sonu' Ulusal Anayasa Müzesi
Kullanım Özelliği	:	Kent kesimi, özel gün
Envanter No	:	Uhb 633
Tarihlendirme	:	-
Boyut	:	-
Kullanılan Malzeme	:	Gümüş, renkli taşlar, zincir
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	Kabartma, kakma
Süslemede	:	-
Kullanılan Renk	:	Bordo

Kompozisyon :Genellikle törenlerde takılır. Muska şeklinde bir metal ve üzeri bitkisel motifle süslenmiş, tam orta kısmında ise bordo renkli bir taş bulunmaktadır. Kabartma tekniği kullanılmıştır. Alt tarafında 14 adet delikler ve buradan halkalar yardımıyla uzunlu kısıklı zincirler geçirilmiştir. Bu zincirlerin uç kısımları gümüş paralarla süslenmiştir.

Resim 247: 121 No'lu Zülüflük ön, arka ve detay görünüm

Kaynak: Kalkandelen Sonu Ulusal Anayasa Müzesi Arşivi.

BİLGİ FORMU 122

Örnek	:	122
Resim	:	247
İnceleme Tarihi	:	27.02.2019
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	-
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	-
Giyisi Parçasının Adı	:	Kolye
Yöresel Adı	:	Kolye
Bulunduğu Yer	:	'Kalkandelen Sonu' Ulusal Anayasa Müzesi
Kullanım Özelliği	:	Kent kesimi
Envanter No	:	Uhb 656/534
Tarihlendirme	:	XIX.-XX. yüzyıl
Boyut	:	-
Kullanılan Malzeme	:	Gümüş
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	Telkâri (filigran)
Süslemede	:	-
Kullanılan Renk	:	-
Kompozisyon	:	Kolyede, Telkâri (Filigran) tekniği kullanılmıştır. Kolyenin ortasına lira ve ucuna zincir takılarak kullanılır. Fakat kolyenin zinciri ve liraları kayıptır.

Resim 248: 122 No'lu Kolye ön ve arka görünüm

Kaynak: Kalkandelen Sonu Ulusal Anayasa Müzesi Arşivi.

BİLGİ FORMU 123

Örnek	:	123
Resim	:	249
İnceleme Tarihi	:	2.02.2019
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	-
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	-
Giyisi Parçasının Adı	:	Kolye
Yöresel Adı	:	Kolye
Bulunduğu Yer	:	Kuzey Makedonya (Üsküp) Müzesi
Kullanım Özelliği	:	Özel gün
Envanter No	:	-
Tarihlendirme	:	XX. yüzyıl başı
Boyut	:	
Kullanılan Malzeme	:	Metal Para
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	-
Süslemede	:	-
Kullanılan Renk	:	-
Kompozisyon	:	Kolye, altın sarısı renginde olup, enseden küçük paralarla göğse doğru büyük paraların dizilmesi ile yapılmıştır.

Resim 249: 123 No'lu Kolye ön görünüm

BİLGİ FORMU 124

Örnek	:	124
Resim	:	250, 251, 252
İnceleme Tarihi	:	25.02.2019
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	Emine Fetahi
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	Emine Fetahi'nin annesinin hediyesi
Giyisi Parçasının Adı	:	Kemer
Yöresel Adı	:	Kolan
Bulunduğu Yer	:	Gostivar (Vrapçiş Belediyesi)
Kullanım Özelliği	:	Özel gün
Envanter No	:	-
Tarihlendirme	:	XIX. yüzyıl başı
Boyut	:	En: 3.5cm. boyu: 80 cm.
Kullanılan Malzeme	:	Gümüş
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	Savat ve güverse (granül)
Süslemede	:	-
Kullanılan Renk	:	Siyah, lacivert

Kompozisyon :Kemer, kralın kızı olan Mula Hatice'ya ait olup; Fetah ağa ile evlendiğinde takmıştır. Yüz küsür yıllık olan bu kemer, Kocacık köyünden geldiği bilinmektedir. Kemer, toka dahil 16 parçadan oluşmuştur. Diğer parçalar dikdörtgen şeklinde olup ortalarında oval savat bezemeler yapılmış ve üzerinde Osmanlı tuğrası, ev, cami figürleri ve çiçek motifleri görülmektedir. Gümüş plakalar birbirlerine kaynakla birleştirilmiştir. Kemer tokası stilize kelebek şeklinde olup, kenarları bitkisel çiçek ve dalları ile süslenmiş, ortasında bulunan madalyonda ise Osmanlı tuğrası hâkimdir. Kemer tokasının altından sarkan iki tane top bulunmaktadır. Bunlar güverse (granül) tekniği ile yapılmıştır.

Resim 250: 124 No'luKemer

Resim 251: 124 No'luKemer tokası

Resim 252: 124 No'luKemer detay görünümü

BİLGİ FORMU 125

Örnek	:	125
Resim	:	253
İnceleme Tarihi	:	09.07.2018
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	-
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	-
Giyisi Parçasının Adı	:	Kemer
Yöresel Adı	:	Kolan
Bulunduğu Yer	:	Kumanovo Ulusal Enstitüsü Müzesi
Kullanım Özelliği	:	Kent kesimi, özel gün
Envanter No	:	-
Tarihlendirme	:	XIX. yüzyıl sonu
Boyut	:	-
Kullanılan Malzeme	:	Gümüş, altın kaplama
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	Telkâri (filigran)
Süslemede	:	-
Kullanılan Renk	:	-
Kompozisyon	:	Altın ve gümüş kaplama olan kemer, telkâri tekniği kullanılarak yapılmıştır. Kemer, toka dâhil 7adet parçadan oluşmuş ve eşit aralıklarla yerleştirilmiştir. Her bir parçayı ortalayacak şekilde çiçek motifleri yerleştirilmiştir. Kemer tokası fiyonk şeklinde olup, orta kısmında çiçek motifi hakimdir.

Resim 253: 125 No'lu Kemer tokası ön görünüm

BİLGİ FORMU 126

Örnek	:	126
Resim	:	254, 255, 256
İnceleme Tarihi	:	29.06.2018
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	-
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	Satın Alma
Giysi Parçasının Adı	:	Kemer Tokası
Yöresel Adı	:	Pafta
Bulunduğu Yer	:	Kuzey Makedonya-Üsküp (Antikacı Dükkanı)
Kullanım Özelliği	:	
Envanter No	:	-
Tarihlendirme	:	XX. Yüzyıl Başı
Boyut	:	
Kullanılan Malzeme	:	Bakır
Kullanılan Teknik	:	Telkâri (Filigran)
Zeminde	:	
Süslemede	:	
Kullanılan Renk	:	-
Kompozisyon	:	Bakır kaplama olan kemer, telkâri tekniği kullanılarak yapılmıştır. Kemer, dikdörtgen parçadan oluşmuş ve eşit aralıklarla yerleştirilmiştir. Her bir parçayı ortalayacak şekilde üçgen ve daire şeklinde geometrik motifler yerleştirilmiştir. Kemer tokası fiyonk şeklinde olup, kemere ayrı bir görünüm kazandırmıştır.

Resim 254: 126 No'lu Kemer ön görünüm

Resim 255: 126 No'lu:Kemer Detay Görünümü

resim 256: 126 no'lu: kemer tokası görünümü

BİLGİ FORMU 127

Örnek	:	127
Resim	:	257, 258, 259
İnceleme Tarihi	:	09.07.2018
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	-
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	Satın Alma
Giysi Parçasının Adı	:	Kemer
Yöresel Adı	:	Kolan
Bulunduğu Yer	:	Bitola Enstitüsü ve Müzesi
Kullanım Özelliği	:	Özel Gün
Envanter No	:	-
Tarihlendirme	:	XIX-XX. Yüzyıl
Boyut	:	-
Kullanılan Malzeme	:	Kadife Kumaş, pul, kemer tokası, sim sırma iplik
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	-
Süslemede	:	Dival İşi
Kullanılan Renk	:	Mor, altın sarısı
Kompozisyon	:	Mor renk kadife kumaştan yapılan kemer, dival işi tekniği kullanılarak yapılmıştır. Kemer zemininde geometrik motifler birbiri tekrarı şeklinde sıralanmış olup, kenarları yarım daire şeklinde bağlantılı sıra oluşturacak şekilde yerleştirilmiştir. İşlemelerin üzeri pullarla süslenmiştir. Ortasında altın sarısı rengine kemer tokası kullanılmıştır.

Resim 257: 127 No'lu Kemer ön görünüm

Resim 258: 127 No'lu Kemer detay görünüm

Resim 259: 127 No'lu Kemer tokası detay görünüm

BİLGİ FORMU 128

Örnek	:	128
Resim	:	260
İnceleme Tarihi	:	09.07.2018
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	-
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	Satın Alma
Giyisi Parçasının Adı	:	Kemer Tokası
Yöresel Adı	:	Pafta
Bulunduğu Yer	:	Kumanovo Ulusal Enstitüsü Müzesi
Kullanım Özelliği	:	Kent kesimi, Özel gün
Envanter No	:	Uhb 629
Tarihlendirme	:	XIX. yüzyıl yonu
Boyut	:	-
Kullanılan Malzeme	:	Gümüş
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	-
Süslemede	:	Kabartma, telkari (filigran)
Kullanılan Renk	:	Lacivert, kırmızı
Kompozisyon	:	Kemer tokası gümüş olup, kabartma ve telkâri tekniği kullanılarak yapılmıştır. Kemer tokası yaprak görünümünde iki parçası olup, ortasında lacivert ve kırmızı taşlar yerleştirilmiştir. Bunların birleşim noktasında dörtgen şeklinde parça ve ucundan aşağı doğru sarkan zincir yerleştirilmiştir.

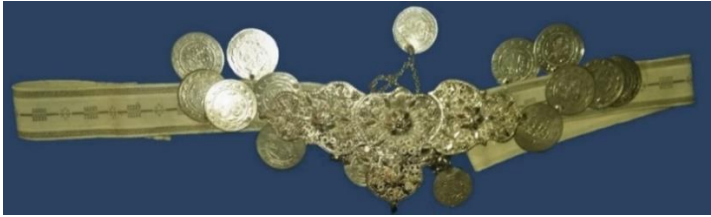
Resim 260: 128 No'lu Kemer tokası ön, arka, detay görünümü

Kaynak: Kalkandelen Sonu Ulusal Anayasa Müzesi Arşivi.

BİLGİ FORMU 129

Örnek	:	129
Resim	:	261, 262
İnceleme Tarihi	:	09.07.2018
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	Anita Gorkieska
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	Satın Alma
Giysi Parçasının Adı	:	Kemer Tokası
Yöresel Adı	:	Pafta
Bulunduğu Yer	:	Kumanovo Ulusal Enstitüsü Müzesi
Kullanım Özelliği	:	Özel Gün
Envanter No	:	-
Tarihlendirme	:	XIX. yüzyıl sonu
Boyut	:	-
Kullanılan Malzeme	:	Gümüş, pamuklu dokuma, gümüş paralar
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	-
Süslemede	:	Telkari (Filigran)
Kullanılan Renk	:	-

Kompozisyon :Kemer tokası, yaprak formlu üç parçadan oluşmaktadır. Gümüş kemer, telkâri (filigran) tekniği ile yapılmıştır. Bitkisel öğeler içeren, çiçek ve yaprak motifleri ile süslenmiştir. Yaprak formlu parçaların altı gümüş sikke ile süslenmiş zincir ile dekor edilmiştir.

Resim 261: 129 No'lu Kemer tokası ön görünüm

Resim 262: 129 No'lu Kemer tokası detay görünümü

BİLGİ FORMU 130

Örnek	:	130
Resim	:	263, 264
İnceleme Tarihi	:	09.07.2018
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	-
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	Satın Alma
Giyisi Parçasının Adı	:	Kemer Tokası
Yöresel Adı	:	Pafta
Bulunduğu Yer	:	Kumanovo Ulusal Enstitüsü ve Müzesi
Kullanım Özelliği	:	Kent kesimi, Özel gün
Envanter No	:	-
Tarihlendirme	:	XIX. yüzyıl sonu
Boyut	:	-
Kullanılan Malzeme	:	Bakır
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	-
Süslemede	:	Kabartma, kakma
Kullanılan Renk	:	-

Kompozisyon :Kemer tokası, geometrik formlu üç parçadan oluşmaktadır. Bakır kaplama kemer, kabartma tekniği ile yapılmıştır. Bitkisel öğeler içeren, çiçek, yaprak ve kıvrım dal motifleri kabartma olarak süslenmiştir. Gümüş plakalar birbirlerine kaynakla birleştirilmiştir. Arka kısmında kumaşa tutturulacak ikişer adet köprü şerit gümüş parçalar kaynaklanmıştır.

Resim 263: 130 No'lu Kemer tokası

Resim 264: 130 No'lu Kemer tokası detay görünümü

BİLGİ FORMU 131

Örnek	:	131
Resim	:	265
İnceleme Tarihi	:	09.07.2018
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	-
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	Satın Alma
Giysi Parçasının Adı	:	Kemer
Yöresel Adı	:	Kolan
Bulunduğu Yer	:	Kumanovo Ulusal Enstitüsü ve Müzesi
Kullanım Özelliği	:	Kent kesimi, özel gün
Envanter No	:	-
Tarihlendirme	:	XIX. yüzyıl sonu
Boyut	:	-
Kullanılan Malzeme	:	Gümüş, taş, zincir
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	-
Süslemede	:	Telkari, güverse (granül), döküm
Kullanılan Renk	:	-

Kompozisyon :Kemer tokası, geometrik formlu üç parçadan oluşmaktadır. Telkari, güverse (granül) ve döküm tekniği bir arada kullanılmıştır. Güverse (granül) tekniği ile yüzey süsleme yapılmıştır. Ortalarında bombeli güverse süslemeli kısmın çevresini çiçek deseni tamamlamıştır. Göbekte koyu renkli taş yerleştirilmiştir. Gümüş plakalar birbirlerine kaynakla birleştirilmiştir.

Resim 265: 131 No'lu Kemer tokası

BİLGİ FORMU 132

Örnek	:	132
Resim	:	266, 267
İnceleme Tarihi	:	29.06.2018
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	-
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	Satın alma
Giysi Parçasının Adı	:	Kemer tokası
Yöresel Adı	:	Pafta
Bulunduğu Yer	:	Kuzey Makedonya-Üsküp (antikacı dükkanı)
Kullanım Özelliği	:	Kent kesimi, özel gün
Envanter No	:	-
Tarihlendirme	:	XIX. yüzyıl sonu
Boyut	:	-
Kullanılan Malzeme	:	Döküm
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	Kabartma, kakma
Süslemede	:	-
Kullanılan Renk	:	Bakır renk

Kompozisyon :Kemer tokası yuvarlak formlu, iki parçadan meydana gelmektedir. İki parça üzerindeki süsleme aynıdır. Dış hat kabartma geometrik motif hâkimdir. Ortada çiçek görünümlü yuvarlak süsleme görülmektedir. Tokaların birleştiği kanca üzerinde göbek deseni bulunmaktadır. Geometrik şekiller yerleştirilmiştir.

Resim 266: 132 No'lu Kemer tokası

Resim 267: 132 No'lu Kemer tokası detay görünümü

BİLGİ FORMU 133

Örnek	:	133
Resim	:	268, 269
İnceleme Tarihi	:	29.06.2018
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	-
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	Satın alma
Giysi Parçasının Adı	:	Kemer tokası
Yöresel Adı	:	Pafta
Bulunduğu Yer	:	Kuzey Makedonya-Üsküp (antikacı dükkânı)
Kullanım Özelliği	:	Kent kesimi, özel gün
Envanter No	:	-
Tarihlendirme	:	XIX. yüzyıl sonu
Boyut	:	-
Kullanılan Malzeme	:	Döküm
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	Kabartma, kakma
Süslemede	:	-
Kullanılan Renk	:	Metal renk

Kompozisyon :Kemer tokası yuvarlak formlu, iki parçadan meydana gelmektedir. İki parça üzerindeki süsleme aynıdır. Dış hat kabartma geometrik motif hâkimdir. Ortada çiçek görünümlü yuvarlak süsleme görülmektedir. Tokaların birleştiği kanca üzerinde göbek deseni bulunmaktadır. Geometrik şekiller yerleştirilmiştir.

Resim 268: 133 No'lu Kemer tokası

Resim 269: 133 No'lu Kemer tokası detay görünümü

BİLGİ FORMU 134

Örnek	:	134
Resim	:	270
İnceleme Tarihi	:	21.11.2019
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	-
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	Kuzey Makedonya (Üsküp) satın alma
Giysi Parçasının Adı	:	Kemer Tokası
Yöresel Adı	:	Pafta
Bulunduğu Yer	:	İzmir Ege Üniversitesi Etnografya Müzesi
Kullanım Özelliği	:	Özel gün
Envanter No	:	584 (185-1)
Tarihlendirme	:	XIX. yüzyıl
Boyut	:	-
Kullanılan Malzeme	:	Gümüş, zincir, taş, gümüş para
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	-
Süslemeye	:	Kabartma, kakma
Kullanılan Renk	:	Kırmızı, yeşil, bordo

Kompozisyon :Kemer tokası lale formunda üç parçalı olup, zemin geometrik ve bitkisel çiçek motifleri ile bezenmiştir. Parçalar kabartma tekniği uygulanmış ve birbirine kaynak yapılarak tutturulmuştur. Parçaların her birinin zemininde yıldız motifi ve orta kısımları yuvarlak kabartma çiçek deseni ile tamamlanmıştır. Çiçek formundaki kabartma desenlerinin orta kısımları kırmızı ve yeşil taşlarla süslenmiştir. Kemer tokasının alt kısmı gümüş paralar, altı adet zincir ile tutturularak süslenmiştir.

Resim 270: 134 No'lu Kemer tokası

Kaynak: İzmir Ege Üniversitesi Etnografya Müzesi Arşivi.

BİLGİ FORMU 135

Örnek	:	135
Resim	:	271, 272
İnceleme Tarihi	:	2018
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	-
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	-
Giysi Parçasının Adı	:	Kemer ve kemer tokası
Yöresel Adı	:	Kolan
Bulunduğu Yer	:	Kuzey Makedonya Üsküp Müzesi
Kullanım Özelliği	:	Özel gün
Envanter No	:	-
Tarihlendirme	:	XX. yüzyıl başı
Boyut	:	-
Kullanılan Malzeme	:	Pamuklu kumaş, tül, karton, boncuk, bakır döküm
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	Boncuk işleme
Süslemeye	:	-
Kullanılan Renk	:	Beyaz, kırmızı, mavi, yeşil, beyaz, siyah, sarı, açık mavi

Kompozisyon : Kemer boncuklardan yapılmıştır. Bir tül üzerine işlenen boncuklar, sert bir duruş kazandırabilmek için karton üzerine yapıştırılmış olup, arka yüzeyi pamuklu kumaş kullanılarak kapatılmıştır. Kemer zemini beyaz renk olup, üzerinde farklı renklerde yaprak, dal ve çiçek motifleri oluşturulmuştur. Birbirine bağlantı kurulacak orta kısımda yuvarlak formlu, iki parçadan meydana gelen kemer tokası bulunmaktadır. Bakır kaplama olan kemer tokası üzerindeki süsleme aynıdır. Geometrik daire motifleri işe süslenmiştir.

Resim 271: 135No'lu Kemer tokası

Resim 272: 135No'lu Kemer tokası detayı

BİLGİ FORMU 136

Örnek	:	136
Resim	:	273, 274
İnceleme Tarihi	:	27.02.2018
Koleksiyona Geliş Tarihi	:	-
Koleksiyona Geliş Biçimi	:	Xhane Kreshova
Giysi Parçasının Adı	:	Kemer
Yöresel Adı	:	Pafta
Bulunduğu Yer	:	Tetovo Kadınlar Forum Derneği
Kullanım Özelliği	:	Özel gün
Envanter No	:	-
Tarihlendirme	:	XX. yüzyıl başı
Boyut	:	-
Kullanılan Malzeme	:	Boncuk, pul, madeni para, bakır kemer tokası
Kullanılan Teknik	:	
Zeminde	:	Boncuk işleme
Süslemeye	:	-
Kullanılan Renk	:	Kırmızı, turuncu, yeşil, mavi, lacivert, beyaz, sarı, siyah

Kompozisyon : Kemer, boncuklardan yapılmıştır. Kemer zemini farklı renkler kullanılarak, üçgen ve dikdörtgen motiflerden oluşmaktadır. Kemerin üst kenar kısmına yeşil renkli kumaş dikilerek, üzeri sarı metal pullarla, alt kısmı ise, aşağı doğru sarkan boncuk ve madeni pullarla süslenmiştir. Birbirine bağlantı kurulacak orta kısımda yaprak formu, iki parçadan meydana gelen kemer tokası ve bağlantı kısmında daire formu parça bulunmaktadır. Kemer tokası kabartma tekniği ile süslenmiştir. Bakır kaplama olan kemer tokası üzerindeki süsleme aynıdır.

Resim 273: 136 No'lu Kemer

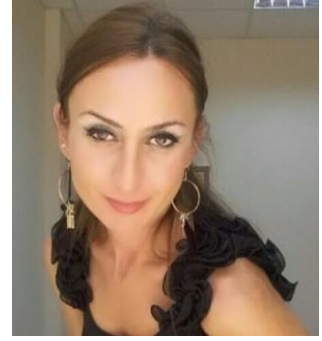

Resim 274: 136 No'lu Kemer detayı

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, adı : TURAN, Aslıhan
Uyruğu : T.C.
Doğum tarihi ve yeri : 28.02.1981/Tercan
Medeni hali : Bekar
Telefon : 0532 360 2686
e-mail : aslihan_as@hotmail.com

Eğitim

Derece	Eğitim Birimi	Mezuniyet Tarihi
Sanatta Yeterlik Tezi	Gazi Üniversitesi/ El Sanatları Anasanat Dalı	Devam Ediyor
Yüksek Lisans	Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü/Geleneksel Türk El Sanatları	2012
Lisans	Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi/Geleneksel Türk El Sanatları	2008
Lise	Artvin Anadolu Öğretmen Lisesi	1998

İş Deneyimi

Yıl	Yer	Görev
2016-devam ediyor	Kars Kafkas Üniversitesi Geleneksel Türk El Araştırma Görevlisi anatları Bölümü	
2015-2016	Ankara/Gölbaşı Baldudak Ortaokulu	Öğretmen
2014-2015	Ankara/Gölbaşı İnönü Ortaokulu	Öğretmen
2008-2011	Erzurum Finasbank	Müşteri Danışmanı

Yabancı Dil

İngilizce

Hobiler

Sanat ve Spor

Yayınlar

Uluslararası Hakemli Dergilerde Yayımlanan Makaleler

Turan, A. ve Baykasoğlu, N. (2018). Beypazarı'nda bir dokuma ustası ismail yanık. *Kalem İşi Dergisi*, 6(12), 213-222.

Uluslararası Sanat ve Tasarım Sempozyumu

Turan, A. ve Özdemir, M. (2018). *Günümüzde Nallıhan Kumaşlarının Kullanım Alanları*, 16.10.2018-18.10.2018, ISBN: 978-605-80924.

Sanat ve Tasarım Etkinlikleri

I. Uluslararası Sanat ve Tasarım Sempozyumu

- 16.10.2018-18.10.2018, Elsander I. Uluslararası Sanat Ve Tasarım Sempozyumu,
- 11.05.2018-13.05.2018, II Uluslararası Balık Festivali
- 19.01.2018-26.01.2018, I. Uluslararası Katılımlı Posta Sanatı Günleri
- 15.02.201-22.0.2018, International Mail Art Exhibition/ Uluslararası Posta Sanatı Sergisi

Sertifika

Texcell Çizim Programı, Erzurum Halk Eğitim Merkezi (2018)

Projeler

2004- AB Projesi, Onkoloji Hastaları Yardımlaşma ve Sergi Derneği (ONKOSEV) Muş

2005- AB Gençlik Girişim Projesi (Eylem 5 Projesi), İzmir

2009- Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, Geleneksel Türk El Sanatları, İpek Halı ve Kilim Tasarımları Sergisi, A.Ü.Sanat Galerisi, Erzurum.

GAZİLİ OLMAK AYRICALIKTIR..